Informe 2002

La infància i les famílies als inicis del segle XXI

4 Infància i immigració

Institut d'infància i món urbà
Observatori de la infància i la família
www.ciimu.org

Informe2002

La infància i les famílies als inicis del segle XXI

Coordinació

Carme Gómez-Granell
Mercè Garcia-Milà
Aleix Ripol-Millet
Carme Panchón Iglesias

Institut d'Infància i Món Urbà
Observatori de la Infància i la Família
www.ciimu.org

La infància i les famílies als inicis del segle XXI

Carme Gómez-Granell, Mercè Garcia-Milà, Aleix Ripol-Millet, Carme Panchón Iglesias (Coord.)

Volum 1. Introducció. Infants i famílies. Polítiques de suport a les famílies.
Volum 2. Educació i Escola: entre la qualitat educativa i l'equitat. La transició al treball en la minoria d'edat.
Volum 3. Infància, temps lliure i participació social. La salut dels menors. Identitats culturals i estils de vida.
Volum 4. Infància i immigració: entre els projectes dels adults i les realitats dels infants.
Volum 5. La infància en situació de risc. Infància i legislació.

© Institut d'Infància i Món Urbà

Edita:
Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)
Pg. de Gràcia, 2 2-1
08007 Barcelona
tel. 93 342 97 50
fax. 93 342 97 55
info@ciimu.org
www.ciimu.org

1a edició: juny 2002
Dipòsit Legal: B.26739-2002
ISSN: 1579-6086

Aquesta publicació es pot consultar a **www.ciimu.org**
També es pot consultar i/o sol·licitar al Centre de Documentació de l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Queda rigorosament prohibida, sense el permís del titular del C*opyright*, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial de l'obra en qualsevol suport o procediment.

ORGANITZACIÓ DEL PROJECTE

Coordinació:

Carme Gómez-Granell, *Directora del CIIMU*

Mercè Garcia Milà, *Professora de Psicologia Evolutiva i de l'Educació de la U.B.*

Aleix Ripol-Millet, *Programa Infància i Famílies, Ajuntament de Barcelona*

Carme Panchón, *Sotsdirectora del CIIMU*

Directors/es dels informes:

Cristina Brullet, *Professora titular de Sociologia de la U.A.B.*

Sílvia Carrasco, *Professora titular d'Antropologia de la U.A.B.*

Joaquim Casal, *Professor titular de Sociologia de l'Educació de la U.A.B.*

Carles Feixa, *Professor titular d'Antropologia Social de la U.d.L.*

Lluís Flaquer, *Professor titular de Sociologia de la U.A.B*

Carme Gómez-Granell, *Directora del CIIMU*

Carme Panchón, *Sotsdirectora del CIIMU*

Antoni Petrus, *Catedràtic de Pedagogia de la U.B.*

Oriol Romaní, *Professor titular d'Antropologia Social de la U.R.V.*

Jaume Trilla, *Catedràtic de Pedagogia de la U.B.*

Ignasi Vila, *Catedràtic de Psicologia Evolutiva de la U.d.G.*

Carles Villagrasa, *Professor titular de Dret Civil de la U.B.*

Cinta Vizcarro, *Jurista*

Col·laboradors/es de recerca:

Bernat Albaigés (Llic. Psicologia Social), Bea Ballestín (Llic. Antropologia i Sociologia), Sílvia Gallego (Llic. Pedagogia Terapèutica), Iolanda Garcia (Llic. Pedagogia), Isaac González (Llic. Sociologia), Diego Herrera (Llic. Sociologia), Cristina M. Olivé (Llic. Psicologia), Roger Martínez (Llic. Sociologia i CC. Informació), Esther Oliver (Llic. Sociologia), Laura Porzio (Llic. Lletres Modernes especialització en Antropologia), Isaac Ravetllat (Llic. Dret), Laura Torrabadella (Llic. Sociologia).

Elaboració de taules:

Jordi Martí

Maquetació, edició i suport tècnic:

Salomé Alamillo, Mònica Albertí, M.Dolors León

ÍNDEX GENERAL

VOLUM 1 **Introducció**
Carme Gómez-Granell, Mercè Garcia-Milà, Aleix Ripol-Millet, Carme Panchón

Infants i famílies. Situacions i condicions de vida
Cristina Brullet, Laura Torrabadella

Polítiques de suport a les famílies
Lluís Flaquer, Esther Oliver

VOLUM 2 **Educació i escola. Entre la qualitat educativa i l'equitat**
Ignasi Vila, Carme Gómez-Granell, Cristina M. Olivé

La transició al treball en la minoria d'edat
Joaquim Casal, Bernat Albaigés

VOLUM 3 **Infància, temps lliure organitzat i participació social**
Jaume Trilla, Iolanda Garcia

La salut dels menors: vulnerabilitat, dependència i estils de vida
Oriol Romaní, Isaac González

Identitats culturals i estils de vida
Carles Feixa, Isaac González, Roger Martínez, Laura Porzio

VOLUM 4 **Infància i immigració: entre els projectes dels adults i les realitats dels infants**
Sílvia Carrasco, Beatriz Ballestín, Diego Herrera, Cristina M. Olivé

VOLUM 5 **La infància en situació de risc**
Antoni Petrus, Carme Panchón, Sílvia Gallego

Infància i legislació
Carles Villagrasa, Cinta Vizcarro, Isaac Ravetllat

Informe2002

La infància i les famílies als inicis del segle XXI

VOLUM 4

Infància i immigració: entre els projectes dels adults i les realitats dels infants

Sílvia Carrasco, Beatriz Ballestín, Diego Herrera, Cristina M. Olivé

Institut d'Infància i Món Urbà
Observatori de la Infància i la Família
www.ciimu.org

ÍNDEX VOLUM 4

Infància i immigració: entre els projectes dels adults i les realitats dels infants

Sílvia Carrasco, Beatriz Ballestín, Diego Herrera, Cristina M. Olivé 11

1. MARC TEÒRIC I METODOLÒGIC 13

1.1. FONAMENTACIÓ TEÒRICA I OBJECTIUS 13

1.2. FONAMENTACIÓ METODOLÒGICA I FONTS D'INFORMACIÓ 17

1.3. ESTRUCTURA DE L'INFORME 24

2. INFORME 26

2.1. APROXIMACIÓ SOCIODEMOGRÀFICA A LA INFÀNCIA ESTRANGERA 26

2.1.1. SÍNTESI DEL PERFIL I L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA (1996-2001) 26

2.1.2. APROXIMACIÓ AL PERFIL DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR (2001) 33

2.1.3. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR: NAIXEMENTS I GRUPS D'EDAT 39

2.1.4. QÜESTIONS DE NAIXEMENT I NACIONALITAT EN L'ACCÉS A LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR 49

2.2. APROXIMACIÓ A LA SITUACIÓ FAMILIAR I LES CONDICIONS DE VIDA DE LA INFÀNCIA ESTRANGERA 53

2.2.1. CARACTERÍSTIQUES FAMILIARS DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR 53

2.2.1.1. Tipus de nuclis amb població estrangera menor 55

2.2.1.2. Tipus de llars amb població estrangera menor 60

2.2.1.3. Sobre reagrupaments familiars i relació amb la persona principal 67

2.2.2. TIPUS I CONDICIONS DE L'HABITATGE A LES LLARS AMB POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR 72

2.2.3. OCUPACIÓ, PROFESSIÓ I INSTRUCCIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL A LES LLARS AMB POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR 85

2.3. LA SALUT I LA INFÀNCIA ESTRANGERA 93

2.3.1. PROBLEMÀTICA GENERAL SOBRE ESTRANGERIA I SALUT EN RELACIÓ A LA INFÀNCIA 95

2.3.2. APROXIMACIÓ ALS PRINCIPALS TEMES D'INFÀNCIA I SALUT DES DE LA PERSPECTIVA DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR I: MORBIDITAT 100

2.3.2.1. Salut materno-infantil 101

2.3.2.2. Patologies 105

2.3.3. APROXIMACIÓ ALS PRINCIPALS TEMES D'INFÀNCIA I SALUT DES DE LA PERSPECTIVA DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR II: HÀBITS I PAUTES 111

2.3.3.1. Alimentació i readaptacions 111

2.3.3.2. Vacunacions i visites mèdiques 115

2.3.4. POLÍTIQUES DE SALUT QUE AFECTEN A LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR 118

2.4. L'EDUCACIÓ I LA INFÀNCIA ESTRANGERA 123

2.4.1. RELACIONS INTERCULTURALS, APRENENTATGE I INTEGRACIÓ 123

2.4.2. ANÀLISI DE LES DADES OFICIALS SOBRE ALUMNAT ESTRANGER 129

2.4.2.1. L'alumnat estranger a Barcelona des d'una perspectiva comparativa 129

2.4.2.2. La distribució de l'alumnat estranger per nivells educatius i titularitat dels centres on s'escolaritza 133

2.4.2.3. La presència de l'alumnat estranger als districtes i als centres educatius de Barcelona 148

2.4.3. SOBRE POLÍTIQUES I PRÀCTIQUES EDUCATIVES ADREÇADES A L'ALUMNAT D'ORIGEN ESTRANGER 158

2.4.3.1. Algunes dades sobre serveis i recursos 158

2.4.3.2. Algunes valoracions sobre polítiques i practiques 165

3. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS 176

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES 230

ÍNDEX DE TAULES 249

ÍNDEX DE FIGURES 251

ANNEX 253

CURRÍCULUMS DELS AUTORS 313

Infància i Immigració:

Entre els projectes dels adults i les realitats dels infants

SÍLVIA CARRASCO
BEATRIZ BALLESTÍN
DIEGO HERRERA
CRISTINA M. OLIVÉ

1.MARC TEÒRIC I METODOLÒGIC

1.1. FONAMENTACIÓ TEÒRICA I OBJECTIUS

La població estrangera[1] a Catalunya encara no supera la mitjana del 3,4% sobre la població total. Pràcticament es repeteix la mateixa proporció pel que fa a la població estrangera menor de 15 anys: 38.484 infants i joves estrangers sobre 993.205 totals al mateix grup d'edat, que representen el 3,8%, una proporció encara molt inferior a la de la majoria de països de la Unió Europea. Aquesta primera constatació, que pot fer pensar en una importància menor del tema[2], s'ha de matisar observant les confusions al voltant de l'estrangeria i la immigració, per una banda, i les diferències en la presència de població estrangera en el territori, per l'altra.

Els adults *estrangers* construeixen una diversitat de projectes que els mouen a establir-se entre nosaltres, a iniciar un *procés migratori*, des de condicions d'origen variades i amb objectius vitals diversos. Les relacions socials que estableixin en destí i les posicions que puguin ocupar a la nova societat es podran desenvolupar cap a un procés d'integració o de progressiva marginalització i encapsulament, a banda de les diferències objectives en el marc jurídic[3] que reguli la seva presència, els seus drets i els seus deures. És a dir, es podrà generar un procés d'*acomodació sense assimilació* o es

[1] Dades referents a 31/12/00 presentades en el Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004 (juliol 2001).

[2] Fa un parell d'anys, els més que reconeguts especialistes catalans en migracions, Angels Pascual i Jordi Cardelús, escrivien en un to força crític: *"(...) Davant del contrast entre el reduït pes de la població estrangera i el tractament exagerat i esbiaixat que s'hi dóna, val la pena plantejar-se'n les raons. Aquestes són variades però confluents en un procés d'eludir el plantejament del que són les qüestions socials bàsiques. El debat sobre la immigració esquiva i emmascara el tema cabdal de l'articulacio social, en termes de les condicions idònies per possibilitar la permànencia i l'assentament de la població, amenaçada no per la vinguda de forans sinó per una profunda crisi social i unes rèmores del passat polític".* I afegien, més endavant: *"(...) A Catalunya, és una problemàtica importada, introduïda i difosa per intel·lectuals i activistes que cauen fàcilment en els tòpics i en fan un objecte agraït de dedicació".* Dins de Giner, S, ed (1999) *La Societat Catalana*, Vol VI, Institut d'Estadística de Catalunya. Els termes són encara més rotunds al llarg del seu text del que aquests dos fragments poden fer pensar i hem de fer explícit que suscrivim totalment la seva posició critica. És per això que el bloc d'infància i immigració es diferencia estructuralment del bloc d'infància en risc que, òbviament, ha de presentar una perspectiva sobretota la població infantil.

[3] Vegeu el capítol del Marc Jurídic per conèixer tot el repertori d'acords bilaterals i lleis que regulen els espais de lliure circulació i circulació restringida, així com d'obtenció de la nacionalitat per part dels immigrants no comunitaris que demostrin arrelament en els termes que defineix la llei. La nacionalitat s'hereta a l'Estat Espanyol pel *ius sanguini* i no pel *ius soli*: ningú no esdevé ciutadà de l'estat espanyol pel fet d'haver-hi nascut.

desembocarà en una *posició de minoria* amb una autoimatge dependent i en relacions de competència i resistència envers la societat majoritària. Pel que fa a l'atribució de característiques *ètniques* específiques a alguns grups estrangers, cal fer atenció a no disfressar-hi d'una manera simplista la identificació de diferències fenotípiques (per exemple, el color de la pell) ni culturals (per exemple, les pràctiques alimentàries) del grup per contraposició amb el que és més comú en la societat majoritària, encara que una minoria ètnica pugui efectivament aplegar algunes d'aquestes diferències com a part del seu bagatge[4]. Des d'aquesta perspectiva, doncs, totes les persones que inicialment s'estableixen entre nosaltres d'una forma relativament permanent i que tenen una altra nacionalitat són estrangers que fan un procés d'immigració, independentment de la seva posició social en origen i en destí. Les condicions d'aquest procés, en canvi, tenen a veure amb les possibilitats econòmiques d'inserció sociolaboral i amb l'estatus jurídic de cadascuna de les diverses categories d'estranger, segons la pertinença dels seus països d'origen a un espai polític o econòmic concret (regulacions de règim comunitari o de règim general) o l'existència d'acords bilaterals amb el país receptor (l'Estat Espanyol) i de disposicions específiques que afecten a alguns grups de persones per raons de vincles històrics o d'altres (per exemple, la població sefardí).

Però s'observa sistemàticament com les categories 'estranger', 'immigrant' i 'minoria ètnica' s'empren amb frivolitat segons l'èmfasi que es vulgui fer en el to exòtic, en la crida d'atenció dramàtica o en la construcció agosarada de l'alarma social. Així, és recorrent la tendència a identificar com *immigrants* exclusivament els estrangers pobres o de rendes baixes, mentre es reserva la qualificació d'*estrangers* per la resta que, de retruc, queda oculta. Malauradament i pel que fa a la infància, les confusions es repeteixen quan alguns documents recents, que per les entitats i organismes[5] que els

[4] Hi ha certament una situació de confusió en aquest sentit tant pel que fa als usos polítics com als corrents científics en la denominació 'minoria ètnica' i en la consideració de l'etnicitat. El cas més extrem és probablement el de l'estat holandès, que defineix una minoria ètnica com un 'grup de baixa renda d'origen estranger', definició, però, que té a veure amb les seves polítiques de discriminació positiva i de promoció de la participació política local. Vegeu les definicions operatives proposades a l'annex per aquest i altres conceptes.

[5] Dos exemples significatius d'aquesta pràctica, un en l'àmbit públic i l'altre en l'àmbit privat, són el Consell Escolar Municipal de Barcelona i la Fundació Jaume Bofill. El primer, en els càlculs inclosos en el document *L'escolarització de fills i filles d'immigrants estrangers i de minories ètniques* (Barcelona, 1999) i, el segon, en l'*Anuari de la Immigració a Catalunya 1999*, publicat al setembre de 2000, on les taules procedents de les bases de dades parlen d''alumnes estrangers' i els títols dels epígrafs corresponents que les comenten parlen d''alumnes immigrants'.

produeixen tendeixen a convertir-se en referents, barregen sense criteris fonamentats les categories 'alumnes estrangers' i 'alumnes immigrants', sovint amb la millor intenció.

Aquesta és una altra de les confusions a les quals hem volgut fer al·lusió en el títol d'aquest informe: la distorsió sobre la realitat de l'experiència d'infants i joves fills i filles d'immigrants estrangers però que no tenen estatus d'estrangers ni experiència de migrants si no és per mitjà dels adults amb qui viuen o dels qui són dependents[6]. De manera indirecta projectem en ells la imatge dels seus pares i n'accentuem la vulnerabilitat. Ara bé, una cosa és que participin òbviament dels efectes d'un procés dolorós –o que requereix un esforç adaptatiu- que forma part dels projectes dels seus pares i de l'èxit relatiu que els acompanyi, i una altra és que en tinguin una consciència equivalent o que comparteixin aquest projecte, ja que aquells efectes, en el seu cas, són específics. És freqüent detectar la sorpresa de molts professionals de l'ensenyament davant la ignorància que tenen alguns alumnes fills i filles d'immigrants estrangers sobre el seu país d'origen, a nivell geogràfic i sociocultural, confonent aquest desconeixement amb una pèrdua de bagatge cultural que, cal recordar-ho, no passa en absolut per disposar d'una informació intel·lectualitzada de caràcter sociològic, sinó per tenir accés en la vida quotidiana a un conjunt organitzat de formes de viure, pensar i sentir que, en el seu cas, són inevitablement pluriculturals i, en algunes qüestions, més contradictòries. No són 'petits estrangers' ni 'immigrants en petit', sinó fills i filles d'immigrants estrangers que tenen a casa nostra la seva existència natural, amb característiques específiques com a grup que no comparteixen amb els adults que en són responsables ni, en determinats aspectes, amb els seus companys i companyes d'origen autòcton o majoritari.

[6] Una de les discussions que afecta les referències a la població menor dependent en els estudis sobre migracions gira al voltant de les denominacions 'primera generació' o 'segona generació', segons el lloc de naixement de les generacions que han migrat. Així, s'acostuma a parlar de 'primera generació' per referir-se a la generació que inicia el procés, paper que s'atribueix a pares i mares, però també hi ha autors que es refereixen als fills i a les filles nascuts en origen, independentment de les edats en què s'han incorporat al procés migratori. La categoria de 'segona generació' s'aplica als fills i a les filles nascuts en destí, entenent el procés com una relació de mobilitat limitada a dos pols. L'ús d'aquestes denominacions té una inèrcia important a Catalunya i s'ha aplicat prèviament a l'estudi de les migracions interiors des de la resta de l'Estat, i també s'empra en el llenguatge col·loquial en l'atribució i la discussió de característiques i de pràctiques identitàries. No discutim la seva validesa en la demografia, però entenem, que la capacitat explicativa i fins i tot descriptiva d'aquestes denominacions és molt limitada sinó irrellevant en una socioantropologia de la infància i la immigració, perquè ens interessa explorar i sistematitzar les experiències i els efectes que té sobre infants i joves la diversitat de projectes i de processos migratoris i d'inserció endegats pels adults. En aquest sentit, quan calgui referir-se explícitament al fet d'haver nascut en origen o en algun punt d'aquest espai d'arribada força imaginari que denominem 'destí', així ho farem en cada cas.

En qualsevol cas, continua essent cert que bona part de la població a la majoria del territori de Catalunya, no té pràcticament mai relacions personals directes amb persones nouvingudes de països llunyans i d'aspecte visiblement diferent. Però també és cert que aquesta afirmació és més dubtosa a Barcelona i el seu entorn metropolità en tots els sentits, encara que ara hi hagi resistències per reconèixer les semblances. Bona part de la nostra població ha tingut una diversa experiència migratòria al llarg del segle XX, afegint particularitats a la multiculturalitat característica de tota societat complexa en el darrer terç del segle -camp/ciutat, resta de l'Estat/Catalunya, etc. Si parlem de relacions, d'ocasions de contacte, també és cert que en altres moments històrics les interrelacions han estat més evidents, per mitjà del treball o per l'ocupació d'un espai urbà molt menys segregat on es barrejava més sovint la població nouvinguda amb la població autòctona.

Aleshores, al marge de les magnituds i de les proporcions[7], ens hauríem d'interrogar sobre el canvi de context, especialment per les condicions d'integració social que estiguem disposats a articular tant allà on sí que la presència de la nova immigració és important com a la resta de la nostra societat. Al territori en general i als centres educatius públics en particular pel que fa a la infància -com únics espais de contacte obligatori entre minories i majories[8]- hi ha arribat una població nova –inesperada[9]- que cal atendre adequadament i una població infantil i jove que l'ha de poder acollir positivament, ja que han d'aprendre a construir el seu futur de manera conjunta. I les relacions que puguin establir ens haurien de fer pensar en els errors comesos en la nostra **història de contacte** envers una altra realitat que és propera a la que actualment s'està gestant, la de les relacions amb la minoria gitana. Hi ha districtes, barris i assentaments a Barcelona i en altres municipis catalans on la presència de col·lectius minoritaris i immigrants supera amb escreix el 15 % de la població. En alguns casos,

[7] El nostre model de recepció d'immigrants estrangers és específic dins de l'Europa del Sud. A la resta d'Europa les situacions també són variades, des de Suïssa amb proporcions de població estrangera del 20% que són majoritàriament treballadors assalariats, fins a França (6,5%) o Gran Bretanya (3,6%) amb una presència força nombrosa dels darrers però també de persones procedents de les excolònies, passant per Suècia (6%) amb una proporció alta de refugiats i Alemanya (9%) i Àustria (8,5%), amb proporcions també altes. Tret de Suïssa i Andorra (68%), és difícil trobar altres països europeus amb proporcions elevades d'estrangers dels països rics que s'hi hagin establert o que hi tinguin els seus domicilis fiscals.

[8] Aquest reconeixement i les seves implicacions han estat desenvolupat a diversos escrits de Carrasco, S. Vegeu bibliografia.

[9] Izquierdo, Antonio, *La inmigración inesperada. La población extranjera en España (1991-1995)*, Ed. Trotta. Madrid, 1996.

més visibles perquè ocupen espais altament simbòlics i en d'altres, menys visibles perquè romanen segregats, paradoxalment, per importants vies de comunicació[10].

La infància estrangera i d'origen immigrant i minoritari[11] representa globalment més que cap altre subgrup el *canvi* i el *risc* de la infància en general: canvi social i cultural profund i en la fesomia poblacional que es projecta cap el futur, canvis en els mecanismes i en les estratègies per assegurar noves generacions veritablement ancorades en els valors democràtics, i risc més alt de patir les velles i noves formes de la desigualtat, risc més alt d'ultrapassar el llindar del que hom considera una bona salut, un accés en condicions a l'educació, una identificació afectiva estructurada o, en definitiva, una vinculació i una participació social plenes.

En aquest primer informe hem intentat acostar-nos simultàniament a tres objectius:

- començar a identificar els perfils de la infància d'origen immigrant estranger
- explorar i descriure les seves condicions de vida per mitjà de les dades disponibles
- proposar interpretacions hipotètiques sobre semblances i diferències socioculturals que caracteritzen els projectes migratoris dels diferents grups.

Som conscients, però, que l'objectiu implícit inevitable ha estat el de mostrar la precarietat del nostre coneixement sobre aquesta realitat.

1.2. FONAMENTACIÓ METODOLÒGICA I FONTS D'INFORMACIÓ

El potencial explicatiu i la necessitat social de desenvolupar els temes anteriors topa amb un panorama caracteritzat per fortes i greus contradiccions teòriques i enormes dificultats metodològiques, la primera de les quals és la manca de dades fiables, sistemàtiques i comparables. En aquest cas, cal ser conscient d'una clara contradicció: per una banda, des del punt de vista de la informació objectiva disponible s'afegeix una **forta invisibilitat** a la infància estrangera i d'origen immigrant a la clàssica invisibilitat

[10] Veure Carrasco. S & Soto, P "Concentración y movilidad escolares de los hijos e hijas de inmigrantes extranjeros y de minorias culturales en Barcelona: informe de progreso". II Congreso Español de Migraciones Internacionales, IEM-UPC, Madrid 2000.

[11] No ens referirem a la població menor d'ètnia gitana tot i que aquesta era la nostra intenció inicial, limitació que esperem estar en condicions de subsanar en propers informes.

de la infància com a grup social; per l'altra, però, una part d'aquesta població (els infants i joves estrangers i d'origen immigrant de països pobres i de característiques fenotípiques no occidentals) pateix una **sobreexposició** en els mitjans de comunicació i en els àmbits socials en els que participen, com el sistema educatiu i els serveis socials i sanitaris i, darrerament, també se'ls focalitza al bell mig de les consideracions sobre les característiques del *règim demogràfic català*[12]. Des del punt de vista dels infants del poble gitano, la invisibilitat i la sobreexposició es repeteixen per motius semblants i motius diferents. La impossibilitat legal de la identificació ètnica dels ciutadans d'ètnia gitana i l'existència d'una estratègia de grup que afavoreix el fet de passar inadvertit en l'observació de les condicions de vida i de participació social que podríem denominar característiques de posicions més integrades (en nivells de renda, localització de la habitatge, activitats productives, escolarització, etc.) obstaculitzen l'aparició d'una imatge social 'normalitzada', més acceptable a ulls de la majoria, la qual cosa contribueix a mantenir amb força l'estereotip racista i classista que associa el poble gitano exclusivament a la marginalitat, al desordre i al comportament conflictiu i antisocial. Precisament, la sobreexposició sorgeix de la persistència i l'agreujament de les condicions d'exclusió social a què es veu sotmesa una part del poble gitano i de la manipulació que es fa d'aquesta realitat. En aquest cas, més que en qualsevol altre, tota la infància gitana és sovint presentada com la competidora pels recursos socials, en especial els recursos educatius. Per exemple, el discurs aparentment a favor de la integració social que sistemàticament s'aplica a la infància d'origen immigrant dels països pobres i que serveix per fonamentar la defensa de mesures de desconcentració escolar força agosarades i simplistes, queda totalment mut davant de la realitat de concentració màxima de l'alumnat gitano en centres educatius realment ghettitzats[13].

[12] Anna Cabré ha insistit repetidament en la necessitat de reconèixer la dependència dels efectius de població immigrant pel creixement poblacional a Catalunya des del punt de vista estructural. Les noves migracions, d'orígens més remots, estarien fent ara aquesta mateixa funció. Aquesta característica forma part del que ella ha caracteritzat com el *règim demogràfic català*.

[13] En l'apartat d'educació reprendrem aquest tema, però sempre es planteja la famosa concentració en aquells que acumulen trets rebutjats: la pobresa, algunes diferències fenotípiques (trets físics externs), alguns bagatges culturals infravalorats (llengües i parles no europees), alguns estigmes culturals fonamentats en realitats objectives (com la pràctica de l'Islam) i d'altres atribuïts als primers i presentats de manera essencialista i immutable (una major desigualtat en les relacions de gènere, una major violència física). Però, per sobre de tot, una història de contacte que es percep des del conflicte, com en el cas dels marroquins i tots els grups que s'hi poden associar i, de manera creixent, alguns orígens llatinoamericans. Des del punt de vista negatiu, s'acaba pensant que només hi ha un tipus d'immigrants i que aquests són necessàriament una càrrega, i des del positiu, s'adopten perspectives de relativisme extrem difícils d'encaixar amb la construcció i l'exercici dels drets universals individuals.

Precisament per no contribuir a cometre els mateixos errors amb noves estigmatitzacions, no sembla acceptable mantenir que uns estrangers són 'només' estrangers i alguns altres estrangers són immigrants, és a dir, presentar dades sobre tots els estrangers i només referir-se a una part del conjunt. Pel que fa als adults, tenim estrangers entre nosaltres perquè el que els mou és la recerca de millors condicions de vida en molts sentits, per mitjà del treball, qualificat o no, de la iniciativa empresarial i d'altres factors i cal reconèixer tots els components de tots els projectes amb la mateixa legitimitat. En primer lloc, no és cert que les persones de societats riques que cerquen d'establir-se entre nosaltres no participin, com els altres, en la transformació social i cultural profunda del nostre entorn –en tot cas, la migració s'inicia com un efecte i no com una causa- i no és cert que els seus fills i filles es mantenen 'al marge' de l'espai social i dels recursos socials comuns[14]. En segon lloc, és totalment fals que les persones de societats més pobres estiguin exercint una pressió sobre la despesa social de la societat d'acollida sense contrapartides (sembla que se'ns ha de recordar tot sovint que els immigrants 'també' creen riquesa), com tampoc no és acceptable la presentació implícita dels seus fills i filles com el producte de pràctiques reproductives[15] 'sense control'. En tercer lloc, resulta cínic hores d'ara passar per alt el risc que comparteixen les persones de pell fosca, especialment infants i joves, de ser ignorats, evitats, assetjats o agredits en qualsevol lloc i ocasió sigui quina sigui la seva posició social, el seu estatus legal i la seva nacionalitat.

Tota la discussió anterior pertany a l'univers de les representacions, al bombardeig d'imatges, i no es tradueix en cap cas en una major disponibilitat de dades objectives sobre la realitat, per la qual cosa l'exploració sistemàtica a partir d'indicadors realment aplicables encara pertany en bona mesura al terreny de la utopia. Per aquesta raó, hem hagut de limitar l'exposició a les dades disponibles i no sempre comparables des del punt de vista territorial i temporal. Tractant-se d'un tema transversal, els diversos apartats de l'informe han patit limitacions dobles, les que afecten la disponibilitat de dades en cada dimensió i les que afecten pròpiament la visibilitat de la infància

[14] Observi's, sinó, el debat sobre la llengua vehicular a l'escola plantejat en alguns enclaus de les Illes Balears amb una presència important de població d'origen alemany.
[15] Cal recordar que s'ha observat una acomodació progressiva a les estratègies reproductives de la societat d'acollida després d'un cert temps. A Barcelona experimenten una reducció dràstica de la mortalitat infantil i també una transformació de la funció dels fills i filles en el projecte migratori, a banda de la percepció de l'elevada inversió que requereix la criança aquí. En les primeres fases, però, això pot voler dir passar de tenir vuit fills a tenir-ne quatre.

estrangera i d'origen immigrant, que pateix, a més, un subregistre[16] generalitzat. Cal considerar les limitacions que reflecteixen, si més no, tres situacions: o no hi ha dades, o les que hi ha no són accessibles o les que són accessibles són molt poc aprofitables o fins i tot poc fiables. I aquest és un dels 'resultats' que ens confirma els nostres temors a l'inici d'aquest projecte. Concretament, ens trobem amb:

- una inexistència sistemàtica de dades sobre la infància en arxius, documents i estudis sobre població estrangera i d'origen immigrant (per exemple, sobre participació i consum cultural)
- una inexistència sistemàtica de dades sobre la infància estrangera i d'origen immigrant per un territori concret en aspectes clau com la situació sociosanitària (per exemple, una ABS té dades interessantíssimes sobre la població que atén, però cap altra ABS que atengui població immigrant en té de comparables)
- una dificultat d'accés[17] a dades clau recollides per diverses institucions sovint per una manca sistemàtica d'informació (per exemple, alguns aspectes educatius bàsics en un territori concret, com les dades de programes específics del Departament d'Ensenyament, que no figuren en l'Estadística d'Ensenyament)
- una greu dependència dels períodes i calendaris de recull de dades sobre població, que endarrereixen les possibilitats d'anàlisi d'aquesta realitat que presenta canvis significatius a un ritme molt més ràpid (per exemple, l'anàlisi de la situació familiar i les condicions de vida s'ha hagut de fer a partir de dades de 1996 i de 1991)
- una greu disparitat de criteris entre institucions tant en els categories emprades per recollir la informació com en les agregacions per classificar-la, fins i tot dins de la

[16] La campanya de promoció de l'empadronament ha fet emergir una part de la població estrangera que ja es trobava a la ciutat, però subsisteixen diverses realitats que afecten més la població infantil, com el mateix fet de la mobilitat espacial dels adults. Les dades sobre alumnat estranger en centres no serveixen per compensar aquest subregistre ni a les edats d'escolaritat obligatòria, com veurem en l'apartat corresponent. L'equip del Centre d'Estudis Demogràfics dirigit per Andreu Domingo ha encetat aquesta cerca sistemàtica pel que fa a l'exploració i l'explotació del padró municipal d'habitants, en una investigació que es troba en la fase final. Ara bé, la franja d'edat estudiada pel CED és la que s'inclou en l'atenció de l'Observatori de la Joventut, de 15 a 29 anys, mentre que la franja contemplada pel CIIMU abasta dels 0 als 18 anys.

[17] No sempre és difícil l'accés per manca de buidatge. Pel que fa a la població estrangera i/o d'origen estranger és recurrent el pretext de la confidencialitat de les dades per la 'complexitat política' del tema i es produeixen alguns informes –no necessàriament ben fets- de circulació totalment restringida. Però en molts aspectes que afecten a la població estrangera menor això no es justifica, sinó que més aviat respon a la manca de cultura sobre recull, possessió i ús de dades a les nostres administracions, que afecta seriosament la recerca a tots nivells. Els temes de més difícil accés són sistemàticament els que tenen a veure amb l'aprenentatge de llengües.

mateixa administració (per exemple, la confecció d'àrees d'origen irrellevants des del punt de vista sociocultural amb una inèrcia geogràfica poc justificable hores d'ara, el canvi de criteris dins d'una mateixa instància que impossibilita tota anàlisi longitudinal o la manca d'especificació i abast de la població 'estrangera' o 'immigrant' a la qual es refereixen les dades)

Aquesta realitat resulta paradoxal precisament en un moment en què sembla que hi ha una gran dedicació a la immigració estrangera, especialment la dels països pobres, en tots els aspectes i les problemàtiques que se li associa i que pateix. En el món de la recerca i del debat polític i social es repeteix un fenomen semblant al de la sobreexposició, que és el *pseudoconeixement*, i que es constata per la manca d'estudis i d'informes que haurien de ser prou nombrosos, variats i contradictoris com per poder fonamentar o contradir els continguts i les intencions de la proliferació de discursos i opinions existent. En la majoria d'aspectes que afecten a les dades sobre infància i immigració la situació d'altres països europeus és variada[18], des d'aquells on les autoritats produeixen dades oficials sobre diversos camps de forma sistemàtica (per exemple, Holanda o Suècia) fins aquells en els quals hi ha més informes i estudis produïts pel desenvolupament de la recerca (per exemple, el Regne Unit). En concret i al marge de les fonts de dades quantitatives, pel que fa a la infància estrangera *d'algunes àrees* d'origen en *alguns enclaus* territorials en destí, disposem bàsicament de tres tipus de fonts textuals que aporten *algunes informacions* i interpretacions directes o indirectes des de perspectives no sempre reconciliables ni fàcilment complementàries, que també s'han utilitzat i/o consultat per abordar alguns temes, encara que no estiguin basades estrictament en aquell territori:

- informes o estudis sectorials originats per la necessitat d'atenció i d'intervenció social d'urgència (sobretot, des dels àmbits de serveis socials i de salut) i que diagnostiquen problemàtiques punyents, però no sempre des de posicions lliures d'etno i sociocentrisme.

[18] Això es deu en part a la relativa emergència recent del nou model migratori mediterrani. Amb tot, hi ha dues qüestions clau a tenir en compte en la producció d'informació de caire científic i tècnic en relació a la immigració: primera, en aquests moments hi ha tants investigadors autòctons com estrangers fent recerca a casa nostra sobre aquests temes; segona, ni a casa nostra ni en d'altres països de l'entorn no són d'interès prioritari els temes concrets d'infància i immigració més enllà de certes qüestions educatives i de les problemàtiques associades al comportament de gènere dels grups de nois en general i d'origen immigrant en particular.

- recerques socioantropològiques (des de diverses aproximacions teòriques, tècniques i metodològiques) centrades en grups concrets (per exemple, en la població nordafricana) o en temes específics ('dona', 'escolarització', 'religió'), molt escasses encara i la majoria d'elles poc especialitzades en la literatura de referència dels tractaments temàtics que afecten a la infància, la qual cosa impedeix comparacions significatives amb realitats d'altres països; a vegades, treballs periodístics que s'hi confonen
- documents d'opinió i anàlisi elaborats des de la xarxa política (per exemple, la Federació de Municipis) i associativa (per exemple SOS Racisme), que assenyalen i denuncien algunes situacions específiques de risc per la infància estrangera relacionades amb alguns dels temes anteriors i amb els efectes que poden patir per les situacions de risc dels adults dels quals depenen; sovint aquest documents comparteixen les limitacions dels dos tipus anteriors (etnosociocentrisme, focalització selectiva en alguns grups, biaix empirista).

D'altra banda, no són accessibles alguns 'dictàmens d'experts' sobre qüestions relacionades amb el marc jurídic i que cal abordar urgentment d'una manera seriosa (per exemple, mutilacions genitals femenines) però sí sobre alguns aspectes dels temes tractats en l'informe (per exemple, els de diverses comissions sobre escolarització). En aquest sentit, s'ha tingut en compte la informació dels documents municipals, supramunicipals i autonòmics[19] que fan referències a la infància estrangera i d'origen immigrant.

Al llarg de l'exposició que segueix, voldríem evitar tota contribució a estabilitzar les categories d'immigrants i a convertir-les en estigmes, de contingut incompatible amb un "nosaltres", o amb una "població autòctona" que és igualment complexa i variada. Parlarem de *població estrangera menor* i d'*infants i joves d'origen immigrant*

[19] En especial, *La immigració estrangera a Barcelona* (1997), les seves actualitzacions i altres documents de l'OPIB, el *Pla d'Infància* de la Comissió de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona (1999*), l'Atles de recursos sobre immigració estrangera de la província de Barcelona* (2000) o la que conté l'actualització de les orientacions i les accions de la política autonòmica sobre estrangeria i immigració que es recull al *Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004* (juliol 2001). Vegeu llistat complet de fonts a l'annex.

estranger[20] en la major part del text, excepte quan haurem de parlar dels adults amb els quals viuen aquest infants i joves i dels quals depenen per accedir indirectament a algunes característiques de les seves realitats (llars, habitatges, situació laboral, instrucció), aleshores ens referirem a *persona principal nascuda a l'estranger*. Totes les dades sobre la població estrangera menor que es presenten estan incloses en les dades globals de població infantil als àmbits territorials treballats, per tant, en aquest bloc es tractarà **una perspectiva de la realitat de la infància** i no un sector de població apart. Per això, sempre que les dades ho permetin, s'intentarà evitar del tot les comparacions dicotòmiques, perquè el repertori de situacions i característiques és sovint més variat dins la població estrangera i d'origen immigrant que entre aquesta i la població global. El que sí s'ha prioritzat, sempre que les fonts ho han permès, ha estat tres tipus de comparació:

a) Semblances i diferències dels resultats per àrea i/o país d'origen de la població estrangera que remet a una varietat de processos migratoris i condicions d'inserció segons les àrees d'origen en les quals s'han classificat les dades
b) Semblances i diferències dels resultats per origen socioeconòmic de la població estrangera, segons l'estatus econòmic del país o l'àrea d'origen (simplificant en països rics - països pobres)
c) Semblances i diferències dels resultats entre la ciutat de Barcelona, el conjunt de la Regió Metropolitana que la inclou i el context de Catalunya

Quant a la classificació de països i àrees d'origen de la població estrangera, s'ha optat per aplicar la nova proposta defensada a *La immigració estrangera a Barcelona (1994-1997)*, realitzada per l'Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona i publicada per la Fundació CIDOB i l'Ajuntament de Barcelona, que està fonamentada en una anàlisi quantitativa i qualitativa de les dades sobre les diverses realitats migratòries a la ciutat i la seva rellevància. Amb tot, cal assenyalar que aquesta classificació és provisional en dos sentits: en primer lloc, per les pròpies transformacions en els fluxos migratoris i, en segon lloc, perquè condueix involuntàriament a algunes distorsions en les representacions de la immigració en incloure 'països' i 'àrees' dins de categories

[20] Hem optat per aquesta denominació per raons de precisió i d'inclusivitat: tota la població menor de 18 anys amb una experiència d'estrangeria i/o immigració independentment del seu estatus legal i de la seva posició social. Es faran distincions quan siguin necessàries en aquest sentit.

equivalents (per exemple, sumar països de l'Àfrica Subsahariana i convertir-los en una àrea sobreexposa la població negroafricana de forma injustificada en relació als efectius). Existeix una altra proposta[21] en aquest sentit que intenta superar la segona d'aquestes deficiències, però no ha estat encara prou divulgada i contrastada, raó per la qual en aquest informe l'hem desestimat provisionalment. La web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona ofereix una classificació referent que podria haver servit de referent, perquè acompleix també el requisit imprescindible de permetre una lectura simultània i sense confusions entre grans orígens geogràfics i estatus econòmic dels països d'origen (la seva categoria Resta de Països es refereix, de fet, als països rics), però té l'enorme inconvenient de no identificar amb precisió àrees culturals i/o nacionalitats dins de les 10 grans agrupacions, la qual cosa ens impedeix reconèixer projectes i realitats migratòries molt diverses darrera les dades (per exemple, dins de Sudest asiàtic s'hi troben agrupades la població filipina i la xinesa). La majoria de dades més recents que analitzem, però, procedeixen de documents amb agrupacions de països i àrees no comparables entre sí, essent el bloc d'educació el més problemàtic en aquest sentit. Hem intentat compensar aquestes dificultats amb el contrast de fonts i documents disponibles.

Les referències comparatives amb l'entorn dels països de la Unió Europea o amb nuclis urbans concrets dins d'aquest entorn han estat molt limitades perquè en aquest primer informe s'ha prioritzat l'exposició de les dades disponibles sobre els temes tractats i ja hem esmentat la seva problemàtica. I pel que fa a les evolucions temporals, s'ha optat per incloure en general referències qualitatives (producte de l'experiència etnogràfica, entrevistes amb informants clau, estudis, etc.) i això només en els casos en què s'ha pogut disposar de dades.

1.3. ESTRUCTURA DE L'INFORME

Tal com s'observa a l'índex d'aquest capítol, l'aproximació que hem fet a la infància estrangera a Barcelona ha prioritzat quatre perspectives: els aspectes sociodemogràfics, la situació familiar i les condicions de vida, la salut i l'educació, que ens permeten

[21] Carrasco, S i Soto, P (2002) *L'alumnat d'origen estranger i minoritari a les escoles de Barcelona. Característiques socioculturals i concentració escolar als centres públics municipals i de Ciutat Vella*, Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona (en premsa).

detectar allò que sabem i és rellevant pel que fa al benestar la infància i allò que desconeixem i hauríem de conèixer per contribuir a millorar-lo. Aquestes perspectives són precedides per una introducció teòrica i metodològica sobre aquests fenòmens vius que ens impliquen a tots en plenes transformacions socials, els moviments de població i les relacions interculturals davant dels reptes d'una nova ciutadania.

Les qüestions sociodemogràfiques, familiars i de condicions de vida han estat més determinades per la disponibilitat de dades actualitzades i s'ha fet èmfasi en presentar de forma crítica allò que sovint es pot prendre com dades objectives, puntualitzant les diverses maneres de mirar allà on ha estat possible. Les qüestions de salut i educació, per raons diverses, s'han intentat fer comparables amb alguns aspectes de l'estructura interna dels capítols específics sobre aquests temes en l'informe. Unes i altres han format part d'aquesta mirada transversal. El darrer punt ha seguit la lògica inversa: ha partit del repertori de grups amb una presència important i diversa a Barcelona per tal de sintetitzar les informacions disponibles que hem obtingut en els diferents apartats. En la majoria de casos, però, les informacions referides a la infància o, més globalment, a les franges d'edat entre 0 i 17 anys, han estat inferides de dades sobre el conjunt del grup migrant o bé complementades per les exploracions etnogràfiques realitzades pels diversos membres del grup.

2. INFORME

2.1. APROXIMACIÓ SOCIODEMOGRÀFICA A LA INFÀNCIA ESTRANGERA

2.1.1. SÍNTESI DEL PERFIL I L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA (1996-2001)

Segons les dades de l'estadística municipal de l'Ajuntament de Barcelona, el març de 1996 hi havia a la ciutat 29.354 persones de nacionalitat estrangera, que tenien un pes de l'1,9% sobre el total, però el gener del 2001 es recull una població de nacionalitat estrangera de 74.019 persones, que ja suposa el 4,9% del total[22]. La taxa de creixement del període 1996-2001 ha estat del 152,2%, que correspon a un increment del 38,5% en els darrers sis mesos (juny 2000 gener 2001).

Les àrees d'origen de la població estrangera total a Barcelona han sofert variacions en aquest increment. El març de 1996, el principal continent proveïdor de població de nacionalitat estrangera és Amèrica (10.213), i dins del continent americà la zona d'Amèrica del Sud (7.276), seguit d'Europa (9.407), amb domini absolut de la UE (8.412). Àsia ocupava el tercer lloc (5.576), amb una mica menys de la meitat de les persones procedents del Sud-est asiàtic i només en quart lloc se situava el continent africà (4.044), majoritàriament constituït per persones d'Àfrica del nord i del Magrib. L'últim lloc era per Oceania, amb només 76 persones registrades.

El gener de 2001, el rànquing és el següent: Amèrica, amb 35.378 persones, de les quals 27.223 pertanyen a Amèrica del Sud; Europa manté el segon lloc, però ara a molta distància del continent anterior, amb un efectiu que es queda en els 16.286 (dels quals 12.712 pertanyen a la UE); el continent asiàtic, que continua en tercer lloc, s'acosta molt a les xifres per Europa: 12.175. Però aquest any el principal subgrup passa a ser l'Àsia Central: 7.012; Àfrica també augmenta els seus efectius considerablement: passa

[22] Aquestes estimacions ja estan desfasades, perquè es calcula que la població estrangera total supera en unes 17.000 persones la xifra oficial publicada per l'Estadística de l'Ajuntament, que representaria al voltant del 6% sobre la població total.

a tenir 10.044 persones, de les quals 8.242 provenen d'Àfrica del nord i Magrib, tot i que la zona que més creix és la de l'Àfrica Subsahariana, que passa a tenir 1.525 persones; Oceania, finalment, manté un efectiu relativament baix: 99 persones. El creixement 1996-2001 per zones d'origen, doncs, ha estat el següent:

-El continent que més augmenta la seva representació en aquest període és justament el primer del rànquing: Amèrica, que creix un 246,4% (més del triple). Dins d'aquest continent, però, les zones que més s'incrementen són Amèrica del Sud (274,1%) i Amèrica Central (230,6%).

-Àfrica augmenta la seva representació global en un 148,4%, amb un creixement molt alt de l'Àfrica Subsahariana (238,1%), seguit molt de prop, malgrat la baixa xifra absoluta, de la població procedent d'Àfrica Central i Meridional (233,7%).

-El tercer continent en ordre de creixement és l'asiàtic (118,3%), dins del qual destaca l'Àsia Central, amb la tercera taxa de creixement parcial més elevada: 251%.

-Europa ocupa el quart lloc, amb un 73,1% de creixement global (no arriba al doble) que contrasta amb l'espectacular taxa de creixement registrada per la població d'Europa Central i Oriental: 669% (¡!), primera en el rànquing d'àrees dins de cada continent.

En resum, Europa Central i Oriental, Amèrica del Sud, i Àsia Central són les àrees continentals que més han augmentat els seus efectius en el període 1996-2001 a Barcelona, que en els darrers sis mesos del període seguirien un altre ordre en la taxa de creixement: Amèrica del Sud, Àsia Central, Àfrica Subsahariana i Europa de l'Est (doblant els efectius en menys d'un any).

Des de la perspectiva dels països d'origen, el rànquing comparatiu és el següent:

TAULA 1. POBLACIÓ DE NACIONALITAT ESTRANGERA. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996 I 2001.

Rànquing març 1996		Rànquing gener 2001	
Marroc	3.196	Equador	8.204
Perú	2.094	Marroc	7.165
França	1.961	Perú	6.879
Itàlia	1.901	Colòmbia	4.708
Argentina	1.871	República Dominicana	4.136
Filipines	1.854	Pakistan	3.405
Alemanya	1.824	Filipines	3.176
Gran Bretanya	1.094	Itàlia	3.142
República Dominicana	1.066	França	2.943
Xile	819	Argentina	2.504
Japó	803	Xina	2.246

Font: Web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

FIGURA 1. RÀNQUING DE POBLACIÓ PER NACIONALITATS. BARCELONA. 1996.

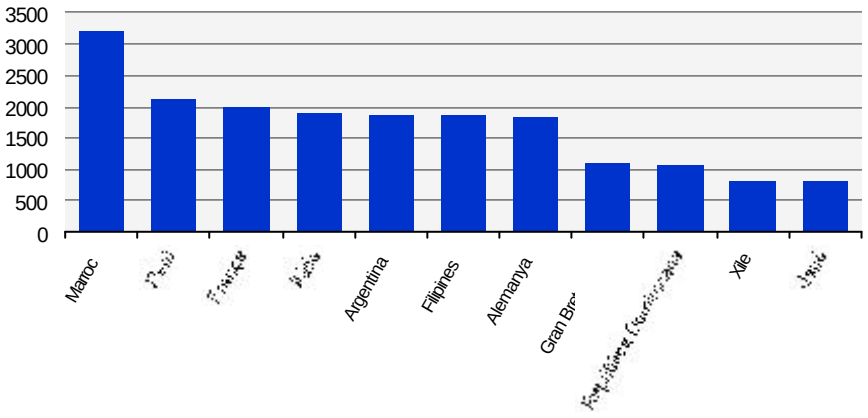

Font: Web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

FIGURA 2. RÀNQUING DE POBLACIÓ PER NACIONALITATS. BARCELONA. 2001.

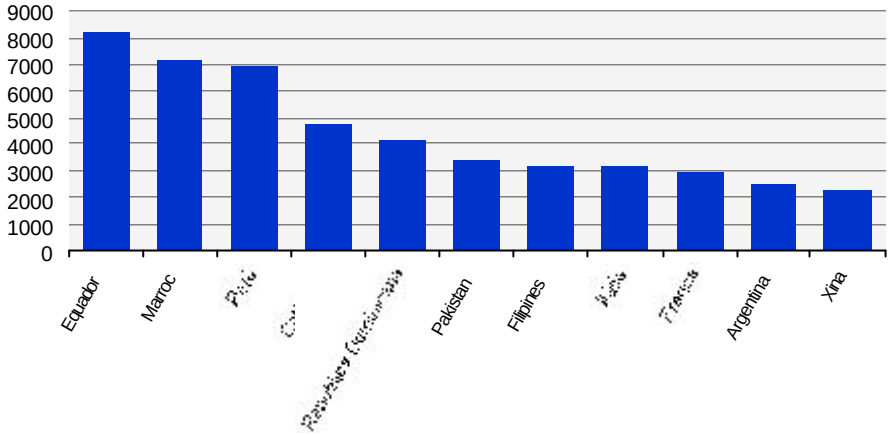

Font: Web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Les dades globals de població estrangera de 2001 són molt més elevades que les del rànquing per l'any 1996. Però els països que no apareixen a la llista de 2001 no han perdut efectius en gairebé cap cas, sinó que s'han mantingut bastant estables o bé han crescut però han estat superats per població d'altres països que ha anat arribant de forma més massiva durant els últims anys.

Amb tot, cal comentar algunes situacions diverses de canvi en alguns països d'origen. El 2001, Equador, que al 1996 només comptava amb un efectiu de 202 persones registrades, passa a col·locar-se a la capçalera de la població estrangera, amb una espectacular xifra total de 8.204 persones procedents d'aquest país que viuen actualment a Barcelona. Colòmbia i la República Dominicana, juntament amb Equador i Perú, configuren el gruix de països del rànquing que procedeixen de Sudamèrica, la zona geogràfica que més incrementa la seva població a Barcelona. En canvi, Argentina baixa la seva posició en el rànquing. Una altra situació és la de Marroc que, malgrat passar a un segon lloc en el rànquing pel 2001, augmenta de manera molt significativa els seus efectius. També els països de la UE (França, Itàlia, Alemanya, Gran Bretanya) passen a ocupar els llocs més baixos del rànquing o desapareixen, malgrat augmentar significativament els seus efectius en el període. Un dels casos espectaculars a esmentar és Pakistan, que no apareix en el rànquing del 1996, i es col·loca en sisè lloc el 2001, per sobre de Filipines, que es situa un lloc més avall respecte el 1996. Encara una altra

situació és la de les persones originàries del Japó, que decreixen en nombre i desapareixen del rànquing pel 2001. Finalment, els països de l'Europa de l'Est (Rússia, Ucraïna, Bulgària, Iugoslàvia, etc.) no apareixen al rànquing en cap dels dos anys, però és evident que han experimentat un increment molt important de població que viu a Barcelona durant el període analitzat.

En resum el perfil de la població estrangera a Barcelona en l'actualitat segons el llistat d'*Àrees geogràfiques*[23] que elabora el Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona és el següent:

-La primera àrea geogràfica d'origen de la població immigrada és Amèrica del sud, amb el 36,8% del total de població d'origen estranger.
-En segon lloc trobem el conglomerat Resta de països (20,8%), que inclouen els països de la UE, i altres àrees 'riques' com Estats Units i Japó.
-En tercer lloc del rànquing hem de situar la població d'Àfrica nord i Magrib, amb un 11,1% de pes sobre el total de població d'origen estranger.
-Seguidament identifiquem Àsia Central (9,5%), Amèrica Central (9,4%), Sud-est asiàtic (4,8%), Europa Central i oriental (4%), Àfrica Subsahariana (2,1%), Orient Mitjà (1,2%) i Àfrica Central i Meridional (0,4%).
-Els homes representen el 49,8% i les dones el 50,2% amb algunes àrees d'origen amb major desequilibri per sexe, corresponents al tipus i moment del procés migratori així com a l'existència de nínxols d'ocupació específics que afecten un dels dos sexes. Les àrees amb majoria d'homes són Àsia Central (71,1% homes), Orient Mitjà (64,9% homes), Àfrica Subsahariana (62,2% homes) i Àfrica nord i Magrib (60,4% homes) i les àrees amb majoria de dones: Amèrica Central (66,1% dones), Sud-est Asiàtic (57,5%) i Amèrica del Sud (56,6%)
-L'edat mitjana pel total de població d'origen estranger resident a Barcelona el 2001 és de 32 anys, essent la més baixa pels nordafricans (29 anys) i la més alta per tots els països rics (al voltant dels 40).

[23] Aquestes són les àrees geogràfiques emprades: *Orient mitjà, Àsia Central, Sud-est Asiàtic, Àfrica nord i Magrib, Àfrica Subsahariana, Àfrica Central i Meridional, Amèrica Central, Amèrica del sud, Europa Central i oriental, Resta de països (s'inclouen els països de la Unió Europea, Andorra, Islàndia, Liechtenstein, Malta, Mònaco, Noruega, San Marino, Suïssa, Ciutat del Vaticà, Xipre, Estats Units, Canadà, Japó i Oceania).*

A Barcelona ciutat, una cinquena part de la població estrangera viu a Ciutat Vella, que coincideix a representar en aquest districte també una cinquena part de la seva població total. En canvi, al segon i el tercer districtes on viuen més estrangers a la ciutat, Eixample (18,1%) i Sants-Montjuïc (11,6%), la proporció de la població estrangera sobre el total de població que hi viu és només lleugerament superior al 5%. També cal observar com es distribueix la població estrangera en els diversos territoris dels districtes en proporció i per àrees d'origen i, per tant, com ens podem aproximar a identificar les comunitats on viuen els infants i joves estrangers de la ciutat d'origen divers. Com a totes les ciutats amb tradició de recepció de població migrant, a Barcelona es produeixen desplaçaments progressius d'uns grups de població per uns altres en els barris i districtes[24]. A més, segons pràctiques diverses d'inserció socioeconòmica i reproducció cultural, alguns grups segueixen estratègies[25] de concentració (Filipins, grups de l'àrea indostànica, Dominicans; algunes comunitats migrants de l'Àfrica Occidental fora de Barcelona) i d'altres de dispersió (xinesos, alguns europeus i marroquins), dins de la ciutat i també en poblacions més petites.

Segons les dades del *Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004*, la Regió Metropolitana tenia 105.506 persones estrangeres l'any 1999 i Catalunya, 214.996 persones estrangeres el desembre de 2000. Tot i que les dades municipals són de gener de 2001, es fa difícil confiar en fer comparacions fins i tot amb les de Catalunya ja que, per exemple, ens apareixen gairebé tres mil equatorians més a Barcelona que pel conjunt de Catalunya amb una diferència màxima de dos mesos (?!). Amb tot, hi ha certament nacionalitats que ocupen posicions diverses en les dues perspectives territorials i també nacionalitats molt focalitzades a Barcelona ciutat. En el primer cas, destaquen els exemples d'Equador altre cop i Colòmbia (posicions altes a Barcelona i baixes en el rànquing dels primers 15 a Catalunya), França (segona a Catalunya, novena ara a Barcelona) i Xina (cinquena a Catalunya i onzena a Barcelona). La segona situació

[24] Segons l'Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2001, els districtes que guanyen població són Ciutat Vella, Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts i Sant Martí. Els districtes d'alta més freqüents de la població procedent de l'estranger van ser l'any 2000 els de Sarrià-Sant Gervasi, Eixample, Les Corts i Gràcia.

[25] Vegeu, per exemple, Kaplan, A. (1998*) De Senegambia a Catalunya. Procesos de aculturación e integración social*, Fundació La Caixa, Barcelona i Beltran, J & Sáiz, A. *Els xinesos a Catalunya. Família, educació i integració*. Fundació Jaume Bofill i Editorial Altafulla, Barcelona. També hi fan referència, per Barcelona i per poblacions de la Regió Metropolitana, Narbona, L. M (1996) *Marroquíes en Viladecans.* Ajuntament de Viladecans i Moreras, J (2000) *Musulmanes en Barcelona. Espacios y dinámicas comunitarias.* Fundació CIDOB i Ajuntament de Barcelona. L'informe de la OPIB (1997) també ho recollia.

es pot exemplificar indubtablement amb Pakistan (sisena a Barcelona, dotzena a Catalunya), Filipines (una màxima proporció a Barcelona) i República Dominicana (més de la meitat a Barcelona).

Com veurem tot seguit, totes aquestes nacionalitats tenen proporcions de població menor en la franja alta, de manera que ja podem identificar realitats i necessitats específiques per una part d'aquesta població infantil i juvenil a Barcelona.

Quadre resum:

- Del 1996 al 2001 Barcelona passa de 29.354 a 74.019 persones de nacionalitat estrangera. El seu pes sobre el total de població s'incrementa d'un 1,9% al 4,9%, percentatge que en les darreres estimacions provisionals arribaria a superar el 6%. La taxa de creixement del període ha estat del 152,2%.

- El nombre de persones d'Europa Central i Oriental, Amèrica del Sud, i Àsia Central ha augmentat en el període 1996-2001 a Barcelona per sobre de tots els altres orígens. El rànquing de nacionalitats actualment l'encapçalen Equador, Marroc, Perú, Colòmbia i República Dominicana.

- Una cinquena part de la població estrangera viu a Ciutat Vella, districte seguit per l'Eixample i Sants-Montjuïc. La proporció de població estrangera sobre el total de població d'aquests districtes varia entre Ciutat Vella (més del 20%) i els altres dos districtes amb major nombre d'estrangers (lleugerament superior al 5%).

- Alguns grups d'origen immigrant segueixen estratègies de concentració en el territori i d'altres de dispersió. D'altra banda, a la ciutat de Barcelona, hi trobem ben representades nacionalitats estrangeres que ocupen posicions més baixes a Catalunya i fins i tot a Espanya (República Dominicana, Filipines, Pakistan, Equador i Colòmbia).

2.1.2. APROXIMACIÓ AL PERFIL DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR (2001)

El gener de 2001 es calculava a Barcelona una població estrangera entre 0 i 14 anys de 9.696 persones, i de 10.362 persones entre 15 i 24 anys. Això ens donaria una xifra propera a les 13.000 persones estrangeres entre 0 i 17 anys, amb una proporció força alta d'infants molt petits, si tenim en compte que només entre el 1997 i el 1999, ambdós inclosos, han nascut a Barcelona més de 3.500 nadons de mares nascudes a l'estranger. Ens fixarem breument en la seva composició, segons les dades corresponents als *grups d'edats* tal i com venen confegits per les estadístiques oficials, tot i que el primer grup no cobreix les edats del període de la infància oficial i el segon grup n'inclou d'altres que ultrapassen aquest límit.

-Infants, nois i noies de 0-14 anys

El pes del grup d'edat 0-14 en el total de població estrangera és de 13,1% amb una desagregació per sexe del 13,4% d'homes (4.941 persones) i 12,8% de dones (4.754 persones), mentre que pel conjunt de Barcelona, el pes de la població entre 0 i 14 anys sobre el total de la ciutat és 11,6%. La població estrangera d'aquest grup d'edat representa un 5,4% de la població de les mateixes edats a la ciutat, lleugerament per sobre de la proporció que representa el total d'estrangers sobre el total de la població i clarament per sobre de la proporció que representa la població estrangera menor de 15 anys sobre la població total de les mateixes edats a Catalunya, el 3,87%. Però la proporció de població en aquest primer grup més jove varia segons les àrees d'origen, des de grups per sobre d'aquest pes mitjà fins a d'altres deu punts per sota: entre els primers destaca Àfrica del Nord i Magrib, amb un 17,2% i que contrasta amb la proporció del total d'estrangers del mateix origen, que és un 13,4%; Sud-est Asiàtic, amb un 16%; Amèrica Central, amb 15,9% de pes i Àsia Central i Europa Central i oriental, igualats amb un 15,3%. Entre els segons, situacions tan diverses com la dels infants de la Resta de Països, amb un estatus econòmic alt fins als procedents de l'Àfrica Central i Meridional.

TAULA 2. POBLACIÓ 0-14 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT I DISTRICTES AMB MAJOR PRESÈNCIA DE POBLACIÓ ESTRANGERA TOTAL DE LES MATEIXES ÀREES. BARCELONA. GENER 2001.

	0-14 anys	Més de 14 anys	Total	Pes població 0-14 (%)	Districtes amb major presència
Amèrica del Sud	3.294	23.929	27.223	**12,1**	2/3/1
Àfrica nord i Magrib	1.418	6.824	8.242	**17,2**	1/3/10
Àsia Central	1.073	5.939	7.012	**15,3**	1/2/3
Amèrica Central	1.111	5.874	6.985	**15,9**	1/2/3
Sud-est Asiàtic	565	2.969	3.534	**16**	1/2/5
Europa Central i Orient.	452	2.501	2.953	**15,3**	1/2/3
Àfrica Subsahariana	180	1.345	1.525	**11,8**	1/8/10
Orient Mitjà	118	775	893	**13,2**	2/1/5
Àfrica Central i Meridional	21	256	277	**7,6**	1/3/8
Resta Països	1.476	13.899	15.375	**9,6**	5/2/1
Total	**9.708**	**64.311**	**74.019**	**13,1**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir de la web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

FIGURA 3. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ 0-14 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT. BARCELONA. GENER 2001.

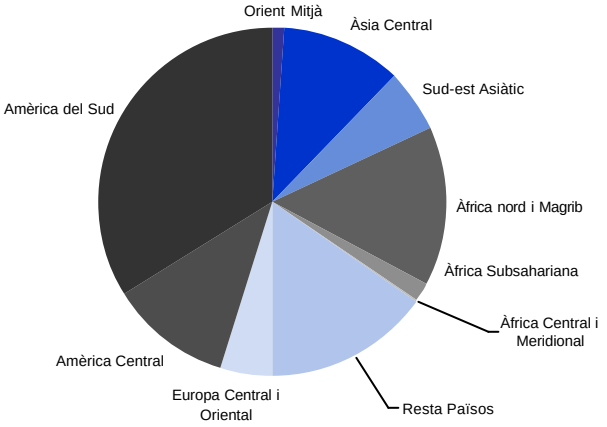

Font: Elaboració CIIMU a partir de la web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

En el rànquing de les cinc primeres àrees amb població estrangera 0-14 Amèrica del Sud ocupa la primera posició, amb molta diferència, amb tres mil tres-cents nois i noies, seguida dels infants de la Resta de Països, categoria que inclou només països de la UE i

altres països rics, lleugerament per sobre dels infants del Nord d'Àfrica i Magrib, amb uns mil quatre-cents cada àrea. En quarta i cinquena posició, al voltant de mil infants de l'Amèrica Central i mil més de l'Àsia Central. Tot i que les seves realitats estan condicionades per projectes migratoris i condicions d'inserció diverses segons el seu estatus socioeconòmic d'origen i altres factors recurrents en la literatura que s'aniran reflectint indirectament en aquest informe, la població 0-14 llatinoamericana representa un conjunt del voltant de 4.400 nois i noies.

-Nois i noies grans i joves adults de 15-24 anys

El pes del grup d'edat 15-24 anys en el total de població d'origen estranger és del 14% (10.362 persones), un xic superior al registrat per la franja d'edat 0-14, amb una desagregació per sexe de 13,8% d'homes (5.089 persones) i de 14,3% de dones (5.311 persones). En relació amb la població total de la ciutat, el pes del grup 15-25 torna a ser del 11,6%, encara més baix en aquesta segona comparació. Les grans àrees d'origen no varien gaire del grup anterior, però cal destacar el nombre més gran de les noies/dones africanes, especialment de l'Àfrica Subsahariana, Central i Meridional en aquesta franja, que lògicament inclou un bon nombre de joves mullers i mares en plena edat fèrtil[26]

TAULA 3. POBLACIÓ 15-24 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT I DISTRICTES AMB MAJOR PRESÈNCIA DE POBLACIÓ ESTRANGERA TOTAL DE LES MATEIXES ÀREES. BARCELONA. GENER 2001.

	15-24 anys	Altres edats	Total	Pes població 15-24	Districtes amb major presència
Amèrica del Sud	4.247	22.976	27.223	**33,93**	2/3/1
Àfrica nord i Magrib	1.409	6.833	8.242	**14,6**	1/3/10
Àsia Central	1.115	5.897	7.012	**11,05**	1/2/3
Amèrica Central	1.097	5.888	6.985	**11,44**	1/2/3
Sud-est Asiàtic	452	3.082	3.534	**5,82**	1/2/5
Europa Central i Orient.	443	2.510	2.953	**4,65**	1/2/3
Àfrica Subsahariana	287	1.238	1.525	**1,85**	1/8/10
Orient Mitjà	94	799	893	**1,21**	2/1/5
Àfrica Central i Meridional	42	235	277	**0,22**	1/3/8
Resta Països	1.199	14.176	15.375	**15,21**	5/2/1
Total	**10.385**	**63.634**	**74.019**	**100**	-

Font: Elaboració CIIMU a partir de la Web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

[26] Les estimacions sobre altres components de la diversitat interna d'aquest perfil, com el fenomen de la prostitució, escapen a les nostres interpretacions i tenim dubtes sobre la seva possible identificació en dades oficials del padró.

FIGURA 4. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ 15-24 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT. BARCELONA. GENER 2001.

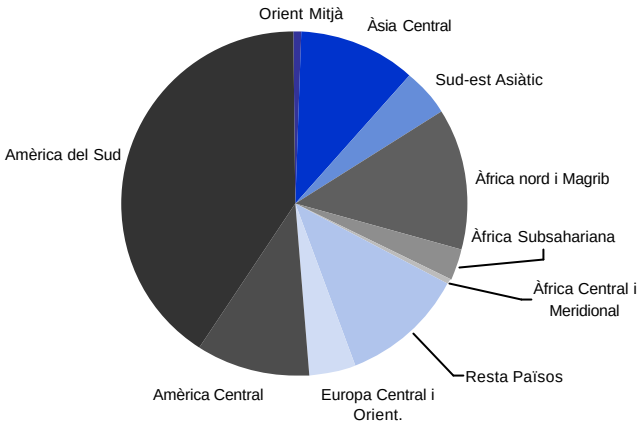

Font: Elaboració CIIMU a partir de la Web del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

-Algunes semblances i diferències per sexe i sobre el territori segons les procedències

Com a grup, la població estrangera més jove, sovint protagonista del procés migratori i en l'inici del període reproductiu, té a Barcelona un pes conjunt dels grups d'edat 0-24 del voltant d'un terç en les primeres 7 àrees d'origen de les 10 en què vénen organitzades les dades de l'Estadística Municipal.

La distribució per sexe a l'interior dels grans grups d'origen també presenta variacions importants, però sobretot entre la població estrangera adulta. Malgrat les aparences i les imatges vigents, només en l'àrea de l'Àsia Central la diferència en el nombre de nens i nenes és desproporcionada (603 nens per 469 nenes entre 0 i 14 anys) i encara cal anar amb compte per afirmar si ens trobem davant d'una selecció que respon a una estratègia en el procés migratori i en el reagrupament o es tracta d'una proporció desfavorable a les nenes nascudes en origen, gens infreqüent en algunes àrees del món, ja que el primer grup d'edat observable a la piràmide de la seva àrea, el subgrup de 0-4 anys presenta proporcions pràcticament idèntiques.

Ara bé, una observació acurada de les piràmides d'edat per àrees d'origen ens permet identificar un subgrup 15-19 amb desproporcions favorables a les noies, tant entre la

població procedent de l'Àfrica Subsahariana com en la població procedent de l'Amèrica Central. En el primer cas, podria tractar-se, com ja hem dit pel conjunt del grup 15-24, d'esposes molt jovenetes des del nostre punt de vista, mentre que en el segon sembla que una proporció de noies igualment jovenetes inicien el que de fet és una pauta migratòria de dones entre la nacionalitat predominant d'aquest grup, la República Dominicana. Quan disposarem de les dades de l'actual procés de cens caldrà explorar la relació que aquesta població menor -infantil i juvenil- té amb la persona principal de la llar per sexe, i analitzar en profunditat els embarassos adolescents de noies estrangeres menors de 16 anys, que seran algunes de les que ara tenim representades en el segon gran grup, a banda de les que vagin arribant.

Val a dir, també, que trobem unes piràmides d'edat i sexe pràcticament simètriques pel que fa a Resta de Països (poca població infantil com a grup però molts efectius de població infantil i total en relació als altres orígens estrangers) i a l'Europa Central i Oriental (tercera proporció de població infantil més alta entre els estrangers però encara pocs efectius) en tots els subgrups d'edat de la població 0-14 i també en el primer subgrup d'edat de la població 0-24.

Des de la perspectiva de la ubicació en el territori, la població estrangera a Barcelona representa els efectius, les proporcions més altes sobre la població total del districte i les proporcions més altes de distribució per districtes de tota la població estrangera de la ciutat als districtes de Ciutat Vella (17.097; el 20% sobre la població del districte i el 20% de tots els estrangers de Barcelona), l'Eixample (13.386, el 5,4 % sobre la població del districte i el 18,1% del total) i Sants Montjuïc (8.585, el 5,1% sobre la població del districte i l'11,6% sobre el total). El sumatori de la població estrangera d'aquests tres districtes supera la meitat de la població estrangera total a la ciutat. Els districtes de Sant Martí i de Sarrià-Sant Gervasi tenen respectivament el 9,5% i el 8% de la població estrangera total així com la quantitat més gran de població estrangera després dels tres primers (7.019 i 5.939 respectivament). Entre la meitat dels districtes, doncs, es distribueix més del 70% de la població estrangera de la ciutat.

La població total 0-14 té un pes inferior a Ciutat Vella que a la mitjana de la ciutat. Es tracta d'un districte envellit, però més d'una quarta part d'aquest grup són infants, nois i

noies estrangers, cap a les 2.500 persones. L'Eixample té al voltant de 1.700 infants, nois i noies estrangers, que representen 6 de cada 100 persones d'aquestes edats, la mateixa proporció que Sants Montjuïc que en té uns 1200 en aquest grup 0-14 i que té una població total d'aquestes edats lleugerament superior a la mitjana de Barcelona. Per tant, és un districte més jove. Fent una aproximació per barris dins dels districtes, el rànquing en nombres absoluts per la població estrangera 0-14 podria coincidir amb el de la població estrangera total per als 10 barris amb majors efectius: Raval, Gòtic i Esquerra de l'Eixample, Parc i Poble Sec, Sagrada Família, Barceloneta i Pedralbes. La població estrangera de 0-14 d'aquests 8 barris representaria una mica menys de la meitat de la població estrangera d'aquestes edats de tota la ciutat. Per nacionalitats, però, les proporcions de població infantil i jove menor de 18 anys no coincideixen sistemàticament amb el rànquing que hem vist pels adults, però això ho veurem amb més detall en l'apartat d'educació. Tampoc no coincideixen, ni al conjunt de la Regió Metropolitana ni a Catalunya, algunes nacionalitats que, en canvi, tenen una presència important de població menor a Barcelona, per exemple els infants i joves d'alguns països de l'Àsia Central (Pakistan, Índia, etc.), de l'Orient Mitjà i de la Resta de Països, tot i que trobem alguns enclaus d'aquest darrer grup en poblacions i urbanitzacions de renda alta fora de la ciutat de Barcelona.

Finalment, cal recordar que les projeccions que resulten dels estudis[27] sobre població jove anuncien una situació de màxima coincidència entre les zones del territori on aquesta es concentrarà cap el 2011 i les comarques on ara tenim una presència més alta de població estrangera menor en les etapes educatives pre-escolars i obligatòries.

[27] *Els joves catalans el 2011. Els canvis que venen* (2001) equip del Centre d'Estudis Demogràfics i publicats per l'Observatori de la Joventut

Quadre resum:

- El gener del 2001 es calculava a Barcelona una població estrangera entre 0 i 14 anys de 9.696 persones, i de 10.362 persones entre 15 i 24 anys, xifra propera a les 13.000 persones estrangeres entre 0 i 17 anys.

- La proporció de població estrangera en edat pre-escolar és alta, ja que entre 1997 i 1999 han nascut més de 3.500 nadons de mares nascudes a l'estranger. El pes del grup d'edat 0-14 en el total de la població estrangera és de 13,1%, que representen el 5,4% de la població de les mateixes edats a la ciutat. La població estrangera és, per tant, més jove en el seu conjunt que la població de Catalunya.

- El pes de la població entre 0 i 14 anys varia segons les diferents àrees d'origen, essent les més altes el Sud-est asiàtic, Amèrica Central, Àsia Central i Europa Central i Oriental. I les més baixes l'Àfrica Central i Meridional, i la categoria Resta de Països (països rics).

- Les àrees d'origen més importants amb població estrangera 0-14 són: Amèrica del Sud, Resta de Països i Nord d'Àfrica i Magrib. No s'observen diferències en la distribució de la població infantil estrangera per sexe, excepte amb el subgrup 15-19 anys, amb desproporcions favorables a les noies entre la població de l'Àfrica Subsahariana i la població de l'Amèrica Central (joves esposes en un cas, possibles estratègies migratòries femenines en l'altre).

- Es repeteixen els districtes amb proporcions més altes de població estrangera menor: Ciutat Vella, l'Eixample i Sants Montjuïc.

2.1.3. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR: NAIXEMENTS I GRUPS D'EDAT.

Per la primera part d'aquest apartat, l'evolució dels naixements, s'utilitzaran dades evolutives i actualitzades però per la segona, l'evolució per subgrups d'edat, s'ha hagut de treballar amb dades procedents de registres més antics, concretament del cens del 1991 a les dades disponibles del padró de 1996.

-Naixements

A banda del rànquing dels països d'origen de la població estrangera total i menor, ens cal conèixer l'evolució des del punt de vista dels naixements de nadons com apuntàvem més amunt perquè, si bé no són tots estrangers, sí que tenen una experiència d'estrangeria pel fet que són fills de mare estrangera. Ignorem les xifres de nadons de mares de nacionalitat estrangera però nascudes aquí, part dels quals probablement

comparteixen aspectes socioculturals amb els anteriors pel que fa a l'entorn familiar i comunitari.

Els nadons són, a més, la base del primer grup d'edat i aquesta dada ens parla també de la relativa estabilitat d'alguns grups estrangers a Barcelona[28]. L'informe *La salut dels immigrants* (2000), publicat pel Servei d'Informació Sanitària de l'Institut Municipal de la Salut Pública de Barcelona (IMS) en el marc de l'Observatori Permanent de la Immigració de l'Ajuntament de Barcelona, i que es realitza periòdicament des del 1994 destaca vàries qüestions en relació als naixements de dones d'origen estranger que cal tenir en compte:

-La natalitat de les dones d'origen estranger al llarg dels anys ha anat evolucionant de manera que s'observa un increment de 6 punts del percentatge de naixements de dones residents a Barcelona però nascudes a l'estranger, en un període de 6 anys (entre 1994 i 2000): el 1994 el nombre de naixements respecte a la població total representava un 8,5% a Barcelona mentre que el 1998 ja estaríem al voltant del 11,3 % i en l'últim informe presentat darrerament sobre *La Salut a Barcelona* (2000) aquesta proporció augmenta fins al 14%.

-En la distribució dels naixements de residents a Barcelona segons el lloc de naixement de la mare, hi destaca que al llarg del període comprés entre 1994 i 1998 les mares de procedència Europea (Unió Europea) són les que mantenen un percentatge mitjà més elevat amb un 2% de naixements respecte la població total, seguit del Marroc i la resta de Sud-Amèrica amb un 1%.

-Tot i aquestes dades mitjanes, l'evolució dels naixements segons lloc de naixement de la mare en termes absoluts presenta una tendència a l'augment en els naixements de les mares que han nascut als països d'Amèrica Central i Sud-Amèrica, així com els de l'Àfrica, mentre que hi ha una tendència a la disminució en el nombre de naixements en el cas de la Unió Europea, Canadà i EEUU, Japó i les àrees asiàtiques.

[28] Documents: La Salut dels immigrants (informe 2000) Observatori permanent de la immigració a Barcelona, i l' Informe de la Salut a Barcelona 2000.

-Segons el districte de residència de les mares, també pel període comprès entre 1994 i 1998, podem observar que el major percentatge mitjà de naixements de les mares que han nascut fora d'Espanya es troba al districte I de Barcelona, Ciutat Vella, i sobretot als barris del Raval, Gòtic i Parc, amb un 31% respecte a la població total del districte. Aquesta tendència es veu reafirmada amb la dada que aporta l'informe sobre la Salut a Barcelona 2000 presentat darrerament per l'IMS, on es constata el creixement del nombre de parts de dones estrangeres a l'Hospital del Mar entre l'any 1999 i 2000 (de 700 parts a 1.084 parts, dels quals un 40 % corresponen a fills de mares estrangeres)[29].

FIGURA 5. PERCENTATGE DE NADONS DE MARES NASCUDES A L'ESTRANGER. BARCELONA. 1994-2000.

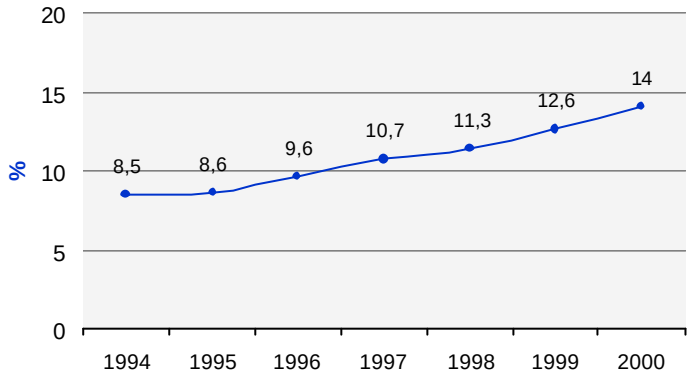

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del registre de naixements. Institut Municipal de Salut Pública.

[29] Cal ser prudent en el sentit de que les dades sobre naixements a l'IMS es recullen a partir de les butlletes estadístiques de Parts, Naixements i Avortaments que són mecanitzades per Estadística Municipal. Aquestes dades són d'obligada declaració per llei però no hi ha una connexió directa amb l'hospital, la butlleta s'omple i els pares la porten al registre. La tècnica del registre ens diu que molts cops falten dades ja que els pares no entenen ni la butlleta ni el procés, o fins i tot la butlleta és portada pels pares quan l'infant té 1 any o 6 mesos, probablement quan s'adonen que aquest registre els pot facilitar l'accés a altres recursos sanitaris i els proporciona, en qualsevol cas, un document sense compromís que pot ser utilitzat més endavant en cas d'haver de demostrar l'arrelament. Els pares poden inscriure al fill en el registre amb el passaport, per tant, en principi aquest tràmit no depèn de l'estatus legal dels pares i, en qualsevol cas, les institucions sanitàries recullen dades sobre la població estrangera independentment del seu estatus legal. Per exemple l'any 1997 i 1998 hi ha més casos on el país de la mare es desconegut ja que aquestes dades no figuren als fitxers originals, tot i haver estat registrats com 'de fora de l'Estat espanyol'. Però totes aquestes dades s'han de considerar amb molta cura atès que l'IMS treballa amb dones *residents* a Barcelona i que durant aquest període hi ha hagut pràctiques canviants a l'hora de comptabilitzar la població estrangera.

-Evolució per grups d'edat (1991-1996) (veure Annex, Taules H7 i H8).

TAULA 4. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ MENOR PER GRUPS D'EDAT. BARCELONA. 1996.

Població menor (Barcelona 1996)	N	%	Població menor de nacionalitat estrangera	N	%
0-2 anys	33.476	14,35	0-2 anys	709	15,98
3-5 anys	33.178	14,22	3-5 anys	520	11,72
6-12 anys	84.340	36,16	6-12 anys	1.697	38,25
13-16 anys	63.299	27,14	13-16 anys	1.213	27,34
17 anys	18.955	8,13	17 anys	298	6,72
Total	**233.248**	**100**	**Total**	**4437**	**100**

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

FIGURA 6. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ MENOR PER GRUPS D'EDAT. BARCELONA. 1996.

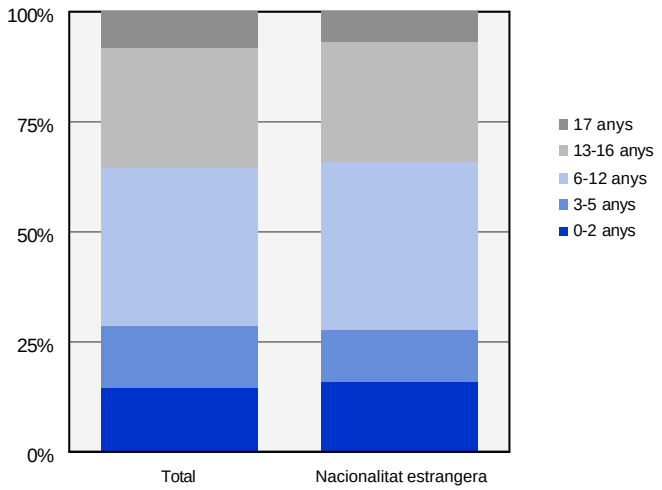

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

Aquestes dades ens confirmen l'inici de la remuntada del creixement relatiu dels naixements entre la població estrangera, que és una població jove en edat reproductiva així com la presència d'infants gairebé proporcional a la població total per grups d'edat,

la qual cosa ens revela una estructura poc desequilibrada, si més no en termes globals. Per àrees d'origen, les proporcions canvien lleugerament en alguns grups d'edat.

FIGURA 7. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 0-2. BARCELONA. 1996.

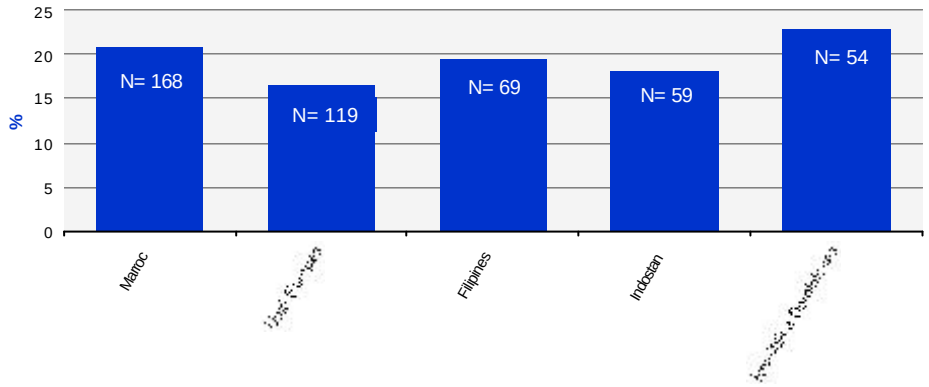

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

FIGURA 8. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 3-5. BARCELONA. 1996.

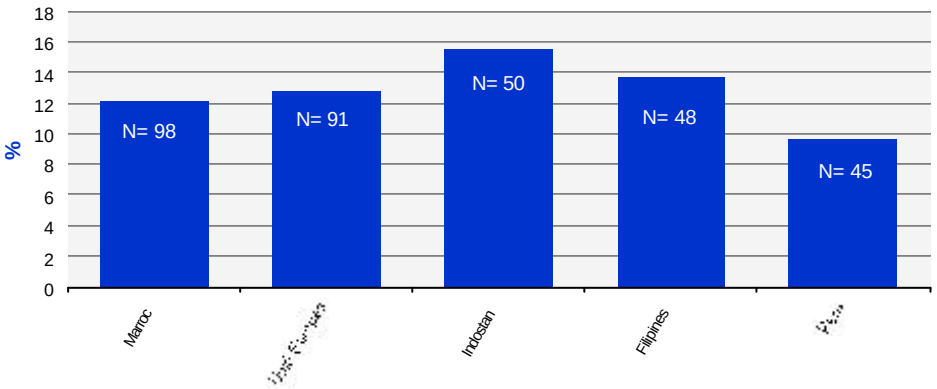

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

FIGURA 9. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 612. BARCELONA. 1996.

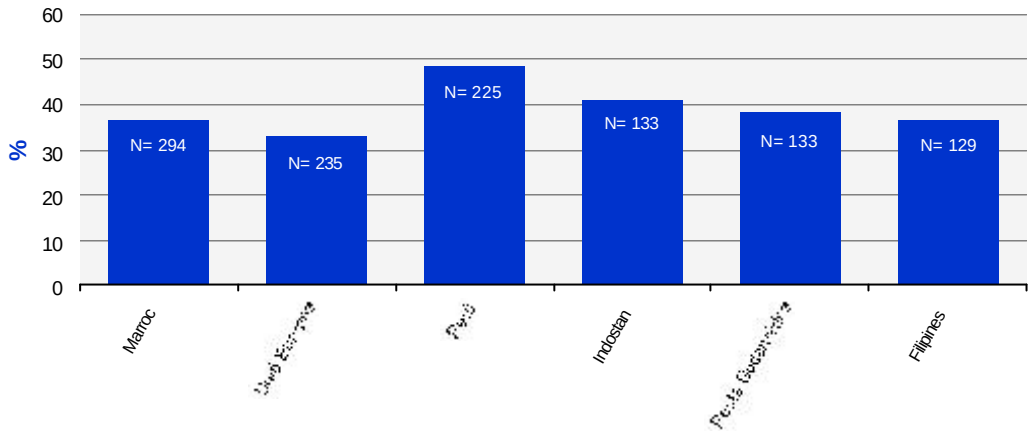

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

FIGURA 10. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 13-16 ANYS. BARCELONA. 1996.

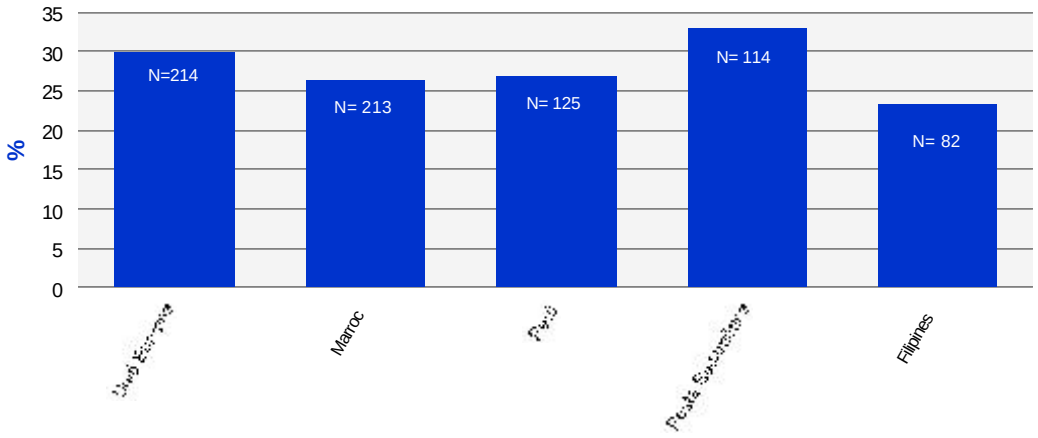

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

FIGURA 11. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 17 ANYS. BARCELONA. 1996.

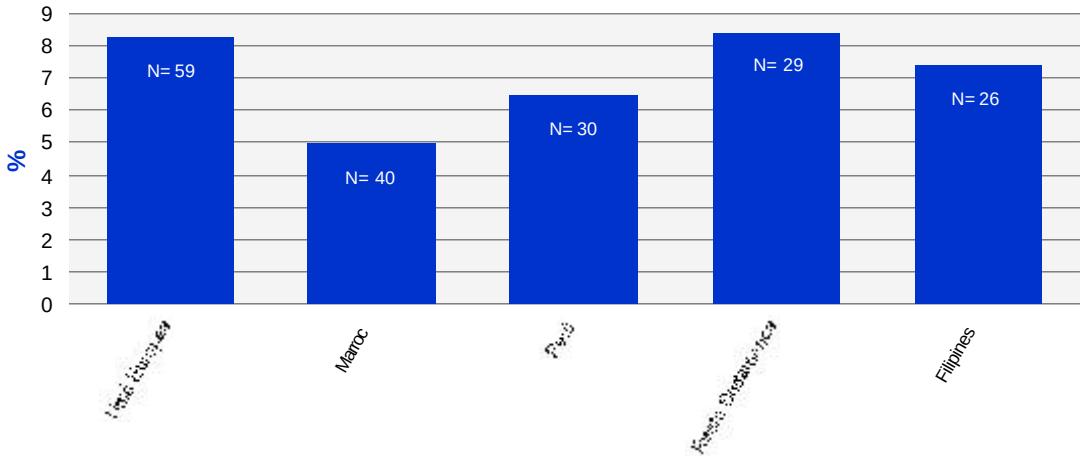

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

La primera posició del grup 0-2 anys correspon a la República Dominicana, seguida del Marroc, Filipines i Indostan. A la mitjana o per sota s'hi troben diferents nacionalitats sudamericanes: Mèxic i Amèrica Central, Argentina, Perú i Resta de Sudamèrica entre el 9% i el 10% de població en l'interval 0-2 anys. En el grup d'entre 3 i 5 anys la xifra relativa més alta correspon a l'Indostan, seguit de Filipines. Tanmateix, no són percentatges massa allunyats del registrat per la població 3-5 de nacionalitat espanyola : 14,27%. En canvi, Perú, Marroc, i Unió Europea tenen una mitjana inferior a la de la població autòctona.

La proporció més alta de població 6-12 anys, els anys pràcticament coincidents amb els de l'ensenyament primari, és la d'infants de nacionalitat peruana i indostànica, amb valors superiors als de la població de nacionalitat espanyola, que és de 36,12%. El Marroc, Filipines i Resta de Sudamèrica presenten uns percentatges força similars als de la població autòctona. En canvi, la xifra pels infants de la Unió Europea és sensiblement inferior. Tot i que fora del rànquing per tenir nombre absoluts més petits, destaquen les altres proporcions dels infants més grandets, entre el 40% i el 44%, dels següents orígens: Japó, República Dominicana, Xina i Corea i Orient Mitjà.

A les edats de l'ensenyament secundari obligatori, 13-16 anys, les xifres absolutes per Unió Europea i Marroc són pràcticament idèntiques, tot i que el Marroc presenta un percentatge de població en aquesta franja d'edat sensiblement inferior al percentatge registrat per la Unió Europea. Indostan cau de la llista del rànquing pel que fa a aquestes dades de l'any 1996, moment en què encara no s'havia disparat el degoteig d'infants i joves en edats d'escolaritat obligatòria constatat actualment. Marroc i Perú són les dues nacionalitats que més s'acosten a la xifra relativa recollida pels infants de nacionalitats europees :27,13%. En canvi, Resta de Sudamèrica i Filipines són les àrees del rànquing que més se n'allunyen, la primera a l'alça i la segona a la baixa. Cal mencionar les altes proporcions dels infants de nacionalitat argentina (37,9%) i nord-americana (31,46%) en aquest grup d'edat, una migració més antiga en aquell moment, més establerta i que segueix amb més freqüència els estudis secundaris.

Pel que fa a la darrera edat abans de la majoria, els 17 anys, la Unió Europea i Resta de Sudamèrica són les nacionalitats que més s'aproximen a la xifra relativa que es recull pels infants de nacionalitat espanyola : 8,15%, que torna a reflectir el que hem comentat en el grup d'edat anterior. La xifra pel Marroc encara és la més allunyada, seguida de les xifres pel Perú i Filipines. Fora del rànquing, ressalten pels seus elevats percentatges : Altres europeus (20,4%, corresponent a 11 adolescents), Mèxic i Amèrica Central (10,5%, 16 infants). Per contra, els percentatges més baixos els localitzem a les següents nacionalitats : Països de l'est, República Dominicana, Àfrica Subsahariana, Indostan, Xina i Corea, nacionalitats menys establertes a Barcelona que en altres indrets de Catalunya. I fins i tot hi ha nacionalitats que no comptabilitzen cap jove d'aquesta edat segons les dades oficials: Àfrica Oriental, Àfrica Central i Meridional, Sud-est d'Àsia i Oceania.

Des del punt de vista de la comparació territorial entre les dades de Barcelona i les disponibles per l'entorn metropolità, l'única diferència observable és una lleugera proporció inferior de la població "0-2 anys", mentre que el grup d'edat "6-12 anys" és lleugerament més alt a la Regió Metropolitana. També cal remarcar la inclusió en el rànquing dels infants amb nacionalitat dels països de l'Àfrica Subsahariana, que hi passen a ocupar el tercer lloc. La proporció d'infants de l'Àfrica Subsahariana és la més elevada de totes les àrees d'origen, amb una població menor proporcionalment més jove,

especialment en els tres primers grups d'edat. Finalment, s'observa que pel conjunt de Catalunya el pes més important de la població estrangera menor es reparteix de manera equitativa entre la franja "0-2 anys" (1,65%) i la franja "6-12 anys" (1,66%), recollint les dues franges rellevants per Barcelona i per la Regió Metropolitana respectivament i subratllant la distància entre el primer i el segon orígens del rànquing, Marroc i la UE.

En relació a les dades de 1991, el decalatge més important es detecta en la franja "13-16 anys", on la superioritat proporcional de la població total sobre la població estrangera és bastant pronunciada. Aquest decalatge en el mateix sentit és constatable, tot i que amb menys força, al grup d'edat "17 anys". En canvi, al grup d'edat "6-12 anys" s'observava una lleugera superioritat proporcional dels infants de nacionalitat estrangera per sobre del total d'infants. Finalment, el mapa d'àrees d'origen és bastant diferent al registrat el 1996, perdent pes a tots els grups d'edat els infants dels països rics (concretament de la Unió Europea, Canadà i els EUA) i avançant espectacularment i en especial la presència d'infants marroquins, que en les franges d'edat més grans ni tan sols apareixien en el rànquing dels cinc primers orígens de 1991.

L'informe de l'OPIB *La immigració estrangera a Barcelona* (1997) analitzava l'emergència de noves generacions per reagrupament o per naixement en determinats col·lectius estrangers com un dels principals indicadors d'assentament, completant un procés iniciat sovint per un home sol amb responsabilitats familiars (en alguns orígens, una dona). Les dades que proporciona l'informe reprodueixen l'agrupació del padró en un grup d'edat 0-19 anys, no comparables amb les disponibles pel 2001, amb les agrupacions que ja hem descrit. Però el que més ens interessa en relació amb el tractament que ara estem fent és que es destaca el creixement dels infants i joves en 6 grups d'origen concrets i el fet que les diferències en les agrupacions ens retornen un dibuix sensiblement diferent de la població estrangera menor:

- Els 6 grups de major creixement: Xina-Corea, Marroc, Indostan, Àfrica Subsahariana, Filipines i República Dominicana. Numèricament, Marroc ocupava el primer lloc en proporció de població jove, seguit de UE, Perú, Resta Sudamèrica i Filipines, alterant l'ordre dels dos primers grups en les franges de més edat (UE i Marroc)

- El rànquing que resulta d'aplicar aquesta agrupació d'àrees i països és més precís que l'aplicació de grans subcontinents seguit pel padró actualment a la web pel que fa a alguns orígens concrets, però sobreexposa inevitablement a la població menor de nacionalitat marroquina, que aniria en segon lloc si s'agrupessin els països sudamericans i en tercer lloc si apliquéssim les agrupacions de la web, com hem fet necessàriament per les dades més actuals

D'altra banda, algunes nacionalitats sudamericanes han crescut molt amb els trasllats del grup familiar sencer, bé des de l'inici del procés o bé poc temps després, i això ha contribuït a fer créixer la proporció del grup d'edat més jove d'aquest origen per sobre del que abans de la conjuntura actual es podia preveure. Ara bé, no s'hauria de perdre de vista el fenomen de la sobreexposició, ja que, segons l'*Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2001*, referit a dades de l'any 2000, 265 de les altes al padró[30] de població procedent directament de l'estranger eren menors de 15 anys (16,16%), 111 dels quals van ser menors de 5 anys de totes les procedències; però per àrees d'origen la Unió Europea va tenir la proporció més alta de menors de 15 anys, el 22% (més d'un terç, nadons), per sobre de la proporció del mateix grup d'edat corresponent al continent americà, el 20% (amb un repartiment molt homogeni entre els quatre primers grups d'edat). Tot això són proves de l'extrema vitalitat i diversitat d'aquest fenomen i, fins a cert punt, de la impossibilitat de fer prediccions molt acurades sobre l'esdevenidor segons els grups d'origen en aquestes franges d'edat joves.

[30] Òbviament, no tenim cap possibilitat de contrastar aquestes dades amb els efectius reals de població probablement estrangera no empadronada prèviament ni disposem de dades sobre altes al padró de població estrangera que ve d'altres municipis, però aquesta informació és suficient de moment per adonar-se de la distorsió de la representació dominant sobre quins estrangers europeus vénen a Catalunya.

Quadre resum:

· L'evolució de la natalitat de mares nascudes a l'estranger indica una progressió d'estabilitat dels grups immigrants a Barcelona. La proporció de nadons de mares nascudes a l'estranger arriba al 14%, i els orígens més freqüents de les mares són la Unió Europea, el Marroc i Llatinoamèrica.

· Per grups d'edat, el 1996 els infants de la República Dominicana, Marroc, Filipines i Indostan ocupaven les primeres posicions del grup 0-2; al grup 6-12 anys hi predominaven les nacionalitats peruana i indostànica; al grup 13-16 anys la Unió Europea i Marroc eren els orígens dominants en les nacionalitats dels infants.

· El pes dels infants estrangers dins de cada grup d'edat era superior al pes dels infants de nacionalitat espanyola sobre el total de població en les nacionalitats assenyalades en el punt anterior. En canvi, en alguns grups estrangers la proporció dels infants en els diferents grups d'edat sobre la població estrangera total era inferior a la proporció dels infants espanyols sobre la població total.

· Entre 1991 i 1996, així com entre 1996 i 2001, perden pes els infants de nacionalitats europees i d'altres països rics, i destaca el creixement d'infants marroquins i llatinoamericans, en termes absoluts i relatius. En termes relatius, els sis grups de població estrangera menor de major creixement han estat Xina-Corea, Indostan, Àfrica Subsahariana, Filipines i República Dominicana.

2.1.4. QÜESTIONS DE NAIXEMENT I NACIONALITAT EN L'ACCÉS A LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR

La comparació entre les xifres totals per nacionalitat i per lloc de naixement ens revela que la població d'origen immigrant, tant l'adulta com la juvenil, es fa més visible quantitativament en la taula corresponent a "lloc de naixement", en detriment de la de "nacionalitat". Ara bé, aquest és un fenomen totalment subjecte als propis processos de canvi i estabilització de la immigració estrangera en el temps. Pel que fa a l'any 1996, el biaix és molt més accentuat pel total de població que no per la població 0-17 considerada de manera desagregada. Aquesta és, per tant, una qüestió bàsica a l'hora d'identificar la població estrangera menor.

TAULA 5. POBLACIÓ TOTAL SEGONS NACIONALITAT I LLOC DE NAIXEMENT. BARCELONA. 1996.

	Població 0-17	Població total
Nacionalitat estrangera	4.437	29.059
Lloc de naixement estranger	5.894	58.276

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

En la població infantil, doncs, si considerem només la perspectiva de nacionalitat per l'any 1996, hi ha una modificació del 24,7% del total de població 0-17 emergida mitjançant la perspectiva del lloc de naixement. Però les dades de l'any 2001 ens revelen la situació inversa: de la població de nacionalitat estrangera, una mitjana del 9,3% ha nascut a Catalunya, proporció que puja fins al 12,3% en les nacionalitats africanes. És per això que les dades que hem pres a partir de la persona principal de la llar han prioritzat el lloc de naixement estranger (adults). Fixem-nos en els gairebé 3.500 naixements a Barcelona durant els 3 darrers anys de mare nascuda a l'estranger, o en la dada oficial que ens informa dels 3.409 menors de 16 anys arribats en la immigració de l'exterior només en un any (el 1999, per exemple), molts del quals comparteixen la mateixa nacionalitat estrangera, però circumstàncies ben diverses de naixement. En aquest sentit, les dades més recents per Catalunya presentades en el *Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004* ens indiquen que entre 1997 i 1999 s'incrementen en un 20% els naixements de parelles (no parla de matrimonis) on els dos membres són estrangers però també els naixements de parelles mixtes, tot i que encara representen proporcions baixes, el 5,2% en el primer cas i el 4,2% en el segon i, per tant, gairebé un de cada 10 nadons nascuts[31] a Catalunya té el pare o la mare estrangers. Com a contrast i pel que fa a Barcelona, disposem a més d'una dada sorprenent[32]: el 19% de l'alumnat entre 0 i 16 anys a les escoles públiques municipals era fill o filla de parelles mixtes el curs 1998-99, proporció molt més alta que l'anterior i que, evidentment, cal contextualitzar en uns sectors concrets de la població.

Dins de la categoria de nacionalitat estrangera hi trobem població perfectament integrada a nivell sociocultural, mentre que dins de la categoria del lloc de naixement hi podem trobar població nascuda a l'Estat en situacions de precarietat derivada de la seva nacionalitat estrangera i del seu tipus de migració. A més, entre els adults, la diferència és més gran i la identificació d'un origen estranger que pot haver afectat la seva experiència d'inserció a casa nostra ens la dóna amb més fidelitat el lloc de naixement; però entre els infants i joves és la nacionalitat la que ens pot donar informació més precisa quant més recent sigui la realitat estudiada. Des del punt de vista de qualsevol

[31] El text diu 'nadons catalans' però és obvi que es tracta d'una llicència literària!
[32] Carrasco, S i Soto, P. *Alumnat d'origen immigrant estranger als centres públics municipals i de Ciutat Vella. Origen sociocultural i concentració escolar* (en premsa)

política que hagi de preveure els recursos necessaris per atendre les necessitats d'aquesta població i, d'aquesta manera, afavorir els processos d'integració, el que ens interessarà conèixer és l'experiència d'estrangeria, la distància cultural i el risc d'exclusió social, i no estrictament ni única l'estatus legal. Els nois i noies poden haver obtingut la nacionalitat espanyola per arrelament o per tenir un dels progenitors amb la nacionalitat espanyola, però això no ens informa del tot de la seva realitat sociocultural. En qualsevol cas, l'inici dels tràmits per l'adquisició de la nacionalitat també s'acostuma a vincular a la majoria d'edat o abans, al final de l'ensenyament obligatori.

Afecta per igual a totes les nacionalitats la distorsió que es produeix d'una o altra perspectiva, naixement o nacionalitat? Comparant les dades, sembla que els infants nascuts al continent europeu (tant Unió Europea, com Països de l'Est com Altres europeus), als estats sud-americans (especialment Argentina i Resta Sudamèrica) i al Canadà i EUA, queden més ocults en aplicar la perspectiva de la nacionalitat. És a dir, els nascuts als països rics o a aquells països que mantenen més lligams (culturals, lingüístics i polítics) amb l'Estat Espanyol són privilegiats a l'hora d'obtenir la nacionalització espanyola. En canvi, les dades segons la nacionalitat ens fan emergir tot un seguit d'infants que només considerant la perspectiva del lloc de naixement no ens apareixen perquè han nascut aquí però no tenen la nacionalitat espanyola, en no haver-la pogut obtenir encara els pares: es tracta, concretament, dels infants de nacionalitat marroquina i filipina i, en menor mesura, d'infants de nacionalitat xinesa i coreana i de l'Àfrica Subsahariana. És a dir, es tracta d'infants que procedeixen de la immigració associada als països pobres d'Àfrica i Àsia. Un cas apart és el de Japó: podem considerar que la manca d'infants nacionalitzats espanyols és voluntària, a diferència d'altres grups, atès al caràcter temporal de les seves estades al nostre país i per criteris de promoció professional que són rellevants en el retorn al país d'origen.

El pes de la població 0-17 d'origen immigrant estranger l'any 1996 és menor quan considerem el percentatge d'infants segons lloc de naixement (10,11%) que quan considerem el percentatge d'infants segons la nacionalitat (15,27%), variable que acosta el pes de la població 0-17 de nacionalitat estrangera al pes total de la població 0-17 independentment dels llocs d'origen. Així, des de la perspectiva del lloc de naixement, sembla que el pes dels infants d'origen immigrant sigui menor que el pes del total

d'infants: les xifres per nacionalitat ens fan adonar d'aquesta fal·làcia. Ens cal tenir en compte sempre les dues perspectives per cada grup d'origen, i en aquestes dades no hi ha grans diferències en relació amb l'entorn metropolità i el conjunt de Catalunya, ja que es produeixen distorsions semblants. A més, les grans distorsions que han afectat a la població estrangera menor s'han estat produint durant molts anys, no en la perspectiva adoptada per analitzar les dades sinó en els criteris seguits per registrar-les, com en les Estadístiques d'Ensenyament.

En relació a la població 0-17 podem concloure que en el període 1991-1996 es dibuixa a Barcelona un panorama configurat pel creixement de la població nascuda a l'estranger acompanyada d'una important reducció de la població de nacionalitat estrangera, que s'afegeix als problemes de subregistre a l'hora de fer accessible un retrat de l'experiència d'estrangeria i el seu repertori entre els menors. Però des de 1996 fins el moment present, el propi creixement de la immigració per una banda, i la contribució dels naixements de mares nascudes a l'estranger, per l'altra, han fet que els grups d'edat més joves inverteixin aquesta realitat: creix la població menor de nacionalitat estrangera i es redueix la proporció dels nascuts a l'estranger, tot i el degoteig dels infants i joves de nacionalitat estrangera i naixement a l'estranger que es continua produint al llarg de l'any. En totes dues situacions, creixen els efectius de població 0-17 procedent d'àrees sociogeogràfiques on es localitzen els països pobres.

Les projeccions de població de nacionalitat estrangera resident a Catalunya segons l'Idescat podrien arribar a la xifra de 400.000 persones el gener de 2005, més de tres quartes parts de les quals serien no comunitàries i molt joves, i més d'una quarta part probablement marroquines, amb un major equilibri per sexes. Això tindria uns efectes positius sobre les realitats familiars, que podrien gaudir d'estructures més normalitzades.

Quadre resum:

- És convenient contrastar les dades obtingudes per mitjà de considerar el lloc de naixement amb les dades obtingudes per mitjà de considerar la nacionalitat, tant de la població adulta com de la població infantil. S'aconsegueix una visibilització més precisa de la població estrangera adulta amb la primera perspectiva, mentre que la segona permet identificar més clarament la població infantil.

- D'altra banda, cal tenir en compte que dins la categoria de nacionalitat estrangera s'hi troba població estrangera menor nascuda a Barcelona i perfectament integrada des del punt de vista sòciocultural, i a la inversa.

- Cal determinar en cada cas quina és la informació que necessitem conèixer i amb quina finalitat, ja que sovint no és solament l'estatus legal el que determina el risc d'exclusió social, sinó tota l'experiència d'estrangeria i l'eventual rebuig a alguns dels trets diferenciadors que s'hi poden associar.

- En resum, entre el 1996 i el 2000 creix la població menor de nacionalitat estrangera, i es redueix la proporció dels menors nascuts a l'estranger, i, en el seu conjunt, creixen els efectius de població 0-17 procedents d'àrees geogràfiques on es localitzen els països pobres.

2.2. APROXIMACIÓ A LA SITUACIÓ FAMILIAR I LES CONDICIONS DE VIDA DE LA INFÀNCIA ESTRANGERA

2.2.1. CARACTERÍSTIQUES FAMILIARS DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR

En la publicació de l'OPIB *La immigració estrangera a Barcelona* (1998) es posava de manifest que la família s'estava convertint en el nou protagonista de l'escena migratòria, eix de les xarxes socials a l'interior dels col·lectius migrants que són centrals en el seu procés d'inserció social. En aquest apartat revisarem la varietat de situacions familiars en les quals viuen els infants pel que fa a la presència d'estrangeria segons els tipus de nuclis (de matrimonis, nuclis de parelles de fet i nuclis monoparentals) i els tipus de llars (segons les dimensions i l'estructura), tant per la població infantil global com per la població infantil de nacionalitat estrangera. Ara bé, cap dels registres emprats no pot reflectir situacions familiars que difereixin culturalment de les de la societat majoritària i fins i tot aquesta compta cada vegada més amb una varietat de reconstitucions i recomposicions familiars causades, al mateix temps, per canvis socioculturals profunds. Posarem alguns exemples sobre les categories emprades i consensuades des del convenciment que no estem en condicions de resoldre aquest

problema de distorsió des d'una aproximació quantitativa en l'actualitat. En primer lloc, pel que fa als infants i adolescents vivint en nuclis, un cas de família poligínica pot estar darrera de dos o més casos registrats com un nucli de matrimoni i un nucli monoparental, però la il·legalitat de la situació i les categories de registre potser no permetin copsar-la. Això pot afectar alguns grups dins de la població immigrant de l'Àfrica Subsahariana que, per altra banda, tendeix a constituir famílies amb esposes i fills en origen i esposes (o només una d'elles, probablement la més jove) i fills (no necessàriament d'aquesta esposa, sinó els que es considera que han de començar a participar en el projecte migratori) en destí. Una altra situació pot ser la distorsió representada per aquelles realitats que consten com nuclis i llars monoparentals, en els quals no podem distingir l'existència de relacions familiars reals (afectives, econòmiques, de presa de decisions, de responsabilitats educatives, etc.), que també podrien definir-les, entre grups de parents que, en canvi, resideixen separats. En tercer lloc, i sense esgotar ni de bon tros la problemàtica, ens podem trobar amb enormes distorsions de la realitat entre els infants estrangers que consten vivint en llars sense nucli i en llars no familiars, ja que tant les categories dels vincles de parentiu entre les persones que poden estar vivint juntes com les edats d'inici de les trajectòries de la migració poden no encaixar en absolut en les conceptualitzacions i classificacions amb què es fan els registres.

Finalment, no podem ignorar que les diferències en el nombre de fills i filles per família poden estar causant una distorsió, no en la fiabilitat de les dades en sí, sinó en la representació comparativa que en podem obtenir quan abordem el recompte des de la població 0-17 pròpiament (els 'menors estrangers'); perquè, en aquest cas, les dimensions de les llars no es reparteixen gens uniformement precisament pel nombre de fills i filles, essent aquesta una de les característiques centrals de la població que estem intentant descriure. I, a banda d'aquestes consideracions i precaucions, resten per contextualitzar metodològicament i sòciocultural algunes dades que semblen insòlites en una primera aproximació, com la relativament elevada presència de nuclis de parelles de fet entre alguns sectors immigrants estrangers que, en canvi, són caracteritzats a tots els estudis per unes pràctiques de constitució de parelles molt més 'conservadores' que les de la societat majoritària.

Les dades procedeixen en tot aquest apartat dels censos i padrons oficials de 1996 i de 1991, a efectes comparatius, la qual cosa ens hauria de proporcionar un retrat aproximat de la situació de la infància estrangera i d'origen immigrant en un període important pel reagrupament familiar en els darrers 10 anys, tot i tenir l'inconvenient, ja advertit, de que aquest és un fenomen que canvia més de pressa del que els calendaris estandard de preses de dades poden reflectir. Altres inconvenients tècnics i els relacionats amb el desajustament sociocultural de les categories emprades, o amb el seu significat quan es tracta de població estrangera de certs orígens, ja s'han assenyalat o bé es faran notar al llarg del text.

2.2.1.1. Tipus de nuclis amb població estrangera menor[33]

Les dades d'una primera aproximació ens mostren una situació global més esperable per l'any 1991 que per l'any 1996: a Barcelona, la immensa majoria dels infants estrangers vivien en nuclis de matrimonis (82,12%), una part d'ells vivien en nuclis monoparentals (11,25%) i una proporció encara més petita ho feia en nuclis de parelles de fet (6,63%). En comparació amb la població total 0-17, aquestes proporcions eren lleugerament menys convencionals atesa la situació d'inestabilitat i desestructuració temporal i/o relativa produïda per la migració. Les dades globals per l'any 1996 ens proporcionen una imatge radicalment diferent a la de 5 anys abans i totalment divergent en comparació amb la de la població total. En conjunt, encara tres quartes parts de la població menor vivia en nuclis de matrimonis, amb un augment molt clar, però, dels que vivien en nuclis de parelles de fet i en nuclis monoparentals. Però per la població estrangera menor la situació segons les dades era aparentment la següent: la meitat vivien en nuclis de matrimonis, una tercera part vivien en nuclis monoparentals i la resta vivien en parelles de fet. Vegem algunes d'aquestes dades amb més detall.

[33] Tant per aquest apartat com pel següent, hem contrastat les interpretacions que permeten les dades amb diversos materials procedents d'estudis qualitatius, que generalment han coincidit. Entre aquests, cal citar Domingo, A, Clapés, J i Prats, M (1995) *Condicions de vida de la població d'origen africà i llatinoamericà a la Regió Metropolitana de Barcelona*, IEM-Diputació de Barcelona.

-Infants vivint en nuclis de matrimonis:

El 1996 hi havia un total de 156.197 infants vivint en nuclis de matrimonis, dels quals el 97,86% (152.854) eren fills de matrimonis de la mateixa nacionalitat i el 2,14% (3.343) fills de matrimonis mixtos. Per la població 0-17 de nacionalitat estrangera es comptabilitzaven 1.205 infants vivint en nuclis de matrimonis (el 0,77% de la població total), dels quals el 56,85% (685) eren de la mateixa nacionalitat, i el 43,1% (520) eren matrimonis mixtos. Per tant, la proporció d'infants en matrimonis mixtos estrangers és aparentment superior a la registrada pel total de la població.

-Nacionalitats i tipus de matrimoni a les nacionalitats del rànquing 1996:

FIGURA 12. INFANTS VISQUENT EN MATRIMONIS (TOTAL). BARCELONA. 1996

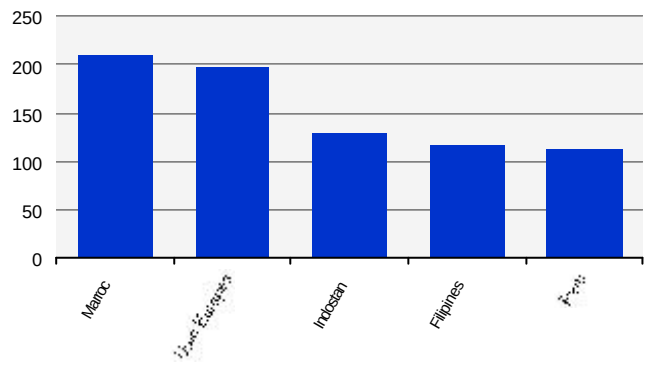

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

FIGURA 13. INFANTS VISQUENT EN MATRIMONIS DE LA MATEIXA NACIONALITAT. BARCELONA. 1996.

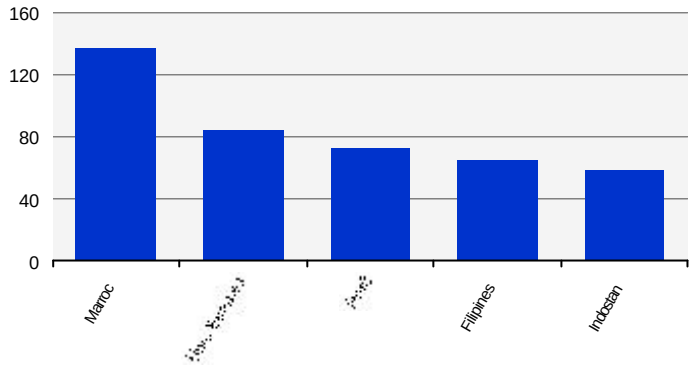

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

FIGURA 14. INFANTS VISQUENT EN MATRIMONIS MIXTOS. BARCELONA. 1996.

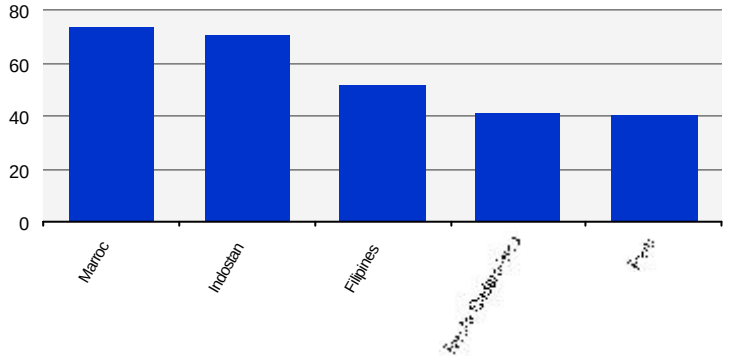

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

Les àrees que mostraven una proporció més gran d'infants vivint en matrimonis de la mateixa nacionalitat són Marroc (65,07%) i Perú (64,29%), i la proporció més baixa ve donada per la Unió Europea (42,64%) i Indostan (45,31%). A destacar també Japó, amb el 72,4% d'infants en matrimonis de la mateixa nacionalitat. Pels infants en matrimonis mixtos de les zones del rànquing, les proporcions més elevades corresponen a la Unió Europea (57,36%) i a l'Indostan (54,69%). En canvi, les proporcions més reduïdes corresponen al Marroc (34,93%) i a les Filipines (44,35%).

A la Regió Metropolitana hi havia el mateix any un total de 623.227 infants en nuclis de matrimonis, dels quals el 96,92% (604.023) eren fills de matrimonis de la mateixa nacionalitat i el 3,08% (19.204) fills de matrimonis mixtos. La proporció d'infants en llars formades per matrimonis mixtos era, doncs, lleugerament superior a la recollida per Barcelona. Per la població 0-17 de nacionalitat estrangera es comptabilitzaven un total de 1.830 infants en nuclis de matrimonis (el 0.29% de la població total), dels quals el 51,58% (944) eren fills de matrimonis mixtos, i el 48,42% (886) de matrimonis de la mateixa nacionalitat. Per tant, aquí la proporció d'infants en matrimonis mixtos era encara més alta que la registrada per Barcelona: més de la meitat dels infants estrangers que vivien en nuclis de matrimonis ho feia en matrimonis mixtos. A Catalunya, la proporció d'infants en llars formades per matrimonis mixtos era lleugerament superior a la recollida per Barcelona, i força similar a la registrada pel conjunt de la Regió Metropolitana.

El 1996, en relació amb el 1991, la xifra total d'infants es redueix en més de 100.000. És la forta davallada de la natalitat, que afecta tant als matrimonis de la mateixa nacionalitat com als matrimonis mixtos. Per la població 0-17, els percentatges per matrimonis mixtos i de la mateixa nacionalitat romanen molt similars, tot i que el 1991 els matrimonis mixtos presenten una proporció lleugerament superior. Del 1991 al 1996 s'observa un cert augment de les relacions matrimonials exogàmiques en les famílies procedents de països pobres. Però no s'ha de confondre aquesta dada automàticament amb un indicador d'integració i dinamisme en les relacions interculturals entre la població estrangera i la població autòctona, ja que aquests matrimonis mixtos no han de tenir cap membre de la parella de nacionalitat espanyola si les dades que estem observant corresponen a la població estrangera menor: si la mare o el pare són espanyols, l'infant adquireix la nacionalitat espanyola automàticament.

-*Infants vivint en nuclis de parelles de fet:*

El 1996 hi havia un total de 28.334 infants que vivien en nuclis de parelles de fet, dels quals el 94,66% (26.821) convivien amb parelles de fet de la mateixa nacionalitat i el 5,34% (1.513) convivien amb parelles de fet mixtes. Per la població 0-17 de nacionalitat estrangera es comptabilitzen un total de 576 infants en nuclis de parelles de fet (el

2,03% de la població total), dels quals el 51,91% (299) viuen amb parelles de fet de la mateixa nacionalitat, i el 48,09% (277) amb parelles de fet mixtes. Per tant, la proporció d'infants de nacionalitat estrangera en parelles de fet mixtes és superior a la registrada pel total de la població: gairebé la meitat. La proporció més gran d'infants que viuen amb parelles de fet de la mateixa nacionalitat la trobem a Filipines (62,7%), i la més petita a la Unió Europea (41,38%), que té la proporció més gran d'infants que viuen amb parelles de fet mixtes (58,62%). Perú i Marroc comptabilitzen més infants en parelles de fet mixtes que de la mateixa nacionalitat.

Però la major part d'infants que viuen en parelles de fet de nacionalitat estrangera, bé siguin de la mateixa nacionalitat o mixtes, resideixen a la ciutat de Barcelona. Fora de Barcelona, a la Regió Metropolitana, se'n troben molt pocs en els registres oficials.

-Infants en nuclis monoparentals:

L'any 1996 es registren a Barcelona un total de 24.275 nuclis monoparentals amb fills 0-17, dels quals el 73,84% (17.925) corresponen a mares, i el 26,16% (6.350) corresponen a pares. Predominen, doncs, amb força, els nuclis monoparentals encapçalats per la mare. La xifra total pels nuclis monoparentals amb infants estrangers[34] és 944 (un 3,89% de la població total), dels quals el 74,68% (705) corresponen a nuclis de mares, i el 25,32% (239) a nuclis de pares. Per tant, les proporcions pels nuclis de nacionalitat estrangera són equiparables a les proporcions pel total de nuclis monoparentals.

Marroc i Unió Europea són les zones amb més nuclis monoparentals, i els països sudamericans ocupen igualment un lloc destacat. Com era d'esperar, destaca el cas del Marroc, per al qual la xifra per nuclis monoparentals encapçalats pel pare és superior a la registrada per la Unió Europea en la mateixa categoria, ja que sabem que molts d'aquests nuclis són estructures familiars temporalment fragmentades, amb la meitat de la família en origen, en aquest cas la mare tenint cura d'altres germans. El mateix podem

[34] Noteu que en aquest tercer tipus de nuclis no estem partint de la població estrangera menor del padró sinó dels nuclis pròpiament, de manera que estem fent dues inferències que poden ser distorsionadores: en primer lloc, estem pressuposant la nacionalitat estrangera dels infants i joves que viuen en aquests nuclis encapçalats per homes o dones de nacionalitat estrangera i, en segon lloc, només arribem indirectament al nombre d'infants i joves que viuen en aquests nuclis en el mo ment de fer el registre.

dir de l'Indostan, Xina i Corea, amb més nuclis monoparentals-pare (14) que monoparentals-mare (9). Els països de Sudamèrica són els que presenten un percentatge més elevat de nuclis monoparentals-mare (al voltant del 90%), especialment la República Dominicana, des de l'evidència que bona part de la immigració procedent d'aquest país són dones que vénen soles i reagrupen primer alguns dels seus fills/es.

Comparant les dades de 1991 i 1996 és fàcil destacar que la Unió Europea, que el 1991 es situava a llarga distància de la resta de zones geogràfiques, l'any 1996 s'acosta més a altres zones en aquestes magnituds. Per exemple, Marroc el 1991 ocupava els últims llocs del rànquing, mentre que el 1996 es col·loca just darrera de la Unió Europea en nombre d'infants que viuen en nuclis monoparentals. L'any 1991 les proporcions donen un pes molt important als nuclis encapçalats per la mare, en detriment dels encapçalats pel pare, especialment en el cas de la Unió Europea (92,6% de nuclis monoparentals-mare). Aquesta situació canvia el 1996, quan s'equilibren les xifres per ambdós sexes.

2.2.1.2. Tipus de llars amb població estrangera menor

El 1996, la població 0-17 de nacionalitat estrangera en llars era a Barcelona 4.421, el que representava un 1,9% respecte a la població 0-17 total en llars (233.116). Analitzarem breument aquestes llars segons les seves dimensions i la seva tipologia.

-*Dimensió de la llar*:

La dimensió més nombrosa per la població total és 4-5 persones : 149.075 infants (64%). Per la població de nacionalitat estrangera també ho és, però en menor mesura : 2.318 infants (52,4%). La proporció d'infants de nacionalitat estrangera en llars d'1 a 3 membres (26,7%) és bastant similar al total de població (28,8%). En canvi, la proporció d'infants en llars de 6 i més membres és molt notòriament superior al percentatge pel total de la població : un 20,9% enfront d'un 7,3%.

FIGURA 15. RÀNQUING DE NACIONALITATS PER CADA DIMENSIÓ DE LA LLAR. 13 PERSONES. BARCELONA. 1996.

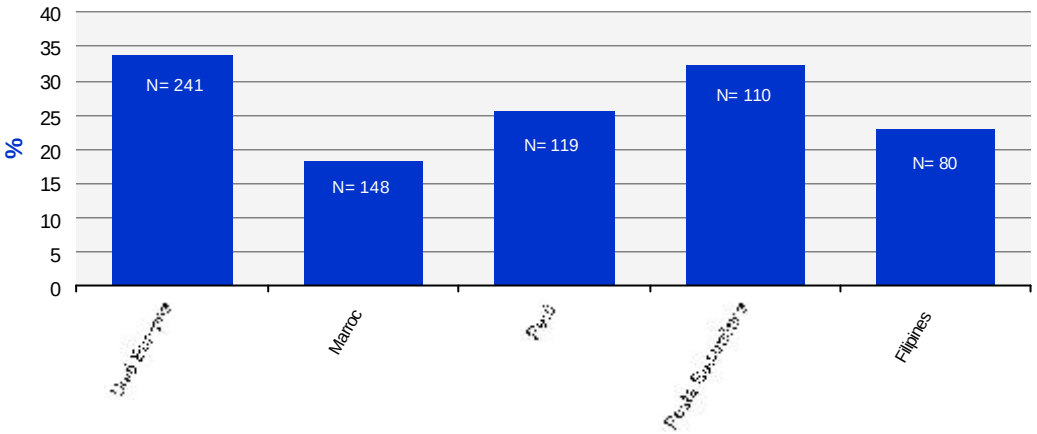

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

FIGURA 16. RÀNQUING DE NACIONALITATS PER CADA DIMENSIÓ DE LA LLAR. 45 PERSONES. BARCELONA. 1996.

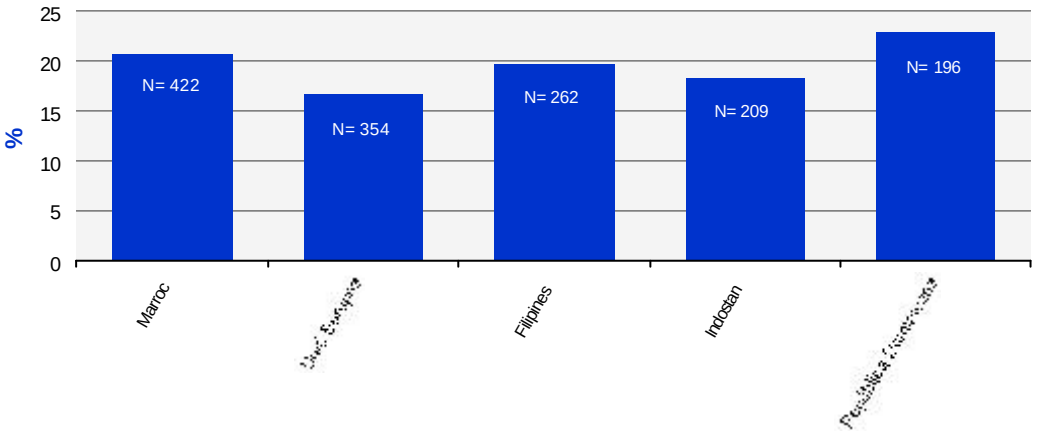

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

FIGURA 17. RÀNQUING DE NACIONALITATS PER CADA DIMENSIÓ DE LA LLAR. 6 I MÉS PERSONES. BARCELONA. 1996.

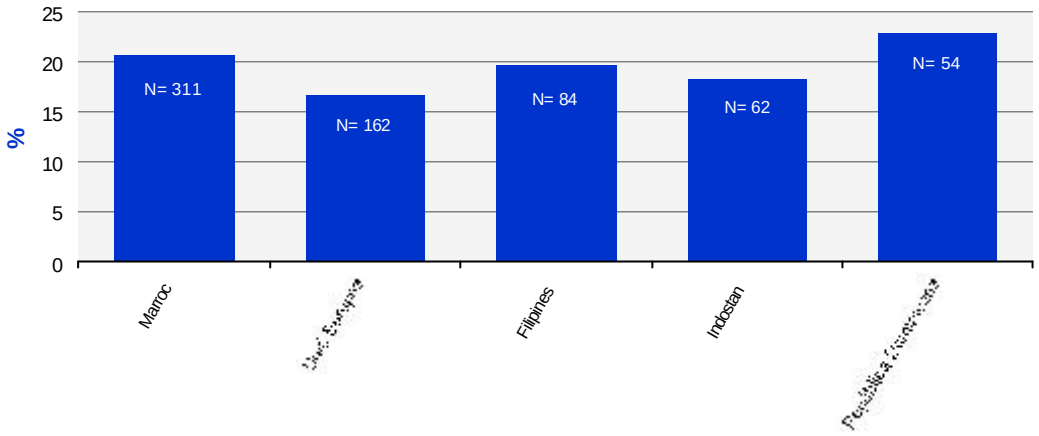

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

Independentment de la seva nacionalitat, la població de 0 a 17 anys tendeix a concentrar-se a llars composades per 4 i 5 persones. Ara bé, no tots els orígens segueixen, en proporció, la pauta dominant per la nacionalitat espanyola. De manera coherent a la tendència ressaltada abans pel conjunt de la població de nacionalitat estrangera, hi ha àrees on és molt elevada la xifra d'infants que viuen en llars composades per 6 persones i més : el cas més paradigmàtic és del Marroc, on el 38,3% de la població 0-17 s'inclou en aquesta categoria (hi hauríem d'afegir també els infants amb nacionalitat de la resta del Magrib). L'Indostan, tot i tenir xifres absolutes menors que el Marroc, també segueix aquesta distribució. Bastant més endarrera hi trobem Perú i Filipines. I unes altres xifres importants en la mateixa línia, tot i que poc significatives a nivell del seu nombre total, vénen donades pels infants xinesos i coreans, i de l'Àfrica Subsahariana. Això es deu a dos factors: en primer lloc, a que encara es dóna una proporció de llars amb un nombre més gran de fills; i en segon lloc, al fet que altres persones, emparentades o no, també conviuen a la llar. D'altra banda, els infants de nacionalitat estrangera a la Regió Metropolitana encara tendeixen més a viure en llars de dimensió gran (6 persones i més), tendència encara més clara pel que fa a Marroc i l'Àfrica Subsahariana en el conjunt de Catalunya. En canvi, els infants de nacionalitat espanyola i de la Unió Europea reforcen la seva presència a les llars de 4-5 membres. Per la seva banda, els infants de nacionalitats llatinoamericanes segueixen a Catalunya una distribució molt similar a la registrada per Barcelona.

Amb tot, cal reconèixer el sentit d'alguns canvis en el temps: el 1991 un 60,3% dels infants de nacionalitat marroquina vivien en llars de 6 i més persones, però el 1996 aquest percentatge baixa fins a un 38,3% (xifra tanmateix encara molt superior al percentatge pels infants de nacionalitat espanyola, que és d'un 7%). Igualment, si el 1991 només el 7,8% dels infants de nacionalitat marroquina vivien a llars d'1-3 persones, la proporció augmenta el 1996 fins el 18,2%. D'altra banda, es força palès l'augment d'infants en la categoria intermitja "4-5 persones": d'un 31,9% d'infants el 1991, es passa a un 43,5% l'any 1996. Perú i la resta de Sudamèrica augmenten proporcionalment la seva presència a les llars de dimensions reduïdes, el que comporta una significativa reducció d'efectius en les llars de dimensions més grans (6 i més). Les xifres per a la categoria intermitja romanen força estables.

Finalment, podem afirmar que el temps d'estada a casa nostra afavoreix un acostament de les llars amb infants de nacionalitats no occidentals cap a les dimensions reduïdes pròpies de les llars de les societats occidentals, com ho és la d'acollida, característica que s'accentua en les pròpies llars autòctones. És observable, doncs, un procés d'aculturació en la dimensió de la llar desencadenat i accelerat pel procés migratori, que és consistent amb la progressiva reducció del nombre de fills que protagonitzen les famílies.

Per tal d'obtenir una imatge més precisa d'aquesta tendència, hem comparat les dades disponibles sobre persones principals amb fills entre 0 i 17 anys segons el lloc de naixement de les persones, i el nombre de fills que els consten registrats aquí (vegeu taula corresponent a l'Annex). Els resultats mostren que, a Barcelona, entre 1991 i 1996 les persones principals nascudes a l'estranger amb només un fill passen del 50,8% al 57,7%, disminuint totes les proporcions de les que en tenen 2, 3, 4, o 5 i més. Per la població total, la proporció passa del 52,1% al 59,9%. La reducció del nombre de fills per persona principal és més clara entre les persones principals nascudes a l'estranger, ja que en termes absoluts augmenta la població nascuda a l'estranger amb fills en aquestes edats (de 5.249 a 7.101), mentre que disminueix quan es considera la població total (de 181.790 a 142.080). Això no obstant, la situació de tenir 3 fills, 4 fills i 5 fills i més és més freqüent entre les persones principals nascudes a l'estranger encara el 1996.

Des de la perspectiva dels orígens més freqüents de les persones principals amb fills entre 0 i 17 anys, la situació es resumeix així: els europeus comunitaris i les persones nascudes als països de la categoria 'Resta de Sudamèrica' així com els argentins, peruans i filipins, acostumaven a tenir-ne a un o dos el 1996; la meitat de les persones principals nascudes al Marroc en tenien només un, un terç en tenien dos però encara hi havia una proporció del 16% que en tenien entre 3 i més de 5. La situació d'aquest darrer cas pel 1991 presentava proporcions més altes a totes les categories de nombre de fills, excepte en la d'un sol fill. En darrer lloc, tot i tenir uns efectius més reduïts, destaca el fet que les persones principals nascudes als països de l'àrea d'inductància són les que consten amb proporcions més altes de fills i filles entre 0 i 17 anys per persona: més d'una tercera part en tenien més de tres, amb 18 casos (9,3%) de persones que en tenien registrats aquí 5 o més. Inversament, les persones principals nascudes als Països de l'Est són les que tenien amb més freqüència un sol fill registrat aquí (67%).

A mesura que ens distancien de la fossilització en la ciutat de Barcelona, les dades de la Regió Metropolitana i, sobretot, del conjunt de Catalunya, mostren proporcions més altes en el nombre de fills per persona principal, tant si es tracta de la població total com si només es consideren les persones principals nascudes a l'estranger. De totes maneres, cal recordar que estem tenint en compte dades d'un moment en el temps per analitzar un procés dinàmic i que, amb diferències segons els grups i les seves estratègies o possibilitats de reagrupament, els fills i les filles que les persones principals nascudes a l'estranger tenen registrats aquí no sempre coincideixen amb la totalitat dels fills i les filles que tenen en realitat. Per tant, l'experiència familiar de tenir i viure amb germans i germanes pel que fa a la infància d'origen estranger no és totalment deduïble de les dades.

-Tipus de llar:

En termes de les grans categories fetes en la classificació, tenim la següent distribució:

TAULA 6. POBLACIÓ 0-17 SEGONS TIPUS DE LLARS (CATEGORIES GLOBALS). BARCELONA. 1996.

	Total	%	Total nacionalitat estrangera	%
Llars sense nucli	2.947	1,26	120	2,71
Llars nuclears simples	190.612	81,77	3.039	68,74
Llars nuclears compostes	30.423	13,05	1.000	22,62
Llars de més d'un nucli	9.134	3,92	262	5,93
Total	**233.116**	**100**	**4421**	**100**

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

Des del punt de vista comparatiu, tot i que ambdues poblacions es concentren a la categoria de "llars nuclears simples", la proporció és clarament més gran en cas de la població total que no pas en el cas del total per nacionalitat estrangera. Els infants de nacionalitat estrangera viuen més en llars nuclears extenses que no pas el total de la població. Per altra banda, tot i que les xifres són baixes, també es detecta una més alta presència de la població 0-17 de nacionalitat estrangera en llars sense nucli (grups d'homes sols, grups de germans), i de més d'un nucli (diverses famílies compartint una llar o famílies extenses pròpiament, amb més d'un nucli).

D'altra banda, la gran majoria de la població 0-17 viu en llars formades per un "matrimoni o parella amb fills sense altres" (són 164.385 d'un total de 233.116). Tanmateix, mentre pel total de la població la proporció és d'un 70,5%, molt similar a la recollida pels infants de nacionalitat espanyola (70,9%), per la població 0-17 de nacionalitat estrangera (2.305 d'un total de 4.421), aquesta proporció es redueix fins al 52,1%, gairebé 20 punts per sota. I la següent categoria més nombrosa és "matrimoni o parella amb fills amb altres": per la població total suposa una proporció del 10,2% i per la població total de nacionalitat estrangera un 16,2%.

En tercer lloc, trobem situada la categoria "mare sola amb fills sense altres", és a dir les llars monoparentals sustentades per la mare, on també la població 0-17 de nacionalitat estrangera supera en proporció a la mateixa situació per la població total: 12,2% enfront

d'un 8,3% respectivament. En la resta de categories, les proporcions són força semblants, tot i que la proporció per a la població de nacionalitat estrangera sempre és una mica superior, atès que està més repartida que no pas la població total.

Rànquing de nacionalitats per les principals dimensions 1996:

Els països occidentals tenen una representació més alta a les llars nuclears simples *(Matrimoni o parella amb fills sense altres)* i en les monoparentals (*Mare sola amb fills sense altres)*. Les llars nuclears extenses *(Matrimoni o parella amb fills amb altres)* i les multinuclears *(Més d'un nucli)* apleguen la major part dels infants de nacionalitat dels països del nord d'Àfrica, Sudamèrica i Àsia, tot i que s'ha de destacar la posició en el rànquing de les llars multinuclears dels infants amb nacionalitat de la Unió Europea. Els infants i joves de l'Àfrica Subsahariana són presents en les llars monoparentals i en les llars sense nucli, per les mateixes raons que exposàvem als apartats anteriors.

FIGURA 18. POBLACIÓ 0-17 SEGONS TIPUS DE LLARS. DISTRIBUCIONS DE LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING A LES PRINCIPALS CATEGORIES. BARCELONA. 1996.

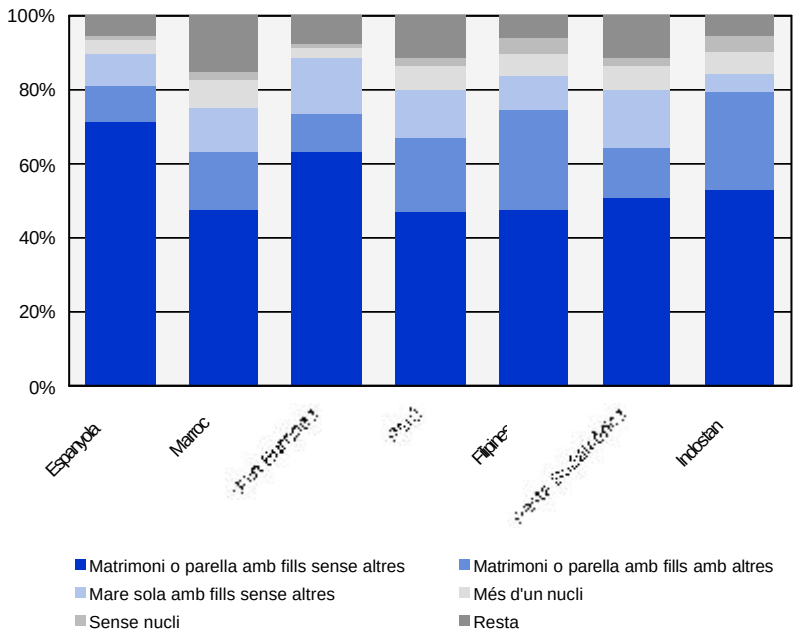

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

A diferència del que observem a Barcelona, pel conjunt de la Regió Metropolitana les proporcions corresponents a la categoria de *Mare sola amb fills sense altres* s'equipara

notablement: 6,18% per la població total i 7,84% per la població de nacionalitat estrangera, tot i que baixen significativament respecte a les dades globals de Barcelona ciutat. Tant en termes absoluts com proporcionals, caldria destacar la inclusió en el rànquing de Xina i Corea i l'Àfrica Subsahariana, que al rànquing per Barcelona no arribaven a aparèixer.

-Llars no familiars:

Entre el 1991 i el 1996 es produeix una espectacular davallada en el nombre d'infants residents en llars no familiars: mentre el 1991 eren 1.406, el 1996 només es registren 309 infants a la ciutat de Barcelona en aquesta situació. En canvi, la situació és la contrària pels infants de nacionalitat estrangera: el 1991 només es registrava un total de 90 infants estrangers en llars no familiars, xifra que representava proporcionalment el 6,4% del total d'infants. El 1996, tot i la reducció global d'infants en llars no familiars, entre els de nacionalitat estrangera aquesta realitat augmenta. Probablement, aquestes dades revelen que es produeix una polarització entre els projectes migratoris més estabilitzats per una banda, i l'acceleració quantitativa de nous projectes migratoris cap a casa nostra, per l'altra (augment del nombre de casos que inicien el projecte). Un suport empíric a aquesta polarització és que les àrees d'origen afectades en un i altre sentit coincideixen amb els països que més ús han pogut fer del reagrupament familiar: es constata la coincidència d'una percepció de major estabilitat per part dels adults migrants en un període més liberal, amb la possibilitat de l'exercici d'aquest dret, especialment entre els procedents del Marroc i l'Àfrica Subsahariana.

2.2.1.3. Sobre reagrupaments familiars i relació amb la persona principal.

Els reagrupaments no necessàriament es realitzen en una sola vegada, sinó que la persona que ho sol·licita pot anar gestionant la vinguda dels seus parents propers –cònjuge, descendents i ascendents si depenen d'ell/ella- i que això depèn, alhora, de la possibilitat de comptar amb els ingressos que la llei considera estables i demostrables, d'augmentar les despeses aquí (habitatge, manutenció de dependents, etc.) i de reduir les aportacions cap a la família en origen. Algunes estructures familiars i no familiars

observades han de ser enteses dins d'un cicle de desenvolupament del projecte migratori que té molts constrenyiments entre la població dels països pobres. En la mateixa línia cal entendre el nombre i, en part, algunes fluctuacions en els permisos sol·licitats.

Cal fer notar la situació paradoxal que afecta els naixements de fills i filles d'estrangers a l'Estat: per tal que la seva situació sigui legal, és necessari fer el tràmit del reagrupament familiar entre mare o pare i nadó quan la criatura acaba de néixer, exactament igual que si estigués en procés de viatjar des de l'altra punta del món. Hi ha una bossa d'infants que triguen legalment a constar en qualsevol document oficial (òbviament, no consten en el país d'origen) per aquesta dificultat afegida i per la multiplicitat de situacions legals que poden estar afectant les mares i els pares en el moment del naixement de l'infant. Aquest és un risc de desprotecció força desconegut que caldria resoldre de manera immediata també per mitjà del foment de l'empadronament.

El 1996 el nombre total de permisos de reagrupament familiar sol·licitats al Govern Civil de Barcelona va ser de 1.121, dels qual es va concedir el 46% (516), i el 53% (599) encara estaven en tràmit en el moment de ser recollides i publicades les dades, e1 1997. L'any 1995 hi va haver 510 sol·licituds de reagrupament familiar, quantitat més baixa en comparació amb l'any anterior, el 1994, any en què es va registrar un total de 778 sol·licituds.

La proporció més alta de denegacions es localitza el mateix any 1994, amb el 4,9% de les sol·licituds denegades. El 1995 i el 1996 la proporció de denegacions és inferior, un 1,2% i un 0,5% respectivament, essent aquesta darrera significativament baixa en relació amb el nombre superior de sol·licituds.

Les àrees d'origen de les persones que sol·liciten i obtenen reagrupaments familiars varien en aquests tres anys pels quals existeix informació publicada, però ignorem el sexe de la persona que en fa la sol·licitud. El 1996, les sol·licituds de reagrupament provenen bàsicament de marroquins, indostànics, dominicans i peruans. Més endarrera trobem la població procedent de les àrees de Xina-Corea-Mongòlia i Filipines. La proporció més elevada de concessions correspon a persones de Perú i de Marroc. A

continuació, en el rànquing es troba l'àrea de l'Indostan i la República Dominicana, que té una proporció més gran de denegacions.

L'any 1995 eren els marroquins, amb diferència, els primers sol·licitants de reagrupament familiar, amb 174 sol·licituds. Bastant més endarrera hi apareixen les sol·licituds procedents de Xina-Corea-Mongòlia, Filipines, Perú, República Dominicana i Indostan. En el rànquing de concessions trobem en primer lloc Marroc, i a continuació Xina-Corea-Mongòlia, Filipines, Indostan, Perú i República Dominicana. L'any 1994 el primer lloc en el rànquing de sol·licituds correspon a Perú i Xina-Corea-Mongòlia. A continuació apareixen les sol·licituds procedents de Marroc, Filipines, i República Dominicana. L'àrea d'origen que més concessions va obtenir va ser Perú, seguida de Xina-Corea-Mongòlia, Marroc, Filipines, República Dominicana i Indostan. Quant a les denegacions, el primer lloc és Filipines (13), seguit de Perú i República Dominicana .

En aquests tres anys, doncs, són les persones de Marroc i de l'Indostan les que tramiten més sol·licituds de reagrupament familiar. La República Dominicana i Perú, juntament amb els països asiàtics citats al rànquing, experimenten una notable baixada de sol·licituds l'any 1995 respecte el 1994, però el 1996 restableixen amb contundència les seves sol·licituds. Aquests orígens són totalment consistents a la ciutat de Barcelona pel que fa a projectes migratoris que comporten una progressiva consolidació d'estructures familiars més estables, amb la presència creixent de població estrangera menor que trobarem als centres educatius en les dades més actualitzades disponibles que analitzarem al cinquè apartat de l'informe, les del curs 2000-01.

D'altra banda, s'observen processos de canvi en la mateixa direcció en les dades sobre la relació amb la persona principal de la llar de la població estrangera menor, tot i que ens hem de limitar a comparar els anys 1996 i 1991, que revelen els cicles de desenvolupament esmentats. La relació més freqüent és la de fill/a de la persona principal (90,95%), lleugerament per sobre de la població global, seguida de la categoria 'altre parent' (6,64%). Entre el 1991 i el 1996, però, baixa proporcionalment la relació de fill/a de la persona principal, mentre que es produeix un augment en la proporció de les relacions de 'germà/na' (200 casos més) i 'altre parent' (400 casos més, que representen el doble), paral·lelament a les tendències de la població global.

L'any 1996 les proporcions més altes dins de la relació més freqüent amb la persona principal, representada per la categoria fill/a, corresponien a la població estrangera menor de Japó, Brasil, Altres europeus i l'Orient Mitjà, i els valors més baixos eren els del Sudest asiàtic, Xina i Filipines, i l'Àfrica Central i Oriental. Filipines, la República Dominicana i l'Àfrica Central tenien les proporcions més altes de relació de germà/na amb la persona principal. També Filipines tenia una proporció relativa més alta en la categoria 'no emparentat'. Els menors japonesos i amb nacionalitats dels Països de l'Est eren els que tenien una proporció més baixa de la categoria 'altre parent'. Podem endevinar la consistència d'aquestes dades amb els usos més i menys intensos de les relacions de parentiu per constituir cadenes migratòries, i per la presència d'estrangers amb projectes d'estada no exactament equiparables a la migració, tal com l'estem tractant.

Les transformacions entre 1991 i 1996 per orígens revelen una disminució relativa important de la relació de fill/a en la població estrangera menor procedent del Sud-est asiàtic. També disminueixen Xina, Àfrica Oriental i Central, Marroc i diversos orígens europeus. Augmenten aquesta relació els infants d'Indostan i de Filipines que, en canvi, són els orígens que baixen més proporcionalment en la relació 'altre parent'. També s'incrementa relativament més que en d'altres orígens la proporció d'infants filipins, dominicans i d'Àfrica Central que tenen una relació de 'germà/na' amb la persona principal. Quant a la relació de 'no parent', Filipines duplica el nombre de casos i Argentina, Resta Sudamèrica i Marroc són els que més baixen.

Per acabar, cal recordar que una part d'aquestes dades és poc fiable, especialment pel que fa a la població estrangera procedent d'algunes àrees d'origen que adapten les seves situacions i relacions de parentiu a les categories legals i de registre de la societat majoritària, que són culturalment tan específiques com les seves. Amb tot, des d'una mirada global a les dades, es poden deduir tres tendències: un increment de la complexitat i de la variabilitat en les estructures familiars de les llars amb població estrangera menor, un increment de l'estabilitat en estructures més convencionals en la població d'algunes àrees d'origen i, des de la perspectiva territorial, una certa polarització a mesura que ens allunyem de Barcelona i contemplem un territori més

gran. És a dir, per una banda, les relacions de fill/a són més freqüents encara que les altres relacions de parentiu amb la persona principal i, per l'altra, hi ha una lleugera progressió en les proporcions de la relació de 'no parent' quan es tenen en compte també els casos de fora de Barcelona.

Quadre resum:

· Els registres emprats per descriure les situacions familiars de la població estrangera poden no coincidir culturalment amb les formes reals d'alguns grups. El dibuix resultant pot estar distorsionat pel que fa a l'estructura tant dels nuclis familiars com de les llars en què viuen (situacions de poligínia, fills que no viuen realment amb la seva mare, famílies fragmentades que s'enregistren com a monoparentals, etc.).

· El 1996 la immensa majoria d'infants estrangers de Barcelona vivien en nuclis de matrimonis, una part d'ells vivia en nuclis monoparentals, i una proporció encara més petita ho feia en nuclis de parelles de fet. En comparació amb la població total 0-17, aquesta distribució era lleugerament menys convencional que la de la població total, com a efecte dels propis processos migratoris.

· Les proporcions per nuclis monoparentals de nacionalitat estrangera eren equiparables a les proporcions pel total de nuclis monoparentals: tres quartes parts encapçalats per la mare, una quarta part encapçalat pel pare. Marroc, la Unió Europea i els països llatinoamericans eren els orígens més freqüents d'infants estrangers vivint en nuclis monoparentals.

· La dimensió més freqüent de les llars amb infants de nacionalitat estrangera era de 4-5 persones, com entre la població total. En canvi, la proporció d'infants en llars de 6 i més membres era clarament superior entre els infants estrangers en llars i la població total: més del 20% en el primer cas, i al voltant del 7% en el segon. Les llars més grans corresponien als menors de Marroc i l'àrea indostànica, seguits a distància pels infants peruans i filipins. Amb tot, la proporció d'infants marroquins en llars de 6 i més persones es redueix a la meitat entre 1991 i 1996.

· Amb el temps d'estada a Barcelona, les dimensions de les llars més grans amb població estrangera menor tendeixen a reduir-se, acostant-se a les dimensions més freqüents de les llars de la població total.

· Les llars nuclears extenses, les llars amb més d'un nucli i les llars sense nucli amb població menor són més freqüents entre la població estrangera. En els dos primers tipus, hi ha una representació més alta d'infants dels països del nord d'Àfrica, Sudamèrica i Àsia. L'inici de nous projectes migratoris es fa palès en un augment d'infants de nacionalitats estrangeres en llars no familiars.

· Algunes estructures familiars i no familiars observades han de ser enteses dins d'un cicle de desenvolupament del projecte migratori que afecta especialment a la població dels països pobres, i que s'expressa en la intensitat de sol·licituds de permisos de reagrupament. El 1996 les sol·licituds de reagrupament a Barcelona provenien bàsicament de persones d'origen marroquí, Indostànic, dominicà i peruà.

· La relació més freqüent de la població estrangera menor amb la persona principal de la llar és la de fill/filla, lleugerament per sobre de la població global, i seguida de la categoria

"altre parent". Entre 1991 i 1996 augmenta proporcionalment aquesta darrera relació, i també la relació de germà/germana (Filipines, la República Dominicana i l'Àfrica Central en tenien les proporcions més altes).

· Les categories diferents de la relació fill/filla amb la persona principal entre la població estrangera menor eren més freqüents entre la població procedent dels països pobres. Això és consistent amb els usos de la diversitat de relacions generalment de parentiu per constituir cadenes migratòries.

· Des d'una mirada global a les dades, es poden deduir tres tendències: un increment de la complexitat i de la variabilitat en les estructures familiars de les llars amb població estrangera menor; un increment de l'estabilitat en estructures més convencionals amb població d'algunes àrees d'origen; i una certa polarització a mesura que ens allunyem de Barcelona i contemplem un territori més gran.

2.2.2. TIPUS I CONDICIONS DE L'HABITATGE A LES LLARS AMB POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR

Les dades sobre habitatge són de l'any 1991 ja que aquesta informació es recull oficialment només cada deu anys. Properament, doncs, es podrà disposar de dades actualitzades a contrastar amb aquestes que, a més, són força incompletes. Caldrà veure qui ha ocupat els habitatges que l'any 90 constaven en estat ruïnós i en mal estat (calculat aleshores en un 2,7%), i els que ja presentaven algunes deficiències (9,3%) i que no s'han enderrocat o renovat. La construcció d'habitatges ha estat precisament un dels sectors que més ha crescut quant a la contractació de mà d'obra estrangera de països pobres, i el parc de vivendes pròpiament ha patit grans transformacions, que difereixen entre Barcelona ciutat i altres ciutats, però també entre barris d'aquestes altres ciutats de la Regió Metropolitana, i per descomptat, de la situació a Catalunya. Al costat de la transformació i de la modernització del parc d'habitatges en un sentit, hi trobem a l'altre extrem la degradació important d'una part dels habitatges, ocupats progressivament per població immigrant estrangera, a banda de la gent gran autòctona sense recursos i de la pobresa feminitzada autòctona i estrangera. Sabem que tornen a aparèixer nuclis de barraquisme als afores d'algunes poblacions de la Regió Metropolitana de Barcelona que apleguen població immigrant estrangera dels països pobres.

Ara bé, pel que fa a la detecció del repertori de situacions que afecta la població estrangera menor, aquestes dades s'han de prendre com el que són: dades velles que ens

permeten observar algunes consistències socioeconòmiques segons l'origen de la població estrangera, tenint en compte que ens estem fixant en la població menor i, per tant, en les condicions de les vivendes en què han viscut i crescut els infants i joves estrangers que ara tenen com a mínim 10 anys[35]. S'ha de recordar que per tal de tramitar el reagrupament familiar cal poder demostrar que es disposa d'un habitatge 'en condicions', a banda d'uns ingressos 'suficients' per mantenir-lo. Això afegeix una dificultat als propis problemes reals de trobar un habitatge per determinats grups d'origen, especialment -però no solament- els africans, que van des de la negativa sistemàtica per part dels propietaris de vivendes fins a l'haver de pagar lloguers més alts.

S'exposaran les dades sobre quatre dimensions per conèixer els tipus i les condicions de l'habitatge de la població estrangera amb menors al seu càrrec: la *grandària,* el *nombre d'habitacions,* les *instal·lacions i serveis* i el *règim de tinença*. Però per interpretar correctament els resultats, s'ha de contrarestar un estereotip molt arrelat sobre la relació de la població estrangera dels països pobres amb l'habitatge i la valoració del mateix, que consisteix en un abús de la *hipòtesi del doble marc de referència*, ja esmentada al primer apartat del capítol, i en una associació classista i clàssica entre l'ocupació forçosa de vivendes en mal estat i les causes de la degradació de l'habitatge: no és cert que alguns grups estan 'acostumats' a viure en llocs més petits, menys dotats, i amb un major nombre de persones, tot i que de manera temporal poden valorar positivament i per diverses raons un habitatge que seria inacceptable per una persona autòctona. Precisament l'experiència de la majoria de persones que procedeixen de cultures del sud es caracteritza per esmerçar més temps i fer més vida fora pròpiament dels habitatges i amb uns nivells certament molt inferiors de contaminació acústica, més o menys com l'experiència que portaven els emigrants del sud d'Europa cap els països del nord on s'adreçaven els anys cinquanta i seixanta. En aquest sentit, alguns estudis[36] assenyalen una valoració de la tranquil·litat del poble on viuen per part de les dones subsaharianes, tot explicitant que s'assembla més al seu lloc d'origen. I en una línia semblant cal interpretar la valoració no sempre negativa de la concentració de persones estrangeres

[35] Existeixen alguns informes no publicats de circulació restringida sobre immigració extracomunitària i habitatge a Catalunya sobre les mateixes dades de l'any 1991, tot i que no específicament sobre població estrangera amb menors al seu càrrec.
[36] Domingo, A i altres (1995*) Condicions de vida de la població d'origen africà i llatinoamericà a la Regió Metropolitana de Barcelona. Una aproximació qualitativa*. IEMR de Barcelona.

de països pobres en certs barris per part dels seus mateixos habitants, per l'establiment de relacions de convivència positives, perquè tenen la oportunitat de compartir l'experiència de migrants o, simplement, per no trobar-se sols, especialment entre les dones que no parlen les llengües majoritàries i que no treballen fora de casa. Ara bé, també s'esmenta com un problema la necessària mobilitat entre residència i treball quan es produeix una concentració espacial de l'habitatge, pel cost i pel risc en cas de no disposar de papers, ja que això comporta una major exposició a un eventual control policial. Però a ningú no li agrada 'per tradició cultural' viure en condicions d'amuntegament, sense calefacció quan fa fred o en un lloc del que et poden fer fora en qualsevol moment, i molt menys tenir-hi fills i filles, tot i que sovint forma part del procés migratori una fase en la qual les prioritats són unes altres i la despesa en l'habitatge és un obstacle als objectius centrals del projecte.

-La grandària de l'habitatge

FIGURA 19. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I SUPERFÍCIE DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991.

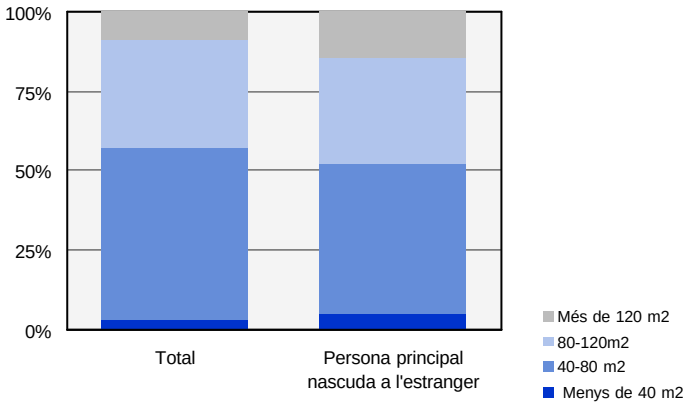

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

Com s'observa a la Figura 19, tant per la població infantil global com per la població infantil que viu amb una persona principal nascuda a l'estranger, la situació de l'habitatge pel que fa a la grandària segueix el mateix ordre en nombres relatius, reflectint també entre els estrangers el que és esperable segons l'estructura social general. El fet que hi ha una proporció major de població infantil 0-17 que viu en un

habitatge de més de 120 m2 amb la persona principal nascuda a l'estranger ens parla de la situació econòmica polaritzada de la població estrangera.

Tot i que hi ha poques dades i que probablement no són totalment fiables i ni molt menys significatives, les recurrències semblen consistents. En els habitatges més petits es localitza sobretot la migració de països pobres sense diversificació socioecònomica interna pel que fa al grup migrant a casa nostra, en l'inici del procés: Marroc, amb 160 infants que viuen en llars d'aquestes dimensions, seguit a distància per la Resta de Sudamèrica, Filipines, Àfrica Subsahariana i Indostan. En habitatges d'entre 40 i 80 m2 es repeteixen els orígens de la persona principal anteriors: Marroc (989) i Resta de Sudamèrica (878).

En habitatges d'entre 80 i 120 m2 podem trobar, de fet, un repertori social força ampli, des de persones en promocions de protecció oficial que no ultrapassaven fa anys els 90 m2 i que viuen, per exemple, al districte de Nou Barris, fins a persones que viuen a les zones més cuidades d'Horta-Guinardó en pisos força cars. En aquest cas, és la pròpia categoria la que ens dificulta el seu ús com a indicador. Sense pretendre fer coincidències, assenyalarem només que Argentina i Marroc ocupen les posicions més alta i més baixa respectivament en el rànquing resultant (39,8% i 25,8%). Finalment, en la categoria 'més de 120 m2' la situació d'infants amb persones principals de la Unió Europea (25,9%) contrasta àdhuc amb la registrada per les persones principals nascudes a Catalunya (només un 11,5%) i sobretot, a Espanya (5,02%), aquesta última fins i tot inferior a la recollida pel Marroc. Argentina (15,3%) igualment presenta una xifra relativa superior a les "autòctones". Japó, Canadà i EUA també tenen proporcions altes.

En resum, Marroc és el lloc de naixement de la persona principal per bona part dels infants d'origen estranger que viuen en les llars de dimensions més reduïdes (menys de 40m2). En aquesta categoria hi destaquen altres grups de països pobres, com Filipines i l'Àfrica Subsahariana, que apleguen bona part dels seus infants en llars d'aquestes dimensions tan reduïdes.

A la primera de les dues categories intermitges (40-80 m2) trobem sobretot persones principals del Marroc i dels països de Sudamèrica, mentre la segona (80-120m2) aplega

en bona mesura els infants de famílies sud-americanes. Ara bé, on el contrast és més marcat és en la dimensió més àmplia (més de 120m2), on es deixa caure el pes dels països rics com els de la Unió Europea, el Japó o Canadà i EUA.

Cal remarcar la diferència entre els infants autòctons depenent de si la persona principal amb qui conviuen és nascuda a Catalunya o a la resta d'Espanya: els infants de persona principal nascuda a Catalunya viuen en llars de dimensions més grans que no pas els de persona principal nascuda a la resta d'Espanya, la qual cosa ens fa pensar en la tercera generació -si ho volem dir així- de les migracions de la resta de l'Estat dels anys 60, que es poden estar redistribuint en barris semblants als quals varen accedir els seus ascendents, caracteritzats per vivendes més reduïdes en edificacions verticals molt concentrades.

Es constaten les desigualtats respecte a la superfície de la vivenda que separen les famílies immigrants procedents dels països rics, de les famílies procedents de països pobres d'Àfrica i Àsia. Els infants de famílies de països sud-americans es reparteixen entre les categories intermitges i les llars de dimensions més grans.

Fora de Barcelona, els infants d'origen marroquí viuen amb més freqüència en habitatges de dimensions més àmplies que a Barcelona mentre que els infants d'origen subsaharià tendeixen a viure en habitatges més reduïts fora de Barcelona que a la ciutat. La resta de zones geogràfiques segueixen les mateixes tendències assenyalades.

FIGURA 20. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I SUPERFÍCIE DE L'HABITATGE. DISTRIBUCIÓ PAÏSOS RICS / PAÏSOS POBRES. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

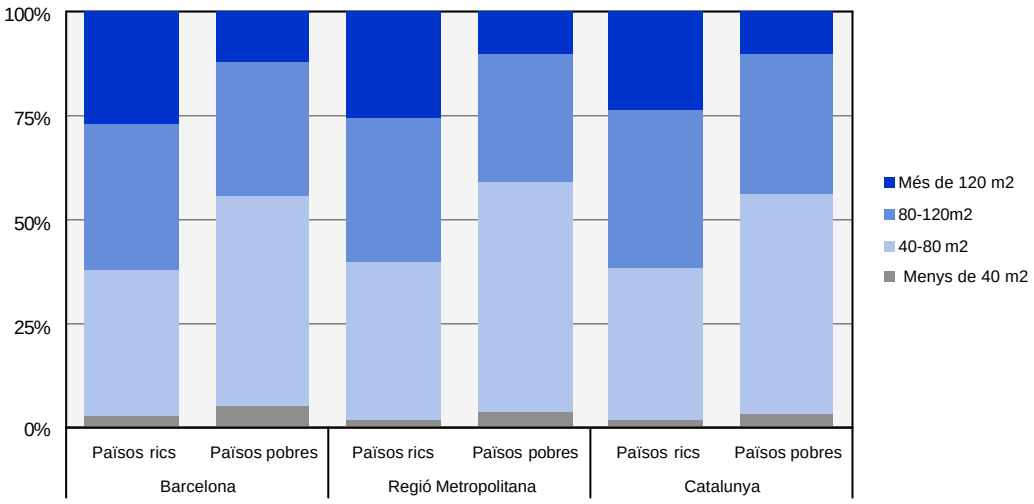

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

-El règim de tinença de l'habitatge

Fent una síntesi de les categories tenim el següent rànquing:

FIGURA 21. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991.

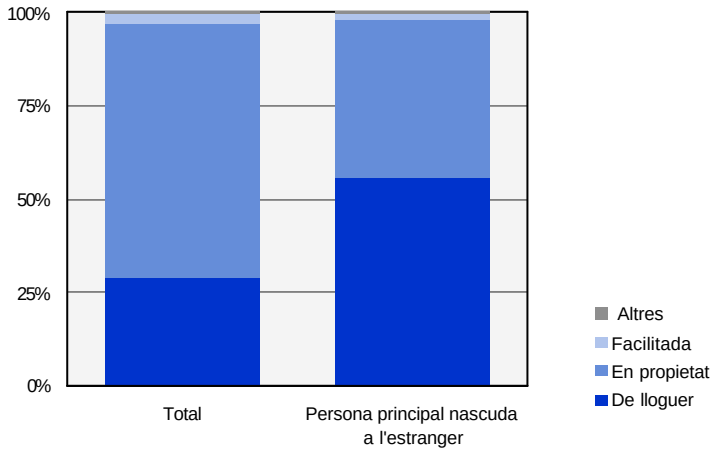

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

La diferència més rellevant és que per la població que viu amb una persona principal nascuda a l'estranger el règim de tinença més comú és el lloguer, ja sigui amb mobles o sense mobles, mentre que per la població total és la vivenda en propietat amb el pagament completat. Per tant, la població d'origen autòcton presenta una titularitat de vivenda més estable i un patrimoni més consolidat des d'aquest punt de vista:

Vivendes en propietat: El Marroc i la Unió Europea mantenen unes xifres relatives a l'entorn del 30% de vivendes en propietat pagada, tanmateix lluny del 53,7% registrat pels infants 0-17 que viuen amb una persona principal nascuda a la resta d'Espanya. Estaven accedint a la propietat de la vivenda el 1991 persones principals amb menors de la Resta de Sudamèrica i Argentina, mentre sobresurten altre cop Marroc i la UE en propietats per herència donació, indicadors d'una major estabilitat i durada de la migració.

Vivendes facilitades per l'amo o l'empresa: Altre cop hi trobem el Marroc, la Unió Europea i Argentina, però passant el Marroc al tercer lloc. Es manté aquest ordre en vivendes facilitades per altres persones o institucions.

Vivendes de lloguer: En vivendes de lloguer sense mobles, Resta de Sudamèrica (919) i el Marroc (848) encapçalen la llista, seguits d'Argentina (673) i Unió Europea (560). Bastant al darrera hi trobem les Filipines, amb una xifra absoluta de 217 infants que correspon al 73,8% del total de la seva població. Indostan i Àfrica Subsahariana serien els següents de la llista. De lloguer amb mobles, en canvi, Argentina (186) i Resta de Sudamèrica (127) són els dos llocs de naixement que lideren aquesta categoria. Aquesta és una pràctica molt poc habitual entre els autòctons. Les llars amb persones principals de països sudamericans lloguen amb major freqüència vivendes amb mobles inclosos que la resta d'àrees, seguits de les de la Unió Europea. És una pràctica molt més freqüent a d'altres països, però també es pot deure a l'eventualitat projectada, que pot ser el cas del Japó, amb el 39,7% d'infants en aquesta situació.

En resum, les famílies que més gaudeixen de vivendes en propietat són les procedents dels països rics occidentals, és a dir, de la Unió Europea. Tanmateix, ens trobem que en el cas del Marroc, una proporció d'infants viuen amb més freqüència que la resta

d'àrees no occidentals en vivendes de propietat, el que ens fa pensar que aquestes famílies fan un esforç molt important, facilitat per la llarga trajectòria d'assentament en el nostre territori, per tal d'adquirir vivenda, amb un projecte d'estabilitat o d'estalvi per mitjà de les pràctiques de la població majoritària. Els infants d'àrees com l'Àfrica Subsahariana, resta de Sudamèrica, Indostan, i, altre cop, Marroc, acostumen, però, a viure en vivendes de lloguer. Com era d'esperar, a nivell de Catalunya hi ha més població d'origen subsaharià i marroquí en vivendes facilitades per l'amo o l'empresa, bàsicament en el treball agrícola amb vivenda inclosa.

FIGURA 22. POBLACIÓ 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. DISTRIBUCIÓ PAÏSOS RICS / PAÏSOS POBRES. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

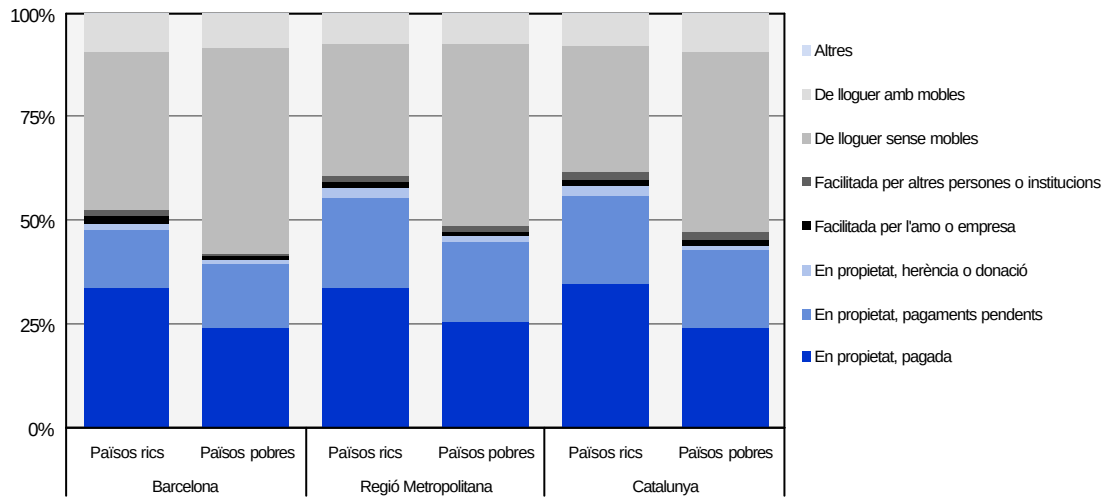

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

-Nombre d'habitacions de l'habitatge:

Per analitzar les dades, seguim l'agregació de categories següent: 1-2 habitacions, 3-4 habitacions i 5 i més habitacions, tot estimant que aquesta divisió permet copsar amb més precisió les desigualtats en les condicions d'habitatge que no pas cadascuna de les categories originals per separat.

TAULA 7. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS NOMBRE D'HABITACIONS DE L'HABITATGE. PERCENTATGES. BARCELONA. 1991.

	Població total	Població total amb persona principal nascuda a l'estranger
1-2 habitacions	2,59	4,78
3-4 habitacions	50,12	46,5
5 i més habitacions	47,3	48,7

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

La meitat de la població infantil 0-17 de Barcelona viu en habitatges de 3-4 habitacions. Aquesta proporció és més baixa per la població d'origen estranger, que viu més sovint en vivendes de petites dimensions (1-2 habitacions) que no pas pel conjunt de població sense tenir en compte el lloc de naixement. També és cert que la població d'origen estranger a la categoria de vivenda "5 i més habitacions" és pràcticament idèntica al total de la població. La població d'origen estranger presenta una situació menys homogènia que la població total, on dominen les vivendes estandard de 3 i 4 habitacions.

Marroc té el major efectiu d'infants vivint en llars d'1 i 2 habitacions, però Filipines en té la major proporció (15% del total d'infants amb persona principal filipina). A continuació, vénen la República Dominicana, l'Indostan i l'Àfrica Subsahariana. Més de la meitat d'infants que viuen amb una persona principal marroquina viuen en habitatges de 3 o 4 habitacions, proporció força similar a la de la població autòctona. Dins del rànquing, Filipines, i fora del rànquing, l'Àfrica Subsahariana, tenen proporcions properes als dos terços d'infants vivint en aquestes vivendes. Finalment, en la categoria de 5 habitacions o més[37], sobta trobar les àrees de Marroc i Indostan en quart i cinquè llocs, aquest darrer origen amb més de la meitat dels seus efectius. Però els tres primers orígens d'aquest rànquing corresponen a situacions econòmiques més afavorides que s'han anat repetint en els altres indicadors de tipus de l'habitatge: Resta Sudamèrica (881, el 51,3%), Unió Europea (844, el 59,8%), Argentina (769, el 54,1%).

[37] No podem deixar de formular la hipòtesi d'una distorsió en aquestes dades procedent de certes pràctiques diferencials a l'hora de comptar el nombre d'habitacions, ja que, per altra banda, és força infreqüent l'existència d'habitatges amb aquest nombre d'habitacions.

En resum, les àrees d'origen dels infants estrangers que gaudeixen de vivendes més grans en nombre d'habitacions es concentren a la Unió Europea i Sudamèrica. En canvi, les zones d'origen d'Àfrica i Àsia concentren bona part dels seus efectius a les categories de vivenda més reduïdes també en nombre d'habitacions. El Marroc, per la seva banda, tot i tenir una representació molt similar a la de la població autòctona en les categories estandards, igualment destaca per la seva presència en les llars de menys habitacions: així, es tracta d'una de les zones que té la seva població repartida en una diversitat més alta de situacions.

-Instal·lacions i serveis de l'habitatge:

TAULA 8. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS INSTAL·LACIONS I SERVEIS DE L'HABITATGE. PERCENTATGES. BARCELONA. 1991.

		Població total	Població total amb persona principal nascuda a l'estranger
AIGUA	Amb aigua corrent habitatge	97,77	94,96
	Amb aigua corrent edifici	1,15	2,82
	Sense aigua corrent	1,08	2,21
BANY	Amb bany o dutxa	99,01	97,54
	Sense bany ni dutxa	0,99	2,46
TELÈFON	Amb telèfon	92,37	84,97
	Sense telèfon	7,63	15,03
CALEFACCIÓ	Amb calefacció	92,81	92,05
	Sense calefacció	7,19	7,95

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

Per la població total, la desigualtat més clara es registra en la tinença de telèfon i de calefacció, per aquest ordre, mentre que tenir bany sobrepassa el 99%. Segons les dades, tret d'aquestes dues instal·lacions (telèfon i calefacció), les diferències en el gaudi de serveis en relació amb les situacions on la persona principal és nascuda aquí son mínimes. El que cal fer notar és, doncs, que hi ha una proporció de població que no té aquestes necessitats cobertes al seu habitatge, i més tenint en compte que les diferències que formen la mitjana de la població estrangera són més accentuades en el cas d'algunes àrees concretes:

Marroc és l'àrea d'origen amb la xifra absoluta més alta d'infants que viuen en vivendes sense aigua corrent: 95 nens, el 5,52%; i l'Indostan és l'àrea amb la proporció més gran

12% (41 infants). Quant a les vivendes que disposen d'aigua corrent a l'edifici però no a l'habitatge, el principal efectiu el torna a tenir el Marroc (99, que representen el 5,75%), seguit de Filipines (36, el 12,2% del total d'efectius d'aquesta procedència). També hi trobem alguns infants del Perú i de l'Àfrica Subsahariana.

Marroc i Filipines són les dues zones d'origen de les persones principals que més proporció d'infants concentren en la categoria "sense bany ni dutxa": 7,5% i 4,8% respectivament, en contrast amb la dada per la població autòctona, que és al voltant de l'1%, orígens que tornen a mostrar-nos població 0-17 que viu en habitatges sense telèfon. Fora del rànquing, destaquen pel pes de les seves xifres relatives: Indostan (25,7% que correspon a 88 infants) i Xina i Corea (25,6%, que correspon a 46 infants). I sense calefacció també hi trobem més infants del Marroc, aquesta vegada seguit per l'Indostan, amb un repertori d'orígens divers. La calefacció s'ha anat instal·lant als habitatges, però no ha estat i no és encara un servei generalitzat de les vivendes a Barcelona.

En resum, eren els infants procedents de famílies vingudes de països africans els que més patien la falta d'instal·lacions i serveis bàsics a la vivenda. En canvi, els infants procedents de famílies sud-americanes i de la Unió Europea s'acostaven i superaven en molts casos el nivell de gaudi d'aquestes instal·lacions i serveis entre la població nascuda aquí.

Fora de Barcelona hi havia menys gaudi de telèfon que a Barcelona ciutat, com indiquen les dades segons tots els llocs de naixements, amb variacions de més del doble en el percentatge. La manca de telèfon a l'habitatge a nivell de Catalunya arribava a afectar al 42,7% dels infants d'origen marroquí (3.542 nens i nenes) i al 41,4% dels infants d'origen africà subsaharià (381 nens i nenes).

A Barcelona, una breu comparació de la situació actual dels habitatges entre tres districtes amb població estrangera de diversos orígens i situacions socioeconòmiques, com Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i Horta-Guinardó, mostra una situació consistent amb aquestes dades, per altra banda molt antigues: Segons l'*Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2000*, més de la meitat de les vivendes de Ciutat Vella tenen menys de 60

m2 i el 83% són anteriors a 1940. Segons les estimacions que consten en aquesta font, el valor de construcció de la vivenda més els serveis és exactament la meitat que el del districte veí, Sants-Montjuïc. En aquest darrer districte, només un terç de les vivendes són tan petites i tan velles. A Horta-Guinardó, hi ha també moltes menys vivendes petites però, sobretot, només un 6% són velles. Lògicament, l'ICEF (Index de Capacitat Econòmica Familiar) és a Ciutat Vella del 64,4,6%, mentre que la mitjana per Sants-Montjuïc és del 89,2% i a Horta-Guinardó arriba al 94,6% (essent Barcelona la referència 100). També cal tenir en compte que les dades no només s'actualitzaran properament, sinó que en aquest lapse de temps també s'han dut a terme intervencions com les experiències de reallotjament que han tingut lloc, per exemple, dins de Ciutat Vella, i els estudis corresponents[38] que assenyalen les noves problemàtiques socials derivades de certs plans urbanístics i del tipus d'habitatges construïts per donar resposta a la necessitat de renovació amb vivenda social.

[38] Vegeu l'interessantíssim treball d'investigació de Tapada, T. (1990) *Estudio socio-antropológico de los efectos de la operación de rehabilitación urbanística en el Raval de Barcelona,* i la seva tesi doctoral (1999) *Aproximación antropológica al uso del espacio,* sobre ruptures i reconstruccions de les relacions socials de veïnatge i de les relacions amb l'entorn en el marc del repertori de característiques sociodemogràfiques i culturals de la població de Ciutat Vella. En un altre sentit, és inigualable el documental de semi-ficció *En construcción* de José Luís Guerin (2001)

Quadre resum:

- Totes les dades i informacions referides a l'habitatge de la població total i estrangera corresponen a l'any 1991, ja que el Cens d'Habitatges es realitza cada 10 anys. A més de les dificultats que la població estrangera extracomunitària es troba per accedir a un habitatge en condicions (rebuig, lloguers més alts...), cal tenir en compte una paradoxa que afecta especialment a la població estrangera adulta amb infants: l'estratègia d'estalvi del propi projecte migratori pot fer acceptar temporalment unes condicions d'habitatge inferiors a les requerides per donar suport a les sol·licituds de reagrupament familiar.

- Marroc és el lloc de naixement de la persona principal per bona part dels infants d'origen estranger que viuen en les llars de dimensions més reduïdes (menys de 40m2). En aquesta categoria hi destaquen altres grups de països pobres, com Filipines i l'Àfrica Subsahariana, que apleguen bona part dels seus infants en llars d'aquestes dimensions. A la primera de les dues categories intermitges (40-80 m2) trobem sobretot persones principals del Marroc i dels països de Sudamèrica, mentre la segona (80-120m2) aplega en bona mesura els infants de famílies sud-americanes. Ara bé, on el contrast és més marcat és en la dimensió més àmplia (més de 120m2), on es deixa caure el pes dels països rics com els de la Unió Europea, el Japó o Canadà i EUA.

- Les famílies que més gaudeixen de vivendes en propietat són les procedents dels països rics occidentals, és a dir, de la Unió Europea. Tanmateix, ens trobem que en el cas del Marroc una proporció d'infants viuen amb més freqüència que la resta d'àrees no occidentals en vivendes de propietat, el que ens fa pensar que aquestes famílies fan un esforç molt important, facilitat per la llarga trajectòria d'assentament en el nostre territori, per tal d'adquirir vivenda, amb un projecte d'estabilitat o d'estalvi per mitjà de les pràctiques de la població majoritària. Els infants d'àrees com l'Àfrica Subsahariana, Resta de Sudamèrica, Indostan, i, altre cop, Marroc (pel seu gran nombre d'efectius), acostumen, però, a viure en vivendes de lloguer.

- Les àrees d'origen dels infants estrangers que gaudeixen de vivendes més grans en nombre d'habitacions es concentren a la Unió Europea i Sudamèrica. En canvi, les zones d'origen d'Àfrica i Àsia concentren bona part dels seus efectius a les categories de vivenda més reduïdes també en nombre d'habitacions. El cas de Marroc, tot i tenir una representació molt similar a la de la població autòctona en les categories estandards, igualment destaca per la seva presència en les llars de menys habitacions: així, es tracta d'una de les zones que té la seva població repartida en un diversitat més alta de situacions.

- Eren els infants procedents de famílies vingudes de països africans els que més patien la falta d'instal·lacions i serveis bàsics a la vivenda. En canvi, els infants procedents de famílies sud-americanes i de la Unió Europea s'acostaven i superaven en molts casos el nivell de gaudi d'aquestes instal·lacions i serveis entre la població nascuda aquí. Fora de Barcelona, hi havia menys gaudi de telèfon que a Barcelona ciutat, com indiquen les dades segons tots els llocs de naixements, amb variacions de més del doble en el percentatge. La manca de telèfon a l'habitatge a nivell de Catalunya arribava a afectar al 42,7% dels infants d'origen marroquí i al 41,4% dels infants d'origen africà subsaharià.

2.2.3. OCUPACIÓ, PROFESSIÓ I INSTRUCCIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL A LES LLARS AMB POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR

La majoria d'indicadors seleccionats que tractarem tot seguit són recurrents per caracteritzar aspectes bàsics de la migració estrangera de tots els nivells socioeconòmics, la recerca de millors condicions de vida per mitjà del treball i la recerca de millors inversions econòmiques i d'inserció professional, a banda dels altres aspectes dels projectes vitals que fonamenten les raons per establir-se en un lloc diferent, moltes vegades amb esforços considerables. En aquest informe només en farem un ús molt limitat perquè el que ens interessa és caracteritzar el repertori de situacions d'inserció sociolaboral que viuen els adults de les llars amb infants i nois i noies joves d'origen estranger. Per tant, no ens referim en cap cas a la població estrangera adulta total sinó a la població estrangera adulta que consta com la persona principal en els llars on hi ha població menor. Aquest procediment, però, inevitablement deixa fora la informació sobre els altres adults, generalment les mares quan no són elles les persones principals, i altres membres, parents o no, que aportin la seva 'experiència d'inserció' al grup de la llar, que en el cas de la població estrangera és una dada més significativa. Però tot i representar una mirada parcial, podrem observar semblances i diferències en relació amb la població total i en relació amb les àrees d'origen i els diversos estatus i processos migratoris que porten a terme.

En qualsevol cas, les dades sobre ocupació i instrucció referides a la persona principal de la llar i els efectes eventuals que en podem inferir sobre les condicions de vida de la població estrangera menor haurien d'estar desagregades per sexe de la persona principal, i hauríem de poder comptar amb informacions objectives sobre tipus d'ocupació i càrrega de treball de les mares –o dones que tenen cura dels infants. Pel que coneixem, però, la majoria d'ocupacions que aquestes realitzen pertanyen al sector informal i el seu registre és lògicament força problemàtic, tant si s'han incorporat al treball extradomèstic de forma subsidiària o d'emergència, dependent d'una altra ocupació principal generalment desenvolupades pels pares/homes del grup domèstic (per exemple, la majoria de dones magribines, subsaharianes i de l'àrea indostànica), com si han liderat el procés migratori (per exemple, la majoria de dones filipines i

dominicanes, així com una proporció important de dones peruanes i altres llatinoamericanes). Esperem poder comptar amb algunes recerques sobre aquesta qüestió central (ocupació i instrucció de *mares*, *pares* i *cuidadors* en la migració a Barcelona) abans de la realització del proper informe.

- *Situació laboral de la persona principal:*

TAULA 9. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS SITUACIÓ LABORAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. RÀNQUING DE PERCENTATGES. BARCELONA. 1996.

	Població total	Població total amb persona principal nascuda a l'estranger
Treballador fix	67,65	55,14
Empresari sense empleats	11	16,29
Treballador eventual	9,68	13,69
Empresari amb empleats	8,85	10,75
Altres	1,37	2,45
Cooperativista	1,15	1,15
Ajut familiar	0,29	0,52
Total	**100**	**100**

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Cens de Població i Habitatge 1991.

La població d'origen estranger està més repartida entre les diferents situacions laborals que no pas el conjunt de població sense tenir en compte el lloc de naixement. Com és esperable, la proporció de població 0-17 que viu amb persones principals nascudes a l'estranger en la categoria de treballadors eventuals és gairebé el doble de la registrada pel total de la població, però també és més alta en les categories empresarials.

- *Lloc de naixement i situació laboral:*

TAULA 10. POBLACIÓ 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I SITUACIÓ LABORAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. EMPRESARIS. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996.

	Empresari amb empleats	% sobre el total de cada nacionalitat	Empresari sense empleats	% sobre el total de cada nacionalitat
Unió Europea	170	10,67	215	13,5
Argentina	130	14,91	182	20,87
Resta Sudamèrica	111	9,03	170	13,83
Marroc	88	7,2	107	8,75
Indostan	69	21,9	67	21,27

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

En termes relatius i tot i el baix nombre d'efectius, l'Indostan ocupa el primer lloc a la categoria 'empresari amb empleats' amb el 21,9%, xifra altíssima comparada amb les recollides per la població autòctona (Catalunya: 9,4%; Espanya: 7,6%), darrera de la qual i amb la proporció més baixa del rànquing s'hi troba Marroc (7,2%). L'estratègia empresarial també compta per Xina i Corea (24%), tot i que queda fora del rànquing. En la categoria 'empresari sense empleats' es repeteix el mateix rànquing que en l'anterior, amb un pes relatiu encara més alt per tots els orígens asiàtics, que correspon en bona mesura a les estratègies de l'autoocupació familiar, en el comerç i la restauració principalment, que mantenen una ambigüitat formal envers la categoria 'empleat'.

Altres situacions d'autoocupació, com el cooperativisme, només tenen alguna presència destacable entre persones principals de la Unió Europea i Argentina. Les dades sobre ajut familiar són tan baixes que les proporcions poden induir a confusions.

TAULA 11. POBLACIÓ 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I SITUACIÓ LABORAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. TREBALLADORS. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996.

	Treballador fix	% sobre el total de cada nacionalitat	Treballador eventual	% sobre el total de cada nacionalitat
Unió Europea	949	59,75	247	12,74
Marroc	750	61,32	203	20,2
Resta Sudamèrica	722	58,75	183	14,89
Argentina	383	43,92	147	15,48
Perú	273	51,51	135	27,74

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

Les proporcions de la categoria 'treballador fix' segueixen amb força fidelitat el rànquing, justament el percentatge més alt al Marroc (61,32%) i el més baix a l'Argentina (43,9%), i en la situació de treballadors eventuals la població d'origen peruà (27,7%), seguida de la població d'origen marroquí (20,2%). Fora del rànquing, cal remarcar la proporció d'infants que viuen amb una persona principal que és treballadora eventual nascuda a les Filipines (21,8%) i a la República Dominicana (20%). Les baixes xifres del 1996 ja feien emergir el servei domèstic en condicions d'eventualitat en aquests dos grups migrants molt feminitzats, que actualment tenen un pes encara més gran.

Les persones principals amb infants d'origen comunitari europeu són les que s'acosten més a les pautes de situació laboral que caracteritzen la població autòctona i, a mig camí, hi trobaríem les persones principals amb infants d'origen sud-americà, amb models migratoris diversos que, per tant, tendeixen a repartir-se més per les diferents categories. D'altra banda, les persones principals nascudes al Marroc amb llars on hi ha infants i joves menors tenen una presència important a la categoria 'treballador eventual' que se suma a la que, segons les dades del 1996, és més freqüent en el seu grup, el 'treballador fix'.

Les persones principals de la llar nascudes a l'estranger tenen, fora de Barcelona, més presència en la categoria de 'treballador eventual' (d'un 16,3% a Barcelona fins un 21,6% fora de Barcelona).

-Professió de la persona principal:

Les dades disponibles presenten uns totals molt baixos (especialment en el cas de la Unió Europea), i cal prendre amb encara major prudència de l'habitual les dades relatives.

Rànquing en percentatges:

TAULA 12. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS PROFESSIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. RÀNQUING DE PERCENTATGES. BARCELONA. 1996.

Població total		Població total amb persona principal nascuda a l'estranger	
Tècnics i professionals	24,19	Científics i intel·lectuals	18,79
Científics i intel·lectuals	21,31	Personal directiu	15,21
Personal directiu	13,72	Tècnics i professionals	15,18
Artesans, indústria i construcció	11,79	Serveis i venedors	14,8
Operadors i muntadors	11,12	No qualificats	12,8
Serveis i venedors	8,61	Artesans, indústria i construcció	11,12
Empleats administratius	4,51	Operadors i muntadors	7,92
No qualificats	4,33	Empleats administratius	3,39
Activitats agràries i pesqueres	0,34	Activitats agràries i pesqueres	0,73
Forces Armades	0,07	Forces Armades	0,06
Total	100	**Total**	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

Tant per la població 0-17 total com per la població 0-17 que viu amb una persona principal nascuda a l'estranger, els tres primers llocs del rànquing els ocupen professions d'alta qualificació, si bé en el cas dels infants amb persona principal nascuda a l'estranger les xifres són lleugerament més baixes, excepte en la categoria de 'personal directiu', on superen la xifra pel total de població. Els treballadors no qualificats i les activitats del sector dels serveis tenen una presència més alta entre les persones principals nascudes a l'estranger, però el més rellevant no ho revelen les dades. Segurament, com a mínim les persones en aquestes dues categories i les que consten en el sector de la construcció (fins el 38,7%), a banda dels que treballen en activitats que no consten enlloc, estan en situacions poc comparables a les categories equivalents de la població total. El temps de residència, el coneixement de circuits, l'experiència en la descoberta o l'aprofitament de 'nínxols ocupacionals', i la pròpia evolució i característiques del mercat laboral submergit juntament amb les fluctuacions en la demanda de mà d'obra condicionen totes les qüestions de treball[39].

El que interessa destacar, però, és l'ambigüitat enorme que afecta els nois i noies amb nacionalitat estrangera quan arriben als 16 anys si no continuen estudiant i, d'una manera gens ambigua quan arriben als 18: són estrangers, no tenen permís de treball ni de residència propis i han de començar tot el circuit que van fer els seus pares des d'una nova situació il·legal, si volen treballar i viure del seu treball a Catalunya, on possiblement hauran nascut.

[39] Des del ja clàssic text del Colectivo IOÉ (1992) *Els treballadors estrangers a Catalunya* hi ha una literatura especialitzada sobre el tema que no es relaciona directament amb els objectius ni amb el contingut d'aquest informe, i és per això que no s'aprofundeix en aquesta qüestió.

-Instrucció de la persona principal:

Nivells de formació 1996

TAULA 13. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS NIVELLS DE FORMACIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996.

Població total	N	%	Població total amb persona principal nascuda a l'estranger	N	%
Primària o EGB 1ª	54.448	23,36	Llicenciatura o Doctorat	2.786	22,79
Llicenciatura o Doctorat	37.931	16,27	BUP ó COU	2.496	20,42
BUP ó COU	37.146	15,93	Primària o EGB 1ª	2.057	16,83
EGB 2ª ó ESO	35.059	15,04	Diplomatura, títol mitjà	1.527	12,49
Diplomatura, títol mitjà	26.207	11,24	EGB 2ª ó ESO	1.358	11,11
Sense Estudis	15.020	6,44	Sense Estudis	735	6,01
FP 1r grau	13.555	5,81	FP 2on grau	586	4,79
FP 2on grau	12.974	5,57	FP 1r grau	582	4,76
No sap llegir o escriure	776	0,33	No sap llegir o escriure	95	0,78
Total	**233.116**	**100**	**Total**	**12.222**	**100**

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat. Estadística de Població 1996.

L'any 1996, es detectaven nivells de formació relativament més elevats pel total de persones principals nascudes a l'estranger que per la població total, amb una certa polarització altra vegada, en el repertori de nivells de formació entre la població estrangera: el pes del infants amb persona principal nascuda a l'estranger per cada nivell de formació es registra en aquestes dades a la categoria 'No sap llegir o escriure' però la segona categoria amb majors proporcions és 'Llicenciatura o Doctorat', essent la tercera 'Diplomatura o títol mitjà.'

- Comparació per llocs de naixement i nivells d'instrucció:

Sense estudis: 71 menors vivien amb una persona principal nascuda al Marroc que no sabia llegir ni escriure i 355 menors amb persones marroquines 'sense estudis' (18%), situació seguida per l'Indostan (13,4%), tot i que hi havia 112 persones principals de la UE que tampoc no en tenien.

-Estudis primaris: les proporcions més elevades es registraven per Indostan (29,36%), i Marroc (28,7%). Tanmateix, aquests percentatges són lleugerament més baixos que el percentatge registrat pels infants que viuen amb una persona principal nascuda a Espanya, que és de 33,9%.

-Segon grau d'EGB, estudis bàsics obligatoris (equivalent a l'actual ESO) i formació professional: els orígens més freqüents són la Unió Europea, Resta Sudamèrica i Argentina.

-Estudis preuniversitaris: les persones principals de països llatinoamericans en general tenen les proporcions superiors d'aquests nivell de formació (fins el 28%), superant relativament a les de la Unió Europea (18%). Aquest és també l'ordre que segueixen les àrees d'origen de la persona principal quant a diplomatures de grau mitjà.

-Llicenciatures i Doctorats: destaca l'Orient Mitjà amb el 42,82% dels infants que viuen amb una persona principal nascuda en aquesta zona geogràfica (142). Del rànquing, el percentatge més elevat és el d'Argentina (30%) i el més baix el del Marroc (9,73%). Fora del rànquing, hi trobem les proporcions més altes, les del Japó, Canadà i els EUA (pocs efectius i gairebé tots molt qualificats).

Els països africans i asiàtics eren els llocs de naixement que concentraven una major proporció d'infants que vivien amb persones principals dels nivells formatius més baixos. Ara bé, pel que fa al Marroc, cal dir que apareix en el rànquing de gairebé tots els nivells educatius, si bé és a 'Primària o EGB 1ª' on concentrava la major part dels seus efectius. Els nivells de formació intermitjos (a partir de BUP i COU) i superiors aplegaven bona part dels infants la persona principal de convivència dels quals era nascut a països de Sudamèrica. Als nivells de formació més elevats destacava la presència en termes relatius dels infants amb persones principals procedents de països rics com Canadà i EUA, o Japó, a banda de la Unió Europea. Fora de Barcelona, els nivells més alts d'estudis de les persones principals autòctones son proporcionalment més baixos, i els de les nascudes a l'estranger no presenten grans diferències respecte de Barcelona.

La característica més clara en aquestes darreres observacions a les dades és sens dubte la polarització entre orígens, instrucció, situació laboral i professional, per damunt o per sota, respectivament, dels nivells dels autòctons. Segons dades de l'Ajuntament de Barcelona pel gener de 2001, el nivell d'estudis mitjà de la població total de Barcelona i el de la població estrangera confirmava aquesta tendència: en els estudis primaris, la població total superava a la població estrangera (43,6% davant del 39,7%), en els

estudis secundaris la distància augmentava (39,3% davant del 33,8%), però en els estudis superiors la població total quedava força enrera amb una distància més gran que les anteriors, respecte a la població estrangera (17,1% davant del 24,4%). Generalment les dades es prenen sobre la població de 10 anys i més, de manera que si hi ha canvis en l'escolarització de les generacions més joves, aquests es fan notablement evidents mostrant una gran proporció d'estudis primaris, com és el cas en la població de l'Àfrica del Nord i el Magrib, l'Àfrica Subsahariana i la de l'Àsia Central, que són els únics orígens que no superen a la població total de Barcelona en estudis superiors. Això vol dir que els nivells de qualificació dels adults són sovint més alts que moltes de les ocupacions que troben, però també que en tractar-se de poblacions joves, la instrucció generalment més limitada de les persones grans no condiciona negativament els càlculs. Els nivells d'instrucció més alts es concentren en la població dels països rics (categoria 'Resta de Països', 46,1% d'estudis superiors), de l'Europa Central i Oriental (32,3% d'estudis superiors) i l'Orient Mitjà (26,8% d'estudis superiors). També s'observa el nivell mitjà-alt d'una proporció de la població sud-americana i s'hi identifica un nivell semblant en la nacionalitat més nombrosa de l'Àfrica Central i Meridional, els residents de Guinea Equatorial.

Ara bé, l'anàlisi comparativa entre els anys 1996 i 1999 pel conjunt de Catalunya[40] revela una disminució proporcional de la població estrangera amb estudis mitjans i superiors i un augment de la població que no sap llegir ni escriure o que només té estudis primaris, però caldrà observar quin és l'efecte de l'escolarització de la seva població infantil i juvenil a mig i llarg termini.

[40] Ens referim a la comparació entre les dades que hem analitzat procedents de l'IDESCAT i les que consten al Pla Interdepartamental per la Immigració 2001-2004 sobre el mateix aspecte.

Quadre resum:

- La característica més clara que ens ofereixen les dades és la polarització entre orígens socioeconòmics, instrucció, situació laboral i professional, per damunt o per sota, respectivament, dels nivells dels autòctons. El gener del 2001 la població total superava a la població estrangera en els estudis primaris, i augmentava la distància en els secundaris, però quedava força enrera en els estudis superiors. En els primers dos casos s'hi localitzen les persones principals de les llars amb infants nascudes a l'Àfrica del nord, a l'Àfrica Subsahariana i a l'Àsia Central. Els nivells d'instrucció més alts es concentren en la població dels països rics, Europa Central i Oriental, i l'Orient Mitjà. Una proporció important de població llatinoamericana i de població de l'Àfrica Central i Meridional gaudeix d'un nivell mitjà-alt d'estudis.

- Les persones principals amb infants d'origen comunitari europeu són els que s'acosten més a les pautes de situació laboral que caracteritzen la població autòctona, i a mig camí hi trobaríem les persones principals amb infants d'origen sud-americà, amb models migratoris diversos que, per tant, tendeixen a repartir-se més per les diferents categories. D'altra banda, les persones principals nascudes al Marroc en llars on hi ha infants i joves menors tenen una presència important a la categoria 'treballador eventual' que se suma a la que, segons les dades del 1996, és més freqüent en el seu grup, el 'treballador fix'.

- Els treballadors no qualificats i les activitats del sector dels serveis tenen una presència més alta entre les persones principals nascudes a l'estranger. Les persones en aquestes dues categories i les que consten en el sector de la construcció (fins el 38,7%), a banda dels que treballen en activitats que no consten enlloc, estan en situacions poc comparables a les categories equivalents de la població total.

2.3. LA SALUT I LA INFÀNCIA ESTRANGERA

Des de l'inici del projecte de l'Informe, es va plantejar la necessitat d'un aprofundiment en aquest tema pel seu paper bàsic en el benestar de la infància, fins i tot abans del naixement, segons les pràctiques sòcioculturals i les condicions de vida de les mares. Arran de diverses exploracions etnogràfiques i d'entrevistes amb alguns professionals[41] amb llarga experiència en l'atenció sanitària a la població estrangera, especialment amb usuaris de la sanitat pública, vàrem formular un seguit d'aspectes clau per tal de desplegar aquest objectiu en dos sentits: en primer lloc, accedir a dades que ens permetessin explorar-ne els continguts i analitzar la variabilitat de situacions segons les àrees d'origen i les posicions socials del context familiar de la població estrangera menor i d'origen immigrant. I, en segon lloc, contrastar les hipòtesis vigents en la

[41] Volem agrair profundament la disponibilitat i la generositat de les persones següents: Dra. Mireia Cabral (ABS Manlleu), Dra. Anna Cabot (Consorci Hospitalari de Mataró), Carmen Tàpies (Projecte 4rt Món de Metges Sense Fronteres a Barcelona), Equip de Pediatria de l'ABS del Gòtic (Duvi Abril, Cecília Cruz, Roser Besora i Anna Estabanell), Sra. Marta Bertran (Grup ELIMA, UAB), Soledad Bernnan (Ass. Salut i Família).

caracterització sociosanitària d'aquesta població i l'atenció que se li dedica. Ara bé, cal reconèixer que els resultats que estem en condicions de presentar no ens permeten anar gaire més enllà d'identificar l'estat d'alguns temes objecte de preocupació entre els professionals, sense les dades corresponents de prevalència per donar-li el suport empíric adequat; i d'altres temes que s'infereixen de les informacions, igualment fragmentàries, sobre morbimortalitat i estat de salut dels adults amb els quals conviuen els infants. Aquesta és ja, a priori, la principal conclusió d'aquest apartat: la manca de dades sistemàtiques sobre la situació sociosanitària de la població estrangera menor i/o la dificultat d'accedir-hi, en els àmbits territorials prioritzats per l'informe. No s'ha inclòs cap referència a la població estrangera global ni menor usuària de la sanitat privada i d'estatus socioeconòmic mitjà-alt que, òbviament, no són destinataris de polítiques públiques específiques i/o accions des de la societat civil per atendre allò que no atén l'administració o els recursos econòmics propis, i perquè encara és més difícil disposar de dades sistemàtiques.

Bona part dels aspectes clau que enunciàvem són recurrents en els documents que aborden en general la salut de la població estrangera o la 'salut dels immigrants' des dels temes que preocupen o que es volen ressaltar per constituir un indicador d'atenció en positiu. Però no tots, i aquestes absències seran comentades al llarg del text. En aquest apartat començarem per fer un breu resum de la caracterització d'aquesta problemàtica descrita a la documentació consultada, de les àrees prioritàries d'atenció previstes en el Pla d'Immigració 2001-2004 i altres plans a nivell local, i de les dades qualitatives i quantitatives que s'han pogut obtenir organitzades a grans trets segons els criteris del Bloc d'Infància i Salut, amb una valoració de l'adequació i la suficiència relatives de les polítiques dissenyades per donar-hi resposta.

2.3.1. PROBLEMÀTICA GENERAL SOBRE ESTRANGERIA I SALUT EN RELACIÓ A LA INFÀNCIA

El professor Joseba Atxotegui, responsable del Servei d'Atenció Psicològica i Psicosocial als Immigrants i Refugiats de Barcelona (SAPPIR)[42], defensa l'existència de 7 processos de *dol*[43] *de la migració* (família i amics; llengua; cultura; terra; estatus; contacte amb el grup ètnic; riscos físics) que tenen efectes immediats sobre la salut dels migrants i dels seus fills i filles (una clara simptomatologia psicosomàtica) amb un risc més alt de patir trastorns mentals, (especialment entre els darrers i per motius clars i en tots els grups d'edat): pateixen més directament les dificultats dels processos del reagrupament familiar i les situacions d'estructura familiar *fragmentada* i de *desestructuració*[44]; amb major freqüència, han de fer un esforç escolar més alt amb resultats menys reeixits alhora que poden viure la pressió per abandonar precoçment els estudis per iniciar la vida laboral; viuen dolorosament les dificultats materials que els distancien dels consums materials dels seus companys autòctons; són objecte de projeccions fatalistes i baixes expectatives en tots els àmbits, molt més encara en el cas dels extracomunitaris, i els que es troben en situacions de percepció de fracàs del projecte migratori dels adults. Per fer-hi front, disposen menys que els adults de la maduresa i del temps d'elaboració necessaris, són víctimes d'agressions i discriminacions reals, se'ls redueixen quantitativament les relacions afectives i tenen menys possibilitats de trobar figures d'identificació que facin la funció de models de creixement personal.

Al SAPPIR s'ha observat l'expressió d'aquesta problemàtica per mitjà de conductes psicopàtiques en els nois i de quadres depressius i somatitzacions en les noies, així com en l'emergència i la prevalència de malalties respiratòries, digestives i dermatològiques entre les persones immigrades en general.

[42] Dels múltiples escrits de l'autor, aquí ens remetem a *Los duelos de la migración: una aproximación psicopatológica y psicosocial*, II Congreso sobre la Inmigración en España, IEM-UPC. Madrid, 2000.
[43] Aquest autor entén per "dols" els processos de reorganització de la personalitat que qualsevol persona ha de realitzar per afrontar la pèrdua d'elements significatius que suposa qualsevol canvi en la vida. Aquesta pèrdua comporta la necessitat de reelaborar els vincles que les persones anem construint a llarg de la vida amb altres persones, paisatges i societats, a partir de l'adaptació de vells vincles i de la construcció de nous vincles envers el nou medi, i del contacte amb la realitat.
[44] Aquesta diferenciació és nostra.

El capítol "Aproximació a algunes de les necessitats en salut per als immigrants estrangers", dins del *V Informe de la Salut a Barcelona 2000*, es concentra en algunes necessitats bàsiques de salut i en les necessitats de millora d'informació des de l'àmbit de la salut pública coincidint en alguns aspectes i destacant-ne uns altres, referides a la població global d'origen immigrant, que reproduïm:

- La salut materno-infantil, incloent els aspectes de l'embaràs adolescent i de l'evolució dels patrons de natalitat entre els diferents col·lectius d'immigrants que resideixen a la ciutat.
- L'increment relatiu del col·lectiu d'immigrants en el nombre total tant de tuberculosi com de sida de la ciutat requereix que en tots dos casos s'adaptin els programes de prevenció i control actualment existents.
- Pel que fa a altres malalties infeccioses com les hepatitis víriques i les malalties de transmissió sexual, algunes dades indirectes relacionades amb determinades pràctiques i amb la prostitució apunten cap a la probabilitat de situacions de risc per alguns col·lectius d'immigrants. Per aquest motiu, es planteja la necessitat de disposar d'una banda d'un millor coneixement de les dades d'incidència i prevalença d'aquests trastorns en els immigrants, i de seguir avançant en l'elaboració d'estratègies adreçades a la prevenció i la disminució de riscos. De la mateixa manera l'increment de la incidència de casos de paludisme importat constitueix un altre dels elements d'especial consideració per a la salut dels immigrants estrangers.
- Consum de drogues[45]. Entre els usuaris de drogues il·legals s'ha observat un nou fenomen relacionat amb la immigració estrangera sobretot de persones de països de l'Est d'Europa. Aquests usuaris que utilitzen essencialment la via injectable, presenten en molts casos una situació d'extrema precarietat socio-econòmica que determina unes condicions de vida i de salut molt deteriorades. D'altra banda, un segon aspecte que cal destacar en relació a migració i drogues, són (alguns) menors d'origen magribí que consumeixen inhalants, i que sovint s'inclouen en el col·lectiu de nens del carrer[46], fenomen d'aparició recent a la ciutat. Aquesta situació

[45] Volem afegir la constatació d'una *major incidència del tabaquisme* entre nois més grans i joves d'origen immigrant estranger, especialment d'origen magríbí com un tema emergent que al qual caldrà fer atenció especial en un futur immediat. Coincideixen aquí les observacions del treball de camp i les opinions dels professionals sanitaris.
[46] Vegeu capítol d'Infància en Risc.

determina la necessitat d'intervencions globals de caire sòciosanitari que van més enllà dels propis aspectes vinculats al consum.

- Patologia psicosomàtica, sovint relacionada amb el procés migratori i amb les condicions de precarietat i inestabilitat en què viuen moltes de les persones immigrades. Aquests trastorns es reflecteixen tant en aspectes vinculats amb la salut mental, com en d'altres més inespecífics. Així, s'ha observat com un elevat percentatge de les consultes realitzades per aquests pacients acostumen a produir-se per cefalees, precordàlgies, lumbàlgies, "dolor a tot el cos", que en realitat es tradueixen en situacions d'ansietat, depressió, infelicitat i frustració.
- Altres situacions, com la salut bucodental o les condicions de salut d'alguns sectors de treballadors estrangers serien línies de treball en les que caldria parar especial atenció.

El *I Document l'atenció sanitària als immigrants. L'experiència del consorci sanitari de Mataró (1996*) afegeix a les dificultats anteriors les derivades de la comunicació i la diferència cultural a les entrevistes (concepció diferencial de la salut, llenguatges específics), els processos diagnòstics (resistència a fer-se proves entre la població magribina, interpretació diferencial dels símptomes), el control i el seguiment de tractaments (incompliment de les cites, cost dels medicaments) i les dificultats del propi sistema sanitari (burocratització, derivacions i circuits poc clars, descoordinació entre professionals) que agreugen les anteriors. D'altra banda, el *II Pla intermunicipal d'integració dels immigrants estrangers del Baix Llobregat Nord (2000)* assenyala les irregularitats produïdes per l'intercanvi de targetes sanitàries i reconeix que l'accés a l'atenció especialitzada i hospitalària és força més complicada. A tots els nivells s'esmenta la manca de formació dels professionals sobre la realitat migratòria i els problemes de salut específics que comporta així com dels que afecten a determinats grups étnicoculturals, així com les condicions reals de l'atenció primària als CAPs, que impedeixen posar en pràctica estratègies per una bona acollida i seguiment.

La disponibilitat d'accés a la xarxa sanitària era la següent, pel que fa exclusivament a les persones de 'països de baixa renda' (el 73%, equivalent a 220 persones), segons els resultats de l'*Enquesta de Salut de Barcelona 2000*, a partir d'un 3% de població enquestada d'origen estranger (303 persones), amb un percentatge lleugerament superior

de dones (56%) i una major proporció de persones incloses en el grup d'edat de 35 a 54 anys (38,5% de la mostra) :

-el 96,4% tenia cobertura de la seguretat social i el 21% disposava de cobertura sanitària mixta (pública i privada)
-en relació amb la utilització de recursos sanitaris, un 84,6% havia accedit a algun centre en el darrer any, destacant entre els motius de la visita el diagnòstic i tractament en el 50,7% dels casos

Aquests resultats no semblen gaire congruents amb les problemàtiques assenyalades de forma recurrent tant en els documents com amb les opinions dels professionals consultats. Segons dades facilitades pel dispensari d'atenció primària de Metges Sense Fronteres (DMS, Dispensari Mèdico-Social), el principal problema es planteja al voltant de la targeta sanitària. La població que no en disposa no apareix a les dades oficials, i la població estrangera que no té documents legals (passaport) només pot obtenir una targeta sanitària que permet accedir als serveis sanitaris d'urgències, encara que es tracti de consultes ordinàries, contravenint el dret a un servei de salut "gratuït, integral i continu" del sistema sanitari espanyol. Aquesta pràctica afavoreix paradoxalment allò que la majoria de professionals de la sanitat critiquen en l'acompliment de visites mèdiques per part de la població estrangera dels països pobres: l'abús dels serveis d'urgències per consultes ordinàries.

El 86,6% del nous usuaris atesos al dispensari l'any 2001 (768) eren estrangers sense targeta sanitària, amb una majoria d'homes sense ingressos ni sostre i de llengua materna no romànica. El que ens interessa destacar és que el 37% d'aquests usuaris tenien relacions familiars a Barcelona, la qual cosa fa pensar en una situació de desprotecció sanitària greu en bosses senceres de població d'alguns orígens. Altres ONGs atenen poblacions específiques perquè els usuaris potencials les coneixen arran del seu treball en els països d'origen, com és el cas del SSIM (Servicio Solidario i Misionero) a Barcelona, freqüentat per equatorians i peruans.

Sembla, doncs, que l'accés a la xarxa pública és més difícil del que sembla i del tot insuficient, ja que es crea un cercle viciós entre el límits reals a l'empadronament (a

partir d'un nombre determinat de persones, no s'accepta l'empadronament en un habitatge), l'accés a les targetes sanitàries (només si s'està empadronat), l'accés a l'atenció mèdica (sense targeta sanitària, algunes ABSs demanen l'empadronament o un rebut per comprovar que existeix algun lloc de residència) i la cobertura i el seguiment de la medicació (per adquirir els fàrmacs han de pagar entre el 40% i el 100%, però molts d'ells no tenen ingressos). A Barcelona, MSF arriba a finançar completament el 82% de les receptes exteses i el 40% de les restants dels seus usuaris (prescrites pel Servei Català de Salut) per un valor aproximat d'un milió de pessetes al mes.

Les dones, a més, no acostumen a ser usuàries d'aquests serveis de les ONGs i la seva situació és encara més greu ja que una bona de les procedents de països pobres depenen totalment de la situació legal dels seus marits. Les embarassades tenen dret a ser ateses independentment de la seva situació legal però perden aquest dret després de la quarentena, encara que els nadons i els infants el conservin. Totes aquestes traves afecten l'entorn de salut d'una part de la població estrangera menor amb una incidència que desconeixem.

Exposem tot seguit algunes informacions contingudes a l'enquesta esmentada i en els altres documents consultats, relatives a la *morbimortalitat* i als *hàbits i pautes* relacionats amb la salut (alimentació, vacunació, visites mèdiques i altres aspectes) de la població d'origen immigrant global i menor per tal de completar i contrastar aquestes imatges.

Quadre resum:

- La salut de la població estrangera menor està condicionada per l'estrès de la migració que resulta en una incidència més alta de trastorns psicosomàtics afegits a la precarietat en les condicions de vida i d'accés als serveis sanitaris normalitzats.

2.3.2. APROXIMACIÓ ALS PRINCIPALS TEMES D'INFÀNCIA I SALUT[47] DES DE LA PERSPECTIVA DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR I: MORBIDITAT

L'*Enquesta de Salut Barcelona 2000* diu literalment sobre la *mortalitat*:

-"Algunes de les anàlisis de mortalitat realitzades, han identificat els *tumors* i les *malalties de l'aparell circulatori* com a principals causes de defunció entre els estrangers procedents de països de baixa renda. En els homes joves, destaquen també les causes externes".

I sobre la *morbilitat*:

-"Pel que fa a l'estat de salut, un 18,5 % dels immigrants declaraven que era molt bona i un 55% la consideraven com a bona, entre els trastorns crònics declarats (n=31) destaca el *mal d'esquena* en el 10,9% dels casos i la categoria *altres neoplasies* malignes en el 7,3% de les respostes. En relació amb el *accidents de trànsit* en ocupants de vehicles la freqüència va ser del 3,5% i en vianants s'identificà en el 0,8% de les respostes"
Els problemes de salut identificats com més freqüents en la darrera visita al metge que s'inclouen més avall fan referència, però, a la població adulta. En els següents apartats tractarem amb més detall la *salut materno-infantil* i les *patologies físiques i mentals* de la població infantil.

[47] En aquest apartat i més endavant han estat quatre les fonts d'informació per caracteritzar l'estat de salut: Hospital de Mataró (l'àrea de pediatria de l'hospital de Mataró atén Mataró i sud de la comarca del Maresme -línia costera, des de Premià fins a Calella-. El 14% de les consultes realitzades a l'àrea de maternitat han estat formulades per població d'origen africà; l'11% de la població atesa a Pediatria és d'origen africà. El 90% dels infants d'origen subsaharià atesos a pediatria i el 70-75% d'origen magrebí han nascut aquí), ABS del Gòtic, alguns materials del curs sobre Polítiques d'Immigració a Catalunya organitzat per l'ICEM l'any 2000 i informes recents sobre atenció als immigrants a la zona del Baix Llobregat Nord.

FIGURA 23. PRINCIPALS PROBLEMES DE SALUT EN LA DARRERA VISITA DELS IMMIGRANTS ESTRANGERS INCLOSOS EN L'ENQUESTA DE SALUT DE BARCELONA 2.000.

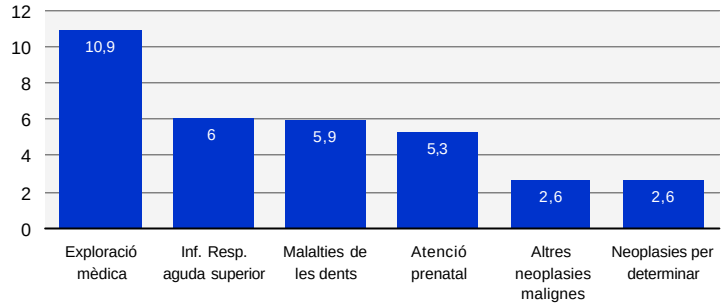

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'*Enquesta de Salut Barcelona 2000*, Institut Municipal de Salut Pública.

2.3.2.1. Salut materno-infantil

Com s'ha exposat al segon apartat de l'informe d'aquest bloc, els naixements de mares nascudes a l'estranger han anat augmentant a Barcelona en els darrers anys (per exemple, 1.249 el 1999). El Programa de salut per la població immigrant estrangera inclòs al Pla Interdepartamental per la Immigració 2001-2004 de la Generalitat de Catalunya identifica tres problemes principals en salut materno-infantil: infrautilització dels serveis d'obstetrícia i d'atenció a la dona, el baix compliment del protocol de seguiment de l'embaràs i del nen sa, i les dificultats de comunicació amb el personal sanitari. Tots els documents hi coincideixen però també cal reconèixer l'efecte negatiu que ha tingut el desmantellament dels serveis de planificació familiars multidisciplinaris d'àmbit municipal sobre l'inici dels processos reproductius de les dones immigrants i el seu acolliment i seguiment a casa nostra.

En aquest sentit, el *II Pla Intermunicipal d'integració dels immigrant estranger del Baix Llobregat Nord* (2000) destaca el poc ús dels serveis de planificació familiar per part de les dones magribines i el que s'interpreta com un baix control de l'embaràs i una manca de planificació, però el cert és que a banda de les necessàries actuacions davant d'algunes patologies d'obstetrícia pràcticament eradicades entre les dones autòctones (embriopaties rubeòliques i malnutricions), hauríem de reconèixer que la perspectiva aplicada per valorar aquest tema està arrelada en l'altíssima medicalització i l'intervencionisme no sempre justificat en els processos reproductius a la societat d'acollida.

Hem d'afegir que, al contrari del que opinen molts sanitaris, l'anticoncepció i el control d'embarassos interessen realment a les dones magrebines però encara existeix un gran desconeixement del sistema sanitari, es genera desconfiança (difícil d'entendre la gratuïtat), existeix una por objectiva davant de les proves i actuen diferents visions de la salut i la malaltia, a més del fet que la situació d'aïllament de moltes dones immigrants (no solament a l'inici del procés) contribueix a aquestes dificultats[48]. En qualsevol cas, és cabdal la importància de les dones com a via d'accés del grup en general, i de la població infantil en particular, al sistema sanitari.

El *III Informe La salut dels immigrants 2000* publicat pel Servei d'Informació Sanitària de l'Institut Municipal de la Salut Pública de Barcelona (IMS) en el marc de *l'Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona* i el *IV Informe sobre la Salut a Barcelona 2000* presentat darrerament per l'IMS, Apartat 2.2 Salut i immigració, destaca el baix pes en néixer i l'embaràs adolescent com a factors de risc relacionats amb la gestació i el naixement de la població immigrant. Ens fixarem també en l'alletament dels nadons:

-*Baix pes en néixer*: els nadons de mares nascudes al continent africà, excloent el Magrib i la Vall del Nil, presenten la proporció mitjana més elevada (8%; 10/125) de baix pes al néixer (< 2500 gr.) en relació a la població total de Barcelona. No estem parlant de tota l'Àfrica negra sinó de dones de l'Àfrica Subsahariana occidental (per tant, la proporció augmenta al 9,6% (10/104)), on es troba també una certa incidència de naixements a pre-terme. En el cas dels nadons de mares que nascudes a Catalunya el percentatge es situa al voltant del 5,6% (2499/44758), i entre les nascudes a la resta d'Espanya és del 6% (587/9718). Altres àrees d'origen de mares nascudes a l'estranger amb nadons baix pes són Argentina amb un 7,4% (21/285) i Filipines amb un 7,3% (27/371). Però aquestes dades s'han d'interpretar amb cura ja que els efectius de població en molts casos són massa petits com per donar lloc a un percentatge significatiu. En l'experiència del Consorci Hospitalari de Mataró també s'ha constatat un 12% de gestacions de menys de 37 setmanes en les mares subsaharianes i un 4% en

[48] D'altra banda, quan hi ha coneixement dels sistemes de planificació familiar per part de les dones, no sempre hi ha possibilitats de practicar-los, bé per resistència de les parelles, bé per manca de recursos econòmics per pagar-los i de dret al seu finançament.

les magrebines, així com la incidència del baix pes en néixer de nadons de mares estrangeres: 77 % del pes dels nadons subsaharians i un 49% dels magrebins tenen un pes inferior als 3500 grs., la qual cosa afavoreix l'aparició d'anèmia en el lactant entre d'altres efectes. També s'observen anèmies en les mares degut a una freqüència d'embarassos sense períodes intergestacionals suficients de recuperació, així com desnutricions en l'embaràs que afecten directament a la gestació i tenen conseqüències en els nadons, com s'acaba d'esmentar.

-*Embaràs adolescent*: s'ha incrementat substancialment durant els darrers anys el pes relatiu dels naixements en mares adolescents nascudes en països de baixa renda, passant d'un 8,6% (14 naixements) l'any 1994 a un 23% (38 naixements) l'any 1999, i la proporció de tots els naixements que es produeixen en menors de 20 anys ha augmentat només en les dones procedents d'aquests països (8,8% de dominicanes, 6,7% de subsaharianes, 4,3% de filipines i 4% de dones del grup de països de Mèxic i Amèrica Central) (reproduïm figura 2.10), segons consta en un document intern del grup de treball sobre immigració i adolescència de l'Institut Municipal de Salut Pública, al qual hem pogut accedir. Amb tot, en aquest tema també cal tenir en compte que moltes d'aquestes dones procedeixen de països en els que el període reproductiu s'inicia amb normalitat en edats més precoces que en el nostre entorn, que ha endarrerit l'edat mitjana de la maternitat fins edats més properes al risc per l'altre extrem. D'altra banda, ja s'ha esmentat l'acomodació progressiva de les diverses lògiques reproductives dels grups immigrants a les condicions tecnoambientals d'aquest entorn i a pràctiques semblants a les de la societat majoritària[49], que també responen a l'experiència de la maternitat en el projecte i en el procés migratori. Cal recordar que hi ha dones per a les quals és inaudit esdevenir mares en una ciutat on no és insòlit que no mori pràcticament ningú en tot un any per embaràs, part o puerperi, o abans de l'any de vida, tot i que hi ha districtes, com Ciutat Vella, amb l'única esperança de vida en néixer inferior als 70 anys pel que fa als homes. A nivell quantitatiu, les mares més joves de Barcelona, les del grup 15-19 anys, es varen localitzar durant l'any 2000 als districtes de Sants-Montjuïc,

[49] Totes les fonts insisteixen en que entre alguns grups immigrants s'opta més sovint per regular el nombre de naixements amb tècniques molt més radicals que la contracepció, com la Interrupció Voluntària de l'Embaràs practicada més d'una vegada per un nombre no menyspreable de dones pertanyents a grups culturals aparentment més conservadors que la població autòctona. Vegeu, per exemple, Kaplan, A. (II Congreso Espanyol de Migraciones Internacionales, IEM-UPC. Madrid, 2000). Més endavant hi tornarem.

Nou Barris i Ciutat Vella, tots els districtes amb una presència important de població estrangera.

FIGURA 24. EVOLUCIÓ DE LA PROPORCIÓ DE NAIXEMENTS DE DONES ADOLESCENTS SOBRE EL TOTAL DE NAIXEMENTS PER LLOC D'ORIGEN DE LES MARES. BARCELONA. 1994-1999.

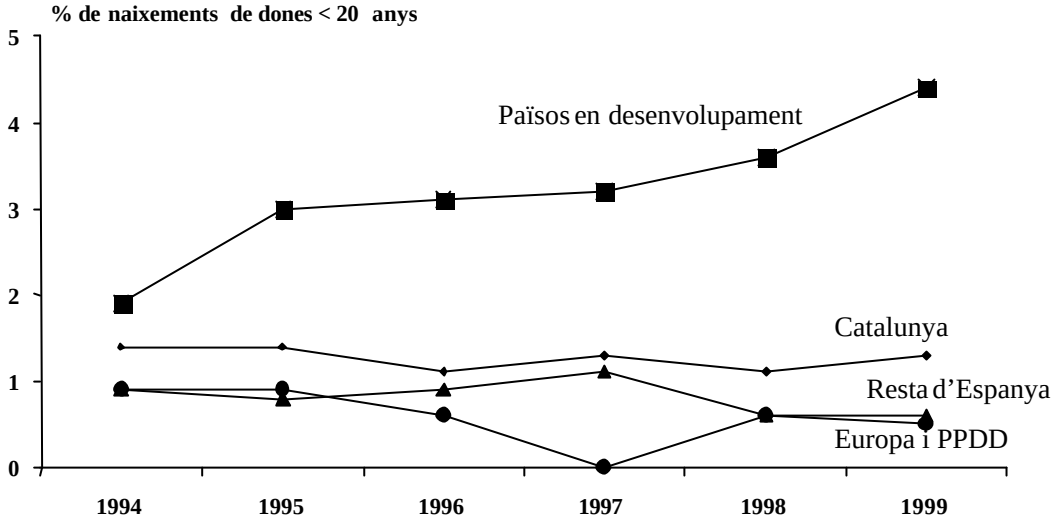

Font: Reproducció de la gràfica del registre de naixements, Institut Municipal de Salut Pública.

-*Alletament matern*: Actualment es considera que fins als 6 mesos l'alimentació més adequada és l'alletament matern, però sembla que a Catalunya hi ha una incidència relativament baixa d'alletament al pit en néixer. Com en molts d'altres serveis d'assistència sanitària, l'equip de pediatria de l'ABS Gòtic havia constatat la baixa prevalença de l'alletament matern des del 1991 (abandons del 51% al mes d'edat, del 27% als tres mesos i del 24 % als 6 mesos) i es va realitzar un programa per mirar d'augmentar tant la prevalença com la durada el 1999. Aquesta ABS atén a dones de gran diversitat ètnicocultural que, tot i donar importància a l'alletament matern, el redueixen per factors com l'estrès de la immigració, l'accés relativament fàcil a l'alletament artificial i la modernització que s'hi associa, així com l'allunyament de les instàncies que el promocionen. Entre els 180 casos observats, al mes del naixement no hi havia diferències entre població majoritària i immigrants/minoritaris, però la mitjana dels majoritaris era de 6,5 mesos en totes les modalitats mixtes i la de l'altre grup era de 8,6 mesos. D'altra banda, algunes dades de Mataró de 1996 reafirmen també que la proporció d'alletament matern en dones subsaharianes acostuma a ser més alta que la de les mares autòctones: el nadons s'iniciaven en un 91%, el 38% dels quals el rebien fins

l'any. En les mares magrebines hi havia un 74% de nadons iniciats al pit, dels quals un 30% seguia alletat així fins l'any. Amb tot, sembla que es dóna un alletament artificial precoç (als 3 mesos) i se'ls alimenta amb farinetes massa aviat i amb preparacions excessivament concentrades, independent del tipus d'alletament que es va seguint (exclusiu, mixte), la qual cosa afavoreix el sobrepes i el raquitisme.

Caldria contextualitzar, però, aquestes informacions sobre les pràctiques d'alletament matern segons les activitats laborals realitzades per les mares. Ara que pren força la reivindicació de les condicions per reconciliar la vida familiar amb la vida laboral a casa nostra, les dones/mares que ocupen els llocs de treball més precaris –legals o no- encara ho tenen molt més difícil per fer compatibles tots els rols que el maternatge i la dependència econòmica els exigeix, precisament perquè els hi manca la xarxa familiar i comunitària que poden tenir als seus països d'origen, i perquè els recursos socials per compensar aquesta manca són molt escassos, quan no directament inexistents o inaccessibles.

2.3.2.2. Patologies

Segons els documents i els professionals consultats, els problemes relacionats amb la salut i les malalties més freqüents en la població menor estrangera i d'origen immigrant de totes les edats són els següents:

-*Anèmies* ferropèniques (carencial) i hereditàries (talassèmia beta en els magrebins i talassèmia alfa en els centrafricans)
- *Hemoglobinopaties*, Depranocitosis[50] (pot donar una elevada mortalitat en el primer any de vida, segons si s'hereta en estat homozigot o heterozigot)
-*Raquitisme* (pot produir greus deformacions esquelètiques afecta a un 10% dels infants subsaharians atesos i al 2% dels magrebins; es pot prevenir amb una dieta alimentària equilibrada i exposar sovint al sol al lactant i l'infant petit)
-*Cardiopaties congènites* (especialment entre la immigració magrebina)
-*Infeccions i parasitacions cutànies*

[50] Un problema localitzat als glòbuls vermells, davant demandes d'oxigen es formen micro-embòlies i sangries. En estat homozigot es d'alta mortalitat en infants.

-*Abscessos*

-*Accidents domèstics*

-*Depressions* (sobretot en noies i nois grans)

Davant de *malalties cròniques i asimptomàtiques* a vegades es produeix una incomprensió del seu significat, ja que aquestes malalties no sempre es detecten i tracten als seu país. Per exemple, és aquí on es detecten *diabetis*, i problemes de ronyó i vesícula que s'han d'operar.

Pel que fa a l'atenció especialitzada, per la població infantil es demana sovint *atenció estomatològica*. Els infants d'origen magribí i subsaharià tenen més càries, els aliments ensucrats són molt valorats, tant els de tipus tradicional com els d'accés corrent a casa nostra; i el consum de refrescs i pastisseria és elevat. En un estudi recent realitzat a Mataró[51] (1999), en els escolars de 4 anys de Mataró hi havia la prevalència següent: 60% de marroquins, 43% de senegambians, 16% d'autòctons. Però a diferencia de la població infantil majoritària, sol·liciten més extraccions que no pas la reparació i la conservació de peces (cal recordar que el primer servei és gratuït i el segon no està cobert per la sanitat pública).

D'altra banda, cal fer una atenció especial a les anomenades *malalties de retorn*. Existeix una propensió a patir certes malalties tropicals quan retornen al seus països de forma temporal (vacances, visites), degut a una disminució de les defenses que havien generat en origen i que els havien immunitzat abans d'emigrar (en algun cas tristament famós, es va produir la mort d'un nen a l'Hospital de la Vall d'Hebron en tornar de visitar els avis a Gàmbia), com per exemple el *paludisme* i la *malària*. Cal desplegar una profilaxi de defensa i informar de la necessitat de vacunar-se tant els adults com els infants i joves (nascuts i no nascuts al país d'origen).

En un altre ordre de coses, dins de la problemàtica de *maltractaments infantil* que pot coincidir amb la seva prevalença entre la població majoritària, es detecten algunes pràctiques de càstig físic, especialment aplicades a nens i nois, des d'una mentalitat i

[51] *Peculiaritats i problemàtica nutricional de la població immigrant d'origen africà de Mataró. Servei de Salut Comunitària- PASS. Mataró*. Presentat al curs de formació Les polítiques d'immigració a Catalunya, per la Dra. Eugènia Serra i Pujol.

amb una incidència comparables a la situació de la població majoritària no més d'una generació enrera; cal anar amb compte i no confondre aquestes dues situacions. Encara és més important evitar interpretacions errònies, en termes de maltractament infantil, en les qüestions que afecten les pràctiques tradicionals de manipulació del genitals entre diversos grups culturals africans.

Precisament pel que fa al *tractament quirúrgic dels genitals*, en l'atenció hospitalària es tracta exclusivament la circumcisió masculina sense cap problema ni conflicte, entre altres coses perquè coincideix amb l'extesa pràctica majoritària de la circumcisió suposadament realitzada per raons profilàctiques i/o per l'existència de fimosi. Se'ns indica reiteradament que la pràctica habitual és oferir a la família la possibilitat de practicar la operació quan es preveu que hi ha intenció de portar a terme la pràctica tradicional amb els nadons i nens petits durant les vacances al país d'origen, per tal d'assegurar condicions higièniques i quirúrgiques adequades. Per les famílies, acollir-se a aquesta possibilitat és avantatjós també pel fet que aquesta operació és gratuïta a Catalunya. En canvi, en el cas de les nenes i noies dels grups migrants subsaharians que han practicat tradicionalment la clitoridectomia, aquest és un dels temes que sens dubte constitueix un dels nuclis de conflicte més clars. Periòdicament, salten als mitjans de comunicació alguns debats força polaritzats sobre casos que, moltes vegades, ja estaven resolts al marge de la notícia sensacionalista. Entre les pròpies famílies migrants d'aquestes àrees tant en origen com en destí (als països europeus) hi ha una tendència més cap a l'eradicació de la pràctica que cap a la seva conservació, i les diverses associacions i moviments que treballen en aquest sentit per tal d'introduir arguments sanitaris contundents per fer front al manteniment de la pràctica podrien avançar molt més en la seva tasca si no es produís la projecció pública, plena d'incomprensió, de les reaccions que genera entre la població autòctona. En aquest informe només insistirem en dues qüestions: primer, que és exclusivament la medicalització de la circumcisió masculina la que permet fer aparentar 'racionalitat' a unes pràctiques que són totalment culturals i arbitràries però coincidents en l'imaginari i els valors associats al cos masculí de les cultures jueva, cristiana i musulmana (i en un nombre de cultures de llocs i de temps aliens al sorgiment de les anomenades religions revelades) que les fa acceptables interculturalment; segon, que la criminalització de la pràctica i, per tant, el tractament de 'denúncia' de situacions de risc en relació amb les variants de la clitoridectomia

tradicional no afavoreix en absolut la seva eradicació, sinó que n'eleva el risc d'incidència oculta.

En l'àmbit de les *patologies infeccioses*, la població infantil pateix les malalties més comunes com la meningitis i el xarampió, malalties exòtiques com el paludisme, la filariosi, la tripanosomiasi o l'amebiasi i, pel que fa a les malalties infeccioses transmissibles, la tuberculosi, el VIH, l'hepatitis i la lepra. Detallarem alguna informació sobre les dues primeres.

-*Tuberculosi*: Tot i observar-se una davallada des del 1992 (des del 1992 de 284,7/100.000 hab. a 174,7/100.000 hab. en el 2000) en la incidència d'aquesta malaltia a la ciutat de Barcelona, si contemplem l'evolució en els anys 1999 i 2000 es constata que la taxa pel conjunt baixa però per sembla que del 1999 al 2000 hi ha hagut un canvi en la tendència en els Districtes de Ciutat Vella, les Corts i Sant Martí. En el cas de Ciutat Vella, el districte amb més incidència de la malaltia, en els últims dos anys ha augmentat considerablement el grau d'incidència (131,2 en 1999 i en l'any 2000 de 174,7), per tant l'índex de variació es situa en el +30,6%. L'any 2000, hi havia 146 casos detectats que tenien el seu domicili a Ciutat Vella (25,8% dels casos totals) i una taxa d'incidència de 174.76/100.000 hab. Per barris, el Raval és el que té major nombre de casos (58,2%) amb un grau d'incidència del 243,76 casos/100.000 hab, la majoria homes entre 30 i 39 anys (28,8%). La població estrangera ha representat entre el 7 i el 8% del total dels casos identificats a Barcelona. A partir de l'any 1999 aquesta xifra va augmentar fins al 14% i segons les dades publicades en l'últim informe sobre salut a Barcelona (2000) estem al voltant del 22,6%[52].

-*Tuberculosi infantil:* S'han diagnosticat 26 casos en menors de 15 anys, observant-se un augment respecte al 1999 del 18,2%. D'aquests 26 casos, 18 eren nens. Per edats, gairebé la meitat tenien entre 0 i 4 anys, un terç tenien entre 10 i 14 anys i 4 infants tenien entre 5 i 9 anys. D'aquests 26 casos, 7 eren estrangers (2 Filipins, 2 de l'Índia, 1 Pakistan, 1 de Marroc i 1 Cuba).

[52] Durant l'any 2001 a Barcelona es va protagonitzar una tancada de persones immigrades a diferents esglésies de Barcelona. Aquest fet va permetre una intervenció específica de control de la tuberculosi a Barcelona.

Per tant, estem davant d'una coincidència en el perfil de risc de la malaltia: la major incidència i creixement es dóna al Districte amb més proporció de població estrangera de renda baixa entre homes adults i, tot i el baix nombre de casos, la quarta part de la població infantil amb la malaltia a Barcelona són infants estrangers de països amb renda baixa (seguint amb la denominació de l'Enquesta de Salut). Més del 30% dels metges d'atenció primària realitzen la prova de la tuberculina als magrebins que arriben. Alguns especialistes diuen que és possible que els nens donin positiu en la prova de la tuberculina atès que al Marroc és obligatòria aquesta vacunació. Contràriament a les raons donades per explicar aquesta major incidència entre les poblacions immigrades extracomunitàries (amuntegament, falta d'higiene, falta d'aigua potable) es va realitzar a Barcelona un estudi en cases escollides a l'atzar que va no va mostrar cap coincidència en aquest sentit.

-*SIDA*[53]: L'evolució de la incidència de la SIDA en immigrants estrangers ve condicionada per la davallada general en la incidència de la malaltia en els darrers anys. Entre 1995 i el primer semestre de l'any 2001 es varen enregistrar 2.160 casos de SIDA en residents a Barcelona, dels que 92 (4,2%) eren immigrants procedents de països de renta baixa que comprèn el continent Africà (excepte Sudàfrica), Àsia (excepte Japó), Amèrica llatina i Carib, i els països d'Europa de l'Est. Uns altres 30 pacients (1,4% de tots els casos) procedien de països de renta elevada (PRE); que inclou Europa occidental, EEUU, Canadà, Japó, Austràlia i Nova Zelanda. Els restants 2.038 casos (94,4%) eren originaris de l'estat espanyol. Durant aquest període, el percentatge de casos de SIDA en estrangers ha mostrat un increment no significatiu, passant del 5,6% l'any 1995 a 8,1% a l'any 2000.

Entre els casos de SIDA procedents de països pobres, la zona més representada va ser Amèrica llatina i Carib amb el 48% dels casos, seguida d'Àfrica Subsahariana (22%) i del Magrib (20%). En el grup dels països rics, els pacients de la Unió Europea representaven el 90% dels casos, altres països europeus extracomunitaris aglutinaven el 3% dels pacients, i el 7% procedien d'EUA .

[53] Informe *La Salut a Barcelona 2000*

En comparar les característiques dels immigrants estrangers amb les dels pacients de nacionalitat espanyola (període 1995-2001), ambdós grups es diferenciaren en la distribució per sexe (els immigrants eren amb més freqüència homes), lloc de residència (els immigrants residien amb més freqüència a Ciutat Vella), i forma de transmissió del VIH (en els immigrants era amb menys freqüència l'ús de drogues per via parenteral). No tenim informació sobre la incidència per grups d'edat i context familiar d'aquests homes, tot i que tornem a observar la presència major de pacients a Ciutat Vella.

Quant a la *salut mental*, ja s'ha esmentat que es presenten, lògicament, més problemes derivats de l'estrès de l'adaptació sovint interpretats com alteracions de la conducta confoses amb problemes escolars o patologies greus, com les depressions infradiagnosticades perquè s'expressen en alguns grups a partir de simptomatologies que les famílies no interpreten com alteracions de la salut i que els professionals no estan preparats per reconèixer. Tots els documents i informes assenyalen la incidència més alta de somatitzacions, que ja s'ha esmentat a la introducció d'aquest apartat. Els especialistes critiquen la tendència a la psicologització en la nostra societat (derivada de l'hegemonia d'una perspectiva més individualista que sistèmica) que provocaria els errors esmentats més amunt, així com la *tendència a l'exotització* de les seves alteracions de salut (fomentar la consulta i l'ús dels seus mètodes i especialistes). Ambdues tendències poden fer passar per alt problemàtiques que expressen de forma individual una experiència més comuna, resultat de l'esforç adaptatiu no sempre reeixit i de les pressions contradictòries viscudes. En resum, cal esmerçar més temps i flexibilitat per realitzar diagnòstics més acurats amb pacients que pertanyen als grups immigrants, especialment entre els joves.

Quadre resum:

- Es detecta una proporció més alta de baix pes en néixer entre els nadons de mares nascudes a l'estranger procedents de països pobres, i un increment relatiu dels naixements en mares adolescents dels mateixos orígens.

- És clau l'atenció continuada a les mares d'origen immigrant dels països pobres per l'efecte directe que té la seva salut i accés als serveis sanitaris sobre la salut dels nadons, dels infants i de la família en general. Una menor medicalització dels processos de maternatge i el risc d'aïllament envers xarxes de suport comunitàries reforça també aquesta necessitat, tot i que es produeix un procés d'adaptació progressiva a pràctiques reproductives i de maternatge de la població majoritària.

- Es destaquen les següents patologies lleugerament més freqüents en la població estrangera menor dels països pobres a totes les edats: anèmies, hemoglobinopaties, raquitisme, cardiopaties congènites, infeccions i parasitacions cutànies, depressions, diabetis, i malalties asimptomàtiques. Es localitzen en el territori alguns enclaus que acumulen condicions de precarietat i marginalitat que afavoreixen la incidència més alta de certes patologies infeccioses entre la població estrangera adulta i menor (meningitis, xarampió, tuberculosi, etc.). Cal fer atenció a les "malalties de retorn".

- El tractament quirúrgic dels genitals és objecte d'atenció hospitalària en el cas dels nens. En el cas de les nenes, es detecta una tendència més cap a l'eradicació de la pràctica que cap a la seva conservació. Es recomana, per sobre de tot, evitar la criminalització de les situacions de risc.

2.3.3. APROXIMACIÓ ALS PRINCIPALS TEMES D'INFÀNCIA I SALUT DES DE LA PERSPECTIVA DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR II: HÀBITS I PAUTES

2.3.3.1. Alimentació i readaptacions

Hem respectat el terme 'hàbits' per mantenir la simetria d'aquest apartat amb el capítol corresponent d'Infància i Salut, però per parlar d'alimentació ens referirem a *cultura i comportament alimentaris*[54]. Tractant-se d'un dels aspectes bàsics per la promoció de la salut de la infància pel manteniment de la salut dels adults, la organització alimentària de la població estrangera i d'origen immigrant es veu sotmesa a tres situacions que n'accentuen el risc en el procés de readaptació:

-canvi en el *repertori* alimentari disponible i la no identificació dels elements de continuïtat ni de transició de la cultura alimentària d'origen als models practicables en

[54] Vegeu el model teòric i els estudis empírics precedents a Carrasco, S (1992, 1993 i 2001); Kaplan, A i Carrasco, S (1999 i 2001) a la Bibliografia.

destí (*aprovisionament* exclusiu per compra –hi ha llocs on la fruita no es compra-, taxonomies desconegudes, higiene, utillatge i tècniques culinàries: sopes de sobre confoses amb salses de sobre, les propietats de la Fanta confoses amb les del suc de taronja, arròs trencat més barat que aquí es compra només per a animals domèstics i que fora d'aquí resultaria incomprensible no menjar-ne, on trobar carn *halal*, deixar el biberó inacabat a la nevera per més tard, etc.)

-organització diversa de la *ingesta* en àpats i de la *comensalitat* per gènere i edat (dificultats d'adaptació a usos, codis i ritmes de l'entorn: per exemple, els infants en edat escolar *han de* portar esmorzar a l'escola i *no* poden ser macarrons)

-vinculació diferencial de l'alimentació amb els estat de *salut* i les *necessitats* de les categories de persones per sexe i edat, que resulten en una forta incomprensió i entren en conflicte amb les recomanacions del personal sanitari en destí (prescripcions i prohibicions culturals difícils de practicar, per exemple la pressió per menjar plàtan aquí durant l'embaràs o el creixement dels infants, la prohibició del porc i els menús escolars, la pressió social contra el dejuni del Ramadam, etc.)

Quan la distància sociocultural entre la població autòctona i el grup migrant és elevada, el contrast entre cultures i comportaments alimentaris es manifesta de forma especial en l'alimentació infantil i les nostres concepcions del creixement. Així, al risc real de malnutrició temporal que comporten els processos migratoris s'hi afegeix un rebuig frontal de tot el model alimentari d'origen del migrant, reforçant la imatge d'ignorància i d'incapacitat en funcions bàsiques del maternatge i la cura dels fills i filles. Un exemple ho il·lustra molt bé: es confon la fase de 'menjar amb les mans' que passen espontàniament tots els infants humans amb les habilitats de 'menjar bé amb la mà' de la població de l'Àfrica Subsahariana. En canvi, ens convertim fàcilment en consumidors de gastronomies exòtiques, encara que ens convidin a practicar maneres excèntriques a taula, tot i pagant per gaudir-ne, quan identifiquem la distància amb el cosmopolitisme alimentari.

Les nostres investigacions amb població gambiana de Salt mostren clarament que la readaptació alimentària és progressiva i que els infants actuen com agents de mediació cultural entre models a tots els nivells, que moltes pràctiques tradicionals s'acaben

reservant per ocasions festives (amb fonts de subministre pròpies de productes tradicionals) i que d'altres són més fàcils de mantenir fins i tot entre nosaltres (per exemple, picar el cacauet amb picadora enlloc de preparar la pasta amb morter). Tal com s'ha constatat en altres indrets, la població migrant desenvolupa uns *estils alimentaris d'adaptació* segons aquella distància de cultures alimentàries i segons l'èxit relatiu que tingui en la seva inserció econòmica i cal fer front únicament a l'emergència d'estils anòmics propis de situació de marginalitat (pèrdua de la capacitat de transformació alimentària, dependència extrema dels productes cuinats o llestos per consumir, etc.). En aquest grup, a més, cal tenir present que les persones passen d'una situació de baixa seguretat alimentària a una de molt alta seguretat alimentària per totes les classes socials. És força més greu la transformació en la cultura i el comportament alimentari de la població majoritària més jove.

Això no obstant, és necessari fer atenció a les situacions de transició de model alimentari que impliquen un risc més alt per la salut dels infants i joves d'origen immigrant estranger de cultures distants. Les preocupacions més freqüents expressades pels professionals sanitaris es refereixen sobretot al desequilibri i a la inadequació de la dieta. Segons l'estudi *Peculiaritats i problemàtica nutricional de la població immigrant d'origen africà de Mataró (2000[55])*, les característiques de la ingesta dels grups subsaharià[56] i magrebí eren les següents:

Població Subsahariana:

-Sucs i refrescos: 41% i un 58% en prenen diàriament

-Verdura crua: 17% diàriament

-Peix i ous: consum setmanal.

-70% mengen arròs cada dia

-50% mengen carns cada dia (això només indica presència als plats que es cuinen, no vol dir que les quantitats siguin suficients)

-Greixos: mantega de cacauet, oli palma, oli gira-sol (en fan servir diàriament un 54%)

[55] Presentat per Eugènia Serra, Servei de Salut Comunitària-PASS, de Mataró. Curs de Polítiques d'Immigració a Catalunya, ICEM. 2001.

[56] L'estudi diu, erròniament, 'centrafricà', però és obvi que es tracta de població majoritàriament senegambiana.

-Llet – amb cafè-: els adults diàriament

-25% manifesta no prendre mai pastisseria

Població magribina:

-Consum setmanal de refrescs i sucs naturals

-No arriben al 50% els qui prenen fruites diàriament

-Consum verdures setmanal i esporàdicament

-25% mengen ous cada dia

-Carns i peixos: consum setmanal

-Pa diàriament

-95% mengen llegums una o més vegades setmana

-Té i sucre: consum diari

En resum, els problemes detectats com a conseqüència del canvi en l'alimentació són els següents:

-S'han detectat anèmies ferropèniques (degudes a les deficiències alimentaries) i raquitismes[57] carencials (en els infants), i més endavant, una major prevalença de les càries i l'obesitat infantil.

-Hi ha un consum excessiu i no regulat de làctics, llaminadures i pastes, i insuficient de proteïnes animals, verdures i fruites (amb això coincideix la població immigrant estrangera amb les tendències nefastes de la població autòctona)

-La població Subsahariana fa un abús d'aliments lactofarinacis (llet, galetes iogurt, flam) en detriment de proteïnes animals[58] (es troben més fàcilment en el mercat)

-Introducció dificultosa de sòlids en els infants (tabús alimentaris, aliments no habituals al país d'origen)

-Excessiva permissivitat en l'alimentació (una altra coincidència amb la població autòctona: alimentació per elecció, evitació del conflicte)

-Ús farines barates (maizena o similars) i raquitògens

[57] Falta vitamina D. A més, els nadons de pell més fosca que no són 'passejats' per no tenir-ne cap necessitat en origen reben una exposició insuficient al sol.
[58] Pauta similar a la immigració interior dels anys 50-60

Així, en la valoració de les tendències alimentàries de la població migrant d'aquests grups, els professionals sanitaris coincideixen en que cal disminuir les pautes *modernes* d'alimentació: begudes refrescants, ensucrades, pastisseria industrial, menjars preparats, per la ràpida incidència que tenen entre la població infantil i juvenil. Per tant, més enllà de la readaptació en els períodes d'embaràs i primera infància esmentats en l'apartat anterior que cal acompanyar i seguir, quan es produeix una aculturació alimentària dels infants més grans i dels joves, el tipus de risc convergeix amb les tendències de la societat majoritària. El treball a realitzar, per tant, esdevé més inespecífic, tot i que els infants i joves immigrants gaudeixen durant més temps d'una participació més controlada en la comensalitat intrafamiliar, la qual cosa suposa un avantatge.

2.3.3.2. Vacunacions i visites mèdiques

Les dades disponibles sobre vacunació de la població estrangera menor no permeten fer generalitzacions sobre el territori ja que procedeixen de mostres preses en enclaus concrets, tot i que es parla amb insistència de cobertura deficient i irregular entre els infants i joves dels grups immigrants de països pobres. Els testimonis dels professionals consultats indiquen que a les poblacions mitjanes i petites s'arriba amb més garanties a tota la població i que això inclou les famílies d'origen immigrant estranger, mentre que no es pot afirmar el mateix de les poblacions més grans i encara menys de la ciutat de Barcelona. Amb tot, hi ha també diferències entre poblacions mitjanes, per exemple entre dos dels destins de la població immigrant africana més primerencs a Catalunya des de l'inici de les noves pautes migratòries: sembla que una homogeneïtat més gran en la població immigrant de l'Osona assentada des de fa més temps ha permès generalitzar més ràpidament les visites mèdiques sistemàtiques i la vacunació dels infants, mentre que a les diverses poblacions del Maresme, que han hagut de fer front a l'atenció a uns col·lectius més heterogenis, la cobertura vacunal dels infants ha estat més irregular. A la ciutat de Barcelona , si bé la població llatinoamericana fa un ús molt més generalitzat i sistemàtics de la xarxa sanitària i altres serveis de salut no oficials, és més la ubicació en els diferents territoris dels districtes i la situació de legalitat la que pot determinar l'accés a l'atenció mèdica en edats més petites.

D'altra banda, és un factor clau el fet que l'infant hagi nascut o no a Catalunya, no només pel seguiment de la vacunació sinó per un nivell més alt de normalització de les visites mèdiques infantils. Els infants de totes les edats arribats amb el reagrupament no accedeixen als sistema de salut fins que no es presenta algun problema, i això afecta greument la cobertura vacunal des de les edats més petites. El contacte primerenc amb la xarxa sanitària en el moment del part, tot i el seguiment deficient durant l'embaràs i una certa tendència a l'incompliment de les cites, contribueix a fer circular la informació sobre els serveis disponibles i el comportament sociosanitari esperat en relació amb els nadons, a més d'establir vincles sovint més que professionals entre les mares desplaçades i el personal sanitari.

Durant el curs organitzat per l'Institut Català de la Mediterrània *Les polítiques d'immigració a Catalunya 2000* es va presentar un estudi realitzat pel Servei de Salut Comunitària de Mataró que comparava la cobertura vacunal dels escolars d'origen magribí, subsaharià i d'ètnia gitana entre el segon curs d'Educació Infantil i el quart curs de l'ESO el curs 1999-00, en part com a estratègia de valoració de l'impacte del programa de vacunacions endegat l'any 1991. Breument, l'estudi informa que només el 56% d'aquests alumnes estaven ben vacunats, amb diferències internes importants, per ordre decreixent en la cobertura: població subsahariana més ben vacunada (77%), població d'ètnia gitana (62%), població magribina (46%). D'altra banda, l'adequació de la cobertura era clarament decreixent a mesura que s'augmentava de nivell escolar, del 79% ben vacunats a l'Educació Infantil al només 33% ben vacunat a segon d'ESO. Una altra de les problemàtiques assenyalades era la deficient circulació de la informació i el sistema de registres entre els centres sanitaris, per tal de disposar de dades completes per controlar la vacunació en els individus que podien canviar de centre.

Una estratègia clau per arribar a assegurar la cobertura vacunal de la població estrangera menor continua essent, doncs, el control, l'administració i el seguiment per mitjà d'intensificar les *revisions de salut escolar*. Entre alguns grups, especialment els africans (tant del Magrib com de l'Àfrica Subsahariana), sembla que altres factors contribueixen a crear una tendència a la cobertura insuficient: per una banda, no hi ha una pràctica preventiva gratuïta en els països d'origen i, per l'altra, hi ha una concepció

de l'autonomia infantil i juvenil precoç en relació amb els paràmetres autòctons. Això resulta en una incomprensió dels professionals sanitaris quan els infants més grans i els joves es presenten sols a les consultes, o fins i tot acompanyant com a responsables a germans més petits (les mares hi confien més també per qüestions de comunicació verbal). En propers informes caldrà comptar amb dades sobre salut escolar referides específicament a població estrangera menor.

La Direcció d'Atenció Primària de Ciutat Vella, com d'altres sobre el territori amb enclaus de població immigrant en situació de risc sociosanitari més alt, ha endegat una altra estratègia per tal d'implicar a les comunitats en els temes sociosanitaris que els afecten com és la creació d'agents de salut i col·laboradors d'aquests agents dins de les comunitats, amb horaris de visites i consultes en diversos idiomes, però els efectes sobre la cobertura vacunal i les visites mèdiques que afecten a la població menor encara no poden ser objecte d'una avaluació sistemàtica.

Quadre resum:

- L'organització alimentària de la població estrangera es veu sotmesa a tres situacions de risc en el procés de readaptació que afecta especialment la població menor: canvis en el repertori disponible, organització diversa de la ingesta i de la comensalitat, vinculació diferencial de l'alimentació amb la salut i el creixement.

- La distància sòciocultural en aquests tres temes té efectes negatius a nivell nutricional, especialment entre la població subsahariana i la població magribina: incidència més alta d'anèmies, i major prevalença de càries i obesitat infantil.

- Tant pel que fa a l'alimentació de nadons (alletament i transició a sòlids) com pel que fa a la de població infantil i juvenil originària de països pobres, les tendències de canvi indiquen una progressiva "modernització" de les pautes alimentàries. La desorganització i la inadequació alimentàries de la societat majoritària agreugen les condicions descrites anteriorment.

- Els testimonis dels professionals de salut consultats coincideixen en què s'aconsegueix una cobertura vacunal més satisfactòria entre la població d'origen immigrant a les poblacions mitjanes i petites, però menor a la ciutat de Barcelona. És clau per aquest seguiment el fet que l'infant hagi nascut o no a Catalunya, no només pel seguiment de la vacunació des del moment del naixement, sinó per un nivell més alt de normalització de les visites mèdiques infantils. Són especialment vulnerables els infants petits que vénen per reagrupament. Les revisions de salut escolar adquireixen una importància cabdal per l'extensió de l'atenció sociosanitària a aquesta població.

2.3.4. POLÍTIQUES DE SALUT QUE AFECTEN A LA POBLACIÓ ESTRANGERA MENOR

Tot el *Programa de salut per a la població immigrant a Catalunya* elaborat per la Generalitat de Catalunya conté elements que afecten el context de morbiditat i estils de vida de la població estrangera menor, de forma més o menys indirecta. El *Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004* manté els eixos i els continguts d'aquest programa. Reproduïm breument les àrees prioritàries d'intervenció, els objectius explícits a aconseguir i les propostes que se'n desprenen, un cop hem introduït al llarg de l'apartat la valoració crítica sobre algunes de les interpretacions que les fonamenten.

Àrees prioritàries d'intervenció per la població immigrada:

- Salut materno-infantil
    - Infrautilització dels serveis d'obstetrícia i atenció de la dona
    - Baix compliment del protocol de seguiment de l'embaràs
    - Dificultats de comunicació
- Malalties vacunables
    - Cobertura baixa
- Malalties parasitàries
    - Prevalença elevada de parasitosi
- Malalties de transmissió sexual
    - Elevada incidència i prevalença
- Tuberculosi
    - Elevada prevalença i incidència
    - Elevada prevalença d'incomplidors
    - Resistències
- Salut Mental
    - Depressió
    - Trastorns d'ansietat
    - Trastorns adaptatius

Objectius

1. Garantir l'accessibilitat de la població immigrant al sistema sanitari.
    - Informació dels seus drets i deures en la llengua.
    - Captació de la població immigrant per part dels centres d'atenció primària mitjançant líders naturals, ONG, assistents socials, institucions de beneficència i/o institucions religioses, etc.

2. Identificar els problemes de salut específics de la població immigrant mitjançant les opinions dels professionals.
    - Estudis publicats.
    - Nous estudis sobre els problemes encara no prou coneguts.

3. Donar resposta als problemes de salut específics de la població immigrant.
    - Atenció primària i hospitalària d'acord amb protocols per a cada problema de salut concret.

4. Establir uns centres de referència o de consulta per a cada un dels problemes específics identificats.

Propostes

- Promoure la coordinació entre centres, nivells i serveis assistencials , així com amb altres institucions i organitzacions no governamentals, per tal d'afavorir la integració social i cultural d'aquest col·lectiu.
- Millorar el coneixement dels professionals vers els recursos comunitaris específics i sobre les prestacions que aquestes ofereixen.
- Garantir l'accessibilitat dels immigrants estrangers al sistema sanitari independentment del marc jurídic vigent en cada moment, tenint en compte el desconeixement per part de l'immigrant de l'organització del sistema sanitari.
- Formació continuada dels professionals sanitaris. (problemes salut propis dels diferents col·lectius, informació i formació sobre aspectes culturals , antropològics per entendre les diverses maneres d'actuar davant la malaltia).
- Donar resposta als problemes de salut específics d'aquest col·lectiu de població.

- Millorar la relació que es pugui establir entre el professional sanitari i l'usuari immigrant estranger i la presència de determinats problemes de salut que afecten o poden afectar tant l'individu com el seu entorn familiar i la comunitat.

En els apartats anteriors hem fet esment repetides vegades a la necessitat d'atendre a les mares dels infants i a la necessitat de tenir en compte la diversitat territorial i els grups que es localitzen als diversos enclaus, com dos criteris clau d'una estratègia que arribi a la població que ho necessita. Per il·lustrar aquesta perspectiva, acabarem aquest apartat exposant breument el plantejament i algunes dades sobre dos programes: l'Associació Salut i Família, que té la seva seu a Ciutat Vella, en especial al voltant d'un programa finançat pel Servei Català de la Salut, l'Ajuntament de Barcelona-Programa Barcelona Solidària, l'Institut Català de la Dona i el MTAS; i el Programa *Ja tenim un fill*, que té continuïtat amb els *Espais Familiars*, de l'Ajuntament de Barcelona.

L'*Associació Salut i Família* ofereix un conjunt de serveis sòciosanitaris adreçats a la població en condicions sanitàries i psicosocials vulnerables, amb especial atenció a les dones i a les qüestions de salut materno-infantil. Porta a terme tres programes (finançament selectiu de la IVE, contracepció immediata, consell familiar) i disposa d'un servei específic per dones i famílies immigrants en situació d'irregularitat, *De compatriota a compatriota*, tant a nivell preventiu com terapèutic. Segons les dades del seu informe anual, corresponents a 2.519 persones immigrants ateses (128 ho van ser només a títol informatiu i per això no hi ha dades), les persones ateses es trobaven a l'edat reproductiva i procedien majoritàriament de països llatinoamericans (70%), seguits a molta distància per persones procedents d'Àsia i de l'Europa de l'est. Els perfils dominants són dones llatinoamericanes i homes sols de la resta dels orígens, reflectint clarament una tendència de les pautes migratòries. Les dones ateses es dediquen majoritàriament al servei domèstic i la cura de persones, els homes atesos es dediquen bàsicament a la construcció. En comparació amb els anys anteriors, hi ha hagut un augment de residents al districte de Sants-Montjuïc, que l'any 2000 eren els residents proporcionalment més freqüents, molt igualats amb els de Ciutat Vella. Les consultes pediàtriques i de gent més gran de 50 anys han anat disminuint.

Que aquests serveis són necessaris ho mostra el fet que el 82% dels usuaris manifesten haver arribat a l'estat el 99 o el 2000 i el 98% no tenien permís de residència. Que les dones immigrants estan interessades en la planificació familiar ho mostra el fet que el programa d'IVE ha passat d'atendre el 17% de demandes de dones immigrants a l'inici del període a atendre l'any 2000 el 40% de les demandes (24% de Llatinoamèrica, 6% del Magrib, 3% de l'Àfrica Subsahariana). Les raons adduïdes per sol·licitar IVE són econòmiques i de planificació familiar: no es tenen recursos per fer front a una maternitat (tant si ja es tenen fills com si no) i/o bé es considera que la família ja té les dimensions desitjades (les que tenen un o dos fills). Hi ha un augment gradual de les dones que declaren haver tingut altres IVEs anteriorment (34%) però persisteix la no utilització de cap mètode anticonceptiu (40%). Les usuàries hi van cada vegada menys derivades d'altres serveis i més per informació de l'entorn i per iniciativa pròpia, també les menors.

A mig camí entre les accions per millorar l'accés als recursos sòciosanitaris i l'accés als recursos educatius es porten a terme el Programa *Ja tenim un fill* i el serveis d'*Espais Familiars*, adreçats a la tota població, organitzats pels Serveis Complementaris de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. Segons la informació presentada a les Jornades del Projecte Educatiu de Ciutat d'octubre de 2001, les dades més rellevants d'aquests serveis són:

-Sis grups itinerants del Programa *Ja tenim un fill* (4 ABS, dos centres) que realitzen una sessió per setmana i grup amb una mitjana de 12 famílies per grup (generalment mares amb fills i filles), comptant amb una educadora i una professional sanitària. Població majoritària. Sessions de dues hores i mitja.

-Nou grups d'Espais Familiars (per tres centres) que realitzen dues sessions a la setmana per grup amb una mitjana de 14 famílies (generalment mares amb fills i filles), comptant ambdues educadores. Les àrees on s'organitzen són de risc social més alt (Zona Franca, Ciutat Vella, Bon Pastor). Sessions de dues hores i mitja.

En ambdós serveis es porten a terme activitats de joc infantil, relació mares/pares-nadons o infants, tertúlia i intercanvi coordinats per les professionals, organitzades amb

força flexibilitat. Els grups van variant al llarg de l'any, segons els nadons i infants que s'hi incorporen i els que ho van deixant, per decisió de la família o per que s'incorporen a l'escola bressol.

Entre els pares i les mares dels infants que van passar per algun dels dos serveis el curs 2000-01 s'hi varen comptar 25 nacionalitats diferents de tots els continents, amb l'ordre següent: Europa (UE i altres), Llatinoamèrica, Àfrica i Àsia. La proporció de mares i pares estrangers no superava el 13,8% de mitjana, tot i que en alguns espais de Ciutat Vella aquests representaven el 47,8%. Sembla que hi hauria un predomini de persones de la Unió Europea i de persones –dones, sobretot- que es troba més sola (sense xarxes, amb dificultats de comunicació i dificultats materials i/o culturals), a l'hora de fer front a les activitats de maternatge a Barcelona.

És important tenir en compte dues observacions realitzades per les responsables d'aquests serveis en relació a l'ús que en fa la població estrangera: per una banda es valora que encara hi ha poca població d'origen immigrant estranger que hi acudeix, tot i l'experiència positiva que en poden obtenir, per l'altra opinen que hi ha una coordinació insuficient entre els serveis i els responsables dels CAPs i dels Hospitals on les dones són ateses, i que caldria promoure'n més la informació i augmentar la derivació. Pensem que és una estratègia clau en la línia que hem estat defensant d'atenció global a l'entorn de salut de l'infant, i en l'atenció especial a les mares/dones que en tenen cura ja que proporciona: contacte real amb la llengua (llengües) majoritàries, possibilitat d'iniciar xarxes de mares i pares, accés a una visió global del sistema sanitari i d'ensenyament de la societat majoritària, anticipació dels requisits del procés educatiu formal que hauran de seguir els infants i, en definitiva, suport a les mares i a les necessitats d'integració que plantegin en els seus propis termes.

Per acabar, ens volem fer ressò dels cinc criteris que es recullen de forma recurrent als documents consultats i al propi Pla per arribar amb efectivitat a la població d'origen immigrant estranger atesa pel sistema sanitari:

-Flexibilitat horària i d'estructura

-Coordinació

-Sensibilització

-Formació

-Dedicar recursos amb continuïtat

Quadre resum:

- L'atenció sociosanitària a la població immigrant es revela més eficaç per mitjà de la capacitació d'agents sanitaris procedents de les pròpies comunitats i la recuperació de serveis específics per la salut materno-infantil. Es destaca la necessitat d'una major flexibilitat en l'atenció, una major coordinació i una major formació dels professionals. Cal garantir l'accessibilitat de tothom al sistema sanitari en les mateixes condicions que la població majoritària, independentment de l'estatus legal de les persones. En el cas de la població estrangera menor, això és encara més important ja que són doblement vulnerables, atesa la seva invisibilitat com a grup social.

2.4. L'EDUCACIÓ I LA INFÀNCIA ESTRANGERA

2.4.1. RELACIONS INTERCULTURALS, APRENENTATGE I INTEGRACIÓ

L'educació i la immigració són dos temes clau que evidencien els profunds canvis que estem vivint, tant en les estructures organitzatives com en els valors fonamentals de les societats modernes, fets que necessàriament reclamen el disseny d'una readaptació cultural per fer front a l'emergència de nous reptes. Les realitats que resulten d'aquest encreuament en el moment present plantegen un seguit de qüestions concretes des de les perspectives de tots els implicats, no sempre fàcils de reconciliar. Des de la perspectiva de les persones aquest encreuament presenta noves oportunitats i noves dificultats: pels infants i pels adults, per l'alumnat i pel professorat, pels que vénen de països rics i pels que vénen de països pobres, pels que vénen de cultures llunyanes i pels que comparteixen característiques culturals amb els autòctons.

Tots els adults estrangers tenen diverses idees sobre el paper de l'educació dels seus fills i filles: per l'interès en la seva integració social i per les expectatives d'inserció i/o mobilitat que tenen dipositades en ells en aquesta societat o en la d'origen. Aquestes idees es manifesten en la *tria d'escola*, exactament igual que entre la població autòctona i majoritària. En el cas de les rendes altes, la tria d'escola permet segregar, si es vol, la

sociabilitat i, indirectament, permet aproximar els bagatges originaris de l'entorn familiar i comunitari als requisits escolars (conceptuals, instrumentals, etc.) amb nous recursos materials i humans. No és, per tant, la diferència cultural sinó la capacitat d'elecció, la que determina que algunes aspiracions i opcions es puguin dur a terme en l'escolarització dels fills i filles. Ningú no es sorprèn de l'existència d'escoles on la llengua vehicular no és el català, que es presenten amb normalitat i obertament com una opció millor, tècnicament més competitiva i socialment més prestigiosa[59], i que apleguen població autòctona i estrangera de rendes altes. Darrerament, sembla que tampoc sorprengui que aquestes escoles les financem entre tots amb diners aparentment sobrers del Departament d'Ensenyament, mentre hi continua havent alumnes que tenen 'barracons' enlloc d'escoles.

A Barcelona, hi ha sectors entre la població estrangera dels països rics que opten per escolaritzar els seus fills i filles amb la població majoritària més diversa socialment que es troba a l'escola pública i a l'escola privada concertada, tot i que acostumen a fer més ús de la darrera. Però també hi ha sectors entre la població estrangera dels països pobres que prefereixen confiar l'educació dels seus fills i filles amb més freqüència a l'escola privada concertada que a l'escola pública. D'altra banda, qüestions com la confessionalitat catòlica d'alguns centres privats i els mecanismes indirectes de privatització[60] d'algunes escoles públiques són factors que contribueixen a condicionar l'escolarització entre certs sectors de la població estrangera: els que professen de manera activa una altra religió en el primer cas i els que tenen uns recursos econòmics baixos en el segon. Finalment, hi ha sectors entre la població estrangera de diversos orígens culturals i posicions socials que confien plenament en l'oferta educativa del territori on resideixen i n'hi ha que prefereixen escolaritzar els seus fills i filles en altres entorns de sociabilitat escolar, coincidint altra vegada amb opcions i estratègies de la població autòctona. Per tant, en la interpretació de la tria d'escola cal tenir en compte tots els factors simultàniament per estar en condicions de reconèixer les estratègies dels diferents grups, més enllà dels discursos que els mateixos grups i les xarxes escolars

[59] Com es pot mantenir que 'no és un problema' tenir centenars d'alumnes estrangers escolaritzats a Catalunya que indirectament poden arribar a menystenir el català amb l'ajuda dels autòctons que s'ho poden permetre econòmicament? I, paral.lelament, per què ens fixem només en els autòctons que 'fugen' de les escoles on hi ha estrangers pobres i fenotípicament inferioritzats?
[60] Vegeu el capítol d'Infància i Educació.

produeixen. Amb massa freqüència s'ha popularitzat a Catalunya una representació problematitzada de l'escolarització dels fills i filles de la població immigrant estrangera, basada exclusivament en la consideració parcial o distorsionada d'alguns d'aquests factors (per exemple, referint-se només als que acumulen trets rebutjats), per mitjà de fenòmens com la **concentració escolar** i el **fracàs acadèmic**.

Totes les opcions responen a estratègies dels adults en relació amb el paper que atorguen a l'escolarització dels fills i filles amb els seus projectes migratoris i amb les limitacions socioeconòmiques i culturals que es troben per portar-les a terme, sense oblidar que tant els objectius com les estratègies canvien amb l'arribada dels fills i filles i, sobretot, per efecte de la seva escolarització. Entre els immigrants dels països pobres, cal recordar que les trameses de diners acostumen a tenir dues finalitats molt clares, a banda del suport general a la millora de les condicions de vida quotidianes dels familiars en origen: la millora de l'habitatge (o directament la construcció d'un lloc on viure per la família), però també la possibilitat d'inversió en l'educació d'alguns dels parents (fills, germans, altres).

Contra la idea que entre certs grups l'educació dels fills i filles no és valorada, el cert és que és totalment present en la majoria d'aquests immigrants la vinculació entre educació i promoció social a un o altre nivell, que sovint no és fàcil d'identificar i entendre segons els paràmetres majoritaris. Darrera d'una aparent falta d'interès en l'escola s'hi pot trobar una confiança absoluta en la tasca dels professionals i una separació més precisa dels rols educatius entre mestres i pares o entre treball escolar i treball domèstic. Unes altes expectatives poden definir-se a vegades per uns aprenentatges que es considerarien limitats dins del nostre sistema educatiu. Les qüestions de suport específicament escolar pel que fa als continguts tenen a veure, exactament igual que entre la població autòctona, amb el nivell de formació dels adults de la família.

En la mateixa línia, per respondre a les prioritats socioeconòmiques del projecte migratori, a vegades s'imposa la selecció d'alguns fills i filles[61] a l'hora de decidir la inversió educativa, com en altres moments i sectors socials entre nosaltres. I, tot i que algunes d'aquestes seleccions ens poden semblar ara culturalment distants, no podem deixar de mencionar l'etnocentrisme i el sociocentrisme que transmeten les sistemàtiques valoracions negatives[62] sobre la capacitat de pares i mares d'alguns orígens culturals a l'hora de satisfer les necessitats educatives dels seus fills i filles.

Per part seva, l'alumnat estranger de famílies originàries de països pobres[63] és objecte de tota classe de construccions negatives sobre la seva presència als centres educatius. Nois i noies de totes les edats han de fer front a les imatges i les realitats que s'afegeixen a la seva trajectòria al llarg del sistema educatiu, fent més complex l'**aprenentatge**, la **sociabilitat** i la construcció de la **identitat**. Sovint se'ls retorna des de l'escola una imatge de certes diferències enteses com dèficits, mentre que en altres alumnes estrangers de països rics se les considera bagatges prestigiosos, amb l'exemple clàssic de la jerarquització de les llengües estrangeres i les possibilitats que tenen de

[61] Per exemple, en una certa priorització de les trajectòries acadèmiques o, simplement, d'una escolarització més llarga pels nois per sobre de les noies entre alguns grups que encara mantenen una separació important entre els rols de gènere en aquest aspecte. Aquestes situacions, però, han de ser interpretades sempre tenint en compte dos factors: primer, que la diferenciació social dins de cada grup té un pes més gran en els sistemes de gènere i en el paper atorgat a l'escolarització en el projecte migratori que la distància cultural envers la societat majoritària; segon, esporàdicament es creen algunes situacions que no afavoreixen l'escolarització de les noies quan s'interpreten alguns atributs i pràctiques com obstacles per gaudir dels drets educatius per part de la societat majoritària i dels propis responsables de l'educació, com el fet d'assistir a classe amb *hijab* (mal anomenat *txador*) o mocador al cap, quan paral·lelament no es planteja com un impediment per la raó el fet d'exhibir amulets catòlics, creant problemes allà on per llei no n'hi hauria d'haver amb l'amplificació distorsionada dels mitjans de comunicació. El cas més recent és el de la decisió presa per la CA de Madrid contra la opinió del propi MECD en l'escolarització d'una noia marroquina. Per un tractament aprofundit d'aquest tema vegeu Grup ELIMA (2001) "Educación, aculturación y género. Aportaciones del trabajo de campo en el nuevo contexto multicultural de Cataluña". Nómadas, *Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales*, monográfico *Construcciones de Género y Cultura Escolar.* Universidad Nacional Colombia, Bogotá.

[62] Un exemple recent reuneix tota la incomprensió i tota la irresponsabilitat que tradueixen aquestes interpretacions: el diari El Pais del dilluns 10/12/01 obre la portada interior de la secció Catalunya amb el titular "La llamada de Àfrica: un tercio de los niños *catalanes* (cursiva nostra) de padres gambianos son enviados a su país de origen para ser educados allí", que es fa ressò de la presentació d'una tesi doctoral sobre aquesta pràctica a Girona. No tenim la intenció de valorar el contingut de la investigació, però sí el to i el vocabulari de la notícia, la inevitable 'crida de la selva', després de 'tants esforços per integrar-los i arrelar-los aquí'. Sense negar la complexa problemàtica que es deriva d'aquestes experiències, és injust invalidar totalment el projecte migratori i les pràctiques educatives dels pares si l'objectiu és viure com gambians a Gàmbia, intentant recuperar mínimament la dignitat expoliada pel colonialisme.

[63] Hi ha alguns estudis realitzats a la ciutat de Barcelona, amb els quals les nostres observacions coincideixen parcialment: Moreras, J, coord. (2000) *Els fills de pares immigrants al Raval. Una anàlisi de context*, Fundació CIDOB (en premsa); Pascual, J i Aramburu, M, (1999) *Vers la formació d'escoles-ghetto a Ciutat Vella*? (Projecte Xenofilia, Nous Horitzons).

formar part del currículum. Pels alumnes que s'incorporen tardanament[64] les dificultats varien en funció del tipus i la intensitat de l'escolarització, així com dels recursos educatius disponibles a les zones rurals i urbanes dels seus països d'origen, en relació amb els requisits[65] del nostre sistema.

És cert que una part dels alumnes estrangers ha de fer esforços més grans per obtenir resultats a vegades menys reeixits, però també és cert que no són mai objecte d'atenció sistemàtica els processos d'adaptació educativa normalitzada i plenament satisfactòria, entre els quals venim observant i documentant des de fa temps una varietat de situacions i experiències positives arreu del territori i en un bon nombre de centres. Encara no disposem de dades comparatives i longitudinals sobre promocions de curs i acreditacions de l'alumnat que ens permetin identificar objectivament tendències entre l'alumnat estranger. Ara bé, la literatura afirma que hi ha tres factors que tenen una incidència objectiva diferencial en l'*adaptació* escolar i en el *manteniment* d'una trajectòria acadèmica normalitzada de l'alumnat estranger: l'escolarització precoç, l'aplicació de metodologies cooperatives i l'existència de models referents i valorats d'èxit acadèmic en les seves comunitats. Les recerques en curs ho hauran de contrastar a casa nostra.

Des del punt de vista del professorat, cal tenir en compte que el discurs que arriba als mitjans, amb tota la seva heterogeneïtat, procedeix exclusivament dels professionals que atenen als fills i filles de la població immigrant estrangera de països pobres i que, al mateix temps, aquests professionals són els únics membres de la societat majoritària que entren en relació directa i obligada amb aquesta població. Això té diverses implicacions professionals i personals, la primera de les quals és el repte dels canvis educatius que han hagut d'afrontar per continuar fent la seva tasca de forma efectiva davant de dificultats no previstes, sense una formació teòrica ni tècnica adequada i en un període de reforma educativa ple de contradiccions. L'escola s'ha anat apropiant d'aspectes

[64] El concepte d'Incorporació Tardana és flexible i en alguns països depen del moment en què s'ha previst la consolidació de l'aprenentatge bàsic de la lectoescriptura. A Catalunya s'aplica exclusivament a l'alumnat estranger que accedeix al nostre sistema educatiu a l'edat d'inici de l'Ensenyament Secundari Obligatori o més tard.

[65] Fins i tot quan l'escolarització prèvia és totalment comparable al nostre sistema, els prejudicis actuen obertament. Ens fem ressò d'un cas a Barcelona d'un alumne de l'àrea indostànica que va ser situat a tercer d'ESO pel MECD mesos després de que seguís amb èxit relatiu el segon curs de Batxillerat al centre.

tradicionalment familiars i comunitaris de la socialització i ha anat sancionant models correctes de maternatge i paternatge, culturalment específics. Sovint s'acaben confonent els components d'aquest models amb factors causals que intervenen en els processos d'aprenentatge i el seu èxit. Això té com efecte la interpretació errònia d'algunes diferències socials i culturals com obstacles acadèmics, quan en realitat només requereixen un temps de reajustament a les noves realitats per part de les famílies estrangeres.

Cal evitar que la percepció de les dificultats acadèmiques i socials fomenti entre l'alumnat la idea que l'escola és una institució 'de la majoria', a la qual es traslladen sistemàticament els conflictes interculturals i la competència entre grups dels barris empobrits, com succeeix en molts enclaus dels països occidentals. Per ara, a Barcelona tenim exemples d'escoles amb una màxima concentració d'alumnat estranger de països pobres on no han emergit aquestes dinàmiques i que han sabut impregnar d'inclusivitat a tots els seus projectes i pràctiques, dins i fora de l'espai educatiu. Aquesta mateixa *cultura de la inclusió* és a la base del Projecte Educatiu de Ciutat. Projectes educatius que contemplen l'espai de la ciutat des de la coimplicació i la coresponsabilització. Barcelona ha de saber desenvolupar els reptes de l'educació i la immigració en aquest context.

Tot seguit s'exposen comparativament les dades disponibles sobre l'alumnat estranger a Barcelona tenint en compte les àrees d'origen, els nivells educatius, la titularitat dels centres i algunes concrecions territorials per districtes. Cal recordar que les agrupacions més precises segueixen la classificació del CIDOB com en els apartats anteriors, però les comparacions generals per grans àrees han hagut de respectar la classificació del Departament d'Ensenyament, que presenta molta inèrcia geogràfica.

Quadre resum:

- Les diferents concepcions i expectatives envers l'escolarització dels fills i de les filles es posen de relleu per mitjà de la tria d'escola entre la població estrangera igual que entre la població majoritària. La diferenciació de rendes i la percepció de jerarquies culturals són factors clau en aquesta tria, tant com les ideologies educatives i la localització territorial dels diversos centres d'ensenyament.

- Pares, alumnat i professorat experimenten tensions i contradiccions derivades de la seva trobada en l'únic espai de contacte obligatori entre minories i majories, que és l'escola, pel que fa als aspectes propis d'un esforç més alt en els aprenentatges, la sociabilitat i la integració. En especial, l'escola pública es troba en un context de dificultats derivades en part de la transició educativa (formal i informal) i en part de les polítiques educatives.

- S'apunten com a aspectes clau per fomentar trajectòries acadèmiques normalitzades de l'alumnat estranger l'escolarització precoç, l'aplicació de metodologies cooperatives, i l'existència de models d'èxit acadèmic valorats a les comunitats.

2.4.2. ANÀLISI DE LES DADES OFICIALS SOBRE ALUMNAT ESTRANGER

2.4.2.1. L'alumnat estranger a Barcelona des d'una perspectiva comparativa

Segons l'*Anuari de la Immigració a Catalunya 2000* de la Fundació Jaume Bofill, l'evolució de l'alumnat d'origen estranger en els nivells d'ensenyament no universitari havia augmentat un 24% els darrers tres cursos acadèmics, però aquests 19,595 alumnes estrangers del curs 1999-2000 no superaven el 2% del total d'alumnes matriculats en els mateixos nivells, 976.804. Aquest augment es feia notar més en les dues àrees d'origen majoritàries, els alumnes d'origen magribí i llatinoamericà, i en la xarxa escolar de titularitat pública, que escolaritzava el 84% de l'alumnat d'origen estranger. Cal recordar que aquest augment continua i es deu tant a l'arribada de nois i noies de diverses edats com a la progressiva presència al sistema educatiu d'infants estrangers nascuts a Catalunya i que accedeixen al sistema educatiu amb relativa normalitat, ja que la meitat de la població estrangera fa més de 6 anys que resideix aquí, i el naixement de fills i filles i la seva escolarització esdevé a l'hora un efecte i una causa del seu assentament i, eventualment, del seu arrelament.

Ara bé, tot i les problemàtiques derivades de subregistres i distorsions[66] que afecten a les dades oficials sobre alumnat estranger, i el fet que el que cal conèixer és un repertori

[66] Algunes d'aquestes problemàtiques ja han estat assenyalades al primer apartat del capítol. Només ens referirem aquí a la dificultat de comparar dades per edats per tal de detectar les discrepàncies entre els

de situacions socioeducatives que no es desprenen de l'estatus legal ni de la nacionalitat dels alumnes, aquestes dades s'han de focalitzar amb precisió en tres sentits: a) la diversitat de situacions sobre el territori, b) l'heterogeneïtat interna de cada grup d'origen en relació amb les seves característiques socioeducatives en origen i c) el paper diferencial i dinàmic que ocupa l'escolarització dels fills i filles a la societat d'acollida en els projectes migratoris dels seus pares, tal com hem vist en l'apartat anterior.

Les dades més recents, que corresponen al curs 2000-2001, permeten una primera concreció. Tot i que la taxa d'escolarització fins els 4 anys no inclou la totalitat dels infants, l'alumnat estranger representa el 5,27% del total d'alumnes d'Educació Infantil de titularitat pública de la ciutat de Barcelona. Fent una comparació global, en les etapes educatives d'Educació Infantil, Primària i ESO l'alumnat estranger a Barcelona representa el 3,27% del total, superior a la mitjana per Catalunya, que és el 2,75%. Però aquests 5.752 alumnes estrangers de Barcelona representen en realitat el 25,4% de tot l'alumnat estranger de Catalunya d'aquestes etapes. L'alumnat estranger de la Regió Metropolitana de Barcelona és el 63% de tot l'alumnat estranger de Catalunya d'aquestes etapes, però aquí s'identifiquen enclaus molt clars segons els barris dins de les ciutats, des de la concentració d'alumnat dels països pobres fins a sectors i poblacions amb centres educatius on hi ha un predomini absolut d'alumnat estranger dels països rics. Per exemple, en el context de l'alumnat estranger de l'Àmbit Metropolità, el de la ciutat de Barcelona representa el 40%.

(sub)registres demogràfics i els (sub)registres escolars i, per tant, per calcular la taxa d'escolarització de la població estrangera menor i comparar-la amb la d'altres països de l'entorn. Una estimació aproximativa de la discrepància entre la xifra de la població 0-14 estrangera empadronada i l'escolaritzada en els cursos corresponents a Barcelona depassa el 30% d'infants que o bé encara no estan escolaritzats o bé estan mal registrats a les dades d'educació. Podem suposar que la forta pressió per l'escolarització a Catalunya en comparació amb altres CCAA de l'Estat i la manca real d'alternatives ocupacionals submergides a edats més primerenques ens acosten bastant a una plena escolarització de la infància estrangera entre els 4 i els 12 anys, i força elevada fins els 15.

TAULA 14. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ESO. CATALUNYA, REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Catalunya				Regió Metropolitana de Barcelona				Barcelona ciutat			
	Titularitat Pública	Titularitat Privada	Titularitat Pública i Privada		Titularitat Pública	Titularitat Privada	Titularitat Pública i Privada		Titularitat Pública	Titularitat Privada	Titularitat Pública i Privada	
	N	N	N	% segons origen	N	N	N	% segons origen	N	N	N	% segons origen
Unió Europea	1.625	511	2.136	9,5	674	342	1.016	7,1	206	198	404	7,0
Resta d'Europa	915	291	1.206	5,3	485	178	663	4,6	217	130	347	6,0
Magreb	9.006	861	9.867	43,7	4.820	377	5.197	36,3	762	59	821	14,3
Resta d'Àfrica	1.096	178	1.274	5,6	474	116	590	4,1	72	48	120	2,1
Amèrica del Nord	99	68	167	0,7	75	52	127	0,9	42	43	85	1,5
Centre i Sudamèrica	5.259	1.047	6.306	27,9	4.349	918	5.267	36,8	2.291	723	3.014	52,4
Àsia i Oceania	1.155	488	1.643	7,3	997	447	1.444	10,1	574	387	961	16,7
TOTAL estrangers	**19.155**	**3.444**	**22.599**	**100,0**	**11.874**	**2.430**	**14.304**	**100,0**	**4164**	**1588**	**5.752**	**100,0**
TOTAL alumnes	**463.184**	**357.131**	**820.315**		**238.450**	**271.037**	**509.487**		**61.143**	**114.680**	**175.823**	
% alumnes estrangers	**4,14**	**0,96**	**2,8**		**4,97**	**0,89**	**2,8**		**6,81**	**1,38**	**3,3**	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

La Taula següent mostra l'evolució comparativa de l'alumnat estranger i de l'alumnat total en els dos darrers cursos acadèmics en xifres absolutes i es pot observar que les úniques quantitats que augmenten són les d'alumnat estranger als tres àmbits territorials i les d'alumnat total a la ciutat de Barcelona. La resta de nombres totals disminueixen. L'alumnat estranger matriculat a nivells preuniversitaris augmenta entre el curs 1999-00 i el curs 2000-2001 del 20,4% a Catalunya, del 21% a l'Àmbit Metropolità i encara superior a Barcelona, el 23,7%.

TAULA 15. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER I DE L'ALUMNAT TOTAL MATRICULAT A EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. CATALUNYA, REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 1999-2000 I 2000-2001.

Curs escolar	Catalunya		Regió Metropolitana de Barcelona		Barcelona ciutat	
	Alumnat estranger	Total alumnat	Alumnat estranger	Total alumnat	Alumnat estranger	Total alumnat
1999-2000	19.710	995.332	12.458	687.679	5.011	208.911
2000-2001	24.787	989.551	15.833	626.833	6.573	226.980

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Segons la web de l'Ajuntament de Barcelona, la disminució de la població escolar total es deu als efectes progressius de la davallada de la natalitat, però a Barcelona s'observen diferències absolutes i relatives importants per etapes entre el cursos 97-98 i 98-99 i entre el 98-99 i el 99-00 segons les dades oficials de l'Ajuntament: Barcelona ha passat de més de 2.000 alumnes de diferència a l'Educació Infantil a només 100, i de

més de 4.000 alumnes de diferència a l'Educació Primària a 1.000 en els darrers dos cursos considerats. Hi ha un fre en el descens, tot i que sembla encara aventurat atribuir-lo a la presència d'alumnat estranger *no previst*[67] en els possibles efectes del comportament demogràfic de la població autòctona.

Des de la perspectiva de les grans àrees d'origen, en l'agrupació que proposa el Departament d'Ensenyament fins el moment, mentre al curs escolar 2000-01 a Catalunya el 43% de l'alumnat estranger és originari del Magrib i gairebé un terç procedeix de Llatinoamèrica, més de la meitat de l'alumnat estranger de Barcelona prové de Llatinoamèrica i els alumnes de nacionalitats nordafricanes representen el 14,2%. Les agrupacions de països i àrees de l'Estadística d'Ensenyament classifiquen en una mateixa categoria tot l'alumnat d'origen asiàtic, que ocupa globalment la segona posició a la ciutat de Barcelona, el 16,7%, i que numèricament representa més de la meitat de tot l'alumnat d'origen asiàtic de Catalunya d'aquestes etapes, on només representa el 7,2%. A Barcelona, seguint les proporcions del padró (any 2000), l'alumnat estranger d'origen asiàtic és més divers que a qualsevol altra àmbit territorial ja que s'hi ha de distingir, si més no, les situacions socioculturals i familiars dels alumnes de Japó, Xina, Filipines i els països de l'Indostan, els dos darrers amb una presència totalment dominant a la ciutat i anecdòtica fora d'ella, en comparació amb el context de Catalunya i fins i tot amb el de l'Estat. Proporcionalment, les àrees d'origen que guanyen més alumnes respecte al curs anterior són la categoria 'Resta d'Europa', en especial els alumnes originaris dels països de l'antiga Europa de l'Est, i Llatinoamèrica, però les altres àrees de països pobres totes guanyen alumnat, tot i que aquests guanys en alumnat es reparteixen d'una forma força constant als nivells infantils i obligatoris, que augmenten entre el 24 i el 30%.

Considerant tots els nivells preuniversitaris, ha augmentat la desproporció entre l'alumnat estranger matriculat als centres de titularitat pública en relació al curs anterior: el curs 1999-00 es repartien entre un 66% als centres públics i un 33% als

[67] Els documents sobre escolarització que es troben a la web del MECD afirmen rotundament que l'augment produït en els efectius d'alumnat d'Educació Infantil pel conjunt de l'Estat es 'debido al aumento de oferta de escolarización para los niños de 3 años (...) y por otra al ligero repunte de los nacimientos (...), unido al crecimiento de la inmigración'. En relació a la resta d'etapes educatives obligatòries informa de que 'la creiciente incorporación de alumnos extranjeros influye de forma importante (...) con un aumento del 30% respecto al curso anterior (...) por lo que el descenso de alumnos en enseñanzas obligatorias se ve atenuado por la escolarización de alumnado procedente de otros paises'.

centres privats (concertats o no), però el curs 00-01 a Barcelona els centres públics matriculen el 69, 4% de l'alumnat estranger i els centres privats el 30,4%. En les etapes d'Educació Infantil, Educació Primària i ESO a Catalunya, l'alumnat estranger s'escolaritza en un 84% a l'escola pública; en canvi, a Barcelona, que té unes proporcions més altes que el conjunt de Catalunya d'alumnat estranger sobre el total tant a l'escola pública com a la privada, una proporció menor d'aquest alumnat, el 72,3%, s'escolaritza a l'escola pública. Per entendre aquesta discrepància cal tenir en compte dos factors: algunes estratègies d'escolarització als centres de titularitat privada concertada per part d'alguns col·lectius i la greu deficiència de places públiques en els ensenyaments obligatoris que pateix la ciutat.

2.4.2.2. La distribució de l'alumnat estranger per nivells educatius i titularitat dels centres on s'escolaritza.

L'Educació Primària i l'ESO són els nivells educatius que concentren la major part dels alumnes estrangers matriculats a Barcelona ciutat. El 34,89% dels alumnes estrangers estan cursant Educació Primària, i el 31,42% ESO. Lògicament, l'Educació Infantil té unes proporcions globals més baixes d'alumnat estranger, tot i que aquesta distribució varia segons els diferents orígens: els alumnes originaris dels països més rics estan matriculats sobretot a l'Educació Infantil, en primer lloc, i a l'Educació Primària, en segon lloc, mentre que, en termes generals, la major part dels alumnes originaris dels països pobres estan matriculats a l'Educació Primària, en primer lloc, i a l'Educació Secundària, en segon lloc.

Els propers cursos acadèmics anirà emergint la població més petita de nacionalitat estrangera nascuda a Barcelona en el segon cicle d'Educació Infantil. Ara bé, tot i ser obvi que diverses estratègies educatives i pràctiques de criança segons els grups d'origen impliquen també usos diferents de la oferta educativa de l'escola bressol, cal recordar la no gratuïtat d'aquesta etapa i l'enorme dèficit de places existent, que es cobreixen pràcticament en la seva totalitat per les escoles bressol municipals pel que fa al sector públic. D'altra banda, un estudi més acurat de l'alumnat estranger a les escoles municipals de Barcelona revela l'elevada presència d'alumnes de totes les àrees

d'origen a les 39 escoles bressol, representatives de la població estrangera a Ciutat Vella a les 5 escoles bressol municipals que hi ha al districte[68]. En algunes nacionalitats, però, sembla clar que la inserció laboral de les dones atès el seu projecte migratori es reflecteix en l'Educació Infantil, per exemple, els alumnes estrangers originaris de Filipines tenen una presència proporcional més alta en aquesta etapa, el 35,53%. Ara bé, altres orígens totalment distanciats pel que fa a condicions socioeconòmiques i d'inserció també tenen més d'un terç dels alumnes de la seva nacionalitat escolaritzats a aquesta primera etapa, per exemple, els EUA i la Unió Europea.

TAULA 16. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Educació Infantil			Educació Primària			ESO		
	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell
EUROPA									
Unió Europea-15	155	11,12	30,16	146	6,37	28,40	103	4,99	20,04
Europa Central i Oriental	81	5,81	21,95	122	5,32	33,06	111	5,38	30,08
Altres països europeus	4	0,29	4,94	12	0,52	14,81	16	0,77	19,75
AMÈRICA									
EUA i Canadà	39	2,80	39,80	28	1,22	28,57	18	0,87	18,37
República Dominicana	95	6,81	16,70	196	8,55	34,45	250	12,11	43,94
Mèxic	18	1,29	26,87	27	1,18	40,30	15	0,73	22,39
Cuba	10	0,72	12,20	25	1,09	30,49	28	1,36	34,15
Resta Amèrica Central	27	1,94	15,88	63	2,75	37,06	64	3,10	37,65
Argentina	46	3,30	22,01	68	2,97	32,54	62	3,00	29,67
Perú	85	6,10	11,84	218	9,51	30,36	279	13,51	38,86
Brasil	20	1,43	13,61	47	2,05	31,97	57	2,76	38,78
Colòmbia	79	5,67	17,06	202	8,81	43,63	129	6,25	27,86
Uruguai	15	1,08	25,42	18	0,78	30,51	18	0,87	30,51
Xile	36	2,58	25,53	51	2,22	36,17	36	1,74	25,53
Resta de Sud-Amèrica	196	14,06	24,84	314	13,69	39,80	220	10,65	27,88
ÀFRICA									
Marroc	199	14,28	23,17	329	14,35	38,30	257	12,45	29,92
Algèria	11	0,79	30,56	11	0,48	30,56	9	0,44	25,00
Resta Magrib Nordàfrica	5	0,36	55,56	2	0,09	22,22	1	0,05	11,11
Àfrica Subsahariana	18	1,29	15,38	37	1,61	31,62	34	1,65	29,06
Resta d'Àfrica	8	0,57	22,86	16	0,70	45,71	4	0,19	11,43
ÀSIA									
Orient Mitjà	11	0,79	15,94	19	0,83	27,54	28	1,36	40,58
Índia	12	0,86	21,43	16	0,70	28,57	19	0,92	33,93
Pakistan	31	2,22	12,11	125	5,45	48,83	92	4,46	35,94
Bangla Desh	7	0,50	29,17	10	0,44	41,67	5	0,24	20,83
Filipines	97	6,96	35,53	78	3,40	28,57	83	4,02	30,40
Xina	34	2,44	14,11	82	3,58	34,02	107	5,18	44,40
Japó	42	3,01	84,00	5	0,22	10,00	2	0,10	4,00
Corea del Sud	7	0,50	21,88	10	0,44	31,25	9	0,44	28,13
Àsia Central	-	-	-	7	0,31	77,78	-	-	-
Resta d'Àsia	3	0,22	10,71	9	0,39	32,14	9	0,44	32,14
OCEANIA	3	0,22	100,00	-	-	-	-	-	-
Total estrangers	**1.394**	**100,00**	**21,21**	**2.293**	**100,00**	**34,89**	**2.065**	**100,00**	**31,42**
Total alumnes	**47.801**			**72.760**			**55.262**		
% estrangers	**2,92**			**3,15**			**3,74**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

[68] Carrasco, S i Soto, P, op cit.

TAULA 16. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Batxillerat			CFGM i CFGS			EE			Total		
	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell
EUROPA												
Unió Europea-15	79	17,06	15,37	27	8,91	5,25	4	7,27	0,78	**514**	**7,82**	**100,00**
Europa Central i Oriental	39	8,42	10,57	16	5,28	4,34	-	-	-	**369**	**5,61**	**100,00**
Altres països europeus	21	4,54	25,93	23	7,59	28,40	5	9,09	6,17	**81**	**1,23**	**100,00**
AMÈRICA												
EUA i Canadà	9	1,94	9,18	2	0,66	2,04	2	3,64	2,04	**98**	**1,49**	**100,00**
República Dominicana	13	2,81	2,28	8	2,64	1,41	7	12,73	1,23	**569**	**8,66**	**100,00**
Mèxic	6	1,30	8,96	-	-	-	1	1,82	1,49	**67**	**1,02**	**100,00**
Cuba	8	1,73	9,76	10	3,30	12,20	1	1,82	1,22	**82**	**1,25**	**100,00**
Resta Amèrica Central	9	1,94	5,29	6	1,98	3,53	1	1,82	0,59	**170**	**2,59**	**100,00**
Argentina	23	4,97	11,00	8	2,64	3,83	2	3,64	0,96	**209**	**3,18**	**100,00**
Perú	60	12,96	8,36	75	24,75	10,45	1	1,82	0,14	**718**	**10,92**	**100,00**
Brasil	11	2,38	7,48	12	3,96	8,16	-	-	-	**147**	**2,24**	**100,00**
Colòmbia	29	6,26	6,26	20	6,60	4,32	4	7,27	0,86	**463**	**7,04**	**100,00**
Uruguai	5	1,08	8,47	3	0,99	5,08	-	-	-	**59**	**0,90**	**100,00**
Xile	10	2,16	7,09	8	2,64	5,67	-	-	-	**141**	**2,15**	**100,00**
Resta de Sud-Amèrica	38	8,21	4,82	19	6,27	2,41	2	3,64	0,25	**789**	**12,00**	**100,00**
ÀFRICA												
Marroc	33	7,13	3,84	28	9,24	3,26	13	23,64	1,51	**859**	**13,07**	**100,00**
Algèria	1	0,22	2,78	2	0,66	5,56	2	3,64	5,56	**36**	**0,55**	**100,00**
Resta Magrib Nordàfrica	-	-	-	1	0,33	11,11	-	-	-	**9**	**0,14**	**100,00**
Àfrica Subsahariana	11	2,38	9,40	15	4,95	12,82	2	3,64	1,71	**117**	**1,78**	**100,00**
Resta d'Àfrica	3	0,65	8,57	4	1,32	11,43	-	-	-	**35**	**0,53**	**100,00**
ÀSIA												
Orient Mitjà	10	2,16	14,49	-	-	-	1	1,82	1,45	**69**	**1,05**	**100,00**
Índia	5	1,08	8,93	4	1,32	7,14	-	-	-	**56**	**0,85**	**100,00**
Pakistan	1	0,22	0,39	4	1,32	1,56	3	5,45	1,17	**256**	**3,89**	**100,00**
Bangla Desh	2	0,43	8,33	-	-	-	-	-	-	**24**	**0,37**	**100,00**
Filipines	9	1,94	3,30	2	0,66	0,73	4	7,27	1,47	**273**	**4,15**	**100,00**
Xina	16	3,46	6,64	2	0,66	0,83	-	-	-	**241**	**3,67**	**100,00**
Japó	1	0,22	2,00	-	-	-	-	-	-	**50**	**0,76**	**100,00**
Corea del Sud	5	1,08	15,63	1	0,33	3,13	-	-	-	**32**	**0,49**	**100,00**
Àsia Central	1	0,22	11,11	1	0,33	11,11	-	-	-	**9**	**0,14**	**100,00**
Resta d'Àsia	5	1,08	17,86	2	0,66	7,14	-	-	-	**28**	**0,43**	**100,00**
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**3**	**0,05**	**100,00**
Total estrangers	**463**	**100,00**	**7,04**	**303**	**100,00**	**4,61**	**55**	**100,00**	**0,84**	**6.573**	**100,00**	**100,00**
Total alumnes	**29.496**			**19.720**			**1.999**			**227.038**		
% estrangers	**1,57**			**1,54**			**2,75**			**2,90**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Els alumnes originaris dels països més rics tenen una presència proporcional més alta als nivells educatius postobligatoris de trajectòria acadèmica (Batxillerats) que els alumnes originaris dels països pobres i, en termes generals, aquests darrers són més presents als ensenyaments postobligatoris de caràcter tècnic (Cicles Formatius), però els efectius encara tan reduïts d'alumnat estranger als ensenyaments postobligatoris no permeten una anàlisi comparativa. Sí que s'observen algunes diferències entre els Cicles Formatius de Grau Mitjà i els de Grau Superior: en aquests darrers hi tornem a trobar alguns alumnes originaris de països rics que pràcticament havien desaparegut dels CFGM. Però tret d'aquestes línies generals, trobem estudiants de totes les procedències a gairebé tots els nivells educatius, generalment més alta si la permanència del col·lectiu és llarga. Per exemple, un bon nombre d'estudiants peruans i altres llatinoamericans al Batxillerat, i una quarta part d'estudiants peruans també entre tots els estudiants

estrangers de CFGM i CFGS, on predomina en canvi el conjunt de nacionalitats de la categoria 'altres països europeus'.

La proporció d'alumnes estrangers amb necessitats educatives especials derivades de discapacitats físiques i/o psíquiques, i que estan escolaritzats en centres especialitzats seguint un currículum i una atenció adaptats, és baixa (0,84% de mitjana, corresponent a 55 nois i noies en tota la ciutat), però alguns casos fan pensar en alguna presència més alta per algunes situacions de risc també més altes en algunes patologies, tot i que el nombre tan baix d'efectius n'impedeix formular cap inferència.

TAULA 17. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. CONTINUA.

Origen	Educació Infantil			Educació Primària			ESO		
	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell
Unió Europea	340	11.1	27.9	406	6.7	33.3	270	5.2	22.1
Resta d'Europa	144	4.7	17.9	277	4.6	34.4	242	4.7	30.0
Magrib	1.000	32.6	18.3	2.266	37.6	41.5	1.931	37.1	35.4
Resta d'Àfrica	186	6.1	28.7	283	4.7	43.6	121	2.3	18.6
Amèrica del Nord	46	1.5	29.9	48	0.8	31.2	33	0.6	21.4
Centre i Sudamèrica	1.012	33.0	16.9	2.200	36.5	36.8	2.055	39.5	34.3
Àsia i Oceania	340	11.1	21.7	553	9.2	35.3	551	10.6	35.2
Total estrangers	**3.068**	**100**	**19.4**	**6.033**	**100**	**38.1**	**5.203**	**100**	**32.9**
Total alumnes	**147.714**			**235.049**			**126.724**		
% estrangers	**2.1**			**2.6**			**4.1**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 17 (CONTINUACIÓ). ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Batxillerat			CFGM i CFGS			Educació Especial			Total		
	N	% per	% per	N	% per	% per	N	% per	% per	N	% per	% per
Unió Europea	156	17.3	12.8	43	8.3	3.5	5	4.6	0.4	**1.220**	**7.7**	**100.0**
Resta d'Europa	84	9.3	10.4	52	10.1	6.5	7	6.4	0.9	**806**	**5.1**	**100.0**
Magrib	109	12.1	2.0	102	19.7	1.9	47	43.1	0.9	**5.455**	**34.5**	**100.0**
Resta d'Àfrica	22	2.4	3.4	30	5.8	4.6	7	6.4	1.1	**649**	**4.1**	**100.0**
Amèrica del Nord	22	2.4	14.3	3	0.6	1.9	2	1.8	1.3	**154**	**1.0**	**100.0**
Centre i Sudamèrica	422	46.7	7.1	264	51.1	4.4	31	28.4	0.5	**5.984**	**37.8**	**100.0**
Àsia i Oceania	88	9.7	5.6	23	4.4	1.5	10	9.2	0.6	**1.565**	**9.9**	**100.0**
Total estrangers	**903**	**100**	**5,7**	**517**	**100**	**3,3**	**109**	**100**	**0,7**	**15.833**	**100**	**100,0**
Total alumnes	**72.319**			**41.220**			**3.891**			**626.917**		
% estrangers	**1.2**			**1.3**			**2.8**			**2.5**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 18. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA. CURS ESCOLAR 2000-2001. CONTINUA.

Origen	Educació Infantil			Educació Primària			ESO		
	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell
Unió Europea	562	11.7	22.6	905	9.4	36.3	669	8.2	26.9
Resta d'Europa	234	4,9	16,1	520	5,4	35,7	452	5,5	31,0
Magrib	1.877	39,1	18,2	4.251	44,2	41,1	3.739	45,7	36,2
Resta d'Àfrica	514	10.7	37.8	583	6.1	42.9	177	2.2	13.0
Amèrica del Nord	52	1.1	25.7	64	0.7	31.7	51	0.6	25.2
Centre i Sudamèrica	1.188	24.7	16.6	2.660	27.7	37.2	2.458	30.1	34.4
Àsia i Oceania	377	7.8	21.1	635	6.6	35.5	631	7.7	35.3
Total estrangers	**4.804**	**100.0**	**19.4**	**9.618**	**100.0**	**38.8**	**8.177**	**100.0**	**33.0**
Total alumnes	**216.393**			**346.604**			**257.318**		
% estrangers	**2.2**			**2.8**			**3.2**		

Font: Elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 18. (CONTINUACIÓ). ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Batxillerat			CFGM i CFGS			Educació Especial			Total		
	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell	N	% per origen	% per nivell
Unió Europea	254	20.6	10.2	87	11.5	3.5	14	7.1	0.6	**2.491**	**10.0**	**100.0**
Resta d'Europa	148	12.0	10.2	96	12.7	6.6	7	3.6	0.5	**1.457**	**5.9**	**100.0**
Magrib	175	14.2	1.7	198	26.2	1.9	99	50.5	1.0	**10.339**	**41.7**	**100.0**
Resta d'Àfrica	28	2.3	2.1	35	4.6	2.6	21	10.7	1.5	**1.358**	**5.5**	**100.0**
Amèrica del Nord	29	2.3	14.4	4	0.5	2.0	2	1.0	1.0	**202**	**0.8**	**100.0**
Centre i Sudamèrica	494	40.0	6.9	310	41.0	4.3	42	21.4	0.6	**7.152**	**28.9**	**100.0**
Àsia i Oceania	107	8.7	6.0	27	3.6	1.5	11	5.6	0.6	**1.788**	**7.2**	**100.0**
Total estrangers	**1.235**	**100.0**	**5.0**	**757**	**100.0**	**3.1**	**196**	**100.0**	**0.8**	**24.787**	**100.0**	**100.0**
Total alumnes	**101.862**			**59.068**			**5.891**			**987.136**		
% estrangers	**1.2**			**1.3**			**3.3**			**2.5**		

Font: Elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

A la Regió Metropolitana es repeteixen amb claredat i pràcticament amb situacions molt empatades, el rànquing d'àrees d'origen de l'alumnat estranger en les grans categories de Llatinoamèrica i Magrib, Àsia i Unió Europea, Resta d'Europa i a una certa distància, Resta d'Àfrica. En relació amb els alumnes més joves, Llatinoamèrica és igualment l'àrea d'origen global que més ha crescut entre el curs 99-00 i el 00-0, i també és la que es troba més representada a tots els nivells educatius. La titularitat privada és molt més baixa que a Barcelona, només un 18,7%. En el conjunt de Catalunya, tal com hem vist més amunt en relació als tres primers nivells d'ensenyament, hi ha un predomini de l'alumnat de l'àrea del Magrib, bàsicament alumnes marroquins.

Finalment, des del punt de vista d'algunes necessitats i particularitats específiques de l'alumnat estranger, les úniques dades disponibles es refereixen a l'alumnat estranger definit com d'Incorporació Tardana, que fa referència explícita a la *desigualtat* davant del nostre sistema educatiu, i a l'alumnat que rep formació en alguna religió no majoritària, que fa referència a la persistència d'algunes característiques culturalment específiques dins del currículum i l'espai escolar i, per tant, a la *diversitat*, representada únicament pel Catolicisme, l'Església Evangèlica, el Judaisme i l'Islam.

Des d'aquestes perspectives i classificacions, les dades disponibles resulten estranyes i la informació que se'n pot desprendre és força decebedora. Segons les dades corresponents al curs 99-00 només es va acollir un alumne d'Incorporació Tardana a la ciutat de Barcelona per Educació Infantil i 40 a l'ESO, informació que, si més no, contrasta amb la percepció que en tenen els docents.

Pel que fa a les religions esmentades, no tenim dades sobre quins alumnes són estrangers entre els alumnes que estudien alguna religió a l'escola, que són la meitat dels alumnes de Barcelona a l'ESO. A l'Educació Primària, a més, ignorem quants estudien alguna religió, ja que les dades oficials del Departament d'Ensenyament no inclouen la columna 'Cap religió' en aquesta etapa educativa. Indirectament, se'ns dóna a entendre que tots els que no consten en les religions minoritàries contemplades (evangèlica, jueva i islàmica) són practicants de la catòlica. A part d'aquestes distorsions, sabem que hi ha un nombre important d'alumnat llatinoamericà que practica aquesta religió; i podem suposar que probablement són d'origen estranger (amb un repertori de nacionalitats des del Marroc fins a Pakistan) els 286 alumnes d'Educació Infantil i Primària a la ciutat que estudien la religió islàmica i els 38 de l'ESO. La Regió Metropolitana de Barcelona acumula la proporció més alta d'alumnat de Catalunya que estudia la religió islàmica: la meitat dels d'Educació Primària (748) i el 70% de l'ESO (133).

Quant a la titularitat, l'informe de l'OPIB *La immigració estrangera a Barcelona* (1997) assenyala una situació força equilibrada pel curs 96-97: del total dels 4.360 alumnes 'nascuts' a l'estranger, el 51% estava escolaritzat al sector públic i el 49% al sector privat, amb algunes diferències segons les àrees d'origen entre les que només

destacaven en els extrems alguns països africans i asiàtics per fer ús gairebé exclusiu del sector públic; i Japó, per fer ús exclusiu del sector privat. Actualment, tal com es pot observar a la primera Taula d'aquest apartat, la majoria d'alumnes d'origen estranger de totes les etapes i estudis preuniversitaris estan matriculats a centres d'ensenyament de titularitat pública, un 69,4% del total, però la distribució general d'efectius entre titularitats depèn de l'origen dels alumnes: els alumnes originaris dels països més rics tenen una presència relativament més elevada a l'ensenyament de titularitat privada, amb l'exemple extrem de Japó, que no té cap alumne matriculat a cap centre d'educació infantil i primària públic a Barcelona, seguit de la categoria 'altres europeus' (Noruega, Suïssa i altres països rics no comunitaris).

Exemples:

TAULA 19. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. PAÏSOS MÉS RICS. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Titularitat Pública	Titularita Privada
UE-15	48,2	51,8
Altres europeus	13,6	86,4
EUA i Canadà	49,0	51,0
Japó	4,0	96,0
Corea del Sud	43,8	56,3

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Els alumnes originaris dels països pobres tendeixen a matricular-se més a l'ensenyament públic que a l'ensenyament privat, com es desprèn de la Taula següent

Exemples:

TAULA 20. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. PAÏSOS POBRES. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. (I).

Origen	Titularitat Pública	Titularitat Privada
Europa Cental i Oriental	61,0	39,0
Rep. Dominicana	86,8	13,2
Perú	67,5	32,5
Colòmbia	72,8	27,2
Marroc	90,0	10,0
Pakistan	92,6	7,4

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Però entre aquest segon grup hi ha alguns sectors de població d'algunes nacionalitats que tenen una presència més alta a l'ensenyament privat, amb independència de la importància numèrica dels seus efectius, i de l'existència de xarxes migratòries consolidades en destí, però no de factors que fan coincidir, per exemple, els infants filipins amb els infants xinesos o bé equatoguineans. Entre els primers i els tercers, poden ser valorades les escoles de tendència confessional catòlica com espais de pràctiques comunitàries més acollidors en el procés migratori, mentre que els segons poden fer aquesta opció en l'escolarització dels fills i filles per raons relacionades amb el tipus de promoció que fan algunes escoles privades concertades, emfasitzant un discurs sobre la disciplina en els aprenentatges i un nivell educatiu més alt.

Exemples:

TAULA 21. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. PAÏSOS POBRES. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. (II).

Origen	Titularitat Pública	Titularita Privada
Mèxic	46,3	53,7
Àfrica Subsahariana	58,1	41,9
Índia	44,6	55,4
Filipines	35,5	64,5
Resta d'Àsia	39,3	60,7

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Els nivells educatius on la proporció d'alumnes estrangers matriculats a l'ensenyament privat és més elevada són l'Educació Infantil (37,4%), el Batxillerat (39,1%) i els Cicles Formatius (71,3%). Aquest fet té molt a veure amb la desproporció de centres de titularitat pública i privada de l'oferta educativa en aquests nivells educatius. Els nivells educatius en els que els alumnes originaris de la UE-15 es matriculen amb més freqüència a l'ensenyament de titularitat privada són els Cicles Formatius (88,9%) i l'Educació Infantil (61,9%). Per contra, l'Educació Primària és el nivell educatiu en el que hi ha més alumnes matriculats a l'ensenyament de titularitat pública (66,4%). A la resta de nivells (ESO i Batxillerat) és dóna un equilibri més gran entre titularitats. Amb tot, independentment de l'estructura de l'oferta educativa segons la titularitat dels centres, els alumnes originaris del Marroc, per exemple, es matriculen molt més a l'ensenyament de titularitat pública que al de titularitat privada. Les dades fan palesa la

diversitat interna que caracteritza els grups de persones d'origen immigrant estranger de Barcelona, però les diferències també són internes a cada grup segons factors d'ordre socioeconòmic, de projectes migratoris i d'estratègies educatives familiars i això és observable indirectament. Vegem-ho amb més detall.

-L'alumnat estranger a l'Educació Infantil

L'informe de l'OCDE *Education at a glance* (2001) assenyala la importància de l'educació pre-escolar, atès el paper clau de l'educació i l'atenció a la primera infància per a construir les bases de la formació al llarg de la vida, així com per garantir l'accés equitatiu a les oportunitats d'aprenentatge escolar més endavant. Essent el sistema educatiu espanyol dels que preveuen una escolarització universal[69] entre els 3 i els 4 anys, encara sembla més necessari fer un esforç per fomentar l'escolarització plena abans dels tres anys entre l'alumnat d'origen immigrant estranger, per moltes més raons, a banda de les exposades: per a què els infants entrin en contacte amb les llengües majoritàries i es familiaritzin amb un espai i uns usos educatius progressivament formals, per a què els seus familiars i cuidadors habituals es facin una idea global del sistema educatiu i molts dels seus requisits implícits des d'un moment educatiu més flexible, més orientat a l'acompanyament i a la negociació en les funcions educatives i de maternatge, àmbit en el qual poden plantejar més dubtes. Més encara quan el Departament d'Ensenyament informa, creiem que amb alguna exageració, que aquesta taxa d'escolarització és del 25% a l'edat d'un any i gairebé del 50% als dos anys per la població global, i això sense places escolars subvencionades per tothom en el primer cicle d'educació infantil.

Els orígens més freqüents entre els alumnes estrangers matriculats a l'Educació Infantil a la ciutat de Barcelona són, per grans agrupacions, Centre i Sudamèrica (44,9%), el Magrib (15,2%) i la UE (11,1%). Segons la classificació més desagregada del CIDOB, els orígens són: Marroc (país del que procedeixen el 14,3% dels alumnes matriculats en aquest nivell educatiu), l'agrupació Resta de Sud-Amèrica (14,1%), la UE-15 (11,1%), Filipines (7,0%), Rep. Dominicana (6,8%), Perú (6,1%), l'agrupació Europa Central i Oriental (5,8%) i Colòmbia (5,7%), ordre que s'altera si observem la titularitat, però que

[69] S'entèn per 'escolarització universal' la que arriba amb normalitat al 90% de la població, dins del que preveu cada sistema educatiu.

també tradueix la diversitat interna de posicions i estratègies dins de cada nacionalitat i agrupació.

Dels 1.394 alumnes estrangers matriculats a l'Educació Infantil de la ciutat de Barcelona, una mica més d'un terç tenen entre 0 i 2 anys i la resta tenen entre 3 i 5 anys. Això indica, si més no, que la majoria dels infants fills i filles de mares nascudes a l'estranger encara no han accedit al sistema educatiu, i reforça la idea que aquest volum més gran de naixements farà créixer els efectius de P3 més del previst a curt termini, però cal tenir en compte que ja s'observa un creixement important dels alumnes matriculats a l'etapa envers el curs anterior, que comptava amb 1.036 alumnes estrangers, amb totes les precaucions possibles. Cal tenir en compte que els alumnes procedents de certs orígens presenten proporcions similars al primer i segon cicle d'aquest nivell educatiu, per exemple els de la UE i que, a més, els percentatges entre cicles estan més equilibrats en els centres de titularitat privada, en part com a conseqüència de la competència per les places des dels primers nivells que estableixen alguns centres privats; entre d'altres orígens rics, l'escolarització pre-escolar no està gens arrelada i també contribueixen al desequilibri entre cicles.

Pel que fa a les distribucions dels alumnes originaris de països pobres, es poden observar diferències similars. Per exemple, els alumnes de Filipines matriculats a l'Educació Infantil de titularitat pública tenen una presència similar al primer i al segon cicle d'aquest nivell educatiu (53,6% i 46,4% respectivament), mentre que la seva presència és menor al primer cicle de titularitat privada, que no està concertada, tot i tenir tendència a estar escolaritzats en centres concertats, iniciant l'accés a aquests centres al segon cicle. En canvi, els alumnes originaris del Marroc tendeixen a matricular-se amb una freqüència similar al primer i al segon cicle de l'Educació Infantil, tant en el cas de la titularitat pública com en el de la privada. En tercer lloc, els alumnes originaris de la República Dominicana matriculats a l'Educació Infantil es troben majoritàriament concentrats en el primer cicle (un 73% en el cas de la titularitat pública i un 71,4% en el de la privada). Aquest tipus de distribució deu tenir a veure necessàriament més amb factors d'ordre demogràfic i de moments en el cicle del procés migratori que amb les estratègies educatives de les famílies. Sí que respon a una estratègia, en canvi, el fet que hi ha una tendència a matricular els fills i filles de

famílies de països llatinoamericans com Mèxic, Cuba, l'agrupació Resta d'Amèrica Central i Perú en el primer cicle de l'Educació Infantil de titularitat privada per passar parcialment a matricular els fills i filles en centres de titularitat pública en l'Educació Primària o fins i tot en un segon any d'Educació Infantil, quan es pot optar a una plaça. Finalment, les dades semblen indicar que les famílies originàries dels altres països asiàtics (des dels xinesos fins els pakistanesos, per esmentar dos models diferenciats) tenen una tendència molt menor a matricular els seus fills i filles en el primer cicle d'Educació Infantil.

TAULA 22. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ORIGEN SEGONS EDAT. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	< 1 any	1 any	2 anys	0-2 anys			3 anys	4 anys	5 anys	3-5 anys			Total		
	N	N	N	N	% origen	% grups edat	N	N	N	N	% origen	% grups edat	N	% origen	% grups edat
EUROPA															
Unió Europea-15	2	6	13	21	7,2	35,6	12	15	11	38	6,6	64,4	59	6,8	100,0
Europa Central i Oriental	-	2	3	5	1,7	10,9	11	17	13	41	7,1	89,1	46	5,3	100,0
Resta països europeus	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	0,3	100,0	2	0,2	100,0
AMÈRICA															
EUA i Canadà	-	2	2	4	1,4	30,8	2	4	3	9	1,6	69,2	13	1,5	100,0
República Dominicana	9	22	23	54	18,4	73,0	8	5	7	20	3,5	27,0	74	8,5	100,0
Mèxic	-	1	-	1	0,3	11,1	1	6	1	8	1,4	88,9	9	1,0	100,0
Cuba	-	-	2	2	0,7	40,0	-	-	3	3	0,5	60,0	5	0,6	100,0
Resta Amèrica Central	-	-	2	2	0,7	11,8	3	5	7	15	2,6	88,2	17	1,9	100,0
Argentina	1	3	4	8	2,7	24,2	6	7	12	25	4,3	75,8	33	3,8	100,0
Perú	2	13	18	33	11,3	57,9	6	6	12	24	4,1	42,1	57	6,5	100,0
Brasil	-	2	1	3	1,0	25,0	1	2	6	9	1,6	75,0	12	1,4	100,0
Colòmbia	-	1	3	4	1,4	7,0	12	25	16	53	9,2	93,0	57	6,5	100,0
Uruguai	-	1	-	1	0,3	9,1	-	5	5	10	1,7	90,9	11	1,3	100,0
Xile	-	1	2	3	1,0	13,0	5	6	9	20	3,5	87,0	23	2,6	100,0
Resta de Sud-Amèrica	4	7	14	25	8,5	17,7	34	34	48	116	20,0	82,3	141	16,2	100,0
ÀFRICA															
Marroc	7	27	61	95	32,4	50,8	28	31	33	92	15,9	49,2	187	21,4	100,0
Algèria	-	3	-	3	1,0	30,0	1	6	-	7	1,2	70,0	10	1,1	100,0
Resta Magrib-Nordàfrica	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	0,3	100,0	2	0,2	100,0
Àfrica Subsahariana	1	3	1	5	1,7	38,5	5	2	1	8	1,4	61,5	13	1,5	100,0
Resta d'Àfrica	-	-	1	1	0,3	16,7	2	-	3	5	0,9	83,3	6	0,7	100,0
ÀSIA															
Orient Mitjà	-	1	1	2	0,7	25,0	1	2	3	6	1,0	75,0	8	0,9	100,0
Índia	-	-	1	1	0,3	25,0	1	1	1	3	0,5	75,0	4	0,5	100,0
Pakistan	1	-	-	1	0,3	3,6	8	10	9	27	4,7	96,4	28	3,2	100,0
Bangla Desh	-	-	1	1	0,3	25,0	-	2	1	3	0,5	75,0	4	0,5	100,0
Filipines	1	8	6	15	5,1	53,6	3	8	2	13	2,2	46,4	28	3,2	100,0
Xina	-	1	1	2	0,7	10,5	7	5	5	17	2,9	89,5	19	2,2	100,0
Japó	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Corea del Sud	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,2	100,0	1	0,1	100,0
Àsia Central	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resta d'Àsia	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	0,3	100,0	2	0,2	100,0
OCEANIA	-	1	-	1	0,3	100,0	-	-	-	-	-	-	1	0,1	100,0
Total estrangers	**28**	**105**	**160**	**293**	**100,0**	**33,6**	**158**	**208**	**213**	**579**	**100,0**	**66,4**	**872**	**100,0**	**100,0**
Total alumnes	**nd**	**nd**	**nd**	**2.556**			**nd**	**nd**	**nd**	**13.962**			**16.518**		
% alumnes estrangers	**nd**	**nd**	**nd**	**11,5**			**nd**	**nd**	**nd**	**4,1**			**5,3**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 23 ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ORIGEN SEGONS EDAT. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

	< 1 any	1 any	2 anys	0-2 anys			3 anys	4 anys	5 anys	0-5 anys			Total		
	N	N	N	N	% origen	% grups edat	N	N	N	N	% origen	% grups edat	N	% origen	% grups edat
EUROPA															
Unio Europea-15	6	15	27	48	25,8	50,0	25	11	12	48	14,3	50,0	96	18,4	100,0
Europa Central i Oriental	2	-	8	10	5,4	28,6	9	6	10	25	7,4	71,4	35	6,7	100,0
Altres països europeus	-	1	-	1	0,5	50,0	1	-	-	1	0,3	50,0	2	0,4	100,0
AMÈRICA															
EUA i Canadà	-	-	8	8	4,3	30,8	6	4	8	18	5,4	69,2	26	5,0	100,0
República Dominicana	3	5	7	15	8,1	71,4	4	1	1	6	1,8	28,6	21	4,0	100,0
Mèxic	-	1	4	5	2,7	55,6	2	1	1	4	1,2	44,4	9	1,7	100,0
Cuba	1	3	-	4	2,2	80,0	-	-	1	1	0,3	20,0	5	1,0	100,0
Resta Amèrica Central	-	2	5	7	3,8	70,0	1	2	-	3	0,9	30,0	10	1,9	100,0
Argentina	-	2	3	5	2,7	38,5	-	2	6	8	2,4	61,5	13	2,5	100,0
Perú	3	8	6	17	9,1	60,7	5	1	5	11	3,3	39,3	28	5,4	100,0
Brasil	1	2	-	3	1,6	37,5	2	1	2	5	1,5	62,5	8	1,5	100,0
Colòmbia	-	-	3	3	1,6	13,6	3	5	11	19	5,7	86,4	22	4,2	100,0
Uruguai	-	-	1	1	0,5	25,0	1	1	1	3	0,9	75,0	4	0,8	100,0
Xile	-	-	-	-	-	-	4	9	-	13	3,9	100,0	13	2,5	100,0
Resta de Sud-Amèrica	5	5	12	22	11,8	40,0	12	3	18	33	9,8	60,0	55	10,5	100,0
ÀFRICA															
Marroc	-	4	1	5	2,7	41,7	5	2	-	7	2,1	58,3	12	2,3	100,0
Algèria	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,3	100,0	1	0,2	100,0
Resta Magrib-Nordàfrica	-	-	-	-	-	-	2	-	1	3	0,9	100,0	3	0,6	100,0
Àfrica Subsahariana	1	1	-	2	1,1	40,0	1	2	-	3	0,9	60,0	5	1,0	100,0
Resta d'Àfrica	1	-	-	1	0,5	50,0	-	-	1	1	0,3	50,0	2	0,4	100,0
ÀSIA															
Orient Mitjà	-	-	1	1	0,5	33,3	1	1	-	2	0,6	66,7	3	0,6	100,0
Índia	-	-	1	1	0,5	12,5	3	1	3	7	2,1	87,5	8	1,5	100,0
Pakistan	-	-	-	-	-	-	1	2	-	3	0,9	100,0	3	0,6	100,0
Bangla Desh	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	0,9	100,0	3	0,6	100,0
Filipines	-	5	8	13	7,0	18,8	23	19	14	56	16,7	81,2	69	13,2	100,0
Xina	1	1	3	5	2,7	33,3	6	3	1	10	3,0	66,7	15	2,9	100,0
Japó	-	1	4	5	2,7	11,9	16	9	12	37	11,0	88,1	42	8,0	100,0
Corea del Sud	-	-	2	2	1,1	33,3	3	1	-	4	1,2	66,7	6	1,1	100,0
Àsia Central	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resta d'Àsia	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0,3	100,0	1	0,2	100,0
OCEANIA	-	-	2	2	1,1	100,0	-	-	-	-	-	-	2	0,4	100,0
Total estrangers	**24**	**56**	**106**	**186**	**100,0**	**35,6**	**138**	**89**	**109**	**336**	**100,0**	**64,4**	**522**	**100,0**	**100,0**
Total alumnes	**nd**	**nd**	**nd**	**9.957**			**nd**	**nd**	**nd**	**21.318**			**31.275**		
% alumnes estrangers	**nd**	**nd**	**nd**	**1,9**			**nd**	**nd**	**nd**	**1,6**			**1,7**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

-L'alumnat estranger a l'Educació Primària

Els orígens més freqüents entre els alumnes estrangers matriculats a l'Educació Primària repeteixen les agrupacions de l'Educació Infantil, però es poden precisar en: Marroc (14,3%), l'agrupació Resta de Sud-Amèrica (13,7%), Perú (9,5%), Colòmbia (8,8%), Rep. Dominicana (8,5%), la UE-15 (6,4%), Pakistan (5,5%) i l'Europa Central i Oriental (5,3%). L'ordenació d'aquesta distribució és molt similar a la que es dóna a l'Educació Infantil, amb les úniques diferències que en aquest cas el pes relatiu dels alumnes originaris de la UE-15 disminueix fins a la meitat, mentre que el dels alumnes originaris dels països pobres augmenta. Alhora, Filipines desapareix del rànquing d'orígens principals i apareix Pakistan, país que incrementa la seva presència d'un 2,2% a un 5,5% sobre el total d'orígens estrangers. Aquests fets poden estar relacionats amb els ritmes i els models migratoris i, en concret, amb l'arribada de nens i nenes en edats de cursar l'Educació Primària com a resultat dels processos de reagrupament familiar.

La major part dels alumnes estrangers matriculats a l'Educació Primària assisteixen a centres de titularitat pública (un 77,5%). De la mateixa manera que passava en el cas de l'Educació Infantil, aquí també es donen diferències pel que fa a la distribució d'alumnes per titularitat segons l'origen de la seva família. Els alumnes estrangers que tenen un pes relatiu més important a l'Educació Primària de titularitat pública són els que procedeixen de Marroc (17,7%), l'agrupació Resta de Sud-Amèrica (13,8%), Rep. Dominicana (9,8%), Perú (9,1%), Colòmbia (8,6%), Pakistan (6,8%) UE-15 (5,5%) i l'Europa Central i Oriental (4,9%), mentre que els orígens més freqüents entre els alumnes estrangers matriculats a l'Educació Infantil de titularitat privada de la ciutat de Barcelona són l'agrupació Resta de Sud-Amèrica (13,2%), Perú (11,0%), Filipines /10.3%), Colòmbia (9,7%), la UE-15 (9,5%), Europa Central i Oriental (6,8%), la Xina (5,2%) i la República Dominicana (4,3%).

La distribució per cicles dels alumnes estrangers matriculats a l'Educació Primària de titularitat pública és molt homogènia, tot i que es percep una concentració sensiblement major d'efectius en el tercer cicle d'aquest ensenyament. En concret, el 31,0% dels alumnes estrangers d'Educació Primària estan matriculats en el primer cicle, el 31,3% en el segon i la resta, un 37,6%, en el tercer. Aquests valors estan molt relacionats amb el fet que l'Educació Primària és un nivell educatiu obligatori i d'alguna forma queda garantida la continuïtat dels alumnes al llarg dels diferents cursos tot i la percepció d'inestabilitat que acompanya l'escolarització de població estrangera menor, però també té a veure amb l'estructura d'edats de la població estrangera de 5/6 anys i d'11/13 anys.

De totes maneres, la distribució dels alumnes estrangers per cicles és diferent segons els orígens atesa la consolidació relativa de la presència del grup migrant en destí i, altre cop, el model migratori: els orígens que més alumnes concentren en el primer cicle de l'Educació Primària de titularitat pública són Índia (50,0%), l'agrupació Resta d'Àfrica (50,0%), Colòmbia (42,8%), la UE-15 (40,2%), Mèxic (40%) i altres llatinoamericans; els orígens que menys proporció d'alumnes registren en el primer cicle d'aquest nivell educatiu de titularitat pública són Cuba, Xina i República Dominicana. Tots tres són orígens que tenen més de la meitat dels seus alumnes d'Educació Primària matriculats en el tercer cicle d'aquest nivell d'ensenyament. En termes generals, però, hi ha un rejoveniment de l'alumnat originari dels països llatinoamericans com a gran agrupació,

amb major presència al primer cicle, i pel que fa a les distribucions entre cicles a l'Educació Primària de titularitat privada, les dades mostren unes tendències globals i particulars molt similars: el 32,6% dels alumnes estan matriculats a primer cicle, el 33,3% al segon i el 34,1% al tercer.

-L'alumnat estranger a l'Ensenyament Secundari Obligatori

Els orígens més comuns entre els alumnes estrangers matriculats a l'ESO són Perú (13,5%), Marroc (12,4%), Rep. Dominicana (12,1%), l'agrupació Resta de Sud-Amèrica (10,7%), Colòmbia (6,2%), l'agrupació Europa Central i Oriental (5,4%), Xina (5,2%) i la UE-15 (5,0%).

El 73,4% dels alumnes estrangers matriculats a l'ESO assisteixen a centres de titularitat pública. L'estructura de l'oferta de places en aquest nivell educatiu i les estratègies educatives familiars (lligades a factors d'ordre socioeconòmic) són amb tota probabilitat les variables explicatives d'aquesta distribució. Tanmateix, es poden observar diferències segons origen pel que fa a la distribució dels alumnes entre l'ESO de titularitat pública i la de titularitat privada. Els orígens més comuns entre els alumnes estrangers matriculats a l'ESO de titularitat pública són sobretot països empobrits: Marroc (15,2%), Rep. Dominicana (14,8%), Perú (12,7%), l'agrupació Resta de Sud-Amèrica (10,6%), Colòmbia (6,3%), Pakistan (5,7%), Xina (5,1%), Europa Central i Oriental (4,8%), l'agrupació Resta d'Amèrica Central (3,5%) i la UE-15 (3,3%). Aquesta distribució té a veure sobretot amb el pes demogràfic diferencial dels efectius joves originaris d'aquests països, però també amb les estratègies educatives de les famílies estrangeres originàries dels països més rics.

La distribució d'orígens dels alumnes matriculats a l'ESO de titularitat privada mostra una ordenació diferent: Perú (15,6%), Resta de Sud-Amèrica (10,9%), la UE-15 (9,6%), Filipines (9,1%), Europa Central i Oriental (7,1%), Colòmbia (6,0%), Xina (5,5%), Rep. Dominicana (4,7%), Marroc (4,7%) i Àfrica Subsahariana (3,5%).

Alguns dels països que apareixien en els primers llocs del "rànquing" d'origen a l'ESO de titularitat pública ara queden desplaçats cap a posicions més marginals (fixem-nos,

per exemple, en el cas del Marroc i la Rep. Dominicana). D'altra banda, els orígens més rics guanyen pes relatiu: la UE-15 ocupa el tercer lloc i EUA i Canadà doblen la seva presència relativa (passen d'un 0,7% a un 1,5%).

La distribució dels alumnes estrangers entre el primer i segon cicle de l'ESO de titularitat pública és homogènia: de 1.515 alumnes matriculats, 768 (el 50,7%) estan matriculats en el primer cicle d'aquest nivell educatiu i la resta (747, 49,3%) en el segon cicle. Les distribucions són molt similars entre els diferents orígens, però es poden destacar algunes excepcions. Els alumnes originaris d'alguns països com els que s'especifiquen a continuació estan més presents en el segon que en el primer cicle de l'ESO: Filipines (69,7%), Brasil (63,6%), Uruguai (63,6%), Xile (60,0%) i la UE-15 (60,0%). El cas contrari el troben entre els alumnes originaris de la Xina (33,8% d'aquests matriculats en el segon cicle), l'Orient Mitjà (38,9%), EUA i Canadà (40,0%), Índia (41,7%), Europa Central i Oriental (43,1%) i Marroc (44,2%).

Aquests desequilibris són molt poc significatius, i no disposem de la informació necessària per determinar en quina mesura es deuen a factors demogràfics, a les estratègies educatives o, simplement, a errors de tipus tècnic en el procés de recollida d'informació.

Pel que fa a l'ESO als centres de titularitat privada, les tendències que s'observen són molt similars a les de titularitat pública. La distribució dels alumnes estrangers entre el primer i segon cicle d'aquesta etapa educativa és novament homogènia: de 550 alumnes estrangers, 246 (44,7%) acudeixen a centres de titularitat pública i la resta (304, 55,3%) a centres de titularitat privada. Les distribucions entre el primer cicle i el segon per als diferents orígens són menys homogènies que en el cas de la titularitat pública, però aquest fet està relacionat amb la menor quantitat d'efectius, cosa que dificulta encara la identificació de tendències majoritàries.

Les taxes d'escolarització al finalitzar l'escolaritat obligatòria per la població global varien força, passant del 99,8% als 15 fins només el 82,5 % als 16, i el 68,7% als 17 segons dades del curs 99-00. En el cas de l'alumnat estranger, i aquí ens hem de referir exactament a l'estatus nacional exacte dels nois i noies, les dificultats per seguir

trajectòries formatives més enllà de l'escolaritat obligatòria són més grans que les dels seus companys i companyes autòctons o nacionalitzats. Per una banda, ja tenen l'edat legal del nostre marc jurídic per contribuir econòmicament als projectes migratoris de les seves famílies, però per l'altra, entren de ple en la gran contradicció del període 16-18, que s'evidencia totalment als 18 anys. Als 18 anys entren en la il·legalitat i han d'iniciar els tràmits de regularització o demanar la nacionalitat per arrelament[70]. I aquestes no són decisions irrellevants. Els queda el recurs d'accedir als programes específics de formació professional d'iniciativa local i autonòmica que estan mantenint de moment una situació potencialment molt conflictiva, fins al punt que se'ls atén amb els mateixos recursos i infrastructura que als MEINA[71]. Si obtenen el permís de residència per estudis no poden treballar legalment, però endarrereixen el problema. Aquesta problemàtica afectarà aviat al nombre major d'efectius d'alumnes estrangers que són ara a nivells inferiors del sistema, quan arribin als 16 anys.

2.4.2.3. La presència de l'alumnat estranger als districtes i als centres educatius de Barcelona

-La presència d'alumnat estranger als centres educatius dels districtes de Barcelona

TAULA 24. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ESO. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Barcelona ciutat		Ciutat Vella		Eixample		Sants-Montjuïc		Les Corts	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	206	4.95	37	3.29	30	6.41	20	3.25	11	9.48
Resta d'Europa	217	5.21	28	2.49	30	6.41	24	3.90	6	5.17
Magreb	762	18.30	381	33.93	27	5.77	148	24.07	1	0.86
Resta d'Àfrica	72	1.73	14	1.25	4	0.85	13	2.11	4	3.45
Amèrica del Nord	42	1.01	4	0.36	8	1.71	5	0.81	1	0.86
Centre i Sudamèrica	2.291	55.02	328	29.21	305	65.17	342	55.61	84	72.41
Àsia i Oceania	574	13.78	331	29.47	64	13.68	63	10.24	9	7.76
TOTAL estrangers	**4164**	**100.00**	**1123**	**100.00**	**468**	**100.00**	**615**	**100.00**	**116**	**100.00**
TOTAL alumnes	**61.143**	**--**	**3.983**	**--**	**5.281**	**--**	**7.796**	**--**	**3355**	**--**
% alumnes estrangers	**6.81**	**--**	**28.19**	**--**	**8.86**	**--**	**7.89**	**--**	**3.46**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

[70] Vegeu el capítol de Marc Jurídic.
[71] Acrònim per 'Menors Immigrants No Acompanyats'. Vegeu el capítol d'Infància en Risc.

TAULA 24. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ESO. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Sarrià-Sant Gervasi		Gràcia		Horta-Guinardó		Nou Barris		Sant Andreu		Sant Martí	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	16	14,81	16	9,94	13	3,35	12	3,25	5	1,68	46	8,88
Resta d'Europa	4	3,70	15	9,32	30	7,73	28	7,59	23	7,72	29	5,60
Magreb	3	2,78	8	4,97	31	7,99	29	7,86	61	20,47	73	14,09
Resta d'Àfrica	3	2,78	4	2,48	4	1,03	21	5,69	2	0,67	3	0,58
Amèrica del Nord	5	4,63	2	1,24	6	1,55	1	0,27	2	0,67	8	1,54
Centre i Sudamèrica	63	58,33	109	67,70	288	74,23	268	72,63	185	62,08	319	61,58
Àsia i Oceania	14	12,96	7	4,35	16	4,12	10	2,71	20	6,71	40	7,72
TOTAL estrangers	**108**	**100,00**	**161**	**100,00**	**388**	**100,00**	**369**	**100,00**	**298**	**100**	**518**	**100**
TOTAL alumnes	**3845**	**–**	**4.183**	**–**	**7.764**	**–**	**7.761**	**–**	**6.265**	**–**	**10.910**	**–**
% alumnes estrangers	**2,81**	**–**	**3,85**	**–**	**5,00**	**–**	**4,75**	**–**	**4,76**	**--**	**4,75**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 25. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRI I ESO. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Barcelona Ciutat		Ciutat Vella		Eixample		Sants-Montjuïc		Les Corts	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	198	12,47	9	2,57	25	5,94	3	5,08	44	32,59
Resta d'Europa	130	8,19	12	3,43	21	4,99	2	3,39	23	17,04
Magreb	59	3,72	37	10,57	9	2,14	2	3,39	1	0,74
Resta d'Àfrica	48	3,02	21	6,00	5	1,19	2	3,39	1	0,74
Amèrica del Nord	43	2,71	3	0,86	9	2,14	--	--	10	7,41
Centre i Sudamèrica	723	45,53	68	19,43	274	65,08	43	72,88	34	25,19
Àsia i Oceania	387	24,37	200	57,14	78	18,53	7	11,86	22	16,30
TOTAL estrangers	**1588**	**100,00**	**350**	**100,00**	**421**	**100,00**	**59**	**100,00**	**135**	**100,00**
TOTAL alumnes	**114.680**	**--**	**3.933**	**--**	**19.702**	**--**	**7.482**	**--**	**12.214**	**--**
% alumnes estrangers	**1,38**	**--**	**8,90**	**--**	**2,14**	**--**	**0,79**	**--**	**1,11**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 25. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ESO. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Sarrià-Sant Gervasi		Gràcia		Horta-Guinardó		Nou Barris		Sant Andreu		Sant Martí	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	94	25,90	12	21,43	7	10,14	–	–	1	3,33	3	12,50
Resta d'Europa	48	13,22	4	7,14	6	8,70	5	6,17	5	16,67	4	16,67
Magreb	6	1,65	--	--	--	--	1	1,23	2	6,67	1	4,17
Resta d'Àfrica	1	0,28	7	12,50	1	1,45	7	8,64	1	3,33	2	8,33
Amèrica del Nord	20	5,51	--	--	--	--	–	–	1	3,33	--	–
Centre i Sudamèrica	135	37,19	28	50,00	46	66,67	64	79,01	17	56,67	14	58,33
Àsia i Oceania	59	16,25	5	8,93	9	13,04	4	4,94	3	10,00	--	–
TOTAL estrangers	**363**	**100,00**	**56**	**100,00**	**69**	**100,00**	**81**	**100,00**	**30**	**100,00**	**24**	**100,00**
TOTAL alumnes	**25.430**	**–**	**7.399**	**–**	**11.670**	**–**	**8.121**	**–**	**8.717**	**--**	**10.012**	**--**
% alumnes estrangers	**1,43**	**–**	**0,76**	**–**	**0,59**	**–**	**1,00**	**–**	**0,34**	**--**	**0,24**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Ni la població estrangera total ni l'alumnat estranger es reparteix de manera homogènia pels centres dels diferents districtes de la ciutat. En nombres absoluts, els districtes amb una presència més alta d'alumnat estranger són els Ciutat Vella, Eixample, Nou Barris i Sant Andreu pel que fa als centres de titularitat pública; i en els de titularitat privada són

els districtes Eixample, Sarrià-Sant Gervasi i Ciutat Vella els que tenen més alumnes estrangers. Com es pot observar, tret del nombre d'alumnat estranger als centres públics de Ciutat Vella (1.123 alumnes estrangers), la resta de quantitats es situen entre els 300 i els 450 alumnes estrangers en els districtes i sectors amb major presència. Les proporcions oscil·len entre el districte de Ciutat Vella que té el 28% de l'alumnat estranger fins el districte cinquè, Sarrià-Sant Gervasi, que en té 2,8% en els centres de titularitat pública; en els centres de titularitat privada, les oscil·lacions són entre Ciutat Vella amb el 8,9% i el districte desè amb el 0,24%. Òbviament es produeixen moviments d'alumnat total i estranger entre centres públics i privats dels districtes de residència als districtes d'escolarització, de la mateixa manera que hi ha 90.000 alumnes que es desplacen cada dia cap a Barcelona des de fora de la ciutat a estudiar en diferents nivells educatius, la majoria no universitaris, sinó alumnes en bona part d'escoles privades, concertades o no. Tornem a fer referència a la qüestió de la tria de centre[72], que afecta a tots els grups i posicions socials i que té una expressió sobre el territori que encara no podem presentar de forma sistemàtica amb dades. De moment, però, ens fixarem en la presència de l'alumnat estranger segons les àrees d'origen en els centres de titularitat pública i de titularitat privada de tots els districtes, tenint en compte només les dades referents a les etapes d'escolaritat obligatòria i el primer cicle d'Educació Infantil.

La mitjana d'alumnat estranger als centres de titularitat pública de tots els districtes ha estat el 6,81% sobre el total. Més de la meitat són llatinoamericans, una cinquena part són de l'àrea del Magrib i el 13% son de països asiàtics. Ara bé, podem considerar que hi ha dos tipus de realitat per sobre d'aquesta mitjana, la de Ciutat Vella (28%) per una banda, i les de l'Eixample (8,86) i Sants-Montjuïc (7, 89%), per l'altra. Per sota de la mitjana es situa la resta de districtes, però també s'hi poden reconèixer dos models: els que tenen entre el 5% i el 4,7% (Horta-Guinardó, Nou Barris i Sant Andreu) d'alumnat estranger i els que en tenen 3% o menys (Gràcia, Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts). Les diverses àrees d'origen de l'alumnat són presents a la majoria de districtes, destacant la presència repartida d'alumnat marroquí per tots els districtes (només són majoria entre

[72] Les famílies dels alumnes que es desplacen en autocar diàriament afegeixen un cost altíssim al cost de l'ensenyament que 'trien' pels seus fills i filles, tant si els escolaritzen en escoles concertades com si ho fan en escoles que no ho són. Entre les elits de la Regió Metropolitana de Barcelona no es produeixen ni els naixements ni l'escolarització a les ciutats de residència si aquestes són concentracions urbanes grans en el context de Catalunya, com Sabadell o Terrassa.

els alumnes estrangers dels centres públics de Ciutat Vella), els districtes de Sants-Montjuïc i Sant Andreu tenen una presència important d'alumnat estranger del Magrib i de tots els orígens llatinoamericans, que són els que es troben més repartits a tots els centres de tots els districtes. L'alumnat estranger d'origen asiàtic té una presència important als districtes de Ciutat Vella, Eixample i Sarrià-Sant Gervasi, i en trobem a la resta de centres públics de tots els districtes, excepte a Nou Barris. Com hem assenyalat anteriorment, l'alumnat de la Unió Europea té més efectius en aquestes etapes als centres de titularitat pública i també té una presència més alta als districtes de Ciutat Vella i de Sant Martí.

La mitjana d'alumnat estranger als centres de titularitat privada de tots els districtes per aquestes etapes és de l'1,38%. En termes generals, recordem que gairebé la meitat són alumnes llatinoamericans, gairebé una quarta part són de diversos països asiàtics i un 12,4% són de la Unió Europea. Comparant les dades per districtes es poden identificar tres tipus de situacions: també en els centres de titularitat privada el districte de Ciutat Vella es situa molt per sobre de la mitjana del sector (8%,9%), seguit de l'Eixample (2,14%) i Sarrià-Sant Gervasi (1,43%); per sota de la mitjana i a molta distància es situen la resta de districtes. Les diverses àrees d'origen de l'alumnat estranger als centres de titularitat privada es distribueix de la manera següent: l'alumnat d'origen llatinoamericà té una presència més alta als centres privats dels districtes de l'Eixample i Sarrià-Sant Gervasi, però es reparteix per tots els altres districtes; l'alumnat d'origen asiàtic representa el 57% de l'alumnat estranger dels centres privats de Ciutat Vella, però també hi ha alumnes de països asiàtics a la resta de districtes, tot i que irrellevant als districtes de Gràcia i Nou Barris i nul·la al de Sant Martí. L'alumnat de la Unió Europea i d'altres països europeus representa la presència més important entre els alumnes estrangers als centres privats a Les Corts i té una proporció important a Sarrià-Sant Gervasi i Gràcia. L'alumnat de l'àrea del Magrib representa el 10% de l'alumnat estranger dels centres privats de Ciutat Vella.

Aquesta dispersió entre centres de titularitat pública i privada dels diversos districtes reforça la percepció de les estratègies de concentració i de dispersió seguides pels diferents grups, que ja s'han esmentat vàries vegades i des de diverses perspectives al llarg d'aquest text. D'altra banda, la desigual oferta educativa i, conseqüentment, el

nombre de centres de les dues titularitats per districtes, ens impedeix extreure conclusions sobre el significat de magnituds semblants en alumnat estranger dins de cada una de les realitats territorials. El que sí que es pot afirmar amb rotunditat és que la diversificació de les presències quant a les àrees d'origen, tant en centres públics com en centres concertats, permet mantenir la hipòtesi d'una efectives tries de centres per part de tots els grups.

Tot seguit completarem aquesta primera aproximació a la distribució de l'alumnat estranger sobre el territori amb la presentació d'unes dades sobre l'alumnat estranger procedent de diverses àrees d'origen en els centres públics i concertats de Ciutat Vella, elaborades pel CIIMU a partir del recull realitzat pels Serveis Personals del Districte i referents al curs 1998-99.

-L'alumnat estranger als centres educatius de titularitat pública i privada de Ciutat Vella

TAULA 26. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. EDUCACIÓ PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999.

Origen	Sector públic			Sector privat subvencionat			TOTAL	
	N	% segons origen	% segons titularitat	N	% segons origen	% segons titularitat	N	% segons origen
UE-15*	35	2,92	62,50	21	5,04	37,50	**56**	**3,47**
Resta Europa	17	1,42	73,91	6	1,44	26,09	**23**	**1,43**
Magrib-Àfrica del Nord	536	44,78	84,54	98	23,50	15,46	**634**	**39,28**
Resta Àfrica	23	1,92	43,40	30	7,19	56,60	**53**	**3,28**
EEUU	1	0,08	33,33	2	0,48	66,67	**3**	**0,19**
Llatinoamèrica	267	22,31	77,39	78	18,71	22,61	**345**	**21,38**
Àsia	318	26,57	63,60	182	43,65	36,40	**500**	**30,98**
TOTAL alumnes estrangers	**1.197**	**100,00**	**74,16**	**417**	**100,00**	**25,84**	**1.614**	**100,00**
TOTAL alumnes	**4.325**	**--**	**49,08**	**4.487**	**--**	**50,92**	**8.812**	**--**
% alumnes amb origen estranger	**27,68**			**9,29**			**18,32**	

Font: Elaboració CIIMU a partir de l'Àrea de Serveis Personals del Districte de Ciutat Vella.

TAULA 27. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ORIGEN I CENTRE D'ENSENYAMENT. EDUCACIÓ INFANTIL I EDUCACIÓ PRIMÀRIA. TITULARITAT PÚBLICA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999.

Origen	CENTRE D'ENSENYAMENT											Total
	A	B	C	D	E	F	G	H[1]	I	J	K	
UE-15	0	0	2	3	6	0	1	nd	6	4	3	**25**
Resta Europa	1	1	0	1	0	1	3	nd	5	0	1	**13**
Magrib-Àfrica del Nord	12	12	13	39	91	39	6	7	92	40	29	**380**
Resta Àfrica	0	5	1	7	0	0	2	nd	2	0	1	**18**
EEUU	0	0	0	0	0	0	0	nd	0	0	1	**1**
Llatinoamèrica	5	0	10	28	21	2	4	7	45	43	18	**183**
Bangla Desh	0	0	0	0	0	8	0	nd	1	0	0	**9**
Índia	0	0	0	0	8	3	1	nd	3	0	0	**15**
Pakistan	0	0	15	0	41	8	0	nd	37	0	26	**127**
Xina	0	0	2	0	0	2	0	nd	0	4	3	**11**
Filipines	0	0	40	0	5	0	0	nd	19	0	6	**70**
Total estrangers	**18**	**18**	**83**	**78**	**172**	**63**	**17**	**17**	**210**	**91**	**88**	**855**
Total alumnes	**332**	**178**	**160**	**197**	**293**	**121**	**136**	**199**	**308**	**274**	**190**	**2388**
% estrangers	**5.4**	**10.1**	**51.9**	**39.6**	**58.7**	**52.1**	**12.5**	**8.5**	**68.2**	**33.2**	**46.3**	**35.8**
% segons centre	**2.1**	**2.1**	**9.7**	**9.1**	**20.1**	**7.4**	**2.0**	**2.0**	**24.6**	**10.6**	**10.3**	**100.0**

Nota: El nom dels centres d'ensenyament apareix codificat en lletres.
[1] Per aquest centre d'ensenyament només disposem de la desagregació de les dues àrees d'origen principals (Magrib i llatinoamericà) del seu alumnat d'origen estranger. Font: Elaboració CIIMU a partir de l'Àrea de Serveis Personals del Districte de Ciutat Vella.

TAULA 28. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ORIGEN I CENTRE D'ENSENYAMENT. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. TITULARITAT PÚBLICA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999.

Origen	CENTRE D'ENSENYAMENT					Total
	L	M	N	O	P	
UE-15	3	3	0	0	4	**10**
Resta Europa	1	3	0	0	0	**4**
Magrib-Àfrica del Nord	16	29	63	34	14	**156**
Resta Àfrica	2	0	0	3	0	**5**
EEUU	0	0	0	0	0	**0**
Llatinoamèrica	11	18	24	24	7	**84**
Orient Mitjà	0	0	0	1	1	**2**
Bangla Desh	0	0	8 [1]	0	0	**8**
Índia	0	2	nn	1	0	**3**
Pakistan	0	9	31	1	2	**43**
Xina	0	0	nn	3	0	**3**
Filipines	5	3	8	9	2	**27**
Total estrangers	**38**	**67**	**134**	**76**	**30**	**345**
Total alumnes	**290**	**650**	**200**	**316**	**680**	**2136**
% estrangers	**13.1**	**10.3**	**67.0**	**24.1**	**4.4**	**16.2**
% segons centre	**11.0**	**19.4**	**38.8**	**22.0**	**8.7**	**100.0**

Nota: El nom dels centres d'ensenyament apareix codificat en lletres.
Font: Elaboració CIIMU a partir de l'Àrea de Serveis Personals del Districte de Ciutat Vella.

TAULA 29. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ORIGEN PER CENTRE D'ENSENYAMENT. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. TITULARITAT PRIVADA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999.

Origen	CENTRE D'ENSENYAMENT										TOTAL
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
UE-15	0	0	0	2	0	10	2	0	0	7	**21**
Resta Europa	0	0	0	1	0	1	1	0	1	2	**6**
Magrib-Àfrica del Nord	10	7	8	3	28	14	0	1	6	13	**90**
Resta Àfrica	0	1	1	0	19	0	1	0	5	2	**29**
EEUU	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	**2**
Llatinoamèrica	4	2	0	5	22	11	4	2	8	20	**78**
Àsia	0	2	0	3	55	41	9	1	19	52	**182**
Total estrangers	**14**	**12**	**9**	**15**	**124**	**80**	**17**	**4**	**39**	**96**	**410**
Total alumnes	**434**	**268**	**36**	**1532**	**300**	**230**	**370**	**300**	**703**	**350**	**4523**
% estrangers	**3.2**	**4.5**	**25.0**	**1.0**	**41.3**	**34.8**	**4.6**	**1.3**	**5.5**	**27.4**	**9.1**
% segons centre	**3.4**	**2.9**	**2.2**	**3.7**	**30.2**	**19.5**	**4.1**	**1.0**	**9.5**	**23.4**	**100.0**

Font: Elaboració CIIMU a partir de l'Àrea de Serveis Personals del Districte de Ciutat Vella.

L'alumnat en les edats d'escola bressol i d'escolaritat obligatòria del districte es reparteix gairebé al 50% entre els centres públics i els privats. Recordem que l'alumnat estranger a Ciutat Vella representa el 18,6% del total a les etapes 0-16, amb un desequilibri mitjà important del seu pes dins del sector públic i dins del sector privat concertat, com s'observa a la taula amb dades pel curs 2000-01.

TAULA 30. TOTAL D'ALUMNES I ALUMNES ESTRANGERS SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 2000-2001.

N	Centre Públics	Centres Privats	TOTAL
Total alumnat districte	3.983	3.933	7.916
Total alumnat estranger	1.123	350	1.473
% alumnat estranger sobre el total	**28,2**	**8,9**	**18,6**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Per les etapes d'Educació Primària i Secundària Obligatòria amb les dades disponibles pel curs 98-99, aquestes proporcions no varien gaire. A més, com hem vist amb anterioritat, l'alumnat estranger es distribueix de forma desigual entre els centres dels diferents sectors: tres quartes parts s'escolaritzen al sector públic i només una quarta part ho fa al sector privat. A diferència de la situació general de Barcelona, l'alumnat

estranger de Ciutat Vella procedeix del Magrib (40%). Proporcionalment, hi ha més alumnat estranger als nivells més baixos del sistema educatiu, essent gairebé la meitat a les escoles bressol municipals del districte. Hem repetit també que hi ha una població petita no escolaritzada, majoritària i també d'origen immigrant estranger, això tenint en compte que l'Estadística Municipal informava de 704 naixements al districte l'any 99, mentre aquestes escoles escolaritzaven només 577 criatures nascudes en tres anys diferents. I, a diferència de la resta d'etapes i territoris a la ciutat, Ciutat Vella guanya alumnes entre el curs 1998-99 i el curs 1999-00.

Però dins de Ciutat Vella es poden observar també desequilibris interns pel que fa al territori i als propis centres educatius. La meitat de l'alumnat estranger és a l'etapa d'Educació Primària i al barri del Raval. I per orígens, la tendència és clara entre sectors: amb un lleuger predomini de Marroc, l'alumnat asiàtic i llatinoamericà (dominicans i peruans, sobretot) representen un terç cada un dels orígens al sector públic; l'alumnat estranger als centres privats és sobretot originari de Filipines (57%), l'alumnat llatinoamericà pràcticament representa el 20%, i l'alumnat de Marroc està lleugerament per sobre del 10%. En aquest darrer sector també destaca el 6% d'alumnat de l'Àfrica Subsahariana, amb predomini probable d'alumnat de Guinea Equatorial. Cal entendre, però, que la majoria d'alumnes filipins estan escolaritzats en centres públics, encara que siguin l'origen estranger majoritari del sector privat del districte.

A nivell dels centres educatius, el repartiment tampoc no és igualitari, ni segons el sector, com ara hem vist, ni entre centres d'un mateix sector.

-Entre els centres públics de secundària, un centre té el 67% d'alumnat estranger, que representa el 38% de l'alumnat estranger del sector públic dins del districte. El centre que ocupa la segona posició amb proporció d'alumnat estranger li queda a distància, amb el 25%. A primària passa una cosa semblant. Hi ha dos centres que tenen proporcions d'alumnat estranger del 68,2% i del 58,7% respectivament, però entre els dos escolaritzen una quarta part de tot l'alumnat estranger de primària del districte en el sector públic. Aquests tres centres públics (dos CEIPs i un IES) es troben localitzats als barris del Parc (1) i del Raval (2), en zones de màxima concentració de població

estrangera resident. Són centres molt sol·licitats, no escolaritzen població que no pot accedir a un altre centre dins o fora del districte.

-Entre els centres privats, que imparteixen totes les etapes de primària i secundària, també es produeix una situació semblant, tot i que el nombre d'alumnat estranger sigui molt menor. Hi ha un centre concertat de confessionalitat catòlica amb el 41% d'alumnat estranger, que escolaritza un terç de tot l'alumnat estranger en el sector privat del districte. Hi ha dos altres centres amb proporcions altes d'alumnat estranger (34,8%) i (27,4%) que, conjuntament amb el primer, arriben a escolaritzar el 70% de l'alumnat estranger del sector privat del districte. Per tant, hi ha també una preferència per certs centres privats entre la oferta disponible. Amb tot, el que és interessant és observar que hi ha alumnat estranger de la majoria d'orígens en altres centres privats del districte, independentment de la seva diversitat confessional.

Algunes nacionalitats es troben amb major freqüència en alguns centres. Això és especialment rellevant en nacionalitats no predominants perquè ens indica la preferència lògica d'estar junts en un país estranger. Per exemple, l'alumnat pakistanès només es troba en quatre centres de primària i en un de secundària (amb un segon centre amb un petit grup d'alumnes d'aquesta nacionalitat), tots ells centres propers als sectors del districte amb presència de població pakistanesa resident.

Segons les exploracions etnogràfiques realitzades i altres estudis precedents, els arguments per preferir uns centres o un sector per sobre d'un altre varien segons els grups d'origen. Però es poden resumir en dos: es tria un centre perquè es pensa que els fills i filles seran ben acollits i tractats i no es sentiran sols (el centre té aquest prestigi) o es tria un centre perquè sembla que coincideix amb la ideologia educativa dominant a la família i al grup d'origen (el centre es presenta amb una imatge de prestigi). Un exemple del darrer cas sembla ser el de la població xinesa[73], que valora molt positivament els arguments que alguns centres concertats acostumen a utilitzar com eslògans per la seva promoció: major disciplina, exigència, nivell... En el primer cas, els motius de la tria no s'han d'interpretar com una despreocupació per l'aprenentatge, i, en

[73] Beltran, J i Sáiz, A exposen aquesta ideologia educativa i el seu context a (2001) *Els xinesos a Catalunya. Família, educació, integració*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona

el segon cas, no s'ha de pensar en una valoració secundària del benestar emocional dels infants. Aquesta constatació ens remet, doncs, a l'inici de l'apartat d'educació en el que ressaltàvem la importància de la tria de centre en les dinàmiques d'integració i en les relacions interculturals.

Quadre resum:

- El repertori de situacions sòcioeducatives de la població estrangera menor varia en funció de tres factors: la diversitat de situacions sobre el territori, l'heterogeneïtat interna de cada grup en relació amb les condicions educatives en origen, i el paper diferencial que ocupa l'escolarització dels fills i filles en els projectes migratoris dels adults.

- L'alumnat estranger a Barcelona ciutat ha augmentat en totes les etapes obligatòries, en especial als centres d'ensenyament de titularitat pública, i representa el 3,27% del total de l'alumnat escolaritzat a les mateixes etapes a la ciutat. L'alumnat estranger de les etapes 0-16 de Barcelona representa més d'una quarta part de tot l'alumnat estranger de Catalunya d'aquestes edats.

- Es localitzen enclaus de major concentració d'alumnat estranger per àrees d'origen i nivells de renda en tota la Regió Metropolitana i dins de la ciutat de Barcelona, amb un 30% d'alumnat estranger als centres privats i un 70% als centres públics. Més de la meitat de l'alumnat estranger de Barcelona prové de Llatinoamèrica, seguit de l'alumnat de nacionalitats asiàtiques i nordafricanes.

- L'Educació primària i l'ESO són els nivells educatius que concentren la major part dels alumnes estrangers. La proporció més gran de nens i nenes en edats que correspondrien a l'educació infantil emergirà probablement el segon cicle d'educació infantil.

- En nombres absoluts, els districtes amb una presència més alta d'alumnat estranger són els Ciutat Vella, Eixample, Nou Barris i Sant Andreu pel que fa als centres de titularitat pública; i en els de titularitat privada són els districtes de l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi i Ciutat Vella els que tenen més alumnes estrangers. Tret del nombre d'alumnat estranger als centres públics de Ciutat Vella (1.123 alumnes estrangers), la resta de quantitats es situen entre els 300 i els 450 alumnes estrangers en els districtes i sectors amb major presència.

- Dins del districte de màxima concentració d'alumnat estranger de la ciutat, aquest representa el 9% de tot l'alumnat dels centres concertats. Els orígens de l'alumnat estranger de Ciutat Vella són el Marroc, Llatinoamèrica, l'Indostan i Filipines. La distribució entre centres d'ensenyament de titularitat pública també és desigual: tres centres públics i tres de privats tenen les proporcions més altes, amb diferència, d'alumnat estranger en comparació a la resta de centres dels seus sectors respectius. Coincideixen les estratègies de concentració i de dispersió dels adults amb la presència més concentrada o més dispersa de l'alumnat estranger segons els centres i els territoris

2.4.3. SOBRE POLÍTIQUES I PRÀCTIQUES EDUCATIVES ADREÇADES A L'ALUMNAT D'ORIGEN ESTRANGER

2.4.3.1. Algunes dades sobre serveis i recursos

Hem tingut accés a dades actualitzades de les accions i els recursos que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya dedica a l'atenció socioeducativa a l'alumnat d'origen immigrant, a partir de les instàncies[74] que s'hi veuen més involucrades: el Programa d'Educació Compensatòria, el Servei d'Ensenyament del Català i la Subdirecció General de -Formació Permanent del Professorat. A més de les dades disponibles, hem consultat quatre documents d'orientacions, recomanacions i eixos de treball sobre l'escolarització de fills i filles d'immigrants estrangers i sobre qüestions més generals d'immigració i educació elaborats des del mateix Departament d'Ensenyament, des del Consell Escolar de Catalunya, des del Consell Escolar Municipal de Barcelona i des del Consell Directiu del Projecte Educatiu de Ciutat de l'Ajuntament de Barcelona elaborats entre els anys 1999 i 2001. En aquest apartat en farem una breu exposició, analitzarem alguns punts problemàtics d'aquesta atenció específica[75] i finalitzarem amb una valoració de la situació de les polítiques i de les pràctiques adreçades a l'alumnat d'origen estranger actualment vigents en l'apartat següent.

-El Programa d'Educació Compensatòria disposa de 87 professionals arreu de Catalunya el curs 2001-02, 16 dels quals atenen els centres de la ciutat de Barcelona, 55 d'ells de forma periòdica. El plantejament d'aquest programa a Catalunya prioritza l'*atenció indirecta a l'alumnat*, per la via del treball amb el professorat i el centre, de manera que no disposem de dades sobre nombre d'alumnes que es beneficien d'aquests recursos. La distribució dels professionals per districtes és la següent:

[74] En aquest sentit, voldríem agrair especialment la disponibilitat i la col·laboració del Sr. Enric Castella, responsable del Programa d'Educació Compensatòria, i als professionals del Programa que treballen a Barcelona ciutat i a Barcelona-comarques que han estat entrevistats i als que han participat en el grup de discussió celebrat al CIIMU per l'elaboració d'aquest informe. A partir de la informació obtinguda, volem insistir en què les valoracions són responsabilitat exclusiva de l'equip que ha elaborat aquest capítol i, en darrera instància, de la seva directora.

[75] Ens hem concentrat exclusivament en allò que es pot considerar atenció específica i no en la participació de l'alumnat d'origen estranger en programes generals (per exemple, els Programes de Garantia Social), excepte pel que fa al nombre de beques. En propers informes caldrà aprofundir en aquesta darrera qüestió.

DISTRICTE	NOMBRE DE PROFESSIONALS
Ciutat Vella	5
Eixample-Gràcia	1
Sants-Montjuïc	3
Nou Barris	2
Sant Andreu	1
Sant Martí	2
General Barcelona	2
TOTAL	16

Les funcions realitzades pels professionals del Programa d'Educació Compensatòria són múltiples i afecten tant el treball intern com el treball extern dels centres. Bàsicament, es tracta de proporcionar assessorament, suport i acompanyament en les accions que es decideixi portar a terme amb l'alumnat i les famílies, incidint en ocasions de forma directa amb l'alumne/a, per exemple en el moment de les proves per detectar els nivells o també en l'experimentació dels plans d'adaptació curricular que es desenvolupin en cada cas, si s'escau. Les demandes d'orientació que es reben per part dels centres es concentren en cinc dificultats clau: diagnòstic de nivell, acollida i comunicació amb les famílies, planificació dels aprenentatges i materials preparats per àrees curriculars i relacionats amb els valors i la diversitat cultural. D'altra banda, els professionals del Programa participen i es coordinen amb diverses comissions i instàncies sobre el territori (Serveis Socials, educadors socials, comissions d'absentisme, mediadors culturals allà on n'hi pugui haver, inspectors, tècnics municipals d'ensenyament, Càrites, Creu Roja, associacions i ONG específiques, etc).

Les tres observacions crítiques més freqüents que realitzen els professionals d'aquest programa es refereixen a la impossibilitat de fer més bé la seva tasca: desproporció de centres que han d'atendre en relació als recursos humans disponibles, manca de formació adient per part del professorat i dels mateixos professionals, tant a nivell tècnic com a nivell d'actituds i comprensió global, i dificultats de coordinació amb altres serveis o poca circulació d'informació per treballar en situacions concretes que apareixen en el territori. També es refereixen sovint a les expectatives que tenen alguns centres envers els professionals del Programa, des d'aquells centres que preferirien delegar tot el que fa referència a l'alumnat d'origen immigrant al professional de compensatòria fins aquells que preferirien prescindir del servei. En definitiva, una proporció real de centres pot viure el treball del professional de compensatòria com un

qüestionament extern a la seva orientació i pràctica educatives. Aquestes opinions tenen una contrapartida per part dels professionals, que no veuen prou reconeguda la seva tasca.

En els darrers cursos acadèmics s'ha donat suport a iniciatives per l'elaboració d'alguns materials didàctics classificats sota l'epígraf 'educació intercultural' que es localitzen a la xarxa i en el centre de documentació del Programa a la ciutat de Barcelona. En el curs 2001-02 també s'ha elaborat un protocol de Pla d'Acollida que, al nostre parer, presenta desequilibris i deficiències importants en la concepció dels instruments que proposa i no garanteix la superació de la burocratització[76] (ni de la simplificació) en l'adaptació i l'aplicació previstes. Amb tot, compartim en bona mesura la fonamentació teòrica i la justificació que presenta, és a dir, el punt de partida.

-El Servei d'Ensenyament del Català va optar fa pocs anys per organitzar l'*aprenentatge intensiu de les llengües vehiculars* i dels aspectes bàsics de la tasca escolar de l'alumnat per mitjà d'una adaptació del model holandès que es coneix ara a casa nostra amb el nom de TAE (Taller d'Adaptació Escolar). Es va decidir que aquest recurs educatiu es limitaria a l'ensenyament secundari, redefinint implícitament el concepte d'alumnat d'Incorporació Tardana[77], i que constaria de dues modalitats, el TAE extern (una aula que rep alumnat matriculat a diversos centres) i el TAE intern (una aula instal·lada dins d'un centre, que funciona com un recurs del propi centre si aquest compta amb una proporció alta d'alumnat estranger). Una altra de les decisions preses per la configuració dels TAEs és que es limitarien a l'alumnat estranger de llengües no romàniques. Per

[76] Fa sis anys, un dels temes abordats en el Programa de Formació de Formadors en Relacions Interculturals i Escola ja es va sotmetre a debat la problemàtica de l'acollida, posant de relleu errors freqüents que aquest pla ignora i, per tant, repeteix. Per exemple, les decisions sobre quina informació és realment necessària pel centre i pel tutor/a i quina informació poden necessitar les famílies des dels seus propis interrogants, què es fa amb la informació obtinguda, com es traspassa, qui fa el seguiment de les adaptacions i amb quins indicadors consensuats es valora, en quina mesura el claustre participa de les actuacions i es consensuen els significats, etc. Vegeu San Roman, Carrasco, Soto, Tovías (2001) op. cit.

[77] Des del punt de vista del model original holandès, un/a alumne/a es pot considerar d'Incorporació Tardana i per tant, susceptible de rebre un suport intensiu com el que es porta a terme a les aules/centres especialitzats (tipus TAE) quan s'incorpora al sistema educatiu sense conèixer la llengua vehicular i més tard del moment en el qual els altres nois i noies de la seva edat ja han assolit les competències bàsiques de lectoescriptura, la qual cosa ens pot situar a partir dels 8 o 9 anys. Vegeu la síntesi del Projecte PRISMA de Rotterdam al llibre d'actes de les darreres jornades del Projecte Educatiu de Ciutat *Les noves ciutadanies: educació i immigració*, organitzades per l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, octubre de 2001. A Catalunya, hauria de correspondre a l'inici del cicle mitjà de primària, però l'alumnat que s'incorpora entre aquesta edat i l'ESO no compta ni amb aquest ni cap altre recurs específic intensiu i sistemàtic des de la seva arribada.

tant, és un recurs destinat a l'alumnat estranger de llengües no romàniques que arriba a Catalunya en el moment d'iniciar l'ensenyament secundari obligatori. L'alumnat ha de passar-hi progressivament menys temps a mesura que les seves competències lingüístiques li permeten compartir una proporció més alta de temps escolar normalitzat amb el seu grup-classe al centre on estigui matriculat. Des del començament, s'espera que l'alumnat atès al TAE no hi passi més d'un curs acadèmic.

Aquest model ha estat i encara és molt polèmic per múltiples aspectes i des de diversos sectors professionals, però no hem tingut accés a cap estudi sistemàtic que n'hagi fet una valoració en funció dels objectius i dels resultats obtinguts, aspecte que destaca també el document *Educació i Immigració a Barcelona. Eixos de Treball* (2001) elaborat pel Consell Directiu del PEC. De fet, existeixen experiències diverses d'*Aules d'acollida* internament dissenyades pels centres de secundària que planifiquen des de dins la immersió i la inserció òptima de cada alumne/a amb més facilitat, tot i que els recursos i la flexibilitat organitzativa necessaris no són gairebé mai els disponibles.

El curs 2001-02 hi ha un total de 39 TAEs a Catalunya en els quals treballen 78 professionals. A la ciutat de Barcelona, se'n localitzen 8, distribuïts pels districtes de la forma següent:

DISTRICTE	NOMBRE DE PROFESSIONALS	NOMBRE DE TAEs
Ciutat Vella	6	3
Eixample	2	1
Sants-Montjuïc	2	1
Nou Barris	2	1
Sant Martí	4	2
TOTAL	16	8

En aquest mateix curs acadèmic, s'atenen a Catalunya 682 alumnes als TAEs, 164 dels quals corresponen als atesos a la ciutat de Barcelona, amb una estada mitjana d'entre 7 i 8 mesos. Les nacionalitats més freqüents de l'alumnat atès en aquests tallers són la marroquina, la xinesa i la paquistanesa.

A banda de la organització d'aquest recurs, el Servei d'Ensenyament del Català imparteix *cursos de llengua catalana* en centres per alumnat estranger d'Ensenyament Primari i per l'alumnat estranger d'Ensenyament Secundari Obligatori que no accedeix

al TAE (per exemple, l'alumnat llatinoamericà). A Catalunya s'han organitzat 73 cursos en centres de primària i 110 en centres de secundària, però no disposem del nombre d'alumnes atesos per aquests cursos, ni de quina és la ratio d'alumnes per curs com tampoc de les hores de classe que s'imparteixen en cada un d'aquests cursos. Per la ciutat de Barcelona, les dades disponibles són les següents:

DISTRICTE	CURSOS A PRIMÀRIA	CURSOS A L'ESO
Ciutat Vella	5	3
Eixample	1	5
Sants-Montjuïc	2	7
Les Corts	1	--
Gràcia	1	1
Horta-Guinardó	1	2
Nou Barris	1	5
Sant Martí	1	1
Sant Andreu	--	2
Sarrià-Sant Gervasi	--	1
TOTAL	13	27

Recordem que el curs 2000-01 hi havia un total de 2.293 alumnes estrangers a l'Educació Primària i un total de 2.065 alumnes estrangers a l'ESO a Barcelona ciutat. Tot i que resulta agosarat fer aquesta mena de càlculs, ja que una bona part de l'alumnat estranger (sobre tot, aquell que s'ha incorporat a l'inici de l'escolarització a Catalunya) no necessitarà més atenció específica en llengua catalana que la que requereixin la majoria dels seus companys autòctons castellanoparlants[78], és cert que si calculem que cada curs pot atendre un màxim de 15 alumnes raonablement, entre els 164 atesos als TAEs i els aproximadament 600 dels cursos de català, no s'arriba al 16% d'alumnes estrangers atesos específicament per assolir en el mínim temps possible les competències lingüístiques necessàries.

-Pel que fa a la *formació del professorat*, entre els cursos 1995-96 i 1997-98 es va portar a terme un Programa de Formació de Formadors[79] en un ampli ventall de qüestions

[78] En qualsevol cas, no pensem que l'estiguin assolint adequadament pel simple fet d'assistir amb regularitat a l'escola des dels 3 anys.

[79] El Programa fou un encàrrec de la Subdirecció General de Formació Permanent del Professorat al Departament d'Antropologia Social de la UAB, amb la participació de l'ICE, amb un nombrós equip dirigit per la Dra. Teresa San Román. Vegeu amb detall els plantejaments i els continguts de formació a Carrasco, Soto, Tovías (1997) "Un programa interdisciplinario para la formación del profesorado en interculturalidad", a Cuadernos de Pedagogía, nº 263 i a San Román, Carrasco, Soto i Tovías (2001) *Identitat, pertinença i primacia a l'escola. La formació dels ensenyants en el camp de la interculturalitat*, Publicacions d'Antropologia Cultural, nº 17, SP-UAB.

vinculades a les relacions interculturals i a l'escolarització d'alumnat estranger, que va donar lloc a un grup de més de trenta professionals preparats per iniciar una formació sistemàtica sobre el territori. Malauradament, després de la inversió humana i material, la formació encarregada als formadors emergits del Programa només va consistir en un seguit de cursos de sensibilització de 12 hores que es van anar impartint al llarg de tres anys a totes les delegacions territorials. Fa temps que des de tots els sectors experts en temes d'educació i immigració es repeteix la necessitat d'una bona formació del professorat més enllà de les fases de sensibilització, que molt sovint tenen resultats més que contradictoris a mig termini, com ens diu l'experiència[80]. A més, aquests advertiments no han tingut pràcticament cap efecte sobre els plans d'estudis del professorat de primària i encara no han donat lloc a cap presència qualificada del tema als cursos del CAP / CQP[81] del professorat de secundària. Pel que fa a la formació permanent del professorat en actiu, en l'actualitat són els ICEs els que programen els continguts i les activitats en aquests temes, a petició, criteri i voluntat dels Centres de Recursos Pedagògics o bé directament dels centres i del professorat que per iniciativa pròpia consideren que necessiten formació, i segons les ofertes que els ICEs estimen convenient realitzar. Per tant, tot i que aquest plantejament pugui tenir avantatges, el cert és que tradueix una manca de planificació alarmant[82]. En els darrers dos cursos acadèmics s'observa[83] una progressiva assistència, igualment voluntària, de professorat de l'escola privada concertada als cursos de formació relacionats amb l'atenció socioeducativa a l'alumnat d'origen immigrant estranger, com a conseqüència de la seva major presència en aquests centres.

D'altra banda, el Servei d'Ensenyament del Català també organitza cursos per professorat amb alumnat d'incorporació tardana, igualment d'inscripció voluntària. Les

[80] Vegeu una reflexió sobre aquesta qüestió a Carrasco, S (1997), Diversitat i Interculturalitat a la Secundària Obligatòria, Revista del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya i Balears, monogràfic *L'atenció a la diversitat. La difícil aplicació del model comprensiu.*

[81] La terminologia torna a ser ara objecte de reconsideració. Ens referim a la formació que poden rebre els llicenciats universitaris per tal de poder accedir a la docència oficial i que imparteixen les universitats, antigament el Certificat d'Aptitud Pedagògica i actualment el Curs de Qualificació Pedagògica.

[82] A més de 7 anys de l'inici del Programa de Formació de Formadors esmentat (1995-2002), ens arriba la notícia que la Subdirecció General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics està dissenyant un nou pla d'aprofundiment en la formació del professorat sobre el territori, però des dels responsables de formació en aquest camp dels ICEs de les universitats no se'n té cap coneixement.

[83] Partim de les dades de matriculació als cursos del Programa Multiculturalitat i Educació de l'ICE de la UAB.

dades d'inscrits pel curs 2001-02 són de 430 docents pel conjunt de Catalunya, però ignorem la intensitat de la formació en territoris concrets, per exemple a la ciutat de Barcelona, ni en termes d'un període més llarg que ens permeti valorar quin és l'abast de l'accés a aquesta formació.

-Finalment, en el capítol de *beques*, cal dir que a Barcelona ciutat el sistema de funcionament per la concessió es basa en una instància mixta entre els tècnics dels districtes i els representants del Departament d'Ensenyament sobre el territori, així com els propis centres, on es fa una bossa comuna entre els recursos obtinguts de les administracions. Segons se'ns informa, el sistema general continua essent, per raons que no ens sabem explicar, una competència directa del MECD. Lògicament, no hi ha beques ni ajuts a l'estudi específics per l'alumnat estranger, ja que aquestes beques es concedeixen per la 'condició social desfavorida' de l'alumne/a, però tampoc disposem de dades sobre la proporció d'alumnat estranger que hi ha tingut accés. De les 57.140 beques (només de 75 € cada una per tot el curs acadèmic per la compra de llibres i material didàctic) concedides el present curs pel MECD a Catalunya, 11.714 corresponen a Barcelona ciutat. Pel que fa a les beques de menjador, durant el curs 2001-2002 s'han concedit beques per import de 1.938.000 € a la ciutat de Barcelona en totes les etapes educatives. També s'atorguen per la condició social desfavorida de l'alumne/a i tampoc disposem de dades sobre la proporció d'alumnat estranger que hi té accés. N'hi ha de tres modalitats: 1) beques ordinàries de 2,10 € per alumne/a, 2) beques d'acció especial de 3,2 € per alumne/a i 3) beques d'educació especial de 6 € per alumne/a. Com es pot observar, l'import de les beques no s'adiu amb el cost real i variat dels àpats a la majoria de menjadors escolars. En cap dels dos apartats referits a beques no hem pogut conèixer la proporció d'alumnat que no ha obtingut l'ajut sol·licitat i les raons de l'eventual denegació.

Altres accions portades a terme de forma específica des del Departament d'Ensenyament o conjuntament amb altres departaments són, des de fa alguns cursos, l'*edició de fulletons* en diversos idiomes per explicar les característiques i el funcionament del sistema educatiu per a les famílies d'origen immigrant estranger i la creació d'un *servei d'intèrprets i traductors*, sobre el qual no hem tingut accés a cap

dada oficial. Amb l'Observatori Català de la Joventut i la Fundació Jaume Bofill, el Departament d'Ensenyament participa en el *Programa Calidoscopi*, adreçat a la promoció de l'educació en el lleure des d'una perspectiva intercultural, encara d'incidència molt baixa.

2.4.3.2. Algunes valoracions sobre polítiques i pràctiques

Cal tenir en compte dues perspectives a l'hora de valorar les polítiques i les pràctiques específiques adreçades a donar una resposta educativa adequada a les noves situacions creades per la presència creixent d'alumnat d'origen estranger: en primer lloc, el conjunt de mesures i actuacions que afecten al **sistema educatiu** per mitjà de la preparació dels seus serveis, recursos, centres i professionals; en segon lloc, les mesures i actuacions que afecten directament a l'**alumnat i a les seves famílies**. Des d'ambdues vessants podem afirmar que les **mesures i accions són en general insuficients i sovint inadequades**, tot i que cal reconèixer l'esforç que s'ha anat fent des dels professionals i des dels centres que han hagut de repensar els seus recursos i pràctiques en funció de noves necessitats, moltes vegades difícils d'identificar i de definir. De retruc, però, aquestes noves situacions han fet emergir insuficiències i inadequacions generals de la ordenació educativa i també han tingut un efecte inquietant, augmentant la insatisfacció derivada de les condicions d'implantació de la LOGSE en aquells sectors de professionals més reacis als principis de la comprensivitat que la fonamenten.

Des de l'experiència quotidiana del professorat s'assenyala, sobre tot, el degoteig de nous alumnes estrangers en els centres, que correspon a la intensitat actual del reagrupament familiar (i de l'arribada de nous immigrants) i que es preveu continuat a mig termini, si més no en certs enclaus de recepció de població immigrant. Tal com es recull en el *Pla Intermunicipal d'integració dels immigrants estrangers del Baix Llobregat Nord* (2000), les preocupacions més freqüents esmentades pels professionals dels centres docents en relació al 'nou alumnat' són les següents:

- informació i matriculació fora de termini
- proporció creixent d'alumnat d'incorporació tardana (per la llengua i per l'escolarització formal tardana propiament)

-moviments de les famílies entre localitats que afecten l'adaptació escolar de l'alumnat
-possible subescolarització de les noies i nenes de certs grups
-dificultats en l'adjudicació de nivells (on cal afegir les dificultats burocràtiques per la homologació i la convalidació d'estudis preuniversitaris realitzats fora de la UE)
-manca de preparació dels centres, dels professionals i del propi sistema
-pressió sobre la xarxa pública; dificultats indirectes per accedir la xarxa concertada
-necessitat de més suport de professionals externs ben preparats per tal d'organitzar les respostes educatives i treure partit de les mesures adoptades (l'acollida, l'adaptació curricular inicial, l'aprenentatge intensiu de la llengua, la comunicació amb les famílies...).

A l'angoixa sobre aquesta transformació de la realitat educativa, els professionals dels centres hi afegeixen la insuficiència de recursos humans i materials per fer-hi front. Pel que fa a la ciutat de Barcelona, considerem l'exemple de dos districtes amb alta presència d'alumnat estranger: una proporció dels 1123 alumnes estrangers de Ciutat Vella han de ser atesos als seus centres a partir del suport i la orientació de només 5 professionals i una proporció dels 615 de Sants-Montjuïc a partir de només 3 professionals. Es podria argumentar que no tot l'alumnat estranger o d'origen estranger requereix indirectament el servei, però també és cert que el Programa d'Educació Compensatòria s'adreça a tot l'alumnat que es troba en situacions de desigualtat davant del sistema educatiu i que aquesta situació afecta a una proporció gens menyspreable d'alumnat de nacionalitat espanyola. Recordem que aquesta queixa és compartida per molts professionals del propi Programa d'Educació Compensatòria –que esmenten sovint el desbordament, tal com hem recollit més amunt- però també s'insisteix en què, idealment, els centres han d'anar consolidant unes estructures i unes pràctiques adaptades a les noves realitats i que sovint el fet de pensar en la presència d'alumnat estranger com un factor de distorsió conjuntural pot frenar i endarrerir alguns canvis necessaris.

En la nostra experiència[84] hem constatat ambdues tendències: per una banda, centres i professorat formulen les seves queixes i reivindicacions sense distingir sempre clarament els canvis en la realitat i les insuficiències en les respostes i, per l'altra, a

[84] Ens referim, altra vegada, a les actitivitats de formació del Programa Multiculturalitat i Educació (1999-actualitat) de l'ICE de la UAB del qual és responsable la directora d'aquest bloc.

vegades es resisteixen a fer el pas del reconeixement de la realitat dels seus centres per evitar o endarrerir l'estigmatització com 'escola d'immigrants' (o expressions encara menys afortunades que circulen entre la població). Així, s'endarrereixen també les demandes concretes que haurien de presentar als responsables educatius. Ara bé, cal reconèixer que el professorat tampoc no disposa d'àmbits sistemàtics per conèixer i compartir experiències i estratègies metodològiques d'altres zones i centres per organitzar amb més efectivitat les activitats d'ensenyament i aprenentatge i relativitzar la 'nova situació' dels seus centres.

D'altra banda, es fa evident que el plantejament educatiu és del tot incorrecte quan s'ubica sistemàticament a l'alumnat estranger de països pobres i no europeus en pràctiques d'*atenció a la diversitat* per la banda de la limitació de les expectatives[85]. Aquesta concepció tant generalitzada, que procedeix d'una ambigüitat real de la LOGSE, s'afegeix a la insuficiència i a la inadequació dels recursos destinats a la seva atenció socioeducativa que acabem de revisar. Però les aparents solucions que es plantegen no hi fan front en cap sentit[86]. Són freqüents les coincidències entre institucions i professionals de signe polític divers en defensar, per exemple, la generalització acrítica i més superficial (menys qüestionadora i transformadora) d'algunes versions de l'educació intercultural[87] per alumnat i professorat i, de manera

[85] Per una anàlisi més detallada dels efectes d'aquestes conceptualitzacions i pràctiques en relació amb el cas espanyol en general, vegeu Carrasco, S (2002) "La escolarización de hijos e hijas de inmigrantes extranjeros y de minorías étnicoculturales", dins de Calero, J y Bonal, X (eds), monográfico de la *Revista de Educación*, MECD, nº 329 (en premsa).

[86] Per exemple, els itineraris d'un nombre important d'alumnat d'Incorporació Tardana o que ha tingut dificultats per seguir una trajectòria satisfactòria desemboquen en una sobrerepresentació als Programes de Garantia Social, que no estan pensats per donar *segones oportunitats* o com etapes transitòries sinó com finals de trajecte. En el cas de les noies, aquest tipus de dificultat pot acabar convertint-se en una pressió més forta per orientar-les cap a vies tradicionals d'inserció social comunitària. Per exemple, el matrimoni amb un home que tingui la regularització els pot garantir l'estada legal a Espanya quan arriben als 18 anys, i apartar-les de la professionalització i de l'esforç per la continuïtat en la via acadèmica en qualsevol camp (etnografia en curs).

[87] Al costat de discursos folcloritzats sobre la celebració de la diversitat cultural, alguns exemples revelen les resistències reals a la pràctica: 1) La organització dels menús en els menjadors escolars: no s'ha assumit el coneixement existent ni s'han adoptat mesures comunes i clares que siguin respectuoses amb les tradicions gastronòmiques heretades practicades per les famílies de l'alumnat d'origen immigrant. Mentre es defensa superficialment el 'respecte a la diferència' això no es practica ni en l'àmbit que fora més fàcil fer-ho, les pràctiques alimentàries, essent de moment una oportunitat perduda de passar dels discursos als fets 2) La renovació curricular des de perspectives antiracistes, no etno ni sociocèntriques: generalment es projecta en l'alumnat una dificultat d'acceptació de les diversitats representades per la immigració dels països pobres que és bàsicament present entre els adults, de manera que en el millor dels casos s'afegeix un temps a tractar alguns temes relacionats amb la diversitat cultural sistemàticament presentada de manera conjunta amb la pobresa al món i dificultant la comprensió d'ambdues o permetent

creixent fora de Barcelona ciutat, l'aplicació de mesures directes o indirectes de desconcentració[88] o redistribució de l'alumnat estranger entre centres.

Per portar a terme aquestes mesures, des del punt de vista educatiu es caracteritza l'alumnat estranger en termes de Necessitats Educatives Especials per motius 'socials o culturals' i reparteix l'alumnat entre centres públics i concertats d'una població o d'un sector d'una població. La concepció que domina és que així s'evita la formació de ghettos i es redueix l'estigmatització de l'escola pública. Però, atesa la diversitat d'enclaus sobre el territori i les seves dinàmiques socioculturals, no sembla recomanable generalitzar cap mesura d'aplicació uniforme en aquest sentit, a banda d'alguns dels arguments científics, polítics i morals que es poden adduir com a precaucions en la seva aplicació. Algunes de les constatacions de l'estudi[89] sobre la concentració de l'alumnat d'origen estranger i minoritari a les escoles de Barcelona que s'ha anat citant en diverses ocasions al llarg del capítol, són contundents: en la mostra de 75 centres públics estudiats (més d'una quarta part dels centres públics de la ciutat amb alumnat entre 0 i 16 anys i tots els públics de Ciutat Vella) i més de 12.000 alumnes, només 3 centres no tenen cap alumne/a amb el pare o la mare estrangers (dues escoles bressol i un centre de secundària), 17 centres tenen més del 40 % d'alumnat amb el pare o la mare estrangers (15 a Ciutat Vella, 1 a l'Eixample i 1 a Sant Martí) i els altres 55 centres es reparteixen en proporcions intermitges variades. A això cal afegir que el repertori d'orígens estrangers és considerable, amb més de 34 centres de la mostra que escolaritzen alumnat de més de 10 orígens diferents, essent el repertori més gran en els centres de primària estudiats. Aquestes dades es referien al curs 1999-00, i la tendència ha anat en augment, essent possible observar tant les estratègies de concentració d'alguns grups en certes escoles i territoris com la tendència a la dispersió escolar i, en una segona fase, el canvi de residència dins de la ciutat. Precisament per aquesta

la interpretació de la segona en termes de la primera. Per exemple, encara no s'ha renovat el currículum de l'ESO explicant els processos de descolonització i l'imperialisme de forma que permetin entendre l'emergència dels fonamentalismes (no occidentals) ni s'ha introduït continguts obligatoris per tot l'alumnat per combatre educativament el creixent racisme europeu, també caracteritzat com un 'fonamentalisme cultural' (Stolcke, 1995). En aquests i en molts altres temes la nostra capacitat d'incorporar diversitats en la vida quotidiana escolar queda molt enrera envers les pràctiques normalitzades en altres països europeus. Altre vegada, són alguns centres educatius els que porten l'avantguarda a la pràctica.

[88] A grans trets es tracta de recuperar una idea nord-americana de principis de segle XX segons la qual existeix un llindar de tolerància a la diversitat. Vegeu Carrasco, S i Soto, P (2001), op. cit.

[89] Carrasco, S i Soto, P (2001), op. cit.

complexitat de situacions i estratègies d'inserció segons els grups, són veritablement alts els riscos que es corren a l'hora de generalitzar mesures de redistribució de l'alumnat d'origen estranger a Barcelona, més enllà de l'establiment d'uns criteris coordinats entre centres d'un mateix entorn de residència. Aquest mateix estudi assenyala els següents, entre altres perjudicis i incongruències que es derivarien de la de la seva aplicació: eventual aïllament dels infants estrangers dins de centres i aules no preparats, ruptura de xarxes de comunicació entre mares i famílies que coincideixen en els centres on escolaritzen els seus infants (amb conseqüències molt negatives per infants i mares), desatenció indirecta per part dels serveis educatius que haurien de multiplicar el nombre de centres atesos, hores d'ara ja excessius, amb professorat menys preparat.

En aquest, com en d'altres aspectes relacionats amb la infància d'origen immigrant estranger, no és gaire comú partir de les avaluacions crítiques aportades des de la investigació i des de la política sobre els precedents de mesures semblants en altres països occidentals que s'han plantejat aquestes qüestions amb anterioritat.

En aquesta línia, és sorprenent la manca d'estudis sistemàtics i comparatius[90] sobre els efectes de l'aprenentatge i l'ús de les llengües majoritàries i la conservació o perfeccionament de les llengües d'origen per part dels fills i filles d'immigrants estrangers en una situació de complexitat lingüística com la que existeix a la societat majoritària, amb el català i el castellà. Recordem que ens cal aquest coneixement més profund en dos aspectes clau de la valoració de la desigualtat: en primer lloc, per l'*accés diferencial* al currículum, a les relacions socials, a la funció mediadora en múltiples gestions per altres membres del grup familiar que es trobin en situacions d'aprenentatge més precàries *pel que fa al català i al castellà*; en segon lloc, per la *valoració diferencial* que tenen les diverses llengües familiars d'origen entre nosaltres, per la

[90] Anys de recomanacions persistents en aquest sentit no han donat lloc pràcticament a cap text etnogràfic de referència en aquest sentit ni a la ciutat de Barcelona ni fora d'ella, tret d'un estudi de cas a Melilla i un seguit de textos analítics i de reflexió sobre la problemàtica: *La escuela y la migración en la Europa de los 90, XV Seminario sobre Educación y Lenguas* y *Lengua del alumno, lengua de la escuela* (ambdues coordinades per M. Siguán, 1990), *Lengua y cultura de origen. Alumnos marroquies en la escuela española* (TEIM, 1998), *Educación y situaciones bilingües en contextos multiculturales. Estudio de un caso: Melilla* (Mesa, M.C y Sánchez, S, CIDE, 1996), *Llengües, cultures i ètnies a l'ensenyament* (AADD, GRAÓ, 2001), *Immigració, integració i llengua* (CCOO, 1997), i els dos Simposis de la Universitat de Girona sobre el tema.

possibilitat o no de construir identificacions múltiples o de rebutjar-ne algunes (d'origen o de destí) per part dels alumnes estrangers, per la problemàtica creixent de les ruptures entre origen i destí amb la família i la comunitat així com de la comunicació dins del propi grup familiar *pel que fa a certes llengües de la població estrangera.*

El mateix estudi esmentat més amunt destaca la manca absoluta d'informació sobre les situacions lingüístiques familiars de l'alumnat d'origen immigrant estranger a Catalunya. Per la ciutat de Barcelona, a partir de la mostra de 75 centres treballats esmentada més amunt, el resultat és que s'afegeixen més de 40 llengües de tot tipus (romàniques, no romàniques, amb diversos tipus d'escriptura, de tradició oral, etc) al català i al castellà de l'escola i de la societat majoritària. L'estudi volia conèixer, entre altres coses, quina proporció de l'alumnat no estava en contacte ni amb el català ni amb el castellà a l'entorn familiar i quines eren les llengües més parlades. Una de les constatacions fetes és que als centres educatius no hi ha ni el coneixement, ni els instruments, ni la demanda (per part de l'administració) per actualitzar sistemàticament el projecte lingüístic i les pràctiques educatives que se'n deriven a partir d'informació sobre aquest tret bàsic de la diversitat de l'alumnat. No sorprèn, aleshores, que en gairebé un 40% dels centres amb alta presència d'alumnat d'origen immigrant estranger entre 0 i 16 anys aquestes dades no estiguin disponibles, ni en precari. En aquests moments, el nostre sistema educatiu ignora quin és el coneixement sobre aquest tema per part de la majoria del professorat que l'ha d'atendre. Essent una societat especialment complex per les seves característiques lingüístiques, la manca d'accions oficials en aquest sentit són encara més inexplicables.

D'altra banda, diversos centres de primària de Barcelona ens informen que han descobert amb sorpresa que ja havien 'exhaurit' el nombre de serveis d'intèrpret (fins a 3 sessions) d'alguns idiomes que els eren imprescindibles per comunicar-se amb les famílies. També s'esmenta sovint el problema transport quan alumnes de diversos municipis i barris de la ciutat i de la zona metropolitana han d'assistir a un taller de català organitzat pel Servei d'Ensenyament del Català, els problemes de ratio dels cursos o la finalització dels mateixos sense haver-se produït un aprofitament real.

Els cursos anomenats de *llengua i cultura d'origen* que imparteixen diverses associacions (amb freqüència, vinculades a la cultura marroquina) fora de l'horari escolar s'han de distingir de les pràctiques escolars pròpies de certs grups com els xinesos, que han instaurat allà on s'han establert al llarg del segle XX les conegudes escoles voluntàries de 'dissabte al matí', de les quals ja en trobem dues actualment a Barcelona que atenen més de 200 alumnes xinesos residents en diverses poblacions de l'Àmbit Metropolità. També cal distingir aquestes dues modalitats d'accions envers el manteniment de tradicions lingüístico-culturals amb la pràctica comunitària de la formació religiosa (islàmica o catòlica) que implica alhora l'aprenentatge o el manteniment de llengües orals i escrites pròpies del grup d'origen o del culte religiós (àrab alcorànic, anglès dels filipins catòlics). Aquest és un potencial ignorat o no utilitzat en els projectes lingüístics del centres.

Malauradament, sobre els primers tipus de cursos no podem proporcionar cap dada ni fer cap valoració, més enllà de destacar dues qüestions: en primer lloc, encara no s'ha fet el pas, que fóra realment significatiu i positiu per múltiples raons[91], d'incloure llengües com l'àrab entre les opcions de segones llengües estrangeres a l'ESO; en segon lloc, i en les circumstàncies actuals, encara resultaria més necessari potenciar l'ensenyament de la cultura religiosa per a tothom impartida per professionals de l'educació. Més enllà del que proposa el Consell Escolar de Catalunya (1999), aquest ensenyament hauria de formar part del currículum obligatori i no s'hauria de barrejar amb el fet que alguns centres tenen, a més, una orientació confessional. Ara per ara, però, es tendeix a treballar amb un concepte de cultura reificat, més semblant al de tradició, com si fos transmissible acadèmicament, i es treballa també des d'una certa idea de preparació pel retorn.

Caldria aprofitar la presència de l'alumnat estranger com un estímul i una oportunitat per corregir sistemàticament i no episòdicament el tractament de les llengües i l'etnocentrisme del currículum. La 'diferència cultural' com a font de conflicte educatiu i fracàs intrínsec és un marc explicatiu superat a la literatura mundial sobre educació i immigració amb una forta inèrcia. L'experiència pràctica tampoc dona suport a aquesta

[91] Per exemple, per poder fer efectiva una presència laica del món àrab a l'ensenyament i equiparant el tractament d'aquesta llengua al que reben altres idiomes estrangers de països veïns.

perspectiva. Aquesta confusió, però, és una de les raons dels planejaments problemàtics en el tractament del tema, especialment amb les relacions de causa-efecte que s'estableixen en l'àmbit de la formació necessària del professorat: es defensa que el professorat conegui les 'diferents peculiaritats culturals' de l'alumnat d'origen estranger per tal de respectar-les i 'donar el tractament pedagògic adequat' a les necessitats d'aquest alumnat. Però ni això és estrictament necessari ni el professorat pot portar a terme la transformació efectiva de la pràctica en solitari.

Finalment, caldria poder pensar amb normalitat en termes de societat multicultural però precisament per aprofundir en els dos temes clau de l'escola democràtica, la prevenció del fracàs acadèmic i d'una nova estratificació social que es pot detectar als barris, pobles i ciutats de Catalunya. Ara bé, en aquests moments, no es disposa de cap dada sobre el rendiment acadèmic, l'acreditació o l'abandó escolar de l'alumnat estranger (ni per orígens, ni per gènere, ni global) per això ens sorprèn que s'insisteixi en que les respostes polítiques vigents són les adequades. Això impossibilita fer comparacions entre la situació de Catalunya i la d'altres entorns europeus, o la de Barcelona amb altres ciutats europees. Els documents consultats no fan referència en cap moment a les experiències i models d'altres països i ciutats, els efectes positius o negatius que han tingut i la conveniència o no d'adaptar-los a Catalunya o a Barcelona, com un enclau específic. Però les instàncies polítiques insisteixen, sobre tot, en la necessitat de promoure la cohesió social encara que no l'avaluïn a partir d'indicadors de desigualtat educativa i sí, per exemple, a partir de l'existència d'activitats aïllades de celebració *no problemàtica* de la diversitat.

Així, el repàs realitzat a alguns *aspectes clau*[92] de les dues vessants esmentades a l'inici d'aquest subapartat, les entrevistes realitzades i el treball de camp en curs ens proporcionen suport empíric amb escreix per aquesta valoració negativa, tot i que el llistat de temes a revisar és molt més ampli. Ara per ara, per sintetitzar i tancar aquesta

[92] Altres aspectes clau són els que s'aborden des dels breus articles del Tema del Curs 2000-01 a la revista *Guix. Elements d'Acció Educativa*: escola i entorn social, escola i lideratge comunitari, professorat i relacions interculturals, aules d'acollida, transformacions 'contrahegemòniques' del currículum, aprenentatge de la llengua i multilinguïsme, multiculturalitat i coeducació.

revisió, des de l'experiència de formació i assessorament del professorat[93] i cercant amb detall en el mateix *Pla per la immigració 2001-2004*, constatem una vegada més els següents punts febles:

- La manca d'una instància coordinadora de departaments, serveis i recursos per organitzar l'atenció socioeducativa integral a l'alumnat d'origen immigrant i la organització del treball conjunt amb les instàncies municipals que coneixen els enclaus específics on les actuacions són més urgents i on cal adaptar els recursos i les mesures

- La inexistència d'un plantejament i d'un pla real per la formació inicial[94] i permanent del professorat i dels professionals dels serveis i equips per una capacitació professional i orientació sociocultural adequades davant de les noves realitats socioeducatives derivades de la immigració (coneixement i comprensió de la realitat sociocultural i ensinistrament i suport tècnico-professional)

- La persistència de la orientació compensatòria[95] en la interpretació de les deficiències en les competències i en els aprenentatges enlloc de generalitzar i adaptar a les diverses realitats creades fórmules innovadores experimentades arreu, com ara les perspectives additives (lingüístiques, culturals i curriculars), les metodologies cooperatives i els principis d'acceleració de les competències (no solament al nou alumnat d'origen immigrant) per tal d'anar disminuint les desigualtats d'accés als aprenentatges escolars des de les màximes expectatives

[93] Ens referim bàsicament a tres fonts: 1) Les anàlisis i valoracions de les activitats de formació i assessorament del professorat en aquest camp des de l'ICE de la UAB en els tres programes endegats o compartits des de 1989 fins l'actualitat (Programa d'Educació Intercultural, Formació de Formadors en Relacions Interculturals i Escola, Multiculturalitat i Educació); 2) Els debats i les conclusions del grup de treball sobre Multiculturalitat i Educació des de les primeres fases d'inici del Projecte Educatiu de Ciutat a Barcelona durant els cursos 1997-98 i 1998-99; 3) La recerca comparativa sobre formació del professorat en interculturalitat portada a terme per mitjà de diversos projectes des de 1990 al Departament d'Antropologia Social de la UAB.

[94] Existeixen algunes assignatures optatives referides a les noves realitats multiculturals en els plans d'estudis del professorat d'Educació Infantil i Primària, però no hi ha hagut cap debat interdisciplinari per tal d'orientar-ne el contingut i ens trobem amb situacions tan exòtiques com el fet que els especialistes en aquests temes no són reconeguts com els perfils adequats per impartir-les, com el cas escandalós de la UAB on, a diferència de les universitats dels països avançats i d'altres universitats catalanes i espanyoles, les antropologies de l'educació i les educacions multiculturals (matèries i assignatures que s'ocupen d'aquests temes des de Berkeley a Sidney, des de Londres a Estocolm) no les poden impartir els antropòlegs i sí els pedagogs!

[95] No voldríem que es confongués en la nostra valoració la tasca dels professionals del Programa d'Educació Compensatòria amb la *orientació compensatòria* de moltes de les accions que es porten a terme en la pràctica amb l'alumnat d'origen immigrant, al marge del programa esmentat.

(de la majoria de les quals el professorat no n'ha tingut cap mena d'informació ni formació)

- La constatació del procés de normalització implícita del fracàs acadèmic i la rebaixa apriorística d'expectatives educatives envers l'alumnat d'origen immigrant en absència dels plantejaments esmentats en el punt anterior, amb poques excepcions
- La persistència d'explicacions de les situacions de baix rendiment acadèmic de l'alumnat d'origen immigrant en termes de 'diferència cultural' entre el professorat i entre els responsables educatius -obviant el coneixement assolit per dècades d'investigació educativa- que donen pas implícitament a conviccions assimilacionistes dels objectius educatius i a la minimització de la desigualtat en les condicions socials de l'escolarització
- La persistència de la disposició jeràrquica de les diferències culturals en el marc escolar de forma que es camuflen dins dels objectius educatius aspectes culturalment específics de la socialització en la nostra societat que qüestionen la capacitat educadora dels grups d'origen immigrant en situacions socials desfavorides, atorgant una racionalitat més alta a les pràctiques autòctones, paradoxalment en plena crisi dels models educatius familiars i socials disponibles
- La manca d'una política educativa autonòmica adreçada a la petita infància d'origen estranger i al context en què es porta a terme el maternatge per mitjà de programes específics que redueixin les distàncies entre llengües i bagatges sociofamiliars i habilitats escolars en l'accés al sistema educatiu (rellevància el període 0-6 anys)
- La manca d'un pla generalitzat i sistemàtic d'ensenyament de les llengües vehiculars a tots els nivells de l'ensenyament des de l'arribada de l'alumne/a, inclòs l'alumnat llatinoamericà, amb professionals preparats i situacions educatives desitjables en el context dels recursos posats a l'abast per als centres educatius

- La manca d'un servei professionalitzat i coordinat de mediació cultural[96] a disposició dels equips directius dels centres docents i dels professionals que actuen sobre el territori i, d'altra banda, d'accés per les famílies i les AMPAs

- La dificultats per reorganitzar d'una forma innovadora i coordinada els recursos disponibles des dels criteris dels professionals dels centres i serveis que actuen sobre el territori assumint clares funcions de treball comunitari

- La producció d'instruments amb efectes perillosament burocratitzadors de l'atenció a l'alumnat d'origen immigrant i a les seves famílies, en el procés de desenvolupament pràctic del pla d'acollida proposat[97]

- La organització poc eficaç dels serveis de traducció i interpretació[98] i les limitacions de coneixement, d'accés i de gaudi dels mateixos per part dels centres

- La concepció reduccionista i superficial de l'educació intercultural com a resposta mecànica a una varietat de problemàtiques que, a més, no es resolen amb la seva introducció i la manca de generalització de l'educació antiracista a tots els centres educatius, amb o sense presència d'alumnat d'origen immigrant estranger

- L'aplicació de criteris d'escolarització fracassats o contraproduents, que es porten a terme per mitjà de pràctiques ja analitzades i abandonades en els països de l'òrbita occidental que ens han precedit en haver de donar respostes de qualitat a la composició actual de l'alumnat (com la generalització de l'establiment de quotes de redistribució de l'alumnat)

[96] Hi ha comarques senceres on el professorat ignora l'existència d'alguns serveis de mediació que, per altra banda, sovint són organitzats pels ajuntaments i en col·laboració amb associacions i organitzacions no governamentals, amb una dependència alta del voluntariat, que converteix aquesta tasca en poc més que assistencial.

[97] Els centres educatius hauran de dedicar uns recursos humans i un temps a emplenar uns formularis que, d'entrada, no contemplen la plasmació de les pràctiques d'acollida que porten anys realitzant pel seu compte. Els formularis del Pla, tal com està plantejat, no constitueixen un instrument de millora a partir de l'anàlisi de les pròpies pràctiques i els resultats obtinguts, sinó de rendiment de comptes.

[98] El document del Departament d'Ensenyament de la Generalitat *Escolarització d'alumnat fill de famílies immigrants* (1999) dubta de la figura i de la funció dels mediadors culturals i proposa la d'intèrpret o traductor, obviant les distàncies socials i culturals que cal afrontar en les relacions entre les escoles i les famílies, molt més enllà de la diferència lingüística i de la necessitat de traducció.

3. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

- **Infància estrangera i diversitat de contextos migratoris a Barcelona: síntesi de la informació disponible**

En aquest apartat hem realitzat una síntesi de la informació sobre el contextos sòciofamiliars, les condicions d'inserció i els projectes migratoris que afecten als infants i joves estrangers i d'origen immigrant a Barcelona segons els principals grups d'origen, amb la inclusió d'una diversitat de models. Per això hem seleccionat un conjunt de 7 nacionalitats i 3 agrupacions, que no corresponen exactament a les primeres posicions en volum de població estrangera total ni de població estrangera menor, sinó a una combinació entre les àrees d'origen més presents a la ciutat i alguns orígens que ocupen posicions més baixes en el rànquing però que ajuden a completar la visió de la diversitat existent pel que fa a les característiques exposades al llarg de l'informe. Tots els orígens seleccionats tenen, però, una proporció de població menor creixent[99] i quan ens referirem als adults del grup ho farem a aquells que tenen població menor al seu càrrec en el moment de prendre les dades.

S'ha inclòs: (1) Perú, la (2) República Dominicana i (3) Argentina en els tres exemples llatinoamericans d'aquesta síntesi; (4) Marroc i l'agrupació (5) 'Àfrica Subsahariana', que caldrà matisar, en els dos exemples africans; (6) 'Unió Europea' i (7) 'Països de l'Est' com exemples europeus ben diversos; (8) Filipines, (9) Pakistan i (10) Xina en els tres exemples asiàtics.

La síntesi segueix l'ordre d'aquestes agrupacions continentals i repassa breument els aspectes següents:

- Presència a Barcelona i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística
- Barris/districtes on viuen preferentment dins de la ciutat; tipus d'habitatges

[99] Es tracta d'identificar una diversitat de models socioeconòmics i culturals al darrera d'orígens i procedències aparentment semblants i a partir d'un mínim de dades disponibles, per la qual cosa no estem en condicions de presentar informacions més fiables de les persones equatorianes que de les peruanes que, en canvi, permeten igualment aconseguir aquest objectiu dins del grup de llatinoamericans.

- Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)
- Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults
- Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor
- Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris
- Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social
- Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

-LLATINOAMÈRICA

PERÚ

a) Presència a Barcelona i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total de nacionalitat peruana passa de 2.911 el 1996[100] a 6.879 el gener del 2001: per tant, experimenta un creixement de 3.968 persones. La població del grup d'edat 0-17[101] passa de 148 a 466 entre 1991 i 1996, amb un pes relatiu que incrementa d'un 14,19% a un 16,01% en aquest període. L'any 2001 el pes mitjà del grup d'edat 0-14 pel conjunt de la població sud-americana és del 12,1%[102].

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

Els districtes on la població de nacionalitat peruana presenta un percentatge més destacat de representació són, en primer lloc, Sant Andreu (el 16,9% del total

[100] Les xifres de població total de l'Ajuntament de Barcelona per l'any 1996 no coincideixen amb les de l'Institut d'Estadística de Catalunya per la ciutat en cap de les nacionalitats. La resta de càlculs del capítol per aquest any estan basats en aquesta darrera font i en aquest apartat hem optat per fer el mateix.

[101] Aquest mateix problema es trasllada a la resta de nacionalitats. Ens referirem al grup 0-14 per l'any 2001, segons les grans àrees sociogeogràfiques de la classificació que es recull a la web d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona (www.bcn.es/estadistica).

[102] Els percentatges referits als pes del grup d'edat infantil (0-14) és una mitjana d'unes franges per una àrea sobre dades del 2001. Per tant, pot ser més baixa que algunes proporcions del grup complet considerat legalment 'infància' (0-17) i en canvi representar un augment. Les dades disponibles no ens han permès fer-ho d'una altra manera.

d'estrangers), Eixample (14%), Sant Martí (12,4%), Horta-Guinardó (12%), Sants-Montjuïc (11,7%) i Gràcia (9,5%).

Els infants 0-17 que vivien en llars on la persona principal era nascuda al Perú l'any 1991 (últim cens) ho feien majoritàriament en habitatges de 40-80 m2 (47,3%) i 80-120m2 (32,3%) de superfície. Més de la meitat dels infants (56,2%) vivia en habitatges de lloguer sense mobles, i gairebé un 20% en habitatges en propietat pagada. Un 13,2% vivia en habitatges en propietat amb pagaments pendents.

Un 7,2% dels infants de nacionalitat peruana no gaudien d'habitatge amb aigua corrent, un 13,8% no tenien telèfon i un 9,2% no tenien calefacció a la vivenda.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-La població infantil d'origen peruà es trobava bastant repartida entre els tres tipus de nuclis considerats, segons dades de 1996: 38,8% en nuclis de matrimonis; 26,3% en nuclis de parelles de fet; i 35% en nuclis monoparentals (pràcticament tots són encapçalats per la mare). En la proporció d'infants pels nuclis monoparentals Perú està per sota d'Argentina i República Dominicana; la xifra per nuclis de matrimonis l'acosta a Argentina; i la proporció d'infants en parelles de fet l'apropa a República Dominicana. Predominen les parelles (matrimonials o de fet) de la mateixa nacionalitat.

-Quant a dimensió de la llar, els infants d'origen peruà segueixen una pauta intermitja entre la presentada per Unió Europea i Marroc: es concentren en les llars de 4-5 persones (de manera similar als infants de la UE), però mantenen un equilibri en el seu repartiment en les llars més petites i les més grans. La majoria d'infants viuen en llars formades per "Matrimoni o parella amb fills sense altres", seguits de les categories "Matrimoni o parella amb fills amb altres", "Mare sola amb fills sense altres", i "Més d'un nucli".

-El percentatge de persones principals que són els pares és força similar al registrat per la UE, i inferior a la xifra pel Marroc. La proporció d'infants que tenen una relació de 'germà' amb la persona principals és superior a aquestes dues darreres àrees.

-L'any 1996 Perú ocupa el quart lloc en el rànquing de Permisos de Reagrupament Familiar Sol·licitats i un dels més elevats de permisos concedits. Entre 1994 i 1996 les sol·licituds de reagrupament baixen un 7%.

-Comparació Barcelona 1991/1996: Creix el nombre d'infants que viu en nuclis de matrimonis mixtos; també augmenta el nombre d'infants que viuen en nuclis monoparentals i, entre aquests, el nombre d'infants en nuclis encapçalats pel pare. Hi ha una certa disminució de la proporció d'infants que són fills de la persona principal, però poc destacable en comparació amb altres zones. Creix de manera important el nombre d'infants que viuen en llars de dimensions més grans (6 persones i més), especialment entre els *Matrimoni o parella amb fills amb altres* i les llars monoparentals encapçalades per la mare.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

Segons les dades oficials, s'observa un percentatge relativament baix d'infants que vivien el 1996 amb persones principals ocupades: només un 67,17%. Justament, els efectius que manquen aquí passen a engrossir la categoria dels desocupats que han treballat abans (15,8%). Una mica més de meitat dels infants que viuen amb una persona principal ocupada ho fan amb un treballador fix (51,5%) i, en menor mesura, amb un treballador eventual (27,7%). Aparentment, es tractava de famílies amb titulació elevada: equivalents a BUP ó COU (28,4%) i Llicenciatura o Doctorat (23,8%), seguits de la categoria Diplomatura o altre títol mitjà (16,8%).

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor[103]

La diversitat social interna de la migració peruana s'observa també en l'ús de la sanitat pública i privada. No s'ha pogut disposar de dades sistemàtiques sobre infància i salut, però l'opinió dels professionals coincideix en què la població peruana fa un ús molt normalitzat dels serveis de salut, amb una demanda de proves lleugerament més alta que la població general.

[103] Aquesta és una informació referent a l'any 1997 publicada a *La població estrangera a Barcelona* (1998) per l'OPIB.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

Els infants llatinoamericans representen més de la meitat de la població escolar estrangera de Barcelona en les etapes de 0 a 16 anys. La majoria de l'alumnat peruà es troba a l'ESO (38,6%), amb una presència important als ensenyaments postobligatoris (18%), essent la primera nacionalitat estrangera en aquestes etapes i la segona en el rànquing d'alumnat estranger. Els infants fills i filles d'adults peruans es troben escolaritzats a l'escola pública en la seva majoria (67%), però també a la privada concertada, preferentment confessional (33%). Utilitzen més la xarxa pública a primària. Tractant-se d'alumnes de llengua romànica, no estan contemplats en els recursos educatius específics per l'aprenentatge del català i del castellà que requereix l'accés al currículum. El professorat detecta nivells d'escolarització prèvia molt desiguals en els infants peruans, consistents amb la diversitat social esmentada i de disponibilitat de recursos educatius en condicions en el país d'origen.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

Caldria distingir entre tres situacions: les persones generalment procedents de zones urbanes que tenen un temps d'assentament alt a Barcelona i que varen començar a arribar fa més de vint anys, iniciant la seva inserció en feines de qualificació inferior a les seves titulacions i localitzant-se en districtes com l'Eixample; una segona situació és la de persones d'assentament més recent, igualment procedents de la ciutat però també del camp i amb nivells de qualificació menors; una tercera situació és la migració més recent, d'orígens iguals que l'anterior, que es localitza també fora de Barcelona. Aparentment, el nivell d'associacionisme és més alt entre aquest grup que en d'altres orígens llatinoamericans i una part de la població participa en activitats vinculades a les parròquies catòliques, amb els fills i les filles.

No disposem d'informació sistemàtica sobre aquest tema pel que fa a la població peruana adulta o infantil.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants peruans. Les opinions dels professorat apunten a una millor recepció de la població peruana i llatinoamericana en general en els barris d'assentament a Barcelona, envers les actituds de la població autòctona cap a altres grups de persones nouvingudes. Amb tot, les agressions racistes envers la població peruana adulta no són infreqüents.

REPÚBLICA DOMINICANA

a) Presència a Barcelona i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total de nacionalitat dominicana creix de 1.342 el 1996 a 4.136 el gener del 2001 (2.794 persones). De 1991 a 1996 la població 0-17 passa de 89 a 236, període en el qual el seu pes sobre el total baixa d'un 21,19% a un 17,59%. Actualment, la mitjana del pes del grup 0-14 és el 15,9% sobre tota la població sud-americana a Barcelona.

· **Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges**

El districte amb una proporció més alta de població amb nacionalitat de la República Dominicana és Nou Barris, on els dominicans representen el 9,4% dels estrangers. A continuació tenim Sants Montjuïc (8,4%) i Ciutat Vella (6,8%). Més de la meitat dels infants amb persones principals de nacionalitat dominicana vivien l'any 1991 en llars de 40-80m2 (52,4%). Una altra proporció important (28,2%) ho feia en llars de 80-120m2. El règim de tinença majoritari era el lloguer sense mobles (51,4% dels infants en llars) seguit de l'habitatge en propietat pagada (19,8%). Més de tres quartes parts de la població vivia en llars de 3 o més habitacions, però hi havia una proporció d'infants en habitatges de només 2 habitacions (9,7%) Pel que fa a les instal·lacions, les dues que més mancaven a les llars familiars eren el telèfon (9,7%) i la calefacció (3,9%).

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-Els infants d'origen dominicà són, de les tres nacionalitats sud-americanes considerades, els que presenten un percentatge més gran d'infants vivint en nuclis monoparentals (45,9%) i en nuclis de parelles de fet (27,7%). Els infants que viuen en nuclis de matrimonis i, en menor mesura, també els que viuen en parelles de fet, ho fan en una proporció força elevada en matrimonis de la mateixa nacionalitat. D'altra banda, el nombre de nuclis monoparentals és menor que els registrats per Perú i Resta de Sudamèrica, tot i que elevat. Més del 90% d'aquests nuclis estan encapçalats per la mare. Fora de Barcelona, encara és més acusada la proporció d'infants dominicans que viuen en nuclis monoparentals.

-La República Dominicana es situa a mig camí entre Perú i Resta de Sudamèrica en la distribució dels infants per les tres categories dimensionals: Una mica més de la meitat viuen en llars de 4-5 persones, seguits dels que viuen en llars de 6 persones i més i dels que viuen en llars d'1-3 persones.

-De les tres àrees analitzades d'Amèrica Llatina, República Dominicana és l'origen que menys proporció d'infants registra en la categoria estàndard de "Matrimoni o parella amb fills sense altres". La proporció d'infants vivint amb "Mare sola amb fills sense altres" és elevada. La proporció d'infants en llar nuclears extenses és superior a la de Resta Sudamèrica i similar a la recollida per Perú. I la proporció d'infants en llars de més d'un nucli és un xic inferior a les dues àrees d'Amèrica llatina citades.

-La majoria d'infants viuen amb els pares com a persones principals, però tenen la proporció més alta dels tres països llatinoamericans considerats d'infants que viuen amb algun germà com a persona principal.

-El 1996 la República Dominicana aplegava el 18,5% de les sol·licituds de reagrupament realitzades. En l'interval 1994-1996 el nombre de sol·licituds va créixer un 6,8%.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

Hi havia el 1996 una proporció força baixa d'infants que en llars on la persona principal constava com "Ocupada"(el 60,1%) També es detecta una proporció important d'infants en llars on la persona principal consta com ocupada en les feines de la llar (12,9%). El gruix de les persones principals amb qui vivien els infants se situava en les categories "Treballador fix" (59%) i "Treballador eventual" (20%). Quant al nivell d'instrucció, la població es repartia força per les diferents categories, però les més importants eren els estudis primaris o EGB 1ª etapa (23,2%), seguits de BUP ó COU (20,5%) i Llicenciatura o Doctorat (17,3%).

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

Segons les entrevistes realitzades, utilitzen gairebé en exclusiva la sanitat pública i els serveis sòciosanitaris que ofereixen atenció específica en el territori, especialment a les dones i mares. No s'ha pogut disposar de dades sistemàtiques.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

La majoria d'alumnat dominicà a Barcelona es troba a l'ESO (43%) amb una minoria a l'ensenyament postobligatori. És la tercera nacionalitat del rànquing i també de l'ESO. Pràcticament tots els infants dominicans estan escolaritzats a l'escola pública (86%), i la resta a la privada concertada (14%). Utilitzen més la xarxa pública a l'ESO que a la resta d'etapes. Com alumnes de llengua romànica no estan contemplats en els recursos educatius específics per l'aprenentatge del català i del castellà que requereix l'accés al currículum. Això pot representar un problema ateses unes condicions d'escolarització en origen amb nivells més baixos que a Barcelona i dels més baixos entre els orígens llatinoamericans.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

Es tracta d'un grup amb menor diferenciació social que l'anterior. Algunes pràctiques comunitàries es poden vincular a l'església catòlica i a una associació d'immigrants dominicans que ha endegat específicament una tasca adreçada als joves que venen per reagrupament i tenen problemes d'adaptació amb les seves famílies i amb el nou entorn.

Però no disposem d'informació sistemàtica sobre aquest tema pel que fa a la població dominicana adulta o infantil més enllà del que hem recollit aquí.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants dominicans, però és obvi que les informacions que recullen els mitjans de comunicació en relació amb la població adulta parlen d'una situació de risc real de patir agressions racistes. Tampoc no tenim informació sobre les perspectives de permanència i la vigència del mite de retorn entre la població dominicana i de com poden afectar l'acomodació de la població infantil i juvenil.

ARGENTINA

a) Presència a Barcelona i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total de nacionalitat argentina s'incrementa de 1.548 persones el 1996 a 2.504 el gener del 2001 (956 persones). De 1991 a 1996 la població 0-17 passa de 701 a 203. Es constata, doncs, una disminució del pes de la població 0-17 fins el 13,11%, encara aleshores lleugerament superior a la mitjana actual per la població sud-americana a la ciutat (12,1%), però ja la més baixa de les tres nacionalitats del rànquing llatinoamericà

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

Els dos districtes de més implantació de la població argentina són Horta Guinardó (5,1% sobre el total d'estrangers), i Gràcia (5%). Gairebé un 40% dels infants vivia l'any 1991 en habitatges de 80-120m2, i un percentatge lleugerament més alt (42,1%) ho feia en habitatges de 40-80 m2. Quant al règim de propietat, el 47% dels infants en llars gaudien d'una vivenda en lloguer sense mobles i un 35,8% habitava en vivendes en propietat, bé pagada o pendents de pagaments. El 80% dels infants vivia en habitatges de 3 habitacions o més. En relació amb els serveis i instal·lacions, un 10,1% dels infants en llars no tenien telèfon, i un 5,8% no tenien calefacció a l'habitatge.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-Argentina és la nacionalitat que més s'acosta a la República Dominicana quant a proporció d'infants vivint en nuclis monoparentals el 1996 (43,2%), però els infants en nuclis de matrimonis presenten una proporció força aproximada a la mitjana pels estrangers (44,8). El percentatge d'infants en nuclis de parelles de fet és baix (12%). La població argentina a Barcelona presenta proporcions comparables a l'autòctona pel que fa a la davallada de la natalitat.

-El 57,9% dels infants vivia en llars de 4-5 persones, el 34,2% en llars d'1-3 persones i el 10,8% ho feia en llars de 6 persones i més. La majoria d'infants vivia en llars estandard (62,4%) i un altre percentatge relativament alt ho feia en llars formades per Mare sola amb fills sense altres (13,4%).

-Argentina presenta un dels percentatges més elevats d'infants vivint amb persones principals que són els pares entre la població estrangera. Ara bé, també trobem un 5,7% d'infants que viuen amb una persona principal que és un altre parent.

-L'any 1994 el percentatge de sol·licituds de reagrupament fets per argentins era el 2,1%. Aquest percentatge baixa fins el 0,2% el 1996.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-Una proporció relativament alta dels infants vivien amb una persona principal ocupada (75,8%) –percentatge molt proper a la mitjana registrada per la població autòctona.

-La població es repartia entre les diferents categories, si bé el gruix d'infants vivia amb persones principals que constaven com "Treballadors fixos" (43,9%). Cal esmentar les elevades xifres registrades per "Empresari sense empleats" (20,9%) i "Empresari amb empleats" (14,9%).

-Es tracta d'una població amb un nivell d'estudis alt: el 30% dels infants vivien a la llar amb una persona principal amb títol de Llicenciatura o Doctorat, i el 26,7% ho feien amb persones principals amb estudis equivalents a BUP ó COU.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

Per les posicions socioeconòmiques de la població argentina amb un temps d'assentament més gran a Barcelona, l'accés al sistema sanitari sembla equiparable al que tenen les classes mitjanes i altes autòctones, però no disposem de dades sistemàtiques sobre aquest tema.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

Els infants argentins s'escolaritzen a l'escola pública (76%), més a l'educació primària, però també a l'escola privada concertada i d'elit (24%), més a l'educació infantil i a l'ensenyament secundari. Són proporcionalment més presents que tots els altres orígens llatinoamericans en l'educació postobligatòria (batxillerats). El pes de la població infantil argentina respecte al total de la població argentina resident és més baix que en la resta de nacionalitats llatinoamericanes, representant només el 3% de l'alumnat estranger de la ciutat.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

A diferència de la població d'altres orígens llatinoamericans, la població argentina amb més temps d'assentament ha tingut una integració socioeconòmica en posicions mitjanes i altes, amb nivells de participació associativa inespecífica del grup d'origen igualment alts a la ciutat.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants argentins. La informació indirecta que s'obté per mitjà del sistema educatiu ens informa, però, de que la població argentina amb més temps d'assentament ha donat lloc a 'segones generacions' completament integrades en el

teixit social de la ciutat i en amplis aspectes del repertori de característiques culturals autòctones.

-ÀFRICA

MARROC

a) Presència a Barcelona i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total de nacionalitat marroquina es duplica entre 1996 i 2001. L'increment és de 3.332 persones el 1996 a 7.165 el gener del 2001 (3.833 persones). De 1991 a 1996 la població 0-17 passa de 497 a 813, amb un pes pràcticament estable (del 25% al 24,4%). Les dades del 2001 de l'Ajuntament de Barcelona ens indiquen un pes del 17,2% de la població 0-14 sobre el total de població d'*Àfrica del nord i Magrib*.

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

La població marroquina té una presència molt important a Ciutat Vella, on el 17,9% de la població estrangera pertany a aquesta nacionalitat. A continuació es troben a Sants-Montjuïc (15,4%), Sant Andreu (12,9%) i Sant Martí (11,2%).

Prop del 60% dels infants de nacionalitat marroquina vivien el 1991 en habitatges de 40-80m2 i més d'una quarta part en habitatges de 80-120m2, però el 9,3% habitava una vivenda de superfície inferior als 40 m2. Pel que fa al règim de tinença, trobem gairebé la meitat de la població infantil en habitatges de lloguer sense mobles, tot i que més d'un 40% gaudeix d'una vivenda en propietat, bé sigui pagada o amb pagaments pendents. El 68% dels infants gaudeixen de vivendes amb un nombre d'habitacions estandard (3 i més de 3), però una quarta part viuen en habitatges amb un nombre menor d'habitacions. En el capítol d'instal·lacions i serveis, les vivendes marroquines amb infants presentaven un dels percentatges més alts sense telèfon i sense calefacció a la vivenda.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-La majoria de la població infantil d'origen marroquí vivia el 1996 en nuclis de matrimonis (45%). Amb tot, hi havia un 33,6% d'infants en nuclis monoparentals, proporció molt superior a la de la població autòctona en aquell moment (11,3%) però inferior a les registrades pels països llatinoamericans. Sorprèn la proporció alta d'infants en nuclis de parelles de fet (21,5%), però cal recordar que les dades no comptabilitzen el nombre de nuclis sinó el nombre d'infants estrangers que viuen en ells, per tant, si el nombre de fills i altres infants és elevat per cada nucli, això ens pot fer malinterpretar la realitat. Si més no, però, la mateixa interpretació matemàtica s'aplica als altres tipus de nuclis, de manera que la incògnita no queda aclarida.

-Els infants marroquins vivien preferentment en famílies de nuclis de la mateixa nacionalitat. També cal destacar que el percentatge d'infants en llars monoparentals encapçalades pel pare era superior al de moltes zones geogràfiques, entre elles UE i Perú.

-Els infants marroquins es concentraven en les llars de 4-5 persones i de 6 persones i més. Gairebé la meitat es trobava en les llars formades per "Matrimoni o parella amb fills sense altres", amb una presència relativament important d'infants que vivien en llars de "Matrimoni o parella amb fills amb altres".

-La gran majoria de persones principals eren els pares amb una presència important d'infants vivint en llars on consta com a persona principal un altre parent. La proporció de persona principal 'pare' era superior fora de Barcelona pels infants de nacionalitat marroquina.

-El 1996 el percentatge més elevat de sol·licituds de reagrupament va ser pel Marroc, amb el 24,6%. En el lapse 1994-1996 augmenten un 10,6% les sol·licituds.

-Entre 1991 i 1996, Marroc passa a superar el líder del rànquing, la Unió Europea, en termes d'efectius totals. En aquest període, baixa la proporció d'infants que són fills de la persona principal, en favor de les persones principals 'germà' i 'altre parent'.

-Els infants marroquins es trobaven amb molta freqüència a les llars de més grans dimensions i el 1996 es reequilibra la seva presència en llars de dimensions més estandard. Aquesta és una tendència general que coneixem pel 2001: essent una migració de força temps i encara en evolució, la seva presència en totes les categories és important però tendeix a fer-se més grans en aquelles que indiquen una major estabilitat i assentament.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

El 62,3% dels infants convivien amb una persona principal ocupada, mentre que el 16,4% ho feia amb una persona principal desocupada que havia treballat abans (presència de treball intermitent, acumulació de treballs eventuals). Destaca la relativament elevada xifra d'infants que viuen amb persones principals jubilades o pensionistes (7%, la xifra més elevada pels estrangers). La majoria d'infants vivia amb persones principals en la categoria "Treballador Fix" (61,3%) i "Treballador Eventual" (20,2%).

Quant als nivells d'instrucció, la majoria d'infants es trobava en llars on la persona principal tenia només Estudis Primaris o EGB 1ª (28,7%), seguida de la categoria 'sense estudis' (18,1%). Destacava també el relativament alt percentatge de població 0-17 que vivia amb persones principals que no sabien llegir ni escriure (3,6%, la xifra més elevada pels estrangers). Però també trobàvem infants convivint amb persones principals amb nivells d'estudis de la resta de categories superiors.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

La població marroquina utilitza la sanitat pública i els serveis específics per la salut maternoinfantil adreçats a la població amb dificultats d'accés a l'atenció sanitària. Aparentment, la cobertura vacunal no és universal entre els infants marroquins de Barcelona i es poden presentar algunes patologies amb més freqüència que entre la població autòctona (major incidència de les situacions de precarietat i manca de salut preventiva, algunes pràctiques associades a comportaments culturals específics), però no disposem de dades sistemàtiques.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

L'alumnat magribí, representat fonamentalment per la nacionalitat marroquina, és el tercer més nombrós a les escoles de Barcelona segons la classificació del CIDOB que hem seguit, però és la primera nacionalitat independent en el rànquing d'alumnat estranger i les etapes d'Educació Infantil i d'Educació Primària. A l'ESO, és la segona nacionalitat independent de més pes. La majoria de l'alumnat marroquí es troba actualment a primària (38,3%) i encara menys del 8% als nivells postobligatoris. Amb tot, l'alumnat marroquí d'aquestes etapes es reparteix equilibradament entre Batxillerats i Cicles Formatius (cal recordar que hi ha alumnat marroquí que ha estat escolaritzat a Barcelona estudiant actualment a la universitat). La població infantil marroquina s'escolaritza majoritàriament a l'escola pública (90%), tot i que hi ha alguns infants i joves marroquins en centres concertats dins i fora dels districtes de major presència de població d'aquesta nacionalitat (10%), essent lleugerament superior la seva presència a la xarxa privada a secundària. L'alumnat d'incorporació tardana és susceptible de ser atès pels TAEs a secundària, per ser parlant de llengües no romàniques (àrab, berber i varietats dialectals), però no hi ha cap recurs específic per alumnat menor de 12 anys. L'escolarització prèvia de l'alumnat marroquí acostuma a estar condicionada per l'origen urbà o rural de la família (i, en aquest cas, a vegades també pel gènere), situació en la qual és més alta la distància entre els continguts i requisits escolars aquí i els apresos en origen. Són usuaris dels serveis de reforç escolar dins de la xarxa d'entitats i organitzacions no governamentals a la ciutat. No tenim dades sistemàtiques que permetin calcular la taxa l'escolarització diferencial per gènere.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

Com s'ha apuntat anteriorment, la població marroquina a Barcelona ha començat un procés de diferenciació degut a factors com la pròpia ideologia i formació de les famílies, el temps d'estada i la inserció sociolaboral, que contribueixen a la variabilitat en el seguiment de pràctiques comunitàries vinculades a l'islamisme en els adults i en els infants. La majoria de la població infantil, però, rep una formació religiosa a les mesquites des de la preadolescència, alguns d'ells diàriament després de l'horari escolar, participant els nois en les activitats públiques dels homes. A més, una molt

petita proporció de l'alumnat de secundària rep formació religiosa islàmica dins del centre educatiu. Altres pràctiques comunitàries en les quals participen els infants, com l'estudi de la llengua i classes al voltant de la tradició cultural àrab, són impartides per associacions culturals i algunes organitzacions no governamentals, sempre en horari extraescolar. L'associacionisme específic (cultural i laboral), mixte o inespecífic dins del grup marroquí és força present. Ignorem, però, la incidència real que aquests dos darrers aspectes tenen en la població infantil i juvenil.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants marroquins específicament, però no podem obviar que els mitjans de comunicació informen esporàdicament malgrat que de forma persistent d'agressions rebudes per adults i joves marroquins, especialment nois. L'associacionisme marroquí amb activitats adreçades als infants i joves és variat. El conveni hispano-marroquí de 1994 per impartir classes de 'llengua i cultura àrabs' (Ensenyament de Llengua i Cultura d'Origen) aplega un nombre important d'alumnes, però la pròpia diversitat ideològica i els temps d'assentament fan que les associacions tinguin també una oferta variada. D'altra banda, encara que no disposem de dades sistemàtiques, sembla clar que els infants i joves marroquins participen més que els d'altres orígens en activitats no específicament organitzades per les seves comunitats. L'assistència als centres de lleure es combina amb l'assistència a activitats de formació religiosa després de les classes ordinàries i també amb activitats extraescolars realitzades als propis centres educatius, com l'esport, bàsicament entre els nois.

L'escassa informació etnogràfica disponible[104] indica que creix l'expectativa d'assentament permanent entre els joves marroquins d'ambdós sexes que han estat escolaritzats aquí des de petits. Als centres educatius, les dinàmiques de sociabilitat intercultural varien molt en funció del gènere, de les edats i del treball explícit que porti

[104] La informació etnogràfica és escassa, però molt superior a la disponible per la resta de grups, si més no en termes quantitatius. Amb tot, no s'ha de confondre l'existència de treballs que tracten algun aspecte de la població marroquina a Catalunya i les imprescindibles socioetnografies de la infància, de moment gairebé inexistents tant per la majoria de la població com pel que fa als diversos processos d'inserció i readaptació protagonitzats per les famílies migrants i experimentats pels seus infants i joves. A banda del recull sistemàtic de dades sobre tots els camps de l'informe per cada nacionalitat, ens calen aquestes investigacions per entendre les dinàmiques diferencials sobre el territori i per fonamentar-hi les accions oportunes.

a terme cada centre. Cal fer explícit el reconeixement d'una problematització menor que en altres llocs de les pràctiques religioses islàmiques que es poden identificar per mitjà de signes externs en els centres educatius de Barcelona.

L'ÀFRICA SUBSAHARIANA

a) Presència a Barcelona i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total amb nacionalitat procedent dels països de l'Àfrica Subsahariana, relativament infrarepresentada a Barcelona ciutat, era 525 el 1996, passant a 1.525 el gener del 2001; un creixement de 1.000 persones que equival al triple. La població 0-17 incrementa de 32 a 84 entre 1991 i 1996. Això significa que el pes de la població 0-17 puja d'un 13,1% a un 16%. Però les dades més recents (2001) de l'Ajuntament de Barcelona indiquen un pes de l'11,8% de la població 0-14 sobre el total de la població de la mateixa àrea.

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

El 28% dels residents a Barcelona amb nacionalitats dels països de l'Àfrica Subsahariana viuen a Ciutat Vella seguida de Nou Barris (20,6% sobre el total del grup d'aquestes nacionalitats) i, a força distància, Sant Martí (9,4%).

El 61,3% dels infants vivien l'any 1991 en vivendes de 40-80 m2 i un percentatge prou elevat (9,4%) ho feia en vivendes de menys de 40 m2. El percentatge d'infants vivint en habitatges de més de 120m2 és un dels més baixos registrats: 6,6%. Més del 60% d'aquests infants habitaven una vivenda de lloguer i només un 34% habitaven en una vivenda en propietat (bé pagada o amb pagaments pendents). La majoria dels infants vivien en una vivenda de 3 ó de 4 habitacions, tot i que trobem un percentatge d'infants (7,7%) en habitatges de només 2 habitacions. El 9,9% no tenien telèfon i un 7,7% no tenien calefacció a l'habitatge.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-Aquesta és la nacionalitat que presenta per l'any 1996 un percentatge més alt d'infants vivint en nuclis monoparentals: 61,8% (que correspon a la xifra absoluta de 34 nens i nenes d'un total de 55). La resta es distribueix més homogèniament entre els nuclis matrimonials (20%) i els nuclis de parelles de fet (18,2%). Però les dades oficials indiquen que els infants que viuen en nuclis "estàndard" (matrimonis) són clarament minoritaris. Crida l'atenció el fet que els infants en nuclis monoparentals són l'any 1996 més nombrosos (34) que els infants en nuclis de matrimonis (11) i de parelles de fet (només 1). Aquests nuclis monoparentals eren només 8 el 1991.

-La majoria dels infants viuen en llars d'1-3 persones (41,7%), en una proporció lleugerament superior a la dels infants que viuen en llars de 4-5 persones (38,1%). Un 20% dels infants viu en llars de 6 i més persones.

-Lògicament, destaca el baix percentatge d'infants recollits per la categoria estàndard *Matrimoni o parella amb fills sense altres* (només 32,1%); així, el pes de les proporcions va a parar a d'altres categories com *Sense nucli* (11,9%), *Matrimoni o parella amb fills amb altres* (14,3%), i *Mare sola amb fills amb altres* (10%).

-El 92,1% dels infants vivien amb els pares com a persones principals; a les altres categories, només es pot destacar el 6% d'infants que tenen altres parents que no són els germans com a persones principals.

-Les sol·licituds de reagrupament familiar d'aquest grup de nacionalitats representaven el 0,5% l'any 1994, i encara varen baixar fins el 0,4% el 1996.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-Relació amb l'activitat: Es tracta d'una de les zones geogràfiques que presenta una xifra relativa més baixa d'infants en llars on la persona principal consta com a ocupada: només el 58,3%. Un contingent ben destacat, doncs, se situa a la categoria "Desocupat, ha treballat abans", i es detecta un percentatge relativament alt d'infants que viuen amb persones principals desocupades buscant la primera feina: 4,64%.

-Situació professional: Dels infants que viuen amb persones principals ocupades, més de la meitat (55,1%) ho fa amb treballadors fixos, i el 17,6% amb treballadors eventuals. Destaca, però, el relativament alt percentatge de cooperativistes: 4%.

-Nivell d'instrucció: Bona part dels infants que viuen a Barcelona ho fan en llars on la persona principal disposa d'una alta titulació acadèmica: la xifra més elevada la localitzem a la categoria de Llicenciatura o Doctorat, amb el 23,5% dels infants; a continuació vindria Diplomatura o títol mitjà (18,9%); i en tercer lloc els estudis de Primària ó EGB 1ª, amb un 17,9%. Aquesta progressió de nivells d'estudis és completament diferent fora de Barcelona, on més del 30% (32,7% a l'AM i 42,4% al conjunt de Catalunya) dels infants conviu en llars on la persona principal consta com 'Sense estudis'.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

La població subsahariana utilitza gairebé exclusivament la sanitat pública i, un sector de la població, els serveis d'atenció sociosanitària específics adreçats a les dones i a la salut maternoinfantil. Tot i la manca de dades sistemàtiques, els professionals opinen que no hi ha una bona cobertura vacunal ni un seguiment correcte de les visites mèdiques infantils, especialment entre els infants arribats per reagrupament. Cal esmentar la distància social i cultural existent entre la població subsahariana procedent de tres situacions al continent africà: la població de Guinea Equatorial, la població de Gàmbia i Senegal (escassa a Barcelona), i la població creixent de la resta d'Àfrica (Nigèria i altres) a Barcelona. Això es reflecteix en els factors de morbiditat que afecten la població infantil i el seu entorn, que no fa comparables les situacions dels infants i joves guineans amb la resta. Amb tot, es destaca una incidència més alta d'alteracions associades a pràctiques culturals i pròpies de la readaptació i el canvi d'entorn social, així l'emergència de quadres psicosomàtics derivats i activats pel propi procés d'estrès i readaptació que representa la migració entre infants i adolescents.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

La presència d'alumnat de l'Àfrica Subsahariana és molt baixa a les escoles de Barcelona, la penúltima en importància. La majoria de l'alumnat d'aquestes

nacionalitats es troba a Primària (31,6%), però la proporció és molt semblant a la de l'ESO. No es disposa encara de cap estudi sobre les seves condicions d'escolarització, però en altres indrets de Catalunya s'han destacat sobretot els factors d'escolarització molt precària o inexistent en origen i les dificultats derivades d'una baixa escolarització també entre els familiars dels infant. Els nivells d'instrucció dels adults que apareixien per l'any 1996 a la ciutat de Barcelona, però, aconsellen no fer-ne cap extrapolació, ja que presenten l'inconvenient de comptar plegades les persones de Guinea Equatorial i de la resta de nacionalitats de l'Àfrica Subsahariana, amb característiques molt diverses en aquest i altres sentits. En part, això explicaria la presència del 22% d'alumnat d'aquestes nacionalitats als nivells postobligatoris (més a Cicles Formatius) i una distribució entre les xarxes pública (58%) i privada (42%) no molt desequilibrada.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

Per la mateixa raó que en l'àmbit anterior, no estem en condicions de proporcionar informació sobre aquestes qüestions relatives a la població infantil d'origen subsaharià de diverses nacionalitats ni de fer extrapolacions, més enllà d'assenyalar un alt nivell d'associacionisme entre els adults.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants de l'Àfrica Subsahariana a Barcelona, però ens trobem amb una situació semblant a la dels infants i joves marroquins.

-EUROPA

UNIÓ EUROPEA

a) Temps d'estada a Barcelona/Catalunya i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total amb nacionalitat de països pertanyents a la Unió Europea passa de 7.785 el 1996 a 12.712 el gener del 2001: un creixement de 4.927 persones. La població infantil 0-17 passa de 2.846 l'any 1991 a 718 el 1996, una davallada espectacular fins el punt que el pes de la població 0-17 cau d'un 20,1% a només un 9,2%. El 2001 la franja d'edat 0-14 té un pes del 9,6% sobre un total de població agrupada per països de rendes altes (a més de la UE, inclou EEUU, Canadà, Japó i Oceania).

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

Els districtes on la població procedent de la Unió Europea està més representada són els més acomodats de Barcelona. La meitat de la població de la UE viu entre Sarrià-Sant Gervasi (31,9%, comptant només França, Itàlia i Alemanya) i Les Corts (18,1%, comptant només França i Itàlia). Però cal tenir present que la població de països de la UE és present a tots els districtes de la ciutat.

La majoria de la població infantil comunitària l'any 1991 es repartia bastant equitativament en vivendes de 40-80 m2 (38%) i 80-120 m2 (32,9%). Tanmateix, trobem un percentatge rellevant d'infants en vivendes de més de 120m2 (25,9%). La meitat dels infants vivien en habitatges de propietat –pagada o amb pagaments pendents- i poc més del 40% ho fan en vivendes de lloguer. Prop de 60% d'aquests infants gaudien d'un habitatge de 5 i més habitacions; i pel que fa a les instal·lacions, el 10% dels habitatges amb infants d'aquestes nacionalitats no disposava de telèfon i el 5% dels habitatges no tenia calefacció.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-Una proporció elevadíssima d'infants, 38,8%, viu l'any 1996 en nuclis monoparentals, percentatge que contrasta de forma molt pronunciada amb el corresponent a la població

autòctona (11,3%). Es tracta d'un percentatge força aproximat als que hem recollit pels països llatinoamericans. D'altra banda, els infants en parelles de fet arriben a un 18,8% respecte del total. Així, el percentatge d'infants en nuclis de matrimonis és relativament "baix" en comparació amb el de la població autòctona (75,2%): 42,5%, però s'aproxima a la mitjana registrada pel total d'estrangers. Tot i estar el segon de la llista (després del Marroc) en quant a nombre d'infants visquent amb nuclis de matrimonis, UE presenta la proporció més elevada d'infants que viuen en nuclis de matrimonis mixtos. Succeeix el mateix amb els nuclis de parelles de fet mixtos. Quant a nuclis monoparentals, la UE supera el Marroc, però, a diferència justament del Marroc, recull una xifra d'infants en nuclis monoparentals-pare relativament baixa.

-Més de la meitat dels infants viuen en llars de 4-5 persones, tot i que es comptabilitza una proporció important que ho fa en llars de dimensions petites: 1-3 persones. La UE té la proporció més elevada d'infants que viuen en llars formades per "Matrimoni o parella amb fills sense altres". Tanmateix, hi ha una proporció relativament elevada, en comparació amb altres zones com les sudamericanes, o la del Nord d'Àfrica, d'infants que viuen en llars encapçalades per "Mare sola amb fills sense altres".
-La UE té un percentatge significativament més baix que el Marroc d'infants que viuen amb els pares com a persones principals; i justament comptabilitza un percentatge més elevat que el Marroc d'infants que viuen amb "Altre parent" com a persona principal.

-El nombre d'infants en nuclis de matrimonis mixtos són lleugerament superiors fora de Barcelona que a la ciutat; en canvi, els infants en nuclis de parelles de fet es mantenen similars als tres territoris que comparem en l'informe. El mateix succeeix amb el nombre d'infants en nuclis monoparentals.

-Cal destacar la baixada espectacular d'infants que viuen amb nuclis de matrimonis, tot i que les proporcions entre mixtos i de la mateixa nacionalitat continuen similars.

-Baixa el percentatge d'infants que són fills de la persona principal a la llar, el 1991 aquest percentatge era dels més elevats, i el 1996 se situa per sota de moltes altres àrees (per sota fins i tot de Països de l'Est i Altres europeus). La categoria que surt engruixida d'aquesta pèrdua d'efectius és "Altre parent".

-Cal destacar la forta davallada en el nombre total d'efectius, que afecta tant UE com els infants de països de l'Est i augmenta la seva presència proporcional en les llars més petites (1-3 persones). Aquesta reducció total d'efectius afecta a la categoria més estandard (*Matrimoni o parella amb fills sense altres)*, i fa augmentar especialment la proporció d'infants que viuen només amb la mare.

d)Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-El 69,3% dels infants viuen en llars on la persona principal consta com ocupada; un 11,61% ho fan amb persones principals desocupades que han treballat abans. Destaquen relativament, però, les proporcions per "Feines de la llar" (7%), i per "Jubilat o pensionista" (6,5%). Tot i que la majoria d'infants els trobem com dependents envers la categories de les persones principals treballadores fixes (59,6%), són de remarcar les xifres registrades per "Empresari sense empleats" (13,5%) i "Empresari amb empleats" (10,7%).

-La majoria d'infants conviu amb persones principals que tenen el nivell d'estudis més elevat: Llicenciatura o Doctorat (24,7%), però la resta de situacions es troba força repartida (BUP ó COU, 18,4%; Primària o EGB 1ª: 16,2%).

e)Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

No disposem de cap dada sobre aquest tema, ja que no hem tingut accés a les dades generals per tota la població a la ciutat segons la nacionalitat i, per altra banda, aquesta població no és objecte de preocupació específica per part dels professionals ni, aparentment, usuària de serveis adreçats a la població en risc.

f)Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

La majoria de l'alumnat dels països de la UE es troba a l'Educació Infantil (30%), amb una presència important, però, als nivells postobligatoris (20%), especialment a Batxillerats. En termes de la classificació del CIDOB, aquest alumnat ocupa la quarta posició en el rànquing d'alumnat estranger, la primera de Batxillerats i la tercera d'Educació Infantil. La seva presència a la xarxa pública (48%) és menor que a la xarxa privada (52%). Utilitzen més la xarxa pública a l'Educació Primària i més la xarxa

privada a l'Educació Infantil i a l'ESO. Tot i que la distància lingüística pot ser gran envers les llengües d'escolarització, l'alumnat dels països de la UE no és present als TAE. Es verifica, en el tractament que rep aquest alumnat, la consideració jeràrquica de les característiques culturals en el sistema social i educatiu. Per la mateixa raó, s'obvia l'abordatge de les concentracions de base econòmica d'un mateix origen en certs centres educatius, quan les rendes són altes i l'alumnat estranger procedeix de països rics.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

Tot i que no disposem de cap dada en absolut sobre aquest tema que es refereixi a la població infantil i juvenil de la UE, probablement no ens equivoquem al pensar que hi ha una participació totalment normalitzada en les pràctiques de la població majoritària de classes mitjanes i altes. Amb tot, hi ha una proporció de població de la UE repartida per la resta de situacions socials que possiblement comparteix les seves problemàtiques.

h)Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn).

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants.

PAÏSOS DE L'ANTIGA EUROPA DE L'EST

a) Temps d'estada a Barcelona/Catalunya i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total amb nacionalitat dels Països de l'Est parteix de 395 persones el 1996 i arriba a 2.953 el gener del 2001, més de set vegades la xifra del 1996. La població 0-17 passa de 54 persones el 1991 a 72 persones el 1996, amb una davallada del seu pes en aquest període, d'un 23,5% a un 18,2%. Les dades més recents (2001) de l'Ajuntament de Barcelona, referents a la franja d'edat 0-14, encara ens indiquen un pes més baix, el 15,3%, però els efectius han crescut ràpidament i continuen en augment.

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

Els tres districtes on la població d'Europa de l'Est està més representada són Ciutat Vella, on representen el 3,2% dels estrangers, Nou Barris (3,2%), i Horta Guinardó (2,4%).

L'any 1991 el 46,6% dels infants habitaven vivendes de 40-80 m2. La resta es reparteix força equilibradament entre els habitatges de 80-120 m2 (27,6%) i més de 120m2 (23,3%). La gran majoria d'infants i joves d'aquestes nacionalitats gaudien fa més de deu anys d'habitatges en propietat (59%), però suposem que el cens de 2001 mostrarà un canvi important en aquest sentit. Quant al nombre d'habitacions, aquesta població estava bastant repartida per les diferents categories, tot i que la majoria es concentrava en els habitatges de 4, 5 habitacions i més. S'enregistrava una 12% d'habitatges sense telèfon i un 3,5% sense calefacció.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-En comparació amb els infants procedents de famílies de la Unió Europea, la població infantil dels Països de l'Est comptabilitzen menor proporció d'infants en nuclis monoparentals (29%) i una proporció relativament més alta en nuclis de matrimonis (50%). En canvi, la proporció per nuclis de parelles de fet supera lleugerament la xifra de la Unió Europea: 21,1%. Del 1991 al 1996 baixa el nombre d'infants en nuclis de matrimonis, i augmenta el nombre d'infants en parelles de fet i en nuclis monoparentals. En el cas dels nuclis de matrimonis, i hi ha un equilibri en la distribució entre nuclis mixtos i nuclis de la mateixa nacionalitat; en el cas dels nuclis de parelles de fet, la proporció és favorable a les parelles de fet mixtes (75%).

-L'any 1996, el 48,6% dels infants vivien en llars de 4-5 persones i el 40,3% ho feia en llars d'1-3 persones; només un 11,1% vivien en llars de 6 persones i més. La xifra relativa d'infants que vivien en llars nuclears simples és la més rellevant, 65,3%. La resta de categories presentaven proporcions repartides i baixes.

-Hi havia un percentatge molt elevat d'infants (93,8%) que vivien amb els pares com a persones principals de la llar.

-L'any 1994 els adults de les diverses nacionalitats dels Països de l'Est havien tramitat l'1,3% de les sol·licituds de reagrupament familiar; aquest percentatge baixa fins el 0,4% el 1996.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-Relació amb l'activitat: El nombre d'infants en llars amb la persona principal ocupada era relativament baix: 61,1% i els desocupats que havien treballat abans eren el 13,2%. La categoria "Desocupat busca 1ª feina" (5,6%) era la més elevada dels estrangers.

-Destaca la proporció de població que trobem a "Empresari sense empleats" (20,9%). La proporció de "Treballador fix" no arribava ni a la meitat (48,9%). Igualment, la proporció de treballadors eventuals era força alta (21,6%).

-Els infants vivien majoritàriament amb persones principals que havien aconseguit una titulació elevada: 35,4% Llicenciatura o Doctorat; 22,9% BUP ó COU; i 14,6% Diplomatura o títol mitjà.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

No disposem de cap informació sobre aquest tema per la població menor dels països de l'Europa de l'Est, tot i que hi ha indicis que una proporció d'adults, especialment dones, són usuaris dels serveis específicament adreçats a població en situació irregular o en situacions socials desfavorides, també en qüestions de salut materno-infantil.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

L'alumnat dels països de l'Europa de l'Est es troba majoritàriament a l'Educació Primària (33%). Té una presència relativament important als nivells postobligatoris, especialment als Batxillerats (15%), on és la tercera agrupació de països més important. El 61% de l'alumnat de l'Europa de l'Est s'escolaritza a la xarxa pública i el 39%, a la xarxa privada. Per ordre d'importància, la xarxa pública és més utilitzada a les etapes de Primària, ESO i Infantil, mentre que la xarxa privada és més utilitzada als nivells postobligatoris. En el treball de camp hem constatat les dificultats creixents de comunicació que es presenten entre el professorat i les famílies d'algunes nacionalitats

de països de l'Europa de l'Est que no parlen en absolut ni català ni castellà, els fills i les filles de les quals estan tenint una presència molt creixent als centres de la ciutat. Aquestes situacions no es resolen amb el servei de traducció i interpretació de la Generalitat per raons d'insuficiència quantitativa i d'inadequació dels propis serveis. En aquests orígens, la situació pot resultar més greu atesa la inexistència de xarxa comunitària dels col·lectius, com s'ha assenyalat en l'apartat d'educació.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

No disposem de cap informació sobre aquests temes, que afecten molt especialment a la població infantil i juvenil. Amb tot, per mitjà del treball de camp, constatem indirectament la inexistència d'elements aglutinadors en les diferents nacionalitats que donin lloc a una xarxa comunitària, aspecte que acabem de ressaltar en l'apartat anterior.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants. Repetim els mateix que ens dos apartats anteriors, assenyalant que, si aquests indicis es confirmen, ens trobaríem davant de menors oportunitats de relació social i de construcció de vincles amb l'entorn de la ciutat que haurien de gaudir aquests infants i joves.

-ÀSIA

FILIPINES

a) Presència a Barcelona/Catalunya i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total de nacionalitat filipina s'incrementa de 2.040 el 1996 fins a 3.176 el gener del 2001. Del 1991 al 1996 la població 0-17 passa de 206 persones a 354. Això significa un lleuger augment del pes de la població 0-17 en el període, d'un 15,8% a un 17,4%. Les dades més recents (2001) de l'Ajuntament de Barcelona referents a la franja

d'edat 0-14 ens indiquen un pes del 16% sobre el total de població de l'àrea del Sud-est Asiàtic.

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

El districte que acull una representació més important de població de nacionalitat filipina és Ciutat Vella, on representa el 12,2% del total d'estrangers, seguit de l'Eixample (4,2%).

La majoria d'infants en llars d'aquesta nacionalitat els trobem en vivendes de 40-80m2 (62,6%) el 1991, però cal fixar-se en el 10,9% d'infants que habitaven vivendes de menys de 40m2, la proporció més alta registrada de totes les nacionalitats en aquesta categoria. Igualment destaca el percentatge d'infants que vivien en habitatges de lloguer (81%). De manera coherent amb les dades exposades fins ara, quant a nombre d'habitacions, trobem el percentatge més elevat d'infants en habitatges de només 1 ó 2 habitacions: 15,65%. Més del 60% vivien en habitatges de 3 i 4 habitacions. Pel que fa a les instal·lacions i serveis, el 33,3% dels infants vivien en habitatges sense telèfon (la proporció més alta de totes les nacionalitats) i el 16,3% en habitatges sense calefacció (la segona més alta).

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-La meitat dels infants en famílies de nacionalitat filipina vivien en nuclis de matrimonis: 49,2%. Malgrat tot, es tracta d'una xifra molt baixa comparades amb les registrades per les altres dues zones asiàtiques, i que atansen percentatges superiors al 60%. Els percentatges per nuclis de parelles de fet i nuclis monoparentals es reparteixen equitativament: 25,2% i 25,6%, respectivament. La xifra per parelles de fet acosta Filipines a Indostan; i la xifra per nuclis monoparentals l'acosta a Xina i Corea. Els infants d'origen filipí vivien amb nuclis de matrimonis de la mateixa nacionalitat i mixtos en una proporció força equilibrada, però encara favorable als matrimonis de la mateixa nacionalitat. La proporció endogàmica es deixava notar molt més en el cas de les parelles de fet. Pel que fa als nuclis monoparentals, que eren relativament escassos el 1996, més del 75% estaven encapçalats per la mare.

-Hi havia una majoria molt pronunciada (la proporció supera, per exemple, la registrada per la UE) d'infants que viuen en llars de dimensions intermitges (4-5 persones). Ara bé, com succeïa amb el Perú, i a diferència del Marroc (on els infants es concentraven en les llars d'àmplia grandària), entre els infants filipins hi havia proporcions molt semblants repartides entre els dos pols.

-La major concentració d'infants la trobem novament al tipus d'estructura familiar estandard. Ara bé, els infants filipins representen l'origen que mostra un percentatge més elevat a la categoria de les famílies uninuclears extenses ("Matrimoni o parella amb fills amb altres"), per sobre de l'Indostan, que ocupa el segon lloc. També cal destacar la proporció d'infants filipins que viuen en llars sense nucli, només superat per l'Àfrica subsahariana.

-Es tracta del lloc de naixement que presenta un dels percentatges més elevats d'infants en llars on la persona principal és el germà/na o bé no està emparentat, amb una proporció destacable d'infants en llars on la persona principal és un altre parent.

-Les sol·licituds de reagrupament presentades per adults filipins representaven el 13,4% del total per l'any 1994 i baixaren fins el 7,2% el 1996.

-Els infants d'origen filipí estan força concentrats a Barcelona i gairebé no apareixen als rànquings elaborats per la Regió Metropolitana i Catalunya.

-Del 1991 al 1996 es constata un important desplaçament dels infants cap a les llars de dimensió intermitja, en detriment dels dos pols, però especialment de les llars de 6 persones i més. Pel que fa al tipus de llar, el canvi més espectacular és la davallada del nombre d'infants en llars de més d'un nucli, que el 1996 fan augmentar sobretot la categoria de llars extenses uninuclears.

-Els infants filipins, a diferència dels orígens anteriors, experimentaren un lleuger augment en la proporció dels que vivien amb una persona principal que era progenitor, en el període 1991-1996.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-Només un 59,3% dels infants en famílies vivien amb una persona principal ocupada. El 19,2% ho feien en llars on la persona principal estava desocupada tot i haver treballat abans. I fins a un 18,4% arribava la proporció d'infants que vivien amb una persona principal dedicada a les "Feines de la llar". Aquestes dades són menys fiables que en altres orígens, ja que el sector domèstic està subjecte a unes distorsions i irregularitats pròpies força importants.

-La major part dels infants vivien en llars on la persona principal bé era treballadora fixa (54,5%), o bé treballadora eventual (21,8%).

-La majoria dels infants es trobava en llars on la persona principal havia arribat fins a estudis mitjans: 24,8% BUP ó COU; 15,6% Diplomatura o títol mitjà. Destaca també el percentatge amb Primària o EGB 1ª: 18,5%. És un dels casos més clars de persones majoritàriament ocupades en llocs de treball per sota de les seves qualificacions professionals, que implica una pèrdua d'estatus i que indirectament afecta les experiències migratòries dels infants i joves.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

No disposem de cap informació en absolut sobre aquest tema pel que fa a la població adulta, infantil i juvenil. Com en altres grups migrants, això és especialment greu atesa la seva concentració espacial a la ciutat de Barcelona, que ens impedeix assajar projeccions o comparacions mentre no disposem de dades directes.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

La majoria de l'alumnat filipí es troba a l'Educació Infantil (35%), essent la segona nacionalitat independent més important d'aquesta etapa, mentre que al rànquing d'orígens d'alumnat estranger es situaria en una posició mitjana. L'alumnat filipí està escolaritzat principalment a l'escola privada concertada de confessionalitat catòlica (64,5%), en progressió de major a menor ús d'aquesta xarxa a mesura que s'avança en el sistema educatiu. L'alumnat filipí de la xarxa pública (35,5%) tendeix a trobar-se en centres que imparteixen religió o s'imparteix als centres (públics) perquè els pares i les

mares filipins ho demanen. Així, tot i l'escassa presència d'alumnat filipí als nivells postobligatoris, aquest alumnat s'escolaritza preferentment a la xarxa pública (77%).

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

Una part de la població origen filipí participa en associacions de caràcter catòlic, especialment vinculades a una parròquia de Ciutat Vella, derivades d'un nucli associatiu, el Centre Filipí. Hi ha una preocupació entre els adults envers els ràpids processos d'aculturació dels infants i joves en relació als aspectes de reciprocitat i autoritat intrafamiliar. En aquest sentit, una proporció (que desconeixem) dels infants i joves participen els dissabtes a la tarda en unes activitats de llengua i història filipina, amb continguts també de catequesi en una escola organitzada per la comunitat. Essent l'anglès la llengua de culte, els infants i joves filipins tenen un major contacte amb aquesta llengua que la població autòctona.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi que permeti respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants, més enllà del que s'ha assenyalat a l'apartat anterior.

PAKISTAN

a) Temps d'estada a Barcelona/Catalunya i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total de nacionalitat pakistanesa[105] s'incrementa de 614 el 1996 a 3.405 el gener del 2001, força més del doble. Les dades de l'Idescat relatives a l'Indostan ens informen que, del 1991 al 1996 per aquesta àrea hi ha un augment de població 0-17 de 192 persones el 1991 a 324 persones el 1996. Això significa que el pes de la població 0-17 augmenta d'un 25% a un 27,1%. Les dades més recents (2001) de l'Ajuntament de

[105] Les dades de l'Idescat no es troben desagregades pel Pakistan, sinó que s'engloben sota l'àrea 'Indostan'.

Barcelona, referents a la franja d'edat 0-14, ens indiquen un pes del 15,3% sobre el total de població d'Àsia Central.

b) Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

La població pakistanesa es concentra gairebé de manera absoluta al districte de Ciutat Vella, on representen el 14,1% de la població de nacionalitat estrangera. Bastant més endarrera, també els trobem a Sants-Montjuïc, on corresponen al 4,7% d'estrangers. Hi ha una lleugera tendència a traslladar la vivenda i l'escola a aquest darrer districte.

En relació a l'habitatge ens referim l'agrupació de l'Indostan, que és l'àrea amb la qual treballa l'Idescat: El 49,1% dels infants vivien l'any 1991 en habitatges de 40-80 m2 i el 7,9%, ho feia en habitatges de menys de 40 m2. Trobem un 40% dels infants en vivendes de 80-120m2, i un 12% en les vivendes més àmplies. Més de la meitat d'aquests infants vivia en habitatges de lloguer. En relació amb el nombre d'habitacions, el 54,1% dels infants gaudia d'un habitatge de 5 i més habitacions, tot i que trobem el 40,4% en habitatges de 3 i 4 habitacions. Pel que fa a instal·lacions i serveis, els habitatges on vivien els infants indostànics eren els que menys gaudien de calefacció (17%) i també és elevada la proporció d'infants en habitatges sense de telèfon (25,7%).

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-Juntament amb Xina i Corea, Indostan és la zona geogràfica que recull un percentatge més elevat d'infants que viuen en nuclis de matrimonis: ambdues són les agrupacions que s'acosten més a la proporció registrada per la població autòctona (75,2%). De fet, Indostan aplega un percentatge d'infants superior als nuclis de parelles de fet (26%) que no pas als nuclis monoparentals (11,3%), tret que diferencia aquests infants dels d'origen xinès i coreà, que presenten justament la tendència contrària. Els infants indostànics que vivien en nuclis de matrimonis estaven força repartits, com succeïa amb els filipins, però, a diferència d'aquests, la proporció és lleugerament a favor dels nuclis matrimonials mixtos. En el cas dels infants en parelles de fet, en canvi, la proporció és més gran en la categoria de les parelles de la mateixa nacionalitat que no pas pels filipins. En comparació una altra vegada amb els infants d'origen filipí, la xifra de nuclis monoparentals és molt baixa, a favor dels nuclis monoparentals encapçalats pel

pare, que sobrepassen el 60%, de forma consistent amb la pauta migratòria del col·lectiu.

-El 50% dels infants indostànics vivien en llars de 6 i més persones, ocupant el primer lloc del rànquing de percentatges en aquesta categoria. L'Indostan és el segon lloc d'origen dels infants estrangers que registren un percentatge més alt d'efectius en la categoria de les llars nuclears extenses *(Matrimoni o parella amb fills amb altres)* després de Filipines, tot i que en la seva majoria (una mica més de la meitat) viuen en llars nuclears simples (un percentatge superior al registrat per Filipines). La proporció d'infants origen indostànic en llars sense nucli és elevat, només superat (de llarg) per l'Àfrica Subsahariana i, justament, Filipines.

-Malgrat el fet que la gran majoria d'infants viuen amb persones principals pares, cal destacar el relativament elevat percentatge registrat d'infants que viuen amb "Altre parent" com a persona principal.

-Hi va haver un augment espectacular de sol·licituds de reagrupament familiar entre el 1994 i el 1996: passen del 6,7% al 21,8% del total de sol·licituds.

-Els infants d'origen indostànic estan gairebé tots concentrats a Barcelona ciutat.

-En el cas dels infants en nuclis de matrimonis, en el lapse de temps analitzat es registra un importantíssim moviment d'equilibri en les xifres pels matrimonis mixtos i de la mateixa nacionalitat, mentre que el 1991 més del 90% dels infants vivia en nuclis matrimonials de la mateixa nacionalitat. El mateix es pot dir dels infants en parelles de fet, que el 1991, a més, eren pràcticament inexistents. Els nuclis monoparentals també augmenten de manera rellevant, i es manté en favor dels nuclis monoparentals encapçalats pel pare.

-L'Indostan és un dels orígens (com Filipines) que augmenta la seva proporció d'infants que viuen en llars on la persona principal és un progenitor, el que és indicatiu d'una normalització de les estructures familiars arran del reagrupament familiar.

-La distribució en les categories de dimensió de la llar es manté força estable, si bé es detecta un significatiu augment dels infants que viuen en llars de dimensions reduïdes (1-3), en detriment sobretot de la categoria intermitja, però no gaire de la de més tamany.

-Destaca l'important davallada de la proporció d'infants en llars de més d'un nucli, a favor sobretot de les llars nuclears extenses ("Matrimoni o parella amb fills amb altres"). D'altra banda, mentre el 1991 no hi havia cap infant vivint en llars formades per "Mare sola amb fills sense altres" ni en "Llars sense nucli", les proporcions d'aquestes categories pel 1996 passaren a significar aproximadament el 5% i el 4%, respectivament.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-Les dades de l'Idescat per l'Indostan ens informen que, l'any 1996, el 64,7% dels infants en llars d'aquest origen vivien amb una persona principal ocupada i un 16,4% ho feien amb una persona principal desocupada que havia treballat abans.

-Per sobre d'altres categories, s'imposen les proporcions registrades per "Empresari amb empleats" (21,9%) i "Empresari sense empleats" (21,3%). La pauta migratòria de la població indostànica a Barcelona és que tendeix a viure dels seus propis negocis (normalment botigues). Tanmateix, segueix essent majoritària la categoria dels treballadors fixos (43,5%).

-El 29,4% dels infants vivien amb persones principals que havien completat Primària o EGB 1ª; a continuació trobem les proporcions corresponents a BUP ó COU (17,7%), i EGB 2ª ó ESO (15,6%). Es tracta de persones principals amb nivells d'escolarització primaris i mitjans. Ignorem la distribució d'aquests nivells d'instrucció per sexe, que en aquest cas podria presentar desigualtats importants que afectarien als primers anys d'escolarització dels fills i filles.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

No disposem de cap informació sistemàtica sobre aquest tema ni entre la població adulta ni pel que fa a la població infantil i juvenil. És especialment greu aquest

desconeixement atesa la impossibilitat d'assajar projeccions o comparacions amb cap altre indret amb població pakistanesa a l'estat.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

Gairebé la meitat de l'alumnat pakistanès es troba l'etapa d'Educació Primària (48%). La immensa majoria de l'alumnat pakistanès s'escolaritza a la xarxa pública (92,6%). El poc ús de la xarxa privada és lleugerament més alt a l'etapa d'Educació Infantil. Barcelona ciutat aglutina pràcticament la totalitat de l'alumnat pakistanès de l'estat espanyol. Tot i la distància social i cultural envers la societat receptora, cal fer una atenció més precisa a la xarxa comunitària i a les estratègies migratòries de la comunitat pakistanesa pels efectes sobre l'educació dels infants i joves que poden tenir algunes de les seves pràctiques, per exemple, en la preocupació paterna per a què aprenguin anglès. En sentit contrari, aparentment és l'únic grup nacional que presenta desequilibris per sexe en el grup d'edat 0-14, amb l'afegit del risc de desescolarització de les noies. Però cal ser prudent en les interpretacions, ja que no tenim dades fiables en aquest sentit. Per la seva situació lingüística, són usuaris dels TAE a secundària, i es repeteix la manca total de recursos semblants a l'educació primària que ja s'han assenyalat per altres grups.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

La població pakistanesa, com altres grups establerts a l'Estat en aquesta nova etapa dels processos migratoris, té una experiència migratòria acumulada en origen i aparentment segueix unes pautes força sistemàtiques, si més no en la preferència per l'autoocupació i la reorganització d'espais de culte. Durant els actes de protesta davant la reforma de la llei d'estrangeria, es va poder observar el liderat dels homes pakistanesos entre els diversos grups immigrants estrangers que hi varen participar.

L'espai comunitari per excel·lència entre la població pakistanesa a Barcelona són els oratoris musulmans, que tenen orientacions diverses del culte derivades, en part, de

l'origen regional dels migrants[106]. Sembla que en l'actualitat no hi ha cap centre on s'organitzin activitats relacionades amb la llengua, la història i la tradició cultural punjabí, però s'organitzen classes d'urdu en un centre públic de secundària que escolaritza un nombre important d'alumnat pakistanès i continuen les activitats de formació religiosa islàmica cada dia després de la jornada escolar en els oratoris.

h) Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

No disposem de cap estudi ni dades sistemàtiques que permetin respondre d'una manera fiable a aquesta qüestió bàsica pel benestar dels infants.

XINA[107] I COREA[108]

a) Temps d'estada a Barcelona/Catalunya i creixement relatiu en els darrers anys; situació legal i visibilitat estadística

La població total amb nacionalitat xinesa o coreana passa de 749 el 1996 a 2.661[109] el gener del 2001, un creixement de més d'un terç. Del 1991 al 1996 la població 0-17 passa de 117 persones a 186. Això significa una mínima disminució del pes d'aquest grup d'edat: d'un 25,6% a un 24,8%. Les dades més recents (2001) de l'Ajuntament de Barcelona, referents a la franja d'edat 0-14, ens indiquen un pes del 15,3% sobre el total de població d'Àsia Central i un pes de 16% sobre el total de població del Sud-est Asiàtic[110], que no difereixen massa.

[106] Moreras, J (2000) ha explorat aquestes pràctiques comunitàries i la importància que tenen en relació amb els projectes que els adults construeixen pels infants i joves en els països de destí migratori a Europa a *Musulmanes en Barcelona. Espacios y prácticas comunitarias.* Fundació CIDOB. Alguns dels efectes que d'aquesta ideologia migratòria i d'inserció han estat explorats en l'àmbit de l'antropologia educativa per Gibson, comparant la situació dels fills i de les filles del migrants del Punjab als EUA i a Gran Bretanya, referents comentats a Carrasco, S (2001), op. cit.

[107] Per aquesta població, podem comptar amb un estudi recent que inclou moltes de les qüestions tractades aquí, Beltran, J i Sáiz. A (2001) *Els xinesos a Catalunya. Familia, educació i integració*, Fundació Jaume Bofill, Altafulla. Barcelona.

[108] S'inclou Corea en aquest grup perquè la classificació del CIDOB que hem seguit no distingeix entre els dos països i és així com hem organitzat les dades sobre família i condicions de vida.

[109] Xifra resultant de sumar els efectius que, de manera separada, presenta l'Ajuntament de Barcelona : Xina (2.460) ; Rep. Dem. Pop. Corea (25) ; i República de Corea (176).

[110] En el mapa de zones que estableix el Departament d'Estadística de l'Ajuntament de BCN Xina pertany a *Àsia Central* i les Corees a *Sud-est Asiàtic*.

b)Barris/districtes on viuen preferentment dins la ciutat; tipus d'habitatges

La població xinesa no segueix estratègies de concentració espacial a la ciutat ni forma part de la seva pauta migratòria en els aspectes socioeconòmics. Els districtes amb majors proporcions són l'Eixample, on representen el 6,2% del total d'estrangers, i Sant Martí, on mantenen un percentatge de representació del 4,8%.

La distribució de la població segons la superfície de l'habitatge és molt similar a la d'Indostan (concentració en habitatges de superfície petita-mitjana), si bé trobem un percentatge força menor d'infants en vivendes de menys de 40m2 (3,3% davant del 7,9% que registrava Indostan). El 65% dels infants vivien en habitatges de lloguer; i el 47,2% en vivendes de 3 i 4 habitacions, mentre gairebé la meitat ho feia en vivendes de 5 i més habitacions. Un 25,6% dels infants vivia en habitatges que no disposaven de telèfon i un 12,8% dels habitatges no tenien calefacció.

c) Estructures familiars, tipus de llars i altres característiques (relació amb la persona principal, reagrupament familiar, matrimonis mixtos)

-Xina i Corea tenien el 1996 una de les proporcions més elevades d'infants en nuclis de matrimonis en comparació amb la resta d'estrangers: 62,9%. Ara bé, cal no menystenir la significativa xifra relativa que es registra pels nuclis monoparentals, un 24,7%. La xifra d'infants en nuclis de parelles de fet era relativament poc rellevant (12,4%). L'efectiu total d'infants en nuclis de matrimonis es va reduir a la meitat entre 1991 i 1996. Gairebé el 60% d'aquests infants vivien en nuclis de matrimonis de la mateixa nacionalitat. Pel que fa als nuclis monoparentals, varen créixer significativament entre el 1991 i el 1996, i els encapçalats pel pare superaven als encapçalats per la mare.

-Malgrat una mica més de la meitat dels infants vivien en llars de 4-5 persones, una quarta part ho feia en llars de 6 i més persones. El 56,4% dels menors vivien en llars nuclears simples, amb una proporció d'infants que vivien en llars nuclears extenses (17,25) i de més d'un nucli (8,6%).

-Cal assenyalar la proporció d'infants que vivien amb una persona principal que constava com un "Altre parent" (10,1%).

-Xina, Corea i Mongòlia van efectuar el 16,1% de les sol·licituds de reagrupament familiar el 1994; aquesta xifra descendeix fins a 8,6% el 1996.

d) Activitats laborals i nivells d'instrucció dels adults

-El 1996 era força elevat el percentatge d'infants en llars on la persona principal consta com a ocupada en relació amb els altres grups: 74,8%. I la proporció d'infants vivint amb una persona principal desocupada que havia treballat abans era de 13,4%.

-La gran majoria dels infants en llars vivien amb una persona principal situada en les categories "Empresari amb empleats" (24%), i "Empresari sense empleats" (17%). Destacava també la presència d'infants que vivien amb una persona principal que constava com "Ajut familiar" (3,9%).

-La població adulta que constava com a 'persona principal' estava força repartida per les diferents categories, però amb major freqüència a Primària ó EGB 1ª (22,9%), BUP ó COU (21,6%), i EGB 2ª ó ESO (15%). L'1,3% de les persones principals xineses de les llars amb infants no sabia llegir o escriure.

e) Ús de serveis i característiques sociosanitàries en relació a la població menor

Sembla que la població xinesa adulta i infantil utilitza preferentment especialistes sanitaris de la seva comunitat i del seu sistema mèdic, però hi ha un desconeixement molt important sobre la salut i l'accés a l'atenció sociosanitària de la població infantil d'origen xinès per part de les autoritats sanitàries.

f) Característiques d'escolarització de la població menor i recursos educatius necessaris

La majoria de l'alumnat xinès es troba a l'etapa d'ESO (44,4%). Els infants xinesos es troben escolaritzats a l'escola pública en la seva majoria (66,4%), però tenen una presència important i creixent a l'escola privada (33,6%). Tot i la seva baixa presència als nivells postobligatoris (7%) es troben, però, més al Batxillerat que als Cicles Formatius. Les idees que les famílies tenen del paper de l'educació formal per l'èxit econòmic és clara i anterior a la seva aparició en les societats europees, i s'hi afegeix una idea d'esforç, central per l'adquisició del coneixement. És un clàssic de

l'antropologia de l'educació la qualificació de l'alumnat xinès com una 'minoria model' (o modèlica), destacant la ràpida adaptació dels infants xinesos als requisits escolars. Cal anar amb compte, però, amb aquestes conceptualitzacions, que també han estat àmpliament criticades a la literatura[111] i que no han afavorit gens a la població infantil d'aquest origen.

g) Qüestions d'integració socioeconòmica, pràctiques comunitàries i participació social

A mig camí entre les qüestions escolars i les pràctiques comunitàries trobem la presència de dues escoles de 'dissabte al matí' organitzades per la comunitat xinesa a Barcelona ciutat, on acudeixen infants també de fora de Barcelona. Ignorem la taxa d'assistència en relació a la totalitat de població infantil en les edats que es consideren adequades per assistir-hi, però els continguts tenen a veure amb l'aprenentatge lector-escriptor de la llengua xinesa que s'ha estandarditzat per raons històriques i necessitats d'alfabetització massiva (mandarin-pequinès).

h)Relacions interculturals (sociabilitat, racisme) i expectatives per a la població menor (permanència, retorn)

A l'estudi de Beltran i Sáiz (2001) referit al conjunt de la població xinesa a Catalunya s'assenyala el caràcter marcadament 'familista' de la comunitat xinesa. Això no obstant, els infants i joves d'origen xinès estableixen relacions positives amb els seus companys i les seves companyes autòctons a nivell dels centres d'ensenyament. Les pautes migratòries xineses a Catalunya no sempre contemplen la permanència dels infants aquí mentre dura l'estada dels pares. Això fa que alguns dels fills i filles retornin a Xina a viure amb la família que queda allà (generalment els avis) per temporades llargues, la qual cosa no afavoreix unes bones condicions d'integració estable amb els infants i joves dels mateixos grups d'edats aquí.

[111] Per una síntesi dels arguments sobre adaptació escolar i estatus de minoria, vegeu Carrasco, S (2001) "Tercera part: Cap a una síntesi oberta" dins de AADD, *Identitat, pertinença i primacia a l'escola. La formació d'ensenyants en el camp de la interculturalitat*, Publicacions d'Antropologia Cultural nº 17, Servei de Publicacions de la UAB.

- **Una reflexió final sobre integració, interculturalitat i participació social**

Treballar per la integració i la cohesió socials en les circumstàncies actuals passa per superar idees simplistes sobre la diferència cultural i explorar en profunditat les velles i les noves formes de producció de la desigualtat, des de la perspectiva de les reponsabilitats polítiques. A nivell dels individus, cal ser conscients que, ara més que mai a casa nostra, es posa a prova la capacitat de fer un esforç adaptatiu a diversitats no previstes que qüestionen alguns aspectes nuclears de l'imaginari de la pròpia identitat i les bases, reals o fictícies, de la pròpia posició social. És molt temptador passar per alt els reptes globals i complexos que presenta la nova situació, especialment en un moment en el qual ja s'ha de fer una forta inversió emocional, cognitiva i social per fer front a la profunda transformació estructural del nostre entorn, de la qual les noves migracions són només un tipus d'indicador.

Així, es pot predicar amb discursos sobre la integració que defensen, en realitat, les virtuts de l'assimilació, deslegitimant certes diferències com si no fossin productes culturals dinàmics sinó obstacles per la promoció social (per exemple, practicar l'islamisme) i obviant-ne d'altres que acaben convertint-se en estigmes irreductibles (per exemple, tenir un aspecte físic determinat): els límits de la construcció pluricultural i, per tant, les condicions per la integració, es presenten, de forma implícita i perversa, com una tria entre l'estratificació cultural i l'estratificació racialitzada. El nostre entorn sociopolític compta amb diversos models problemàtics que hauríem de fer un esforç per superar. Mentrestant, podríem recollir una idea de la integració que suma les aspiracions de diversos grups d'origen migrant a França per avançar en el debat: l'**autonomia econòmica** que persegueixen els grups del Sud-est asiàtic, la **ciutadania** que reivindiquen els grups nordafricans en primer terme, i el **veïnatge** –la participació comunitària- que reclamen els grups de l'Àfrica Subsahariana. Qui està realment integrat a la nostra societat sense comptar amb aquests tres requisits? Qui pot oferir als seus infants i joves un context integrat per crear i recrear el seu bagatge cultural i les condicions d'una bona vinculació amb l'entorn en el qual creix i es fa adult, sense aquests tres requisits?

En el procés de desenvolupament dels projectes migratoris, els adults es troben amb dificultats que resolen de forma diversa segons els orígens socials i les estratègies culturals. Sabem que l'associacionisme entre els diversos grups de l'Àfrica Subsahariana ha estat fent un bon nombre de funcions de les xarxes de suport i de reciprocitat de les relacions de parentiu i veïnatge en origen, bàsiques per acompanyar el procés reproductiu i les pràctiques de criança dels fills i filles en destí, així com per actuar de mediadores en les transicions i readaptacions migratòries. La participació comunitària a d'altres nivells –per exemple, les pràctiques al voltant de la religió, a les mesquites i a les parròquies segons els grups d'origen- també proporcionen, en positiu, aquest suport i aquest acompanyament. És obvi, però, que també poden actuar com mecanismes de defensa i de control social, especialment quan no comparteixen cap nivell de sociabilitat amb la població autòctona, la qual cosa afecta especialment els infants més grans i els joves d'ambdós sexes. Caldrà fer atenció a quines dinàmiques emergeixen en les relacions interculturals i quines condicions ofereix el context social per a què els infants i els joves fills i filles d'immigrants estrangers puguin desenvolupar processos d'**acomodació sense assimilació** i, atesos els inevitables **processos d'aculturació** que han de tenir lloc en tot contacte, fer tot el possible per a què aquesta sigui veritablement **additiva**.

Els fills i filles, a més, s'identifiquen progressivament amb el lloc de destí, que pot ser sovint el de naixement i el que realment han conegut i on han fet les seves relacions, encara que hagin estat majoritàriament amb altres fills i filles d'immigrants estrangers com ells mateixos. Implícitament, construeixen **els seus propis projectes** i no sempre són coincidents amb els dels seus pares ni amb els que els seus pares han pensat per ells i elles. De manera que les raons per quedar-se xoquen amb els pitjors obstacles que pot enfrontar un menor o un jove que acaba d'assolir la majoria d'edat, una doble dependència: per una banda, la realitat explícita de la il·legalitat, la prohibició explícita de treballar i la condemna al treball submergit, si no s'ha aconseguit obtenir la nacionalitat espanyola; per l'altra, l'emergència d'alguna classe de conflicte amb els pares al voltant de les diverses opcions sobre els **projectes vitals** -tant si aquests impliquen quedar-se com si aquests impliquen en alguna mesura el retorn al país d'origen dels pares.

Tot el plantejament de l'atenció a la infància queda sobtadament contradit quan els infants estrangers arriben a ser majors d'edat, i les diferències entre estrangers rics i pobres que hem anat assenyalant, i que els afectaven més indirectament o que podien ser mínimament compensades per mesures i accions d'iniciativa púbica o de treball comunitari, es converteixen en l'abisme que separa la inclusió de l'exclusió quan els darrers es fan grans. Les lleis que tenim ens deixen molt poc marge, però caldria establir alguna classe de vincle entre l'administració local i els nois i les noies d'origen immigrant estranger. Pensem en idees com la d'un empadronament paral·lel i independent que els permetés accedir a la ciutadania en un projecte de ciutat que es vol inclusora, el **dret a ser veïns legalment** encara que no siguin residents legals i el dret a no perdre mai aquest dret. Barcelona ha de poder ser la seva ciutat, perquè possiblement és la **identitat comuna** sobre la que poden construir-ne d'altres, com la resta de nois i noies de la seva generació. I la ciutat creix amb totes les herències. Ara bé, qualsevol iniciativa de treball amb els infants i joves estrangers i d'origen immigrant estranger que prescindeixi del seu entorn de relacions afectives, que desatengui el marc de referència familiar i comunitari, és una fal·làcia.

Però encara no tenim ni de bon tros el coneixement que necessitem. No s'ha de confondre l'existència de treballs que tracten algun aspecte de la població immigrant a Catalunya amb unes imprescindibles **socioetnografies de la infància**, de moment gairebé inexistents tant per la majoria de la població com pel que fa als diversos processos d'inserció i readaptació protagonitzats per les famílies migrants i experimentats pels seus infants i joves. A banda del recull sistemàtic de dades sobretots els camps de l'informe per cada nacionalitat, ens calen aquestes investigacions per entendre les dinàmiques diferencials sobre el territori i per fonamentar-hi les accions oportunes.

Hem intentat identificar algunes característiques rellevants per la població estrangera menor i en el marc del que hem denominat 'projectes dels adults', amb l'objectiu de fer atenció a la societat sobre les seves necessitats i constatant el nostre precari coneixement i les nostres serioses limitacions. Ens hem aproximat a les seves realitats per mitjà de dades i papers que ens en parlen indirectament, però no hem compartit realment el seu temps ni els hem sentit la veu per entendre-les més bé. Ara cal fer-ho

ben de pressa, perquè el futur pluricultural i per descobrir -que ha de ser de tots- ja fa dies que ha començat.

- **Recomanacions**

1. Atès el caràcter dinàmic i creixent del fenomen migratori a Barcelona, s'ha de poder comptar amb una **actualització anual del padró** d'habitants pel que fa a la **població infantil**, o per mitjà d'un conjunt de característiques rellevants per atendre les seves **necessitats** i poder garantir els seus **drets**. La precària o nul·la disponibilitat d'informació és contradictòria amb aquest mandat universal, fins al punt que es podria parlar en aquest tema d'una situació -voluntària o involuntària- d'**obstrucció de la recerca** paral·lela i prèvia a la **obstrucció de la justícia**, si es manté el compromís de vetllar per l'acompliment de la Declaració Universal dels Drets de l'Infant.

2. Cal establir urgentment uns **criteris homogenis i comparables** a nivell interterritorial, intersectorial i longitudinal pel que fa, si més no, a la construcció de categories per classificar els **orígens** sociogeogràfics i culturals de la població immigrant estrangera en general i per classificar els **grups d'edat** de la població menor, per tal de fer-los coincidents amb els anys de les etapes educatives, especialment entre els 0 i els 16 anys. En el primer tema, recomanem una **classificació** que permeti **nivells de lectura simultanis i progressivament profunds** de grans conjunts geogràfics, de grans àrees culturals, de categories d'estatus econòmic dels països d'origen i nacionalitats independents, tot evitant classificacions (inevitablement més llargues) que continguin simultàniament agrupacions de països i països independents. En el segon aspecte, entenem que les classificacions demogràfiques per grups quinquennals s'ha de poder reconciliar, a efectes de la recerca i de la planificació de polítiques, amb la població teòrica que hauria d'estar cursant cada un dels cicles de les diferents etapes educatives entre els 0 i els 16 anys. És especialment necessari disposar d'aquesta informació pels grups 0-5 i 16-18, **preescolar** i **postobligatori**, i de tots els grups **per sexe**.

3. Pel que fa a la determinació de l'**estatus legal** dels infants, cal distingir dues vessants. En primer lloc, fóra necessari assumir el compromís d'un reconeixement dels seus **drets de veïnatge** per reduir, ni que sigui mentre tenen la condició de menors, la desigualtat que es deriva de la seva dependència de lleis diverses segons els països d'origen i els tractats bilaterals i de la seva dependència de la situació legal dels adults que en són responsables. Quan arriben a l'edat adulta, els infants que han crescut a Barcelona han de poder **optar a la nacionalitat** espanyola per **arrelament** de forma independent.

4. En aquest sentit, i en segon lloc, s'hauria d'establir un **registre semblant al d'empadronament**, on es reflectís la nacionalitat, el lloc de naixement, l'ascendència nacional de la mare i del pare (i de l'adult responsable, en cas de no ser cap de les figures anteriors) i l'estatus legal dels mateixos per a tots els infants de la ciutat. Sense aquestes mínimes informacions, no podem garantir la detecció de situacions de precarietat o risc per causa d'estrangeria, ni planificar els recursos i serveis necessaris per atendre-les.

5. Cal fer un esforç per adoptar un **llenguatge** i una **terminologia no discriminatòria ni imprecisa** en el tractament estadístic de les fonts quantitatives sobre infants estrangers i d'origen (ascendència) estrangera. Ens interessa conèixer la seva **experiència multicultural**, la seva distància envers aspectes bàsics per la integració en la societat majoritària, com les llengües parlades a les llars, però també les **característiques objectives** que defineixen la seva **condició estrangera**. Per exemple, cal abandonar l'ús de termes com 'immigrants' o 'segones generacions' per definir quantitativament la població estrangera i més encara en relació amb la població estrangera menor i reservar-los, si s'escau, per les discussions de tipus qualitatiu sobre els fenòmens que s'hi associen. Són dos **nivells d'abordatge** i no s'han de confondre mai.

6. Seguint amb la línia anterior, cal evitar els fenòmens de la **sobreexposició** i la **invisibilitat** estadístiques de la **població estrangera menor**, vetllant per superar denominacions i conceptualitzacions que les afavoreixen, com el fet d'identificar com 'culturals', 'ètniques' o fins i tot com 'racials' algunes característiques fenotípiques o de

comportament tradicional dels grups als quals pertanyen els infants, que distorsionen, desplacen o emmascaren els aspectes socials i l'heterogeneïtat interna dels propis grups (per gènere, generació, característiques individuals, etc).

7. Atesa l'especificitat de les informacions necessàries sobre la població menor estrangera o d'ascendència estrangera i la seva desvinculació de les instàncies de control policial, caldria endegar una **enquesta periòdica pròpia** des de l'Observatori de la Infància a partir d'**indicadors comuns i específics** sobre algunes característiques sociodemogràfiques, família i condicions de vida, salut, educació, participació i risc social.

8. Atesa la presència irregular de població estrangera per barris i districtes diversos de la ciutat, caldria **continuar descentralitzant els serveis d'informació i atenció** en funció de la població assentada i, sobre tot, en aquells aspectes clarament preventius de situacions d'aïllament i, eventualment, de risc. En aquest sentit, les iniciatives d'atenció en aspectes de salut materno-infantil, els programes *Ja tenim un fill* i els *Espais Familiars* s'haurien de multiplicar i acostar-se encara més a determinats enclaus del territori. Si bé no s'hauria de tractar de serveis específics en el cas dels oficials, si que caldria **donar molt més suport a les iniciatives de la societat civil** en aquest sentit, siguin específiques o no. La resposta i, per tant, la capacitat d'arribar a la població que necessita els serveis i l'atenció, és provadament molt més alta.

9. És obvi que les dades que tenim sobre habitatge són excessivament antigues com per basar-hi les nostres recomanacions, tot i que la **polarització** assenyalada possiblement es manté, augmentant la proporció de població estrangera en posicions inferiors als estàndards mitjans. Ara bé, cal documentar urgentment d'una manera sistemàtica els **desplaçaments** de població, especialment de població migrant que ocupa vivendes més precàries, cap a altres enclaus en el territori, dins i fora dels districtes de màxima presència: desconeixem totalment en quina mesura aquests moviments i circuits afecten a la **població immigrant amb infants** al seu càrrec.

10. Les diferents opcions per reduir al màxim la situació de precarietat de les vivendes ocupades per la població en situacions econòmiques i legals més extremes afecta en major mesura a un sector de la població immigrant estrangera pel rebuig dels propietaris i per la impossibilitat de demostrar els requisits indispensables per aconseguir un contracte de lloguer. Mentre no hi hagi una **intervenció sistemàtica de les autoritats sobre les condicions mínimes de l'habitatge per llogar** (dimensions, serveis, sanejament, preu) i no s'estableixi una **borsa de contactes** entre possibles llogaters i propietaris que minimitzi els efectes dels prejudicis contra la població immigrant de països pobres i/o de certs grups fortament estigmatitzats, no es podrà **incidir positivament en dret a un habitatge digne** que tenen tots els **infants**, i totes les **persones** amb qui conviuen.

11. Per tal de disposar realment d'informació sobre el repertori de situacions familiars dels menors estrangers i d'origen immigrant caldria **flexibilitzar les categories de registre**, tant des dels referents del marc legal com des de la perspectives cultural i moral, que actualment ens retornen imatges irreals i situacions involuntàriament ocultes, sobre tot pel que fa als **tipus de nuclis** i l'**estructura de les llars**. Si més no, aquesta flexibilització hauria de ser present en l'enquesta periòdica proposada.

12. Les polítiques de **suport als nuclis monoparentals** és especialment important en les situacions de migració i readaptació cultural, tant si són situacions que responen permanentment a aquesta caracterització com si són producte d'una fase del cicle migratori, havent dividit el grup familiar temporalment. La clara insuficiència quantitativa d'**escoles bressol públiques** i de serveis de suport a les famílies sobre el territori s'agreugen entre aquesta població que en fa, en canvi, un ús creixent.

13. Tant pel que fa a la diversitat de relacions amb la persona principal de la llar entre la població estrangera menor com pel que fa a les llars de majors dimensions i estructures més complexes, cal **identificar els vincles de dependència i de responsabilitat envers els infants i joves** entre totes les relacions existents. Això és especialment important per establir intercanvis recíprocs amb eficàcia entre les institucions i serveis que treballen per la població estrangera menor i les persones que en són responsables dins dels grups

amb els quals conviuen. Les situacions d'aculturació i de readaptació consubstancials als processos migratoris acostumen a **alterar** les posicions de **competència, autonomia, autoritat** dins dels grups familiars i sovint és un error interpretar com una menor atenció el fet que persones diferents dels pares assumeixin alguns rols envers els infants i joves. D'altra banda, cal vetllar per a què tots els menors tinguin vincles de referència social i emocional clars dins dels seus grups familiars i dins de les seves comunitats. La tasca dels educadors –en el sistema formal i en el sistema informal- és vital en aquest sentit, raó per la qual en calen molts més i més vinculats als centres educatius.

14. Cal entendre les demandes de **reagrupament** des d'una doble vessant: els projectes migratoris i les necessitats emocionals. En molts sentits, els infants i els joves s'incorporen activament als projectes dels adults quan s'inicien els tràmits del reagrupament. Quan el procés ja s'ha iniciat, caldria **reduir al mínim el temps de resolució** a favor dels menors que s'han de reagrupar. En qualsevol cas, tot i la possible fonamentació dels requisits que s'estableixen per concedir els reagrupaments, cal ser conscients de que els termes del debat no tenen res a veure amb els drets dels menors ni al país d'origen ni a Catalunya, sinó amb l'establiment d'una frontera política i econòmica que, en el millor dels casos, separa als treballadors i a les treballadores de les seves relacions vitals més estretes. Els infants i joves reagrupats, a més, tenen un estatus temporal legal només mentre dura la seva condició.

15. Des dels centres educatius hi ha un gran desconeixement de la **situació ocupacional** dels adults amb qui conviuen els menors, especialment de la **càrrega de treball de les mares** dins i fora de les llars, no sempre explícita o divulgable. Cal tenir en compte les situacions de precarietat laboral que agreugen les possibilitats de tenir horaris de treball compatibles amb les reunions als centres, i que impedeixen l'exercici de drets laborals en relació amb la cura dels infants. Cal **evitar deslegitimacions de la majoria adreçades a la minoria**, ateses les tensions intrafamiliars creades al voltant del treball que repercuteixen en el benestar dels infants envers el centre. S'hauria d'anar amb compte, intentar conèixer les diverses situacions i no afegir demandes de més difícil acompliment.

16. La qualificació professional obtinguda en origen sovint és ignorada a Catalunya i es produeixen situacions frustrants per haver de realitzar no solament a curt o mig termini ocupacions per sota de la qualificació. Les **expectatives envers la formació obtinguda en destí** acostumen a ser més altes i l'atenció rebuda força valorada, tot i que el marc de referència que s'aplica en les primeres generacions de la migració acostuma a ser encara doble i, per tant, poc coincident amb les concepcions autòctones d'una durada acceptable de l'escolaritat i de la preparació esperada per incorporar-se al mercat de treball.

17. Sovint es produeixen situacions d'alteració de rols d'autoritat intrafamiliar en el contacte intercultural, ja que els fills i les filles poden desenvolupar el paper d'interlocutors quan els pares i les mares són **lingüísticament menys competents** que ells. Els infants i joves poden arribar a manipular aquestes situacions o a avergonyir-se dels seus pares per aquest fet. Per això també és tan important endegar processos d'alfabetització i d'aprenentatge de les llengües de la població adulta amb menors dependents com capacitar els professionals amb qui es relacionen més directament (sanitaris, educatius i socials) per tal de que **aprenguin a reconèixer els sabers dels altres** i a dotar-los de legitimitat. Els centres educatius poden portar a terme una tasca cabdal iniciant aquest tema.

18. Sense retornar a una situació plena de debats ja superats sobre l'existència de serveis específics i **serveis comuns** en el camp sociosanitari, cal reconèixer la necessitat d'arribar a poblacions i realitats sistemàticament ocultes sense una **estratègia específica**. Un dels riscos més alts en aquest sentit el corre la **població menor arribada per reagrupament** sobre la qual no hi ha constància als registres de salut fins que no es produeix una alteració greu de la mateixa i que, en el cas dels infants més petits encara no escolaritzats ni a l'escola bressol. Les **revisions de salut escolar** prenen més rellevància de la que li atribueix la població majoritària, haurien de **començar a l'escola bressol** i fer-se cada curs a tots els infants que s'incorporen al sistema educatiu si no tenen el carnet de salut o una documentació que informi sobre el seu seguiment mèdic.

19. Si les estratègies específiques d'atenció sociosanitària no tenen una cura especial per arribar en la seva **atenció a les dones i les mares**, els riscos es multipliquen i s'afegeixen ràpidament als infants que en són dependents. Cal agilitar definitivament la qüestió de les **targetes sanitàries**, a més del que s'ha exposat al punt anterior. D'altra banda, és fonamental la creació d'**agents sanitaris dins de les pròpies comunitats** i barris així com de serveis que puguin ser percebuts al marge dels requisits de legalitat estàndard, en la línia de les estratègies específiques.

20. A més de la lluita per reduir la morbiditat, cal **evitar l'associació** sistemàtica de la **immigració** dels països pobres amb l'**increment de malalties contagioses** tal i a vegades es fa en els mitjans de comunicació, la qual cosa perjudica seriosament la imatge dels infants i joves d'origen immigrant estranger i pot condicionar realment les relacions interpersonals que s'hi estableixen a tots nivells. Voldríem insistir especialment en aquest punt que, malauradament, només pot ser copsat en totes les seves dimensions i el seu abast en el treball de camp sistemàtic.

21. Cal ser conscients de que hi ha problemes específics de **prevenció** amb un nivell de superació acceptable entre la població majoritària però que reapareixen entre alguns sectors de la població d'origen immigrant estranger dels països pobres, bàsicament els relacionats amb l'**alimentació infantil**, les **vacunacions** i el seguiment de les **visites mèdiques** al llarg de la infantesa. És per això que cal insistir en les estratègies específiques per mitjà d'agents sòciosanitaris de la pròpia comunitat i de repensar i reorganitzar les revisions de salut escolar.

22. Quant a la qüestió del **tractament dels genitals femenins** entre famílies d'origen subsaharià, cal comptar en primer terme amb la pròpia comunitat i les seves associacions, que porten a terme una lluita per eradicar les pràctiques de clitoridectomia des del coneixement profund dels seus significats. També cal fer una política activa ben feta des de les veus expertes que treballen en aquests temes amb els propis afectats, **sense dramatitzar ni criminalitzar** els comportaments i les opinions, amb una formació acurada dels professionals sòciosanitaris i docents. D'altra banda, una reflexió seriosa sobre la tradició cultural de les pràctiques de circumcisió masculina que

compartim amb els grups musulmans i que, per tant, no problematitzem, pot ajudar en aquest procés de comprensió i prevenció.

23. Cal assumir definitivament la promoció de l'**escolarització precoç a l'escola bressol i als nivells preescolars** entre les totes les famílies d'origen immigrant estranger pels beneficis enormes que pot comportar pels infants i per les persones que en tenen cura, especialment les mares: pel un aprenentatge gairebé natural de la llengua, pel contacte i la comprensió de l'univers educatiu a Catalunya (les seves expectatives i els seus requisits), pel coneixement dels circuits del mateix i per l'establiment de contactes amb altres mares. Si aquest primer contacte no es produeix, cal destinar sistemàticament molts més recursos a les etapes següents en molts aspectes. La **qualificació del professorat** especialitzat en aquest àmbit ha de ser alta i en formació permanent en aquests temes. La manca actual de places per la demanda existent per tota la població encara és més escandalosa amb les noves necessitats.

24. Al llarg tot el període d'**educació obligatòria**, cal assegurar la **reducció** de les possibles **desigualtats d'accés** als requisits escolars per tal d'assolir adequadament els continguts acadèmics i socials del currículum per mitjà d'un **pla d'actuació individualitzat** que permeti actualitzar sistemàticament les decisions inicials i elevar les expectatives. Caldria promoure la generalització de les **metodologies cooperatives** i els plantejaments de l'**educació inclusiva**, és a dir, d'arribar al coneixement per mitjà de la participació a la institució educativa i en el procés educatiu per part dels destinataris (i no com a subjectes passius de decisions preses per altres). Només així seria possible **trencar el cercle de dependència** en l'aprenentatge, ignorància i/o deslegitimació dels bagatges de l'alumnat i del seu potencial com eines educatives, limitació de les expectatives i/o, finalment, desvinculació escolar o desenvolupament de comportaments oposicionals.

25. Quant a la **transició escola-treball**, la única alternativa no segregadora és el **canvi de la legislació** que ara els impedeix treballar si no es troben en possessió del permís corresponent en finalitzar els estudis obligatoris. Alhora, això permetria recuperar per la societat la inversió feta en el desenvolupament del **capital humà** en els nois i les noies

fills i filles d'immigrants estrangers. En la situació actual, l'objectiu final de la formació rebuda és, paradoxalment, el carrer. De forma immediata, cal ampliar, si més no, els drets de gaudi de les **beques** per cursar estudis **postobligatoris** als nois i les noies escolaritzats en el sistema educatiu espanyol.

26. Cal **conèixer** amb urgència i sistemàticament quines són les **realitats lingüístiques familiars i comunitàries** viscudes pels infants i joves d'origen immigrant tant en termes del seu potencial i la seva presència dins de l'àmbit escolar com per planificar de forma precoç i amb recursos suficients l'adquisició de competències en les llengües majoritàries. Cal planificar i generalitzar la formació de tot el professorat en aquest àmbit i **reformular la seva formació inicial** en el cas del professorat d'Educació Infantil i Primària. Aquest és un tema clau que no pot ser tractat al marge d'un replantejament de l'ensenyament de les llengües en les diverses comunitats lingüístiques a Catalunya .

27. La centralització del servei d'**intèrprets** i la seva escassa dotació impedeix extreure el potencial de la seva funció en l'actualitat. Amb tot, és molt més recomanable organitzar un **bon servei** amb un nombre suficient de **mediadors culturals,** amb la formació professional i el perfil personal adequats, desenvolupant una tasca no unidireccional, amb un *feedback* constant a les comunitats i barris, sobre el territori i especialment **coordinat des de les administracions locals.**

28. Cal repensar seriosament i actualitzar de forma sistemàtica la formació i el sistema d'accés dels professionals als serveis educatius específics que atenen alumnat d'origen immigrant estranger, així com la seva organització. A curt termini, si més no, és urgent **reforçar quantitativament el nombre de professionals del PEC** (Programa d'Educació Compensatòria) fins arribar a una distribució raonable del nombre de centres (sobre tot, pels equips directius i pel professorat tutor) per professional i per enclau territorial, per tal fer mínimament efectiva la seva tasca sobre el territori per mitjà tant de la **prevenció** com del **suport**.

29. Tenint en compte la **complexitat de situacions i estratègies d'inserció** segons els grups d'origen immigrant sobre el territori, són veritablement alts els riscos que es corren a l'hora de generalitzar **mesures de redistribució de l'alumnat d'origen estranger** a Barcelona, més enllà de l'establiment d'uns criteris coordinats entre centres d'un mateix entorn de residència. Destaquen els següents, entre altres perjudicis i incongruències que es derivarien de la de la seva aplicació: eventual **aïllament** dels infants estrangers dins de centres i aules no preparats, **ruptura de xarxes** de comunicació entre mares i famílies que coincideixen en els centres on escolaritzen els seus infants (amb conseqüències molt negatives per infants i mares), increment de **desatenció indirecta** per part dels serveis educatius que haurien de multiplicar el nombre de centres atesos, hores d'ara ja excessius, amb professorat menys preparat.

30. Les **relacions** entre els responsables del sistema educatiu, els centres, les famílies i les comunitats no poden ser unidireccionals ni fonamentar-se en la desvalorització i en la desconfiança mútues. El centres no poden tancar les portes als entorns sinó contribuir a 'construir comunitat' per mitjà d'una veritable **comunicació *amb* les famílies**. Per fer-la efectiva, però, cal fer un esforç per apropar-se a la comprensió de les diverses funcions i **percepcions de l'escolarització**, de la diversitat de **models d'èxit** segons el projecte migratori i la posició social, la societat i la cultura d'origen, o bé el gènere i la posició dels fills i de les filles en l'ordre del naixements, entre altres coses. Però, per no perdre pel camí els referents que orienten la pròpia tasca educativa cal una **gran inversió en la formació** a partir de **continguts i estratègies comuns** a tots els professionals **i específics** segons les necessitats i característiques del territori local. En aquest sentit, s'haurien d'estimular i d'estendre els plantejaments actuals d'iniciatives com la convocatòria anual *Barcelona-Identitats* de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.

31. És obvi que els **enfocaments i els continguts curriculars** vigents a casa nostra necessiten una revisió profunda i sistemàtica des de les **perspectives interculturals i antiracistes** en tots els entorns educatius, amb presència o no d'alumnat d'origen immigrant estranger. En aquest sentit cal fer tot el possible per **superar** una **doble situació d'estancament** en els plantejaments educatius de l'ensenyament obligatori, ja

que l'etnocentrisme i el sociocentrisme s'afegeixen a la més que reconeguda persistència de valors sexistes i classistes.

32. En relació amb el punt anterior, el segon i el tercer nivells de concreció del currículum de la LOGSE requereixen una **formació que el professorat** no té i és per això que cal endegar polítiques actives per corregir aquestes mancances amb urgència. Des de l'informe es recomana implementar combinadament perspectives **contrahegemòniques** i **additives** en la renovació curricular i en la organització dels centres educatius, que han demostrat sobradament el seu èxit en altres països i moments[112] en els quals s'ha fet una aposta per la **comprensivitat** amb el finançament adequat.

33. La presència de **formació religiosa específica** i, per tant, la validació de les pràctiques que s'hi associen (en el catolicisme com en l'islam i en totes les altres creences), són absolutament **alienes** als **objectius educatius intel·lectuals** que, en canvi, han de poder convertir-les en **objecte d'anàlisi**. Aquesta és una enorme debilitat del nostre sistema educatiu i una escletxa que permet la valoració diferencial de les creences justament en la institució que hauria d'ensenyar a objectivar-les totes i estudiar-les per entendre les societats. El debat és urgent i no es resol amb la multiplicació de la presència de religions diverses a cada centre educatiu on els pares ho demanin. Justament, l'**educació cívica** a l'escola ha de proporcionar, entre altres coses, eines per a què els futurs ciutadans valorin la **llibertat de cultes** i la seva coexistència pacífica a la societat com una **característica de la democràcia**. Això és el que recomanem des de l'informe.

34. En coherència amb el punt anterior, cal entendre l'espai del **menjador escolar** com una oportunitat concreta per la **pràctica de la interculturalitat**, atesa la seva funció de servei a les famílies des d'un plantejament d'educació cívica i en valors. Cal assegurar la comprensió dels professionals (a les aules, a les cuines, al sector sanitari) sobre l'arbitrarietat i la centralitat cultural de **totes les tradicions alimentàries** (amb les seves

[112] Per exemple, en el període més brillant de les *Local Education Authorities* a les ciutats britàniques, destruït per successius governs conservadors i per la imposició d'una reforma com la recentment dissenyada pel govern del PP.

prescripcions i prohibicions) i promoure la flexibilitat en la organització dels menús del migdia. Si s'escau, a més a més, s'ha de poder incloure les aportacions alimentàries de les famílies amb els mateixos criteris higiènico-sanitaris que s'aplica als esmorzars. Molts altres països del món ho han fet abans que nosaltres.

35. La **recerca social i educativa sobre infància i immigració** a Catalunya és escassa i fictícia i no existeix cap pla que l'estimuli ni la financi, tret d'algunes iniciatives municipals i de fundacions privades especialment sensibles en aquests temes des d'una perspectiva aplicada. L'informe ha mostrat aquest estat de la qüestió i des de l'informe es fa encara més evident la necessitat de conèixer aquesta realitat i la necessitat de disposar d'una massa crítica d'investigadors, que permeti establir una **agenda de treball** i unes **condicions de comparació local i internacional** de les seves aportacions. Només així podrem contribuir a evitar el desmantellament de la nostra capacitat d'integració social i, per tant, de la nostra capacitat de creació de futur.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

AADD (1998) *Barcelona-Societat. Revista d'Informació i Estudis Socials*, nº9 (monogràfic de Ciutat Vella). Barcelona. Ajuntament de Barcelona.

AADD (2001) *Llengües, cultures i ètnies a l'ensenyament*, monogràfic de la revista *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, nº268. Barcelona.

AADD (1998-1999) *Immigrants? Nous ciutadans¸ Revista CIDOB.* Barcelona.

AADD (2001) *Identitat, pertinença i primacia a l'escola. La formació d'ensenyants en el cap de les relacions interculturals*. Bellaterra. Sèrie de Publicacions d'Antropologia Cultural, nº 17. SP-UAB.

AADD (2000) *La immigració estrangera a Espanya. Els reptes educatius*. Barcelona. Col·lecció estudis socials, nº 1. Fundació La Caixa.

AADD (2001) *Els reptes de la interculturalitat a la Mediterrània. Nous enfocaments per a la comprensió de la diversitat mediterrània*. PROA, Barcelona.

AADD (2000) *Minorias étnicas, migración e integración social*. Monogràfic de la *Revista de Estudios de Juventud*, nº 49. INUVE, MTAS. Madrid.

AADD (1998) *Dona i migració a la Mediterrània Occidental*. PROA, Barcelona.

AADD (2001) *Interculturalitat i Escola*, monogràfic del *Butlleti Trimestral* nº 116, Col.legi oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya. Barcelona.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2000) *Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona 1994-2000*. Barcelona. Departament d'Estudis i Avaluació. Institut Municipal d'Informàtica.

AJUNTAMENT DE MATARÓ (1997). *Els immigrants a la ciutat de Mataró. Pla de treball.* Mataró. Ajuntament de Mataró.

AJUNTAMENT DE MATARÓ (2001). *Pla municipal per a la nova ciutadania de Mataró.* Mataró. Ajuntament de Mataró.

APARICIO, R (2001) "Literatura de investigación sobre los hijos de inmigrantes" a *Migraciones*, nº 9, IEM, Madrid.

ÀREA DE SERVEIS PERSONALS DEL DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. *Estadística sobre alumnat estranger. Curs 1998-1999.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut a 2000.

ASSOCIACIÓ SALUT I FAMÍLIA (2000). *Memòria anual del Programa d'Atenció a la Maternitat en Risc*. Obtingut a 2000.

ASSOCIACIÓ SALUT I FAMÍLIA (2000). *Programa de Millora de la Salut Materno-Infantil i la Qualitat de Vida de Dones i Famílies en Condicions Sanitàries Psicosocials Vulnerables.* Obtingut a 2000.

ASSOCIACIÓ SALUT I FAMÍLIA (2000). *Memòria anual d'activitats del Servei de "Compatriota a Compatriota"*. Obtingut a 2000.

ATXOTEGUI, J. (2000). *Los duelos de la migración: una aproximación psicopatológica y psicosocial*. II Congreso sobre la Inmigración en España. Madrid: IEM-UPC.

BLANCO, C (2000) *Las migraciones contemporáneas*. Alianza Editorial, Madrid

CARRASCO, S. (1997) "Interculturalitat i diversitat a la secundària obligatòria", en el monogràfic Atenció a la Diversitat: la difícil aplicació del model comprensiu, a *Revista trimestral del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres en Ciències de Catalunya i Balears*. Barcelona.

CARRASCO, S.; SOTO, P. & BARANDICA, E. (1999) "Multiculturalitat i Educació", a *L'educació és la clau*. Vol. II. Actes del Congrés del PEC. Barcelona pel Coneixement i la Convivència. Ajuntament de Barcelona

CARRASCO, S. & SOTO, P. (2000): "Concentración y movilidad escolares de los hijos e hijas de inmigrantes extranjeros y de minorías culturales en Barcelona", actes del *II Congreso Español de Migraciones: España y las migraciones internacionales en el cambio de siglo*. Instituto Español de Migraciones, Universidad Pontificia de Comillas (on-line i CD-Rom) Madrid 2000.

CARRASCO, S. & SOTO, P. (2001): *L'alumnat d'origen estranger i minoritari a les escoles de Barcelona. Origen sòciocultural i concentració escolar als centres públics municipals i de Ciutat Vella*. Barcelona. Institut Municipal d'Educació de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. En premsa.

CARRASCO, S. (2001) "La llengua en les relacions interculturals a l'escola", a *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, nª 268. Barcelona.

CARRASCO, S. (2002) "La escolarización de hijos e hijas de inmigrantes extranjeros y de minorías étnico-culturales en España", a *Revista de Educación*, monográfico *La educación en España*, Calero, J. & Bonal, X. Eds. (en premsa)

CARVAJAL GÓMEZ, M. & GARCÍA SÁNCHEZ, J.L. (1999). Apuntes sobre las cifras de menores extranjeros residentes en España. *Migraciones*, 6, 7-18.

CENTRE D'ESTUDIS DEMOGRÀFICS (2001). *Els joves catalans del 2001. Els canvis que vénen*. Barcelona : Centre d'Estudis Demogràfics. Observatori de la Joventut.

COLECTIVO IOÉ (1999). La població estranjera menor de edad en España. Una aproximación descriptiva. *Migraciones*, 6, 43-59.

COMAS, D. i PUJADAS, J. (1991) "Familias migrantes: reproducción de la identidad y

del sentimiento de pertenencia", *Papers. Revista de Sociologia*, nº 36.

COMISSIÓ DE BENESTAR SOCIAL DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (1999). *Pla d'Infància*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

CONSELL ESCOLAR DE CATALUNYA (1999) *L'atenció a l'alumnat immgirat i de minories ètniques en el nostre sistema educatiu*. Documents, nº 18. Barcelona.

CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL DE BARCELONA (1999). *L'escolarització de fills i filles d'immigrants estrangers i de minories ètniques*. Ajuntament de Barcelona.

CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL DE BARCELONA (2000) *Escolarització de l'alumnat immigrant i de minories a Barcelona-ciutat*. Ajuntament de Barcelona.

CRESPO, R. & DELGADO, C. (2000). *Atles de recursos sobre immigració estrangera de la província de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea de Serveis Socials.

DELGADO, M, ed. (1997) *Ciutat i immigració. Debat de Barcelona (II)*. Col.lecció Urbanitats, nº 1. CCCB, Barcelona.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL. GENERALITAT DE CATALUNYA (1997). *Pla Interdepartamental d'Immigració 1997*. Generalitat de Catalunya. Obtingut 2001 a www.gencat.es

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL. GENERALITAT DE CATALUNYA (2001). *Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004*. Generalitat de Catalunya. Obtingut 2001 a www.gencat.es

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Estadística del Departament. Fitxer estadístic sobre alumnat estranger. Curs 2000-2001*. Generalitat de Catalunya. Obtingut a 2001.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1998, 1999, 2000) *Estadística d'Ensenyament*. Delegació del Departament d'Ensenyament per Barcelona ciutat. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1999) *Escolarització d'alumnes fills de famílies immigrants (Informe final)*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Estadística del Departament. Fitxer estadístic sobre alumnat estranger. Curs 1991-1992*. Generalitat de Catalunya. Obtingut a 2000.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Estadística del Departament. Fitxer estadístic sobre alumnat estranger. Curs 1996-1997*. Generalitat de Catalunya. Obtingut a 2000.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Estadística del Departament. Fitxer estadístic sobre alumnat estranger. Curs 1999-2000*. Generalitat de Catalunya. Obtingut a 2000.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Estadística del Departament. Curs 1996-1997*. Generalitat de Catalunya. A http://www.gencat.es/ense/depart/estcurs.htm

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Estadística del Departament. Curs 1999-2000*. Generalitat de Catalunya. A http://www.gencat.es/ense/estcurs.htm

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Estadístiques de Població. Informes de població estrangera 1996-2000, i 2000-2001*. Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Estadístiques de Població. Característiques de la població. Anys 1996 i 2000.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Estadístiques de Població. Dades oficials de població. Any 2001*. Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Anuaris Estadístics de la Ciutat de Barcelona. 1996-2001*. Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Estadístiques dels Moviments Demogràfics.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Estadístiques del Mercat de Treball.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Guia Estadística de Barcelona.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Catàleg de Base de Dades. Padrons Municipals d'Habitants.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Catàleg de Base de Dades. Censos de Població.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Catàleg de Base de Dades. Moviments Demogràfics.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Catàleg de Base de Dades. Índex de Capacitat Econòmica.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Catàleg de Base de Dades. Cens Habitatges.* Ajuntament de Barcelona. Obtingut 2001 a http://www.bcn.es/estadistica/catala.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Dades de la ciutat. Estadístiques de Població. Informes de població estrangera. La població estrangera. Gener 2001.* Ajuntament de Barcelona.
A http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/tpob/inf/est01/index.htm

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Dades de la ciutat. Estadístiques de Població. Informes de població estrangera. La població estrangera. Juny 2000.* Ajuntament de Barcelona.
A http://www.bcn.es/estadistica/catala/ddes/tpob/inf/est02/index.htm

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Dades de la ciutat. Guia estadística de Ciutat Vella.* Ajuntament de Barcelona.
A http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/guiadt01/index.htm

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Dades de la ciutat. Guia estadística de Barcelona.* Ajuntament de Barcelona.
A http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/guiabcn/index.htm

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Dades de la ciutat. Guia estadística de l'entorn metropolità.* Ajuntament de Barcelona.
A http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/guiaent/index.htm

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA. *Dades de la ciutat. Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona. 2001.* Ajuntament de Barcelona.
A http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/anuari/index.htm

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL. *Vacunes. Informació sobre vacunes i vacunacions.* Generalitat de Catalunya.
A http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/toc_vacunes.htm

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL. *Centres sanitaris. Informació sobre centres sanitaris, activitats, professions sanitàries. Informació sobre centres.* Generalitat de Catalunya.
A http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/toc_recursos.htm

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL. *Professionals sanitaris. Informació per als professionals sanitaris. Programes de salut.* Generalitat de Catalunya.
A http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/toc_profesionals.htm

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL. *Salut en xifres. Indicadors de salut i serveis sanitaris.* Generalitat de Catalunya.
A http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/toc_xifres.htm

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL. *Pla de Salut de Catalunya 1999-2001*. Generalitat de Catalunya.
A http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/toc_pla.htm

DIPUTACIÓ DE BARCELONA (1997). *Segundo Informe sobre Immigración y Trabajo Social*. Barcelona. Àrea de Serveis Socials.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2000). *Pla Intermunicipal d'Integració dels Immigrats Estrangers del Baix Llobregat Nord*. Barcelona: Àrea de Benestar Social. Diputació de Barcelona.

DOMINGO, A., CLAPÈS, J., & PRATS, M. (1995). *Condicions de vida de la població d'origen africà i llatinoamericà a la Regió Metropolitana de Barcelona*. Barcelona : Institut d'Estudis Metropolitans-Diputació de Barcelona.

DOMINGO, A i altres (2000). "Ser joven y marroquí en Cataluña", actas del *II Congreso Español de Migraciones: España y las migraciones internacionales en el*

cambio de siglo. Instituto Español de Migraciones, Universidad Pontificia de Comillas (*on-line i CD-Rom*)

FUNDACIÓ JAUME BOFILL (2000). *Anuari de la Immigració a Catalunya 1999*. Barcelona: Editorial Mediterrània.

FUNDACIÓ JAUME BOFILL (2001). *Anuari de la Immigració a Catalunya 2000*. Barcelona: Editorial Mediterrània.

FUNDACIÓ SERVEIS DE CULTURA POPULAR (1996). *L'atenció sanitària als immigrants: l'experiència del Consorci Sanitari de Mataró*. Barcelona: Grup FUS.

GARRETA, J (1994). "Expectativas educativas y sociales de las familias inmigrantes", a *Papers. Revista de Sociología*, nº 43. UAB.

GARRETA, J (1998). "Minories ètniques, associacionisme i integració sociocultural" a *Papers. Revista de Sociologia*, nº 56. UAB.

GIMENEZ, C, coord. (1997). *Inmigrantes extranjeros en Madrid*, Comunidad Autónoma de Madrid.

GREGORIO, C (1998) *Migración femenina. Su impacto en las relaciones de género*. Narcea, Madrid.

HERNÁNDEZ, M.; MARZO, A. & RODRIGUEZ, J. (1999): *Gitanos i educació*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

HOSPITAL DE MATARÓ. ÀREA DE PEDIATRIA. *Base de dades estadístiques sobre el programa d'atenció a la immigració.* Obtinguda a 2000.

INSTITUT CATALÀ DE LA MEDITERRÀNIA. *Les polítiques d'immigració a Catalunya*. *Assistència sanitària. Sanitat materno-infantil. Salut reproductiva.*

Generalitat de Catalunya. Departament de Governació i Relacions Institucionals i Departament de Benestar Social. Barcelona. Novembre 2000 – Juny 2001.
A http://www.gencat.es/icm/politiques_immigracio/csessio207.htm

INSTITUT CATALÀ DE LA MEDITERRÀNIA. *Les polítiques d'immigració a Catalunya*. *Assistència sanitària. L'atenció sanitària en l'atenció primària*. Generalitat de Catalunya. Departament de Governació i Relacions Institucionals i Departament de Benestar Social. Barcelona. Novembre 2000 – Juny 2001.
A http://www.gencat.es/icm/politiques_immigracio/csessio207.htm

INSTITUT CATALÀ DE LA MEDITERRÀNIA. *Les polítiques d'immigració a Catalunya*. Assistència sanitària. *L'atenció sanitària en les especialitats i l'atenció hospitalària*. Generalitat de Catalunya. Departament de Governació i Relacions Institucionals i Departament de Benestar Social. Barcelona. Novembre 2000 – Juny 2001.
A http://www.gencat.es/icm/politiques_immigracio/csessio207.htm

INSTITUT CATALÀ DE LA MEDITERRÀNIA. *Les polítiques d'immigració a Catalunya*. *Assistència sanitària. L'atenció sanitària des de la perspectiva dels hàbits de salut i promoció de la salut.* Generalitat de Catalunya. Departament de Governació i Relacions Institucionals i Departament de Benestar Social. Barcelona. Novembre 2000 – Juny 2001.
A http://www.gencat.es/icm/politiques_immigracio/csessio207.htm

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (1996). *Llars i famílies a Catalunya 1996.* Barcelona: Generalitat de Catalunya.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Cens de població i habitatge 1991.* Explotacions específiques de la Base de Dades enviades al CIIMU, 2001.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Estadística de Població 1996.* Explotacions específiques de la Base de Dades enviades al CIIMU, 2001.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Moviment Natural de la Població.*. Explotacions específiques de la Base de Dades enviades al CIIMU, 2001.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Estadística de Variacions Residencials. 1997, 1998 i 1999.* Explotacions específiques de la Base de Dades enviades al CIIMU, 2001.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Estadística Bàsica de Catalunya. Demografia, economia i qualitat de vida*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Estadística Bàsica de Catalunya. Demografia, economia i qualitat de vida*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Estadística Bàsica de Catalunya. Mercat de Treball*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Consulta Interactiva d'Estadístiques. Base de dades de Municipis i Comarques.* Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Consulta Interactiva d'Estadístiques. Base de dades inframunicipal.* Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Consulta Interactiva d'Estadístiques. Indicadors Socials*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Anuari Estadístic de Catalunya 2000*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Anuari Municipal. Estadística comarcal i municipal 1999*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Xifres de Catalunya 2000*. Obtingut 2001 a http://www.idescat.es

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. ENCUESTA DE POBLACIÓN ACTIVA (EPA). (1999). *Encuesta de Migraciones 1999*. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.

INSTITUT MUCIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA. *Línies de treball. Sistemes d'informació sanitària. Sistema de salut materno-infantil*. Ajuntament de Barcelona. A http://www.imsb.bcn.es

INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA. *Línies de treball. Sistemes d'informació sanitària. Estadístiques vitals*. Ajuntament de Barcelona. A http://www.imsb.bnc.es

INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA. *Línies de treball. Vigilància epidemiològia i intervenció. Programa de prevenció i control de la tuberculosi*. Ajuntament de Barcelona. A http://www.imsb.bcn.es

INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA. *Línies de treball. Vigilància epidemiològia i intervenció. Vigilància i control de la SIDA*. Ajuntament de Barcelona. A http://www.imsb.bcn.es

INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA. *Prevenció i promoció de la salut*. Ajuntament de Barcelona. A http://www.imsb.bcn.es

INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA (2000). *Enquesta de salut Barcelona 2000*. Ajuntament de Barcelona. Obtingut a 2000.

INSTITUT MINICIPAL DE SALUT DE BARCELONA (2000). *IV Informe sobre la Salut a Barcelona 2000*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona

INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT DE BARCELONA (1999). *III Informe sobre salut a Barcelona 1999*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona .

IZQUIERDO, A. (1996). *La inmigración inesperada. La población extranjera en España (1991-1995)*. Madrid: Trotta.

LACOMBA, J. (2001) *El islam inmigrado. Transformaciones y adaptaciones de las prácticas culturales y religiosas.* Premio Nacional Marqués de Lozoya, MECD. Madrid.

LACOMBA, J, coord (2001) *Immigració i societat*, monogràfic d'*Arxius de Ciències Socials*, nº 5. Editorial Afers, Universitat de València.

MARTINEZ, U (1997) "El lugar estable y móvil de los inmigrantes, las paradojas de su vivienda en las ciudades" en DELGADO, M, ed. *Ciutat i immigració. Debat de Barcelona (II).* Col.lecció Urbanitats, nº 1. CCCB, Barcelona.

MINISTERIO DEL INTERIOR (1999): *Anuario Estadístico del Ministerio del Interior 1999: VII. Extranjería*. Madrid: Secretaría General Técnica del Ministerio del Interior.

MORERAS, J. (1999) "Influencias e interferencias en la acción educativa de las escuelas públicas del Raval (Barcelona)", a *Migraciones*, nº 6. Madrid.

MORERAS, J (2000) *Musulmanes en Barcelona. Espacios y dinámicas comunitarias*. Fundació CIDOB i Ajuntament de Barcelona.

MORERAS, J, Coord. (2000) *Els fills de pares immigrans a Ciutat Vella. Elements per a una anàlisi de context*. Fundació CIDOB (en premsa).

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA-COMISSIONAT DE L'ALCALDIA PER LA DEFENSA DELS DRETS CIVILS A BARCELONA (1997). *Dades del Govern Civil III.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA-COMISSIONAT DE L'ALCALDIA PER LA DEFENSA DELS DRETS CIVILS A BARCELONA (1997). *Dades dels Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA. (1997). *Dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. 1997*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Comissionat de l'Alcaldia per a la Defensa dels Drets Civils.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA (2000): *Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona 1994-2000*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA-CIDOB (1998). *La immigració estrangera a Barcelona. L'Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona 1994-1997*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA-SERVEI D'INFORMACIÓ SANITÀRIA DE L'INSTITUT MUNICIPAL DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA (2000). *La Salut dels Immigrants 2000*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA. (1999). *Dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. III. Novembre 1999*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Comissionat de l'Alcaldia per a la Defensa dels Drets Civils.

OBSERVATORI PERMANENT DE LA IMMIGRACIÓ A BARCELONA (2000). *Dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. IV. Novembre 2000*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Regidoria de Participació Ciutadana i Solidaritat.

OECD (2001). *Education at a Glance. OECD Indicators.* Llistat de taules estadístiques consultables a:
http://www.oecd.org/EN/statistics/0,,EN-statistics-4-nodirectorate-no-1-22129-,FF.html

PASCUAL, J. & ARAMBURU, M. (1999) "Vers la formació d'escoles-ghetto a Ciutat Vella?", a *Desenvolupament Comunitari*. Barcelona

RANCÉ, Ll. (2001) "L'alumnat d'incorporació tardana: reflexions entorn de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua", a *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, nº 23, monogràfic *Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament*. GRAÓ. Barcelona.

SECRETARIA GENERAL DE JOVENTUT (1999). *Jornades catalanes sobre salut i immigració*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

SECRETARIA PER A LA IMMIGRACIÓ (2001) *Pla Interdepartmental d'Immigració 2001-2004.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Presidència.

SERRA, E. (1999). *Peculiaritats i problemàtica nutricional de la població immigrant d'origen africà a Mataró. Servei de Salut Comunitària – PASS. Mataró.* Presentat al curs de formació Les Polítiques d'Immigració a Catalunya.

SOTO, P. (1997) "Infants i joves africans a les escoles de Catalunya", a *Perspectiva Escolar*, nº 219. Barcelona.

I Jornada de salut i immigració. El col·lectiu magrebí: educació sanitària i diabetis. Fundació Sardà Farriol. Barcelona. 16 i 17 de març de 2001. Documents no publicats. Notes manuscrites.

III Simposi: Llengua, Educació i Immigració. Integració Sociocultural i Comunitat Educativa. Universitat de Girona, Universitat de Barcelona, Fundació "La Caixa". Girona. 23, 24 i 25 de novembre de 2000. Documents no publicats.

Multiculturalitat i Educació. II Trobades d'intercanvi d'experiències i educació. Institut de Ciències de l'Educació. Activitats de formació Permanent del Professorat a Sant Pau. Barcelona. Curs 2000-2001. Notes manuscrites.

Multiculturalitat i Educació. III. Trobades d'intercanvi d'experiències i educació. Institut Municipal d'Educació. Activitats de formació Permanent del Professorat a Sant Pau. Barcelona. Curs 2001-2002. Notes manuscrites.

Les Noves Ciutadanies: Immigració i Educació. Jornades PEC 2001. Barcelona. 22, 23 i 24 d'octubre de 2001. Notes manuscrites.

Jornades sobre una mirada de gènere a la llei d'asil i estrangeria. Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona. Barcelona 2000. Disquet i notes manuscrites.

Entrevistes a informants clau:

-Marta Bertran
Investigadora dels Espais Familiars. Entrevista qualitativa sobre la recerca realitzada. Transcripció disponible. Realitzada el 25/09/01.

-Eva Bretones
Investigadora al Casal del Raval. Actualment treballa a l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament de Terrassa.
Entrevista telefònica. Demanda de dades sobre la població infantil atesa pels Casals i els Esplais.

-Dra. Anna Cabot
Doctora del Servei de Pediatria del Consorci Hospitalari de Mataró.
Entrevista realitzada per conèixer el perfil sociosanitari del la població immigrada atesa en el consorci, per tal d'orientar la recerca i esquematització teòrica de l' informe.

-Dra. Mireia Cabral

Doctora de l'ABS de Manlleu.

Entrevista realitzada per conèixer el perfil sociosanitari del la població immigrada atesa en l'ABS.

-Dr. Oscar Santiesteban

Dispensari de Metges sense Fronteres.

Entrevista realitzada per identificar els principals problemes d'accés al sistema sanitari que afecten la població immigrada i les principals problemàtiques sociosanitàries detectades al dispensari.

-Equip de Pediatria de l'ABS Gòtic – Duvi Abril; Celia Cruz; Roser Besora i Ana Estabanell.

Entrevista realitzada per recollir informació sobre la població atesa i les principals problemàtiques. També es va recollir diferents estudis realitzats sobre lactància materna.

-Jordi Moreras.

Secretaria per a Assumptes Religiosos del Gabinet de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

Entrevista dirigida a la identificació de base de dades sobre població estrangera a la ciutat de Barcelona, la Regió Metropolitana de Barcelona i Catalunya.

-Marta Llabrers.

Educadora del Pla Municipal per a la Nova Ciutadania de Mataró.

Entrevista per identificar fonts de dades i conèixer les possibilitats d'obtenció d'informació quantitativa sobre la població i els alumnes d'origen estranger de Mataró.

-Joan López i Esperanza Fernández.

Professor del Programa d'Educació Compensatòria a Mataró i assistenta social de l'EAP de la mateixa ciutat.

Entrevista dirigida a conèixer les característiques del procés d'escolarització dels infants i joves d'origen estranger de Mataró i el funcionament del protocol d'absentisme de la ciutat.

Consultes telefòniques

-Mercè Canet
Assistent social Drassanes
Coneixement dels tràmits que donen lloc a l'obtenció de la targeta sanitària per part de la població estrangera

-ABS del Districte de Ciutat Vella (Gòtic, Ciutat Vella i Casc Antic)
Coneixement dels tràmits que donen lloc a l'obtenció de la targeta sanitària per part de la població estrangera

-Xavier Aragall.
Àrea de migracions de l'Institut Català de la Mediterrània.
Demanda de documentació del curs Les Polítiques d'Immigració a Catalunya.

-Soledad Bernann.
Associació Salut i Família.
Demanda de les memòries dels diferents programes endegats a l'associació, alguns dels quals compten amb el suport del Servei Català de Salut i del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

NOTA:

Agraïm a Dolors Comas d'Argemir (catedràtica d'Antropologia Social de la Universitat Rovira i Virgili i Diputada al Parlament de Catalunya per ICV) la lectura i comentaris del text.

ÍNDEX TAULES

TAULA 1. POBLACIÓ DE NACIONALITAT ESTRANGERA. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996 I 2001. 28
TAULA 2. POBLACIÓ 0-14 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT I DISTRICTES AMB MAJOR PRESÈNCIA DE POBLACIÓ ESTRANGERA TOTAL DE LES MATEIXES ÀREES. BARCELONA. GENER 2001. 34
TAULA 3. POBLACIÓ 15-24 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT I DISTRICTES AMB MAJOR PRESÈNCIA DE POBLACIÓ ESTRANGERA TOTAL DE LES MATEIXES ÀREES. BARCELONA. GENER 2001. 35
TAULA 4. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ MENOR PER GRUPS D'EDAT. BARCELONA. 1996. 42
TAULA 5. POBLACIÓ TOTAL SEGONS NACIONALITAT I LLOC DE NAIXEMENT. BARCELONA. 1996. 49
TAULA 6. POBLACIÓ 0-17 SEGONS TIPUS DE LLARS (CATEGORIES GLOBALS). BARCELONA. 1996. 65
TAULA 7. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS NOMBRE D'HABITACIONS DE L'HABITATGE. PERCENTATGES. BARCELONA. 1991. 80
TAULA 8. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS INSTAL·LACIONS I SERVEIS DE L'HABITATGE. PERCENTATGES. BARCELONA. 1991. 81
TAULA 9. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS SITUACIÓ LABORAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. RÀNQUING DE PERCENTATGES. BARCELONA. 1996. 86
TAULA 10. POBLACIÓ 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I SITUACIÓ LABORAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. EMPRESARIS. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996. 86
TAULA 11. POBLACIÓ 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I SITUACIÓ LABORAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. TREBALLADORS. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996. 87
TAULA 12. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS PROFESSIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. RÀNQUING DE PERCENTATGES. BARCELONA. 1996. 88
TAULA 13. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS NIVELLS DE FORMACIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. RÀNQUING DE NACIONALITATS. BARCELONA. 1996. 90
TAULA 14. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ESO. CATALUNYA, REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 131
TAULA 15. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER I DE L'ALUMNAT TOTAL MATRICULAT A EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. CATALUNYA, REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 1999-2000 I 2000-2001. 131
TAULA 16. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 134
TAULA 17. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. CONTINUA. 136

TAULA 18. ALUMNES ESTRANGERS PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA. CURS ESCOLAR 2000-2001. CONTINUA. 137
TAULA 19. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. PAÏSOS MÉS RICS. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 139
TAULA 20. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. PAÏSOS POBRES. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. (I). 139
TAULA 21. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. PAÏSOS POBRES. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. (II). 140
TAULA 22. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ORIGEN SEGONS EDAT. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 143
TAULA 23 ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ORIGEN SEGONS EDAT. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 144
TAULA 24. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ESO. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 148
TAULA 25. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRI I ESO. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. 149
TAULA 26. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ÀREA D'ORIGEN PER TITULARITAT DEL CENTRE. EDUCACIÓ PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999. 152
TAULA 27. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ORIGEN I CENTRE D'ENSENYAMENT. EDUCACIÓ INFANTIL I EDUCACIÓ PRIMÀRIA. TITULARITAT PÚBLICA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999. 153
TAULA 28. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ORIGEN I CENTRE D'ENSENYAMENT. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. TITULARITAT PÚBLICA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999. 153
TAULA 29. ALUMNES ESTRANGERS SEGONS ORIGEN PER CENTRE D'ENSENYAMENT. EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. TITULARITAT PRIVADA. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 1998-1999. 154
TAULA 30. TOTAL D'ALUMNES I ALUMNES ESTRANGERS SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. CURS ESCOLAR 2000-2001. 154

ÍNDEX FIGURES

FIGURA 1. RÀNQUING DE POBLACIÓ PER NACIONALITATS. BARCELONA. 1996. 28
FIGURA 2. RÀNQUING DE POBLACIÓ PER NACIONALITATS. BARCELONA. 2001. 29
FIGURA 3. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ 0-14 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT. BARCELONA. GENER 2001. 34
FIGURA 4. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ 15-24 PER ÀREES D'ORIGEN A LA CIUTAT. BARCELONA. GENER 2001. 36
FIGURA 5. PERCENTATGE DE NADONS DE MARES NASCUDES A L'ESTRANGER. BARCELONA. 1994-2000. 41
FIGURA 6. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ MENOR PER GRUPS D'EDAT. BARCELONA. 1996. 42
FIGURA 7. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 0-2. BARCELONA. 1996. 43
FIGURA 8. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 3-5. BARCELONA. 1996. 43
FIGURA 9. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 6-12. BARCELONA. 1996. 44
FIGURA 10. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 13-16 ANYS. BARCELONA. 1996. 44
FIGURA 11. PES PER CADA GRUP D'EDAT A LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING. GRUP 17 ANYS. BARCELONA. 1996. 45
FIGURA 12. INFANTS VISQUENT EN MATRIMONIS (TOTAL). BARCELONA. 1996 56
FIGURA 13. INFANTS VISQUENT EN MATRIMONIS DE LA MATEIXA NACIONALITAT. BARCELONA. 1996. 57
FIGURA 14. INFANTS VISQUENT EN MATRIMONIS MIXTOS. BARCELONA. 1996. 57
FIGURA 15. RÀNQUING DE NACIONALITATS PER CADA DIMENSIÓ DE LA LLAR. 1-3 PERSONES. BARCELONA. 1996. 61
FIGURA 16. RÀNQUING DE NACIONALITATS PER CADA DIMENSIÓ DE LA LLAR. 4-5 PERSONES. BARCELONA. 1996. 61
FIGURA 17. RÀNQUING DE NACIONALITATS PER CADA DIMENSIÓ DE LA LLAR. 6 I MÉS PERSONES. BARCELONA. 1996. 62
FIGURA 18. POBLACIÓ 0-17 SEGONS TIPUS DE LLARS. DISTRIBUCIONS DE LES NACIONALITATS DEL RÀNQUING A LES PRINCIPALS CATEGORIES. BARCELONA. 1996. 66
FIGURA 19. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I SUPERFÍCIE DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. 74
FIGURA 20. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I SUPERFÍCIE DE L'HABITATGE. DISTRIBUCIÓ PAÏSOS RICS / PAÏSOS POBRES. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991. 77
FIGURA 21. POBLACIÓ TOTAL 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. 77

FIGURA 22. POBLACIÓ 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. DISTRIBUCIÓ PAÏSOS RICS / PAÏSOS POBRES. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991. 79
FIGURA 23. PRINCIPALS PROBLEMES DE SALUT EN LA DARRERA VISITA DELS IMMIGRANTS ESTRANGERS INCLOSOS EN L'ENQUESTA DE SALUT DE BARCELONA 2.000. 101
FIGURA 24. EVOLUCIÓ DE LA PROPORCIÓ DE NAIXEMENTS DE DONES ADOLESCENTS SOBRE EL TOTAL DE NAIXEMENTS PER LLOC D'ORIGEN DE LES MARES. BARCELONA. 1994-1999. 104

ANNEX

Infància i Immigració:
entre els Projectes dels Adults i les Realitats dels Infants

SÍLVIA CARRASCO

BEATRIZ BALLESTÍN
DIEGO HERRERA
CRISTINA M. OLIVÉ

GLOSSARI DE CONCEPTES:

MULTICULTURALITAT
Coexistència de diverses tradicions culturals i/o dels col.lectius humans que les practiquen i les representen en un mateix àmbit d'organització social (per exemple, l'escola). És un fet, no és una opinió, ni una ideologia. No s'ha de confondre amb *multiculturalisme*, que representaria una defensa extrema de les virtuts de la diversitat cultural, des de la qual es promouria un manteniment, fins i tot artificial, de la diversitat inicial. Totes les regions urbanes i les societats complexes són multiculturals per definició. Entre els elements de diferenciació social més comuns hi trobem la divisió social del treball, els sistemes de gèneres i edats, les migracions i els reagrupaments, els estils de vida, les ideologies, els projectes i els consums culturals. Sovint i erròniament, però, hom parla de multiculturalitat quan es vol referir a la diversitat fenotípica dels grups humans que, en canvi, no té res a veure amb la seva cultura.

INTERCULTURALITAT
Conjunt de relacions que s'estableixen entre grups culturals (no entre cultures) diferents, i els intercanvis i les recreacions culturals resultants del contacte. En un espai social estratificat com el nostre, on trobem posicions desiguals entre grups i sectors socials, inevitablement unes cultures esdevenen més dominants que d'altres, arribant a ser fins i tot hegemòniques. Altres cultures acaben ocupant, per contra, posicions dependents, subalternes o marginals, si els grups que les practiquen ocupen també posicions socials inferiors. Les persones defensores de l'interculturalisme esperen promoure relacions igualitàries entre els grups humans per mitjà d'un coneixement recíproc més profund, però cal ser conscients que totes les cultures canvien i que, especialment en el context escolar, el que cal és entendre les *cultures del contacte* que sorgeixen entre els grups, i quins mecanismes poden orientar-les cap a la cooperació o cap el conflicte.

ACULTURACIÓ
És un procés de substitució progressiva i permanent d'uns referents culturals (originaris o secundaris) per uns altres, en molts àmbits adaptatius, tant a nivell material com a nivell emocional i fins i tot cognitiu. L'escolarització sempre comporta alguna classe d'aculturació, més encara en les circumstàncies actuals de ràpids canvis tecnològics que exigeixen respostes adaptatives i aprenentatges constants a tots els individus. En contextos escolars multiculturals, parlem d'*aculturació additiva* com una orientació educativa que es proposa convertir els seus destinataris i destinatàries en individus competents en els diversos codis culturals que tenen al seu abast. Cal distingir aquest procés del fenomen de la *deculturació*, realment dramàtic, per que la pèrdua dels referents culturals originals no és substituïda, ni tant sols instrumentalment, amb altres referents culturals organitzats de la societat de destí o d'inserció, la qual cosa dóna lloc a la desvinculació de diversos àmbits de la vida social i, en darrer terme, a diversos tipus d'exclusió social.

ASSIMILACIÓ
És una aculturació absoluta i permanent a la societat i a la cultura majoritàries i/o de destí i, per tant, a les seves maneres comunes de viure, pensar i sentir. Sovint les idees

assimilacionistes més radicals, contràries a tota visió positiva de la diversitat, la negociació i la recreació culturals sorgides del contacte, s'amaguen sota els discursos de la *integració* (vegeu-ne la definició). Les polítiques assimilacionistes es basen, explícitament o implícitament, en una consideració jeràrquica dels orígens i dels bagatges culturals, tot convertint sistemàticament alguns trets culturals o fenotípics dels grups i dels individus en procés d'assimilació o assimilats, en *estigmes* que s'acaben confonent amb les posicions socials subordinades.

DISCRIMINACIÓ

La discriminació s'associa generalment als fenòmens del racisme, del sexisme, del classisme i als arguments que els volen fonamentar. De fet, hom la defineix om la infravaloració d'un grup (d'una classe de persones amb algun tret comú) per part d'un altre (o altres) més poderós, tot generant comportaments de segregació envers el primer. Els mecanismes d'infravaloració i de segregació poden ser legals o morals, visibles o indirectes. Sovint, a més, en el context multicultural les dicriminacions se superposen i s'agreugen. També es parla de *discriminació positiva*, o conjunt de mesures per promoure efectivament la igualtat d'oportunitats entre els col·lectius tradicionalment en desavantatge en algun àmbit de competència social (treball, habitatge, educació, salut, participació social).

PREJUDICI

Els prejudicis són creences prèvies, positives o negatives, no basades en informació contrastada, que unes persones es fan sobre les maneres de ser, de viure o de pensar d'altres persones i que fonamenten actituds i pràctiques envers elles. El coneixement real que qüestiona el prejudici és percebut com una excepció i no serveix en cap cas per desmuntar la seva ficció ni per debilitar la seva força. Els *estereotips*, vinculats als prejudicis, són idees simplificadores i genrealitzadores sobre la cultura i la manera de ser i de comportar-se d'un grup, a partir d'un nombre reduït de trets, distorsionats, d'aquest mateix grup. Poden activar-se en els processos de *discriminació*.

INTEGRACIÓ SOCIAL I CULTURAL

La integració és el procés per mitjà del qual un grup minoritari -o un individu- s'incorpora a un entorn social determinat, del qual n'accepta les institucions i els valors, tot adequant les seves pràctiques i creences, dins dels límits d'allò que és acceptable per part de la societat majoritària. Aquesta ha de definir el grup o l'individu com a membres de ple dret en el seu sí, fent efectiu aquest reconeixement en les relacions socials que s'estableixen en tots els àmbits entre minoria i majoria. La integració social i cultural és un procés que necessàriament implica un *esforç adaptatiu mutu* i que ultrapassa el marc legal. Idealment, es tracta d'un procés obert i dinàmic, i els individus i els grups passen per diverses fases en el temps, per això cal tenir en compte que les involucions poden ser dramàtiques i depenen excessivament de l'estructura d'oportunitats del context i del pes que adquireixi la *història de contacte* entre minoria i majoria.

XENOFÒBIA

Aquest concepte no es pot definir sense tenir en compte el seu contrari, la *xenofília*. De fet, es basa en una escala jeràrquica, on els individus situen els diferents grups socials i culturals per damunt o per sota de la posició que creuen tenir-hi. Le xenofòbia, l'odi a l'estrany o a l'estranger, es promou establint termes dicotòmics incompatibles

nosaltres/ells. S'emfasitza la distància, la desviació i la dissidència cultural per definir el 'caràcter antisocial' d'aquelles persones que 'no s'integren', esborrant tota menció als mecanismes econòmics, polítics i ideològics -veritablement antisocials- que els exclouen.

IDENTITAT SOCIOCULTURAL

És el conjunt format pels vincles de pertinença dels individus a un grup o grups i la consciència d'ell mateix que posseeix un grup, així com pel repertori de continguts culturals que comparteix. La identitat, però, sempre està fonamentada sobre *oposicions simbòliques* i depèn totalment del context de relacions i de les situacions d'interacció. La *identitat cultural* (per exemple, ser gitano) i la *identitat social* (per exemple, ser jove) es barregen i s'inclouen mútuament de manera constant, ja que els individus posseeixen múltiples identitats: es formen i es caracteritzen pel conjunt de pertinences d'un individu dins del sistema social, i hi poden dominar les unes o les altres en moments diversos.

ETNICITAT

A diferència de la identitat cultural, l'etnicitat es refereix a l'*experiència viscuda* en el marc d'una *estratègia identitària* (de gran eficàcia social), reactiva o defensiva (activa i militant) que crea limits de pertinença particular dins d'un sistema social que inclou altres individus i grups.

Això ho fa tot invocant aspectes seleccionats de la cultura d'origen, per sobre d'altres referents d'identificació o en exclussiva, com si es tractés d'una 'primera natura'. El contingut cultural específic més o menys preservat d'un grup no és mai una condició per l'emergència de la militància identitària. Sí que ho són, en canvi, les condicions de comptència i discriminació a què és sotmès un grup o un col.lectiu.

MARGINACIÓ

És el procés que porta cap a posicions d'exclusió social per mitjà de la combinació de sistemes de discriminació (vegeu-ne definició més amunt), que segreguen físicament i socialment, creen pobresa i acaben deculturant els individus i els grups objecte del procés. És a dir, els inhabilita per reproduir una autoimatge completa, favorable i independent i els impedeix restablir intercanvis materials i simbòlics amb autonomia. Sovint es parla de minories marginades quan s'apleguen tots aquests elements en un grup identificable per algun marcador propi o construït.

EXCLUSIÓ SOCIAL

És el procés en el qual es deixa fora (no s'admet, s'expulsa) un grup o un individu com a part integrant i plena d'una societat, amb la consegüent pèrdua de drets d'accés als seus recursos (materials, comunicacionals, afectius...). També és una posició, causada per un conjunt de condicions que es pateixen o es corre el risc de patir, afavorida per la marginalitat d'un entorn i/o per l'exhibició d'un estigma (activitat econòmica sense garanties ni drets, desintegració del nucli familiar, aïllament de les xarxes de solidaritat primària, problemes crònics de salut, drogrodependències...). Cal evitar les conceptualitzacions dicotòmiques en aquest àmbit, ja que les rendes més baixes i les ocupacions més precàries no s'oposen a la normalitat majoritària sense més: la immensa

majoria de la població del nostre entorn es troba en posicions variades dins d'aquesta divisió imaginària.

MINORIA CULTURAL
És un conjunt d'individus o un grup humà vinculat per característiques culturals comunes, compartides, practicades i defensades envers característiques culturals equivalents de la majoria, dins d'una mateixa societat. Una minoria cultural pot desenvolupar un *estatus de minoria* si algun dels seus trets específics –reals o atribuits- és utilitzat per forçar-la a ocupar posicions segregades i subordinades en les relacions de poder, independentment de la seva importància quantitativa (vegeu definicions d'identitat cultural i d'etnicitat).

GÈNERE
És un dels sistemes de divisió social. És la construcció social i cultural de rols, identitats, expectatives i imaginaris que s'atribueixen als individus en funció del seu sexe, com si fossin trets i disposicions naturals i, per tant, com si també ho fossin les desigualtats socials que pateixen els individus classificats amb aquest criteri. Si bé la segregació per raó de gènere entre homes i dones és limitadora i pot ser discriminadors per tots dos sexes, la jerarquització dels seu valor social afavoreix els homes a totes les societats conegudes. L'escola tendeix a reproduir els estereotips i altres continguts dels sistemes de sexe/gènere, i és per això que els principis emancipadors de la coeducació trascendeixen la simple igualtat legal i s'adrecen a noies i nois, molt més enllà de l'escola mixta.

CLASSE
La classe està formada per individus i grups que comparteixen una posició socioeconòmica, un estil de vida i, en algunes circumstàncies, unes actituds i unes ideologies derivades de factors com ara l'ocupació, el patrimoni, la qualificació, la instrucció, el tipus i nivell de consum, i les xarxes socials de les quals participen. En les relacions entre l'escola i la classe social, cal tenir en compte tres qüestions: 1) la proximitat o la distància dels requisits acadèmics envers els bagatges de classe de l'alumnat i els avantatges o els obstacles diferencials que generen, 2) la relació entre l'accés a l'educació i les estratègies i possibilitats de mobilitat social, 3) la transmissió d'un ordre cultural i moral deslegitimador –un currículum ocult- de les posicions subalternes en l'estructura social.

Revista GUIX. Elements d'Acció Educativa. Tema del Curs 2000-01 Multiculturalitat i Escola.

Silvia Carrasco, Programa Multiculturalitat i Educació ICE-UAB.

ÍNDEX TAULES

TAULA H1. POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991. 262
TAULA H2. POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1996. 263
TAULA H3. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.. 265
TAULA H4. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1996.. 266
TAULA H5. POBLACIÓ PER SEXE I LLOC DE NAIXEMENT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991. 266
TAULA H6. POBLACIÓ ESTRANGERA A BARCELONA SEGONS GRANS ÀREES GEOGRÀFIQUES. PES POBLACIÓ 0-14. BARCELONA. 2001. 268
TAULA H7. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1991. 268
TAULA H8. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1996. 270
TAULA H9. IMMIGRACIÓ PER EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1999. 272
TAULA H10. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS QUE VIU EN NUCLIS, SEGONS NACIONALITAT I TIPUS DE NUCLI. BARCELONA. 1991. 276
TAULA H11. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS QUE VIU EN NUCLIS, SEGONS NACIONALITAT I TIPUS DE NUCLI. BARCELONA. 1996. 276
TAULA H12. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS DIMENSIÓ DE LA LLAR. BARCELONA. 1996. 277
TAULA H13. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS DIMENSIÓ DE LA LLAR. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. 277
TAULA H14. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS DIMENSIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA. 1996. 278
TAULA H15. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. BARCELONA. 1996. 278
TAULA H16. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. 280
TAULA H17. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. CATALUNYA. 1996. 281
TAULA H18. PERSONES PRINCIPALS AMB FILLS 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NOMBRE DE FILLS. BARCELONA. 1996. 283
TAULA H19. PERSONES PRINCIPALS AMB FILLS 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NOMBRE DE FILLS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. 283
TAULA H20. PERSONES PRINCIPALS AMB FILLS 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NOMBRE DE FILLS. CATALUNYA. 1996. 284
TAULA H21. NUCLIS SEGONS NOMBRE DE FILLS 0-17 PER NACIONALITAT DELS FILLS. BARCELONA. 1996. 284
TAULA H22. NUCLIS SEGONS NOMBRE DE FILLS 0-17 PER NACIONALITAT DELS FILLS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. 285

TAULA H23. NUCLIS SEGONS NOMBRE DE FILLS 0-17 PER NACIONALITAT DELS FILLS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. 285
TAULA H24. PERMISOS DE REAGRUPAMENT FAMILIAR SOL·LICITATS. BARCELONA. EVOLUCIÓ 1994-1996. 286
TAULA H25. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS VINCLE DE PARENTIU I LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. 287
TAULA H26. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS VINCLE DE PARENTIU I LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. 287
TAULA H27. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS VINCLE DE PARENTIU I LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL. CATALUNYA. 1996. 288
TAULA H28. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. 288
TAULA H29. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I SUPERFÍCIE DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991 289
TAULA H30. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I INSTAL·LACIONS I SERVEIS DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. 290
TAULA H31. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I NOMBRE D'HABITACIONS DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. 291
TAULA H32. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. 292
TAULA H33. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I SITUACIÓ PROFESSIONAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. 293
TAULA H34. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NIVELL D'INSTRUCCIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. 293
TAULA H35. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 295
TAULA H36. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 296
TAULA H37. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 297
TAULA H38. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 299

TAULA H39. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 300
TAULA H40. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-20001 301
TAULA H41. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001. 302
TAULA H42. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I COMARQUES. CURS ESCOLAR 2000-20001. (CONTINUA). 303
TAULA H43. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001..... 304
TAULA H44. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 305
TAULA H45. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 306
TAULA H46. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL SEGONS ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 307
TAULA H47. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 308
TAULA H48. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 309
TAULA H49. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 310
TAULA H50. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA). 311

1) TAULES SOCIODEMOGRAFIA

TAULA H1. POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		HOMES			DONES			POBLACIÓ 0-17		POBLACIÓ TOTAL	
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	157.790	758.958	20,79	146.398	848.328	17,26	304.188	97,69	1.607.286	97,79
	Unió europea	1.444	6.270	23,03	1.402	7.907	17,73	2.846	0,91	14.177	0,86
	Països de l'est	23	94	24,47	31	136	22,79	54	0,02	230	0,01
	Altres europeus	140	510	27,45	116	658	17,63	256	0,08	1.168	0,07
	Canadà i EUA	186	542	34,32	160	641	24,96	346	0,11	1.183	0,07
	República Dominicana	45	132	34,09	44	288	15,28	89	0,03	420	0,03
	Mèxic i Amèrica Central	146	538	27,14	119	809	14,71	265	0,09	1.347	0,08
	Argentina	364	2.268	16,05	337	2.206	15,28	701	0,23	4.474	0,27
	Perú	79	503	15,71	69	540	12,78	148	0,05	1.043	0,06
	Brasil i Guyana	76	365	20,82	65	408	15,93	141	0,05	773	0,05
	Resta Sudamèrica	402	2.209	18,20	363	2.386	15,21	765	0,25	4.595	0,28
	Marroc	271	1.103	24,57	226	872	25,92	497	0,16	1.975	0,12
	Resta Magrib	18	143	12,59	23	87	26,44	41	0,01	230	0,01
	África subsahariana	12	159	7,55	20	85	23,53	32	0,01	244	0,01
	África Oriental	2	14	14,29	3	11	27,27	5	0,00	25	0,00
	África Central i Meridional	29	110	26,36	23	111	20,72	52	0,02	221	0,01
	Orient Mitjà	75	449	16,70	69	281	24,56	144	0,05	730	0,04
	Indostan	97	467	20,77	95	301	31,56	192	0,06	768	0,05
	Sud-est Àsia	5	23	21,74	5	35	14,29	10	0,00	58	0,00
	Filipines	105	457	22,98	101	844	11,97	206	0,07	1.301	0,08
	Xina i Corea	66	233	28,33	51	224	22,77	117	0,04	457	0,03
	Japó	105	295	35,59	85	265	32,08	190	0,06	560	0,03
	Oceania	45	141	31,91	43	136	31,62	88	0,03	277	0,02
	Total	**161.525**	**775.983**	**20,82**	**149.848**	**867.559**	**17,27**	311.373	100,00	1.643.542	100,00
	Total nacionalitat estrangera	**3.735**	**17.025**	**21,94**	**3.450**	**19.231**	**17,94**	7.185	2,31	36.256	2,21

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H1. (Continuació). POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		HOMES			DONES			POBLACIÓ 0-17		POBLACIÓ TOTAL	
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat
Regió Metropolitana	Espanyola	498.539	2.040.909	24,43	463.594	2.155.347	21,51	962.133	98,47	4.196.256	98,40
	Unió europea	3.085	12.111	25,47	2.907	14.638	19,86	5.992	0,61	26.749	0,63
	Països de l'est	46	168	27,38	50	223	22,42	96	0,01	391	0,01
	Altres europeus	261	854	30,56	201	1.078	18,65	462	0,05	1.932	0,05
	Canadà i EUA	332	894	37,14	283	1.007	28,10	615	0,06	1.901	0,04
	República Dominicana	106	270	39,26	119	593	20,07	225	0,02	863	0,02
	Mèxic i Amèrica Central	267	929	28,74	231	1.398	16,52	498	0,05	2.327	0,05
	Argentina	760	3.760	20,21	660	3.658	18,04	1.420	0,15	7.418	0,17
	Perú	132	789	16,73	123	827	14,87	255	0,03	1.616	0,04
	Brasil i Guyana	139	649	21,42	147	768	19,14	286	0,03	1.417	0,03
	Resta Sudamèrica	770	3.903	19,73	684	4.136	16,54	1.454	0,15	8.039	0,19
	Marroc	1.105	4.775	23,14	942	2.969	31,73	2.047	0,21	7.744	0,18
	Resta Magrib	32	264	12,12	44	170	25,88	76	0,01	434	0,01
	África subsahariana	86	1.088	7,90	79	337	23,44	165	0,02	1.425	0,03
	África Oriental	2	19	10,53	3	14	21,43	5	0,00	33	0,00
	África Central i Meridional	45	165	27,27	46	187	24,60	91	0,01	352	0,01
	Orient Mitjà	128	700	18,29	98	401	24,44	226	0,02	1.101	0,03
	Indostan	112	562	19,93	109	361	30,19	221	0,02	923	0,02
	Sud-est Àsia	5	29	17,24	7	47	14,89	12	0,00	76	0,00
	Filipines	116	523	22,18	120	988	12,15	236	0,02	1.511	0,04
	Xina i Corea	110	377	29,18	77	349	22,06	187	0,02	726	0,02
	Japó	114	346	32,95	103	313	32,91	217	0,02	659	0,02
	Oceania	93	272	34,19	94	257	36,58	187	0,02	529	0,01
	Total	**506.385**	**2.074.356**	**24,41**	**470.721**	**2.190.066**	**21,49**	977.106	100,00	4.264.422	100,00
	Total nacionalitat estrangera	**7.846**	**33.447**	**23,46**	**7.127**	**34.719**	**20,53**	14.973	1,53	68.166	1,60

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H1. (Continuació). POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0i17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		HOMES			DONES			POBLACIÓ 0-17		POBLACIÓ TOTAL	
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat
Catalunya	Espanyola	707.469	2.917.093	24,25	659.241	3.051.273	21,61	**1.366.710**	**98,57**	**5.968.366**	**98,50**
	Unió europea	4.149	16.540	25,08	3.854	20.039	19,23	**8.003**	**0,58**	**36.579**	**0,60**
	Països de l'est	62	227	27,31	63	276	22,83	**125**	**0,01**	**503**	**0,01**
	Altres europeus	375	1.316	28,50	295	1.632	18,08	**670**	**0,05**	**2.948**	**0,05**
	Canadà i EUA	387	1.070	36,17	346	1.204	28,74	**733**	**0,05**	**2.274**	**0,04**
	República Dominicana	130	316	41,14	150	745	20,13	**280**	**0,02**	**1.061**	**0,02**
	Mèxic i Amèrica Central	296	1.047	28,27	269	1.597	16,84	**565**	**0,04**	**2.644**	**0,04**
	Argentina	932	4.441	20,99	785	4.290	18,30	**1.717**	**0,12**	**8.731**	**0,14**
	Perú	161	903	17,83	152	946	16,07	**313**	**0,02**	**1.849**	**0,03**
	Brasil i Guyana	156	723	21,58	166	877	18,93	**322**	**0,02**	**1.600**	**0,03**
	Resta Sudamèrica	925	4.492	20,59	827	4.774	17,32	**1.752**	**0,13**	**9.266**	**0,15**
	Marroc	1.816	8.723	20,82	1.600	4.718	33,91	**3.416**	**0,25**	**13.441**	**0,22**
	Resta Magrib	40	390	10,26	49	214	22,90	**89**	**0,01**	**604**	**0,01**
	África subsahariana	146	2.270	6,43	148	650	22,77	**294**	**0,02**	**2.920**	**0,05**
	África Oriental	4	27	14,81	3	16	18,75	**7**	**0,00**	**43**	**0,00**
	África Central i Meridional	49	186	26,34	53	209	25,36	**102**	**0,01**	**395**	**0,01**
	Orient Mitjà	137	772	17,75	116	451	25,72	**253**	**0,02**	**1.223**	**0,02**
	Indostan	117	604	19,37	111	384	28,91	**228**	**0,02**	**988**	**0,02**
	Sud-est Àsia	8	42	19,05	10	72	13,89	**18**	**0,00**	**114**	**0,00**
	Filipines	132	574	23,00	132	1.082	12,20	**264**	**0,02**	**1.656**	**0,03**
	Xina i Corea	136	449	30,29	95	413	23,00	**231**	**0,02**	**862**	**0,01**
	Japó	132	394	33,50	124	363	34,16	**256**	**0,02**	**757**	**0,01**
	Oceania	117	343	34,11	119	327	36,39	**236**	**0,02**	**670**	**0,01**
	Total	**717.876**	**2.962.942**	**24,23**	**668.708**	**3.096.552**	**21,60**	1.386.584	100,00	6.059.494	100,00
	Total nacionalitat estrangera	**10.407**	**45.849**	**22,70**	**9.467**	**45.279**	**20,91**	19.874	1,43	91.128	1,50

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H2. POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0i17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1996.

		HOMES			DONES			POBLACIÓ 0-17		POBLACIÓ TOTAL	
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	116.434	691.203	16,85	112.377	788.543	14,25	**228.811**	**98,10**	**1.479.746**	**98,07**
	Unió europea	374	3.900	9,59	344	3.885	8,85	**718**	**0,31**	**7.785**	**0,52**
	Països de l'est	39	184	21,20	33	211	15,64	**72**	**0,03**	**395**	**0,03**
	Altres europeus	30	240	12,50	24	259	9,27	**54**	**0,02**	**499**	**0,03**
	Canadà i EUA	48	343	13,99	41	330	12,42	**89**	**0,04**	**673**	**0,04**
	República Dominicana	97	297	32,66	139	1.045	13,30	**236**	**0,10**	**1.342**	**0,09**
	Mèxic i Amèrica Central	78	582	13,40	75	946	7,93	**153**	**0,07**	**1.528**	**0,10**
	Argentina	102	770	13,25	101	778	12,98	**203**	**0,09**	**1.548**	**0,10**
	Perú	239	1.149	20,80	227	1.762	12,88	**466**	**0,20**	**2.911**	**0,19**
	Brasil i Guyana	34	195	17,44	38	270	14,07	**72**	**0,03**	**465**	**0,03**
	Resta Sudamèrica	170	1.065	15,96	176	1.356	12,98	**346**	**0,15**	**2.421**	**0,16**
	Marroc	425	1.816	23,40	388	1.516	25,59	**813**	**0,35**	**3.332**	**0,22**
	Resta Magrib	22	233	9,44	25	95	26,32	**47**	**0,02**	**328**	**0,02**
	África subsahariana	40	276	14,49	44	249	17,67	**84**	**0,04**	**525**	**0,03**
	África Oriental	4	16	25,00	0	9	0,00	**4**	**0,00**	**25**	**0,00**
	África Central i Meridional	9	88	10,23	14	103	13,59	**23**	**0,01**	**191**	**0,01**
	Orient Mitjà	38	362	10,50	46	215	21,40	**84**	**0,04**	**577**	**0,04**
	Indostan	165	799	20,65	159	398	39,95	**324**	**0,14**	**1.197**	**0,08**
	Sud-est Àsia	10	35	28,57	9	49	18,37	**19**	**0,01**	**84**	**0,01**
	Filipines	171	815	20,98	183	1.225	14,94	**354**	**0,15**	**2.040**	**0,14**
	Xina i Corea	100	385	25,97	86	364	23,63	**186**	**0,08**	**749**	**0,05**
	Japó	49	188	26,06	32	183	17,49	**81**	**0,03**	**371**	**0,02**
	Oceania	2	36	5,56	7	37	18,92	**9**	**0,00**	**73**	**0,00**
	Total	**118.680**	**704.977**	**16,83**	**114.568**	**803.828**	**14,25**	233.248	100,00	1.508.805	100,00
	Total nacionalitat estrangera	**2.246**	**13.774**	**16,31**	**2.191**	**15.285**	**14,33**	4.437	1,90	29.059	1,93

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H2. (Continuació). POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1996.

		HOMES			DONES			POBLACIÓ 0-17		POBLACIÓ TOTAL	
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat
Regió Metropolitana	Espanyola	397.525	2.016.481	19,71	381.037	2.144.809	17,77	778.562	98,55	4.161.290	98,42
	Unió europea	1.084	8.865	12,23	978	8.895	10,99	2.062	0,26	17.760	0,42
	Països de l'est	120	418	28,71	107	511	20,94	227	0,03	929	0,02
	Altres europeus	76	455	16,70	49	462	10,61	125	0,02	917	0,02
	Canadà i EUA	146	670	21,79	114	631	18,07	260	0,03	1.301	0,03
	República Dominicana	208	521	39,92	268	1.779	15,06	476	0,06	2.300	0,05
	Mèxic i Amèrica Central	216	1.300	16,62	180	1.999	9,00	396	0,05	3.299	0,08
	Argentina	296	1.749	16,92	262	1.742	15,04	558	0,07	3.491	0,08
	Perú	355	1.792	19,81	324	2.690	12,04	679	0,09	4.482	0,11
	Brasil i Guyana	54	295	18,31	68	476	14,29	122	0,02	771	0,02
	Resta Sudamèrica	350	2.074	16,88	353	2.505	14,09	703	0,09	4.579	0,11
	Marroc	2.036	9.593	21,22	1.826	6.239	29,27	3.862	0,49	15.832	0,37
	Resta Magrib	34	394	8,63	41	160	25,63	75	0,01	554	0,01
	África subsahariana	222	1.916	11,59	204	885	23,05	426	0,05	2.801	0,07
	África Oriental	8	36	22,22	3	25	12,00	11	0,00	61	0,00
	África Central i Meridional	26	195	13,33	38	194	19,59	64	0,01	389	0,01
	Orient Mitià	82	699	11,73	78	367	21,25	160	0,02	1.066	0,03
	Indostan	195	1.042	18,71	197	512	38,48	392	0,05	1.554	0,04
	Sud-est Àsia	12	52	23,08	13	84	15,48	25	0,00	136	0,00
	Filipines	185	918	20,15	199	1.448	13,74	384	0,05	2.366	0,06
	Xina i Corea	197	823	23,94	166	760	21,84	363	0,05	1.583	0,04
	Japó	55	233	23,61	44	236	18,64	99	0,01	469	0,01
	Oceania	7	59	11,86	11	59	18,64	18	0,00	118	0,00
	Total	**403.489**	**2.050.580**	**19,68**	**386.560**	**2.177.468**	**17,75**	**790.049**	**100,00**	**4.228.048**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**5.964**	**34.099**	**17,49**	**5.523**	**32.659**	**16,91**	**11.487**	**1,45**	**66.758**	**1,58**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H2. (Continuació). POBLACIÓ PER SEXE I NACIONALITAT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1996.

		HOMES			DONES			POBLACIÓ 0-17		POBLACIÓ TOTAL	
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat
Catalunya	Espanyola	579.908	2.920.304	19,86	556.507	3.071.701	18,12	1.136.415	98,48	5.992.005	98,39
	Unió europea	1.624	13.336	12,18	1.458	13.892	10,50	3.082	0,27	27.228	0,45
	Països de l'est	175	609	28,74	171	764	22,38	346	0,03	1.373	0,02
	Altres europeus	131	865	15,14	95	908	10,46	226	0,02	1.773	0,03
	Canadà i EUA	168	809	20,77	141	781	18,05	309	0,03	1.590	0,03
	República Dominicana	290	656	44,21	349	2.215	15,76	639	0,06	2.871	0,05
	Mèxic i Amèrica Central	266	1.638	16,24	245	2.494	9,82	511	0,04	4.132	0,07
	Argentina	394	2.249	17,52	344	2.275	15,12	738	0,06	4.524	0,07
	Perú	385	1.962	19,62	362	2.907	12,45	747	0,06	4.869	0,08
	Brasil i Guyana	70	346	20,23	75	575	13,04	145	0,01	921	0,02
	Resta Sudamèrica	412	2.406	17,12	413	2.932	14,09	825	0,07	5.338	0,09
	Marroc	3.822	17.357	22,02	3.420	10.525	32,49	7.242	0,63	27.882	0,46
	Resta Magrib	49	692	7,08	57	250	22,80	106	0,01	942	0,02
	África subsahariana	474	3.853	12,30	444	1.772	25,06	918	0,08	5.625	0,09
	África Oriental	11	47	23,40	5	35	14,29	16	0,00	82	0,00
	África Central i Meridional	37	263	14,07	59	262	22,52	96	0,01	525	0,01
	Orient Mitià	89	817	10,89	89	420	21,19	178	0,02	1.237	0,02
	Indostan	223	1.185	18,82	223	585	38,12	446	0,04	1.770	0,03
	Sud-est Àsia	14	72	19,44	15	118	12,71	29	0,00	190	0,00
	Filipines	195	970	20,10	206	1.564	13,17	401	0,03	2.534	0,04
	Xina i Corea	232	1.024	22,66	203	942	21,55	435	0,04	1.966	0,03
	Japó	57	260	21,92	50	259	19,31	107	0,01	519	0,01
	Oceania	7	69	10,14	14	75	18,67	21	0,00	144	0,00
	Total	**589.033**	**2.971.789**	**19,82**	**564.945**	**3.118.251**	**18,12**	**1.153.978**	**100,00**	**6.090.040**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**9.125**	**51.485**	**17,72**	**8.438**	**46.550**	**18,13**	**17.563**	**1,52**	**98.035**	**1,61**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H3. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		Homes	% segons nacionalitat	Dones	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat
Barcelona	Unió Europea	1.444	*38,7*	1.402	*40,6*	**2.846**	***39,6***
	Resta Sudamèrica	402	*10,8*	363	*10,5*	**765**	***10,6***
	Argentina	364	*9,7*	337	*9,8*	**701**	***9,8***
	Marroc	271	*7,3*	226	*6,6*	**497**	***6,9***
	Canadà i EUA	186	*5,0*	160	*4,6*	**346**	***4,8***
	Mèxic i Amèrica Central	146	*3,9*	119	*3,4*	**265**	***3,7***
	Total nacionalitat estrangera	**3.735**	***100,0***	**3.450**	***100,0***	**7.185**	***100,0***
Regió Metropolitana	Unió Europea	3.085	*39,3*	2.907	*40,8*	**5.992**	***40,0***
	Marroc	1.105	*14,1*	942	*13,2*	**2.047**	***13,7***
	Resta Sudamèrica	770	*9,8*	684	*9,6*	**1.454**	***9,7***
	Argentina	760	*9,7*	660	*9,3*	**1.420**	***9,5***
	Canadà i EUA	332	*4,2*	283	*4,0*	**615**	***4,1***
	Mèxic i Amèrica Central	267	*3,4*	231	*3,2*	**498**	***3,3***
	Total nacionalitat estrangera	**7.846**	***100,0***	**7.127**	***100,0***	**14.973**	***100,0***
Catalunya	Unió Europea	4.149	*39,9*	3.854	*40,7*	**8.003**	***40,3***
	Marroc	1.816	*17,4*	1.600	*16,9*	**3.416**	***17,2***
	Resta Sudamèrica	925	*8,9*	827	*8,7*	**1.752**	***8,8***
	Argentina	932	*9,0*	785	*8,3*	**1.717**	***8,6***
	Canadà i EUA	387	*3,7*	346	*3,7*	**733**	***3,7***
	Altres europeus	375	*3,6*	295	*3,1*	**670**	***3,4***
	Total nacionalitat estrangera	**10.407**	***100,0***	**9.467**	***100,0***	**19.874**	***100,0***

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H4. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1996.

		Homes	% segons nacionalitat	Dones	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat
Barcelona	Marroc	425	*18,9*	388	*17,7*	**813**	***18,3***
	Unió Europea	374	*16,7*	344	*15,7*	**718**	***16,2***
	Perú	239	*10,6*	227	*10,4*	**466**	***10,5***
	Filipines	171	*7,6*	183	*8,4*	**354**	***8,0***
	Resta Sudamèrica	170	*7,6*	176	*8,0*	**346**	***7,8***
	Indostan	165	*7,3*	159	*7,3*	**324**	***7,3***
	Total nacionalitat estrangera	**2.246**	***100,0***	**2.191**	***100,0***	**4.437**	***100,0***
Regió Metropolitana	Marroc	2.036	*34,1*	1.826	*33,1*	**3.862**	***33,6***
	Unió Europea	1.084	*18,2*	978	*17,7*	**2.062**	***18,0***
	Resta Sudamèrica	350	*5,9*	353	*6,4*	**703**	***6,1***
	Perú	355	*6,0*	324	*5,9*	**679**	***5,9***
	Argentina	296	*5,0*	262	*4,7*	**558**	***4,9***
	República Dominicana	208	*3,5*	268	*4,9*	**476**	***4,1***
	Total nacionalitat estrangera	**5.964**	***100,0***	**5.523**	***100,0***	**11.487**	***100,0***
Catalunya	Marroc	3.822	*41,9*	3.420	*40,5*	**7.242**	***41,2***
	Unió Europea	1.624	*17,8*	1.458	*17,3*	**3.082**	***17,5***
	Àfrica subsahariana	474	*5,2*	444	*5,3*	**918**	***5,2***
	Resta Sudamèrica	412	*4,5*	413	*4,9*	**825**	***4,7***
	Perú	385	*4,2*	362	*4,3*	**747**	***4,3***
	Argentina	394	*4,3*	344	*4,1*	**738**	***4,2***
	Total nacionalitat estrangera	**9.125**	***100,0***	**8.438**	***100,0***	**17.563**	***100,0***

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H5. POBLACIÓ PER SEXE I LLOC DE NAIXEMENT. PES DE LA POBLACIÓ 017. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		HOMES			DONES			POBLACIO 0-17		POBLACIO TOTAL		
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat	Pes Pobl. 0-17 (%)
Barcelona	Catalunya	153.478	540.375	28,40	142.435	568.594	25,05	**295.913**	**95,03**	**1.108.969**	**67,47**	**26,68**
	Espanya	5.906	217.790	2,71	5.358	278.524	1,92	**11.264**	**3,62**	**496.314**	**30,20**	**2,27**
	Unió europea	414	4.002	10,34	415	5.205	7,97	**829**	**0,27**	**9.207**	**0,56**	**9,00**
	Països de l'est	22	279	7,89	38	376	10,11	**60**	**0,02**	**655**	**0,04**	**9,16**
	Altres europeus	103	617	16,69	108	751	14,38	**211**	**0,07**	**1.368**	**0,08**	**15,42**
	Canadà i EUA	96	359	26,74	101	480	21,04	**197**	**0,06**	**839**	**0,05**	**23,48**
	República Dominicana	32	125	25,60	35	290	12,07	**67**	**0,02**	**415**	**0,03**	**16,14**
	Mèxic i Amèrica Central	95	476	19,96	79	678	11,65	**174**	**0,06**	**1.154**	**0,07**	**15,08**
	Argentina	383	2.689	14,24	352	2.898	12,15	**735**	**0,24**	**5.587**	**0,34**	**13,16**
	Perú	71	587	12,10	70	602	11,63	**141**	**0,05**	**1.189**	**0,07**	**11,86**
	Brasil i Guyana	62	508	12,20	55	610	9,02	**117**	**0,04**	**1.118**	**0,07**	**10,47**
	Resta Sudamèrica	363	3.022	12,01	359	3.395	10,57	**722**	**0,23**	**6.417**	**0,39**	**11,25**
	Marroc	188	2.397	7,84	159	2.284	6,96	**347**	**0,11**	**4.681**	**0,28**	**7,41**
	Resta Magrib	17	351	4,84	16	374	4,28	**33**	**0,01**	**725**	**0,04**	**4,55**
	Africa subsahariana	13	267	4,87	22	185	11,89	**35**	**0,01**	**452**	**0,03**	**7,74**
	Africa Oriental	4	24	16,67	4	19	21,05	**8**	**0,00**	**43**	**0,00**	**18,60**
	Africa Central i Meridional	15	226	6,64	22	272	8,09	**37**	**0,01**	**498**	**0,03**	**7,43**
	Orient Mitjà	49	403	12,16	38	187	20,32	**87**	**0,03**	**590**	**0,04**	**14,75**
	Indostan	58	446	13,00	42	223	18,83	**100**	**0,03**	**669**	**0,04**	**14,95**
	Sud-est Àsia	5	46	10,87	6	67	8,96	**11**	**0,00**	**113**	**0,01**	**9,73**
	Filipines	34	454	7,49	41	1.012	4,05	**75**	**0,02**	**1.466**	**0,09**	**5,12**
	Xina i Corea	39	241	16,18	35	235	14,89	**74**	**0,02**	**476**	**0,03**	**15,55**
	Japó	69	266	25,94	52	242	21,49	**121**	**0,04**	**508**	**0,03**	**23,82**
	Oceania	9	33	27,27	6	56	10,71	**15**	**0,00**	**89**	**0,01**	**16,85**
	Total	**161.525**	**775.983**	**20,82**	**149.848**	**867.559**	**17,27**	**311.373**	**100,00**	**1.643.542**	**100,00**	**18,95**
	Total lloc de naixement estranger	**2.141**	**17.818**	**12,02**	**2.055**	**20.441**	**10,05**	**4.196**	**1,35**	**38.259**	**2,33**	**10,97**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H5. (Continuació). POBLACIÓ PER SEXE I LLOC DE NAIXEMENT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		HOMES			DONES			POBLACIO 0-17		POBLACIO TOTAL		
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat	Pes Pobl. 0-17 (%)
Regió Metropolitana	Catalunya	482.112	1.349.125	35,74	448.870	1.366.327	32,85	930.982	95,28	2.715.452	63,68	34,28
	Espanya	19.033	687.751	2,77	16.953	784.577	2,16	35.986	3,68	1.472.328	34,53	2,44
	Unió europea	1.379	9.433	14,62	1.303	11.494	11,34	2.682	0,27	20.927	0,49	12,82
	Països de l'est	48	405	11,85	65	549	11,84	113	0,01	954	0,02	11,84
	Altres europeus	314	1.400	22,43	289	1.590	18,18	603	0,06	2.990	0,07	20,17
	Canadà i EUA	186	589	31,58	168	748	22,46	354	0,04	1.337	0,03	26,48
	República Dominicana	92	237	38,82	105	598	17,56	197	0,02	835	0,02	23,59
	Mèxic i Amèrica Central	190	812	23,40	173	1.165	14,85	363	0,04	1.977	0,05	18,36
	Argentina	792	4.511	17,56	712	4.783	14,89	1.504	0,15	9.294	0,22	16,18
	Perú	106	895	11,84	121	913	13,25	227	0,02	1.808	0,04	12,56
	Brasil i Guyana	125	972	12,86	130	1.189	10,93	255	0,03	2.161	0,05	11,80
	Resta Sudamèrica	755	5.391	14,00	703	5.899	11,92	1.458	0,15	11.290	0,26	12,91
	Marroc	776	7.973	9,73	678	6.092	11,13	1.454	0,15	14.065	0,33	10,34
	Resta Magrib	30	648	4,63	29	633	4,58	59	0,01	1.281	0,03	4,61
	África subsahariana	35	1.228	2,85	54	476	11,34	89	0,01	1.704	0,04	5,22
	África Oriental	7	36	19,44	10	34	29,41	17	0,00	70	0,00	24,29
	África Central i Meridional	30	418	7,18	43	424	10,14	73	0,01	842	0,02	8,67
	Orient Mitià	82	587	13,97	54	243	22,22	136	0,01	830	0,02	16,39
	Indostan	73	568	12,85	59	292	20,21	132	0,01	860	0,02	15,35
	Sud-est Àsia	5	65	7,69	12	111	10,81	17	0,00	176	0,00	9,66
	Filipines	38	529	7,18	47	1.189	3,95	85	0,01	1.718	0,04	4,95
	Xina i Corea	71	381	18,64	53	340	15,59	124	0,01	721	0,02	17,20
	Japó	71	310	22,90	60	284	21,13	131	0,01	594	0,01	22,05
	Oceania	35	92	38,04	30	116	25,86	65	0,01	208	0,00	31,25
	Total	**506.385**	**2.074.356**	**24,41**	**470.721**	**2.190.066**	**21,49**	**977.106**	**100,00**	**4.264.422**	**100,00**	**22,91**
	Total lloc de naixement estranger	**5.240**	**37.480**	**13,98**	**4.898**	**39.162**	**12,51**	**10.138**	**1,04**	**76.642**	**1,80**	**13,23**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H5. (Continuació). POBLACIÓ PER SEXE I LLOC DE NAIXEMENT. PES DE LA POBLACIÓ 0-17. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA I CATALUNYA. 1991.

		HOMES			DONES			POBLACIO 0-17		POBLACIO TOTAL		
		Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	Pobl. 0-17	Pobl.Total	Pes Pobl. 0-17 (%)	N	% segons nacionalitat	N	% segons nacionalitat	Pes Pobl. 0-17 (%)
Catalunya	Catalunya	681.102	2.030.247	**33,55**	635.535	2.059.463	30,86	1.316.637	94,96	4.089.710	67,49	32,19
	Espanya	29.602	881.516	**3,36**	26.437	986.242	2,68	56.039	4,04	1.867.758	30,82	3,00
	Unió europea	1.951	13.538	**14,41**	1.855	16.375	11,33	3.806	0,27	29.913	0,49	12,72
	Països de l'est	62	507	**12,23**	76	655	11,60	138	0,01	1.162	0,02	11,88
	Altres europeus	455	2.006	**22,68**	424	2.257	18,79	879	0,06	4.263	0,07	20,62
	Canadà i EUA	222	716	**31,01**	205	903	22,70	427	0,03	1.619	0,03	26,37
	República Dominicana	120	287	**41,81**	140	747	18,74	260	0,02	1.034	0,02	25,15
	Mèxic i Amèrica Central	238	965	**24,66**	220	1.401	15,70	458	0,03	2.366	0,04	19,36
	Argentina	980	5.465	**17,93**	868	5.754	15,09	1.848	0,13	11.219	0,19	16,47
	Perú	133	1.047	**12,70**	157	1.062	14,78	290	0,02	2.109	0,03	13,75
	Brasil i Guyana	145	1.128	**12,85**	149	1.378	10,81	294	0,02	2.506	0,04	11,73
	Resta Sudamèrica	942	6.267	**15,03**	872	6.870	12,69	1.814	0,13	13.137	0,22	13,81
	Marroc	1.331	12.445	**10,70**	1.200	8.353	14,37	2.531	0,18	20.798	0,34	12,17
	Resta Magrib	39	908	**4,30**	33	795	4,15	72	0,01	1.703	0,03	4,23
	África subsahariana	73	2.464	**2,96**	99	782	12,66	172	0,01	3.246	0,05	5,30
	África Oriental	11	50	**22,00**	11	41	26,83	22	0,00	91	0,00	24,18
	África Central i Meridional	37	509	**7,27**	59	520	11,35	96	0,01	1.029	0,02	9,33
	Orient Mitjà	88	660	**13,33**	60	271	22,14	148	0,01	931	0,02	15,90
	Indostan	76	614	**12,38**	62	321	19,31	138	0,01	935	0,02	14,76
	Sud-est Àsia	8	97	**8,25**	16	170	9,41	24	0,00	267	0,00	8,99
	Filipines	45	579	**7,77**	55	1.314	4,19	100	0,01	1.893	0,03	5,28
	Xina i Corea	88	460	**19,13**	65	409	15,89	153	0,01	869	0,01	17,61
	Japó	82	352	**23,30**	72	324	22,22	154	0,01	676	0,01	22,78
	Oceania	46	115	**40,00**	38	145	26,21	84	0,01	260	0,00	32,31
	Total	**717.876**	**2.962.942**	**24,23**	**668.708**	**3.096.552**	**21,60**	**1.386.584**	**100,00**	**6.059.494**	**100,00**	**22,88**
	Total lloc de naixement estranger	**7.172**	**51.179**	**14,01**	**6.736**	**50.847**	**13,25**	**13.908**	**1,00**	**102.026**	**1,68**	**13,63**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H6. POBLACIÓ ESTRANGERA A BARCELONA SEGONS GRANS ÀREES GEOGRÀFIQUES. PES POBLACIÓ 0-14. BARCELONA. 2001.

	Població total	Població 0-14	% 0-14
Orient Mitjà	893	118	13,2
Àsia Central	7.012	1.073	15,3
Sud-est Asiàtic	3.534	565	16
Àfrica Nord i Magrib	8.242	1.418	17,2
Àfrica Subsahariana	1.525	180	11,8
Àfrica Central i Meridional	277	21	7,6
Amèrica Central	6.985	1.111	15,9
Amèrica del Sud	27.223	3.294	12,1
Europa Central i Oriental	2.953	452	15,3
Resta de Països	15.375	1.476	9,6
Total	**74.019**	**9.707**	**13,1**

Font: Elaboració CIIMU a partir de les dades de la Web d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

TAULA H7. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1991.

		0-2 anys							3-5 anys						
		Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat	Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	18.876	6,21	17.406	5,72	**36.282**	**11,93**	**97,51**	19.637	6,46	18.163	5,97	**37.800**	**12,43**	**97,45**
	Unió Europea	217	7,62	191	6,71	**408**	**14,34**	**1,10**	170	5,97	191	6,71	**361**	**12,68**	**0,93**
	Països de l'est	2	3,70	3	5,56	**5**	**9,26**	**0,01**	4	7,41	4	7,41	**8**	**14,81**	**0,02**
	Altres europeus	14	5,47	12	4,69	**26**	**10,16**	**0,07**	17	6,64	12	4,69	**29**	**11,33**	**0,07**
	Canadà i EUA	38	10,98	32	9,25	**70**	**20,23**	**0,19**	30	8,67	23	6,65	**53**	**15,32**	**0,14**
	República Dominicana	8	8,99	10	11,24	**18**	**20,22**	**0,05**	5	5,62	4	4,49	**9**	**10,11**	**0,02**
	Mèxic i Amèrica Central	18	6,79	9	3,40	**27**	**10,19**	**0,07**	20	7,55	18	6,79	**38**	**14,34**	**0,10**
	Argentina	23	3,28	23	3,28	**46**	**6,56**	**0,12**	32	4,56	46	6,56	**78**	**11,13**	**0,20**
	Perú	9	6,08	8	5,41	**17**	**11,49**	**0,05**	8	5,41	16	10,81	**24**	**16,22**	**0,06**
	Brasil i Guyana	14	9,93	12	8,51	**26**	**18,44**	**0,07**	15	10,64	9	6,38	**24**	**17,02**	**0,06**
	Resta Sudamèrica	36	4,71	26	3,40	**62**	**8,10**	**0,17**	47	6,14	38	4,97	**85**	**11,11**	**0,22**
	Marroc	35	7,04	19	3,82	**54**	**10,87**	**0,15**	49	9,86	32	6,44	**81**	**16,30**	**0,21**
	Resta Magrib	1	2,44	4	9,76	**5**	**12,20**	**0,01**	3	7,32	3	7,32	**6**	**14,63**	**0,02**
	Àfrica subsahariana	2	6,25	2	6,25	**4**	**12,50**	**0,01**	2	6,25	0	0,00	**2**	**6,25**	**0,01**
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	**0**	**0,00**	**0,00**	0	0,00	0	0,00	**0**	**0,00**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	6	11,54	1	1,92	**7**	**13,46**	**0,02**	7	13,46	4	7,69	**11**	**21,15**	**0,03**
	Orient Mitjà	6	4,17	9	6,25	**15**	**10,42**	**0,04**	16	11,11	10	6,94	**26**	**18,06**	**0,07**
	Indostan	18	9,38	27	14,06	**45**	**23,44**	**0,12**	17	8,85	19	9,90	**36**	**18,75**	**0,09**
	Sud-est Àsia	1	10,00	0	0,00	**1**	**10,00**	**0,00**	1	10,00	1	10,00	**2**	**20,00**	**0,01**
	Filipines	26	12,62	16	7,77	**42**	**20,39**	**0,11**	25	12,14	26	12,62	**51**	**24,76**	**0,13**
	Xina i Corea	9	7,69	5	4,27	**14**	**11,97**	**0,04**	10	8,55	6	5,13	**16**	**13,68**	**0,04**
	Japó	22	11,58	9	4,74	**31**	**16,32**	**0,08**	22	11,58	19	10,00	**41**	**21,58**	**0,11**
	Oceania	3	3,41	2	2,27	**5**	**5,68**	**0,01**	6	6,82	4	4,55	**10**	**11,36**	**0,03**
	Total	**19.384**	**6,23**	**17.826**	**5,72**	**37.210**	**11,95**	**100,00**	**20.143**	**6,47**	**18.648**	**5,99**	**38.791**	**12,46**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**508**	**7,07**	**420**	**5,85**	**928**	**12,92**	**2,49**	**506**	**7,04**	**485**	**6,75**	**991**	**13,79**	**2,55**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H7. (Continuació). POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1991.

		6-12 anys							13-16 anys						
		Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat	Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	59.025	19,40	54.445	17,90	**113.470**	**37,30**	**97,61**	47.373	15,57	44.337	14,58	**91.710**	**30,15**	**97,88**
	Unió Europea	535	18,80	476	16,73	**1.011**	**35,52**	**0,87**	394	13,84	429	15,07	**823**	**28,92**	**0,88**
	Països de l'est	11	20,37	13	24,07	**24**	**44,44**	**0,02**	6	11,11	10	18,52	**16**	**29,63**	**0,02**
	Altres europeus	58	22,66	35	13,67	**93**	**36,33**	**0,08**	42	16,41	48	18,75	**90**	**35,16**	**0,10**
	Canadà i EUA	82	23,70	69	19,94	**151**	**43,64**	**0,13**	26	7,51	31	8,96	**57**	**16,47**	**0,06**
	República Dominicana	14	15,73	15	16,85	**29**	**32,58**	**0,02**	15	16,85	13	14,61	**28**	**31,46**	**0,03**
	Mèxic i Amèrica Central	61	23,02	46	17,36	**107**	**40,38**	**0,09**	37	13,96	39	14,72	**76**	**28,68**	**0,08**
	Argentina	130	18,54	128	18,26	**258**	**36,80**	**0,22**	151	21,54	115	16,41	**266**	**37,95**	**0,28**
	Perú	40	27,03	24	16,22	**64**	**43,24**	**0,06**	16	10,81	16	10,81	**32**	**21,62**	**0,03**
	Brasil i Guyana	32	22,70	29	20,57	**61**	**43,26**	**0,05**	13	9,22	13	9,22	**26**	**18,44**	**0,03**
	Resta Sudamèrica	165	21,57	170	22,22	**335**	**43,79**	**0,29**	122	15,95	97	12,68	**219**	**28,63**	**0,23**
	Marroc	104	20,93	99	19,92	**203**	**40,85**	**0,17**	73	14,69	58	11,67	**131**	**26,36**	**0,14**
	Resta Magrib	7	17,07	12	29,27	**19**	**46,34**	**0,02**	5	12,20	4	9,76	**9**	**21,95**	**0,01**
	África subsahariana	2	6,25	8	25,00	**10**	**31,25**	**0,01**	4	12,50	8	25,00	**12**	**37,50**	**0,01**
	África Oriental	2	40,00	1	20,00	**3**	**60,00**	**0,00**	0	0,00	2	40,00	**2**	**40,00**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	12	23,08	10	19,23	**22**	**42,31**	**0,02**	4	7,69	7	13,46	**11**	**21,15**	**0,01**
	Orient Mitjà	29	20,14	34	23,61	**63**	**43,75**	**0,05**	18	12,50	16	11,11	**34**	**23,61**	**0,04**
	Indostan	34	17,71	40	20,83	**74**	**38,54**	**0,06**	26	13,54	7	3,65	**33**	**17,19**	**0,04**
	Sud-est Àsia	2	20,00	1	10,00	**3**	**30,00**	**0,00**	1	10,00	2	20,00	**3**	**30,00**	**0,00**
	Filipines	29	14,08	37	17,96	**66**	**32,04**	**0,06**	18	8,74	17	8,25	**35**	**16,99**	**0,04**
	Xina i Corea	26	22,22	24	20,51	**50**	**42,74**	**0,04**	15	12,82	14	11,97	**29**	**24,79**	**0,03**
	Japó	44	23,16	44	23,16	**88**	**46,32**	**0,08**	15	7,89	13	6,84	**28**	**14,74**	**0,03**
	Oceania	24	27,27	25	28,41	**49**	**55,68**	**0,04**	12	13,64	10	11,36	**22**	**25,00**	**0,02**
	Total	**60.468**	**19,42**	**55.785**	**17,92**	**116.253**	**37,34**	**100,00**	**48.386**	**15,54**	**45.306**	**14,55**	**93.692**	**30,09**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**1.443**	**20,08**	**1.340**	**18,65**	**2.783**	**38,73**	**2,39**	**1.013**	**14,10**	**969**	**13,49**	**1.982**	**27,59**	**2,12**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H7. (Continuació). POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1991.

		17 anys							TOTAL 0-17						
		Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat	Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	12.879	4,23	12.047	3,96	**24.926**	**8,19**	**98,03**	157.790	51,87	146.398	48,13	**304.188**	**100**	**97,69**
	Unió Europea	128	4,50	115	4,04	**243**	**8,54**	**0,96**	1.444	50,74	1.402	49,26	**2.846**	**100**	**0,91**
	Països de l'est	0	0,00	1	1,85	**1**	**1,85**	**0,00**	23	42,59	31	57,41	**54**	**100**	**0,02**
	Altres europeus	9	3,52	9	3,52	**18**	**7,03**	**0,07**	140	54,69	116	45,31	**256**	**100**	**0,08**
	Canadà i EUA	10	2,89	5	1,45	**15**	**4,34**	**0,06**	186	53,76	160	46,24	**346**	**100**	**0,11**
	República Dominicana	3	3,37	2	2,25	**5**	**5,62**	**0,02**	45	50,56	44	49,44	**89**	**100**	**0,03**
	Mèxic i Amèrica Central	10	3,77	7	2,64	**17**	**6,42**	**0,07**	146	55,09	119	44,91	**265**	**100**	**0,09**
	Argentina	28	3,99	25	3,57	**53**	**7,56**	**0,21**	364	51,93	337	48,07	**701**	**100**	**0,23**
	Perú	6	4,05	5	3,38	**11**	**7,43**	**0,04**	79	53,38	69	46,62	**148**	**100**	**0,05**
	Brasil i Guyana	2	1,42	2	1,42	**4**	**2,84**	**0,02**	76	53,90	65	46,10	**141**	**100**	**0,05**
	Resta Sudamèrica	32	4,18	32	4,18	**64**	**8,37**	**0,25**	402	52,55	363	47,45	**765**	**100**	**0,25**
	Marroc	10	2,01	18	3,62	**28**	**5,63**	**0,11**	271	54,53	226	45,47	**497**	**100**	**0,16**
	Resta Magrib	2	4,88	0	0,00	**2**	**4,88**	**0,01**	18	43,90	23	56,10	**41**	**100**	**0,01**
	África subsahariana	2	6,25	2	6,25	**4**	**12,50**	**0,02**	12	37,50	20	62,50	**32**	**100**	**0,01**
	África Oriental	0	0,00	0	0,00	**0**	**0,00**	**0,00**	2	40,00	3	60,00	**5**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	0	0,00	1	1,92	**1**	**1,92**	**0,00**	29	55,77	23	44,23	**52**	**100**	**0,02**
	Orient Mitjà	6	4,17	0	0,00	**6**	**4,17**	**0,02**	75	52,08	69	47,92	**144**	**100**	**0,05**
	Indostan	2	1,04	2	1,04	**4**	**2,08**	**0,02**	97	50,52	95	49,48	**192**	**100**	**0,06**
	Sud-est Àsia	0	0,00	1	10,00	**1**	**10,00**	**0,00**	5	50,00	5	50,00	**10**	**100**	**0,00**
	Filipines	7	3,40	5	2,43	**12**	**5,83**	**0,05**	105	50,97	101	49,03	**206**	**100**	**0,07**
	Xina i Corea	6	5,13	2	1,71	**8**	**6,84**	**0,03**	66	56,41	51	43,59	**117**	**100**	**0,04**
	Japó	2	1,05	0	0,00	**2**	**1,05**	**0,01**	105	55,26	85	44,74	**190**	**100**	**0,06**
	Oceania	0	0,00	2	2,27	**2**	**2,27**	**0,01**	45	51,14	43	48,86	**88**	**100**	**0,03**
	Total	**13.144**	**4,22**	**12.283**	**3,94**	**25.427**	**8,17**	**100,00**	**161.525**	**51,88**	**149.848**	**48,12**	**311.373**	**100**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**265**	**3,69**	**236**	**3,28**	**501**	**6,97**	**1,97**	**3.735**	**51,98**	**3.450**	**48,02**	**7.185**	**100**	**2,31**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H8. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1996.

		0-2 anys							3-5 anys						
		Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat	Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	16.597	7,25	16.170	7,07	**32.767**	**14,32**	**97,88**	16.628	7,27	16.030	7,01	**32.658**	**14,27**	**98,43**
	Unió Europea	60	8,36	59	8,22	**119**	**16,57**	**0,36**	52	7,24	39	5,43	**91**	**12,67**	**0,27**
	Països de l'est	9	12,50	6	8,33	**15**	**20,83**	**0,04**	6	8,33	3	4,17	**9**	**12,50**	**0,03**
	Altres europeus	3	5,56	2	3,70	**5**	**9,26**	**0,01**	2	3,70	3	5,56	**5**	**9,26**	**0,02**
	Canadà i EUA	7	7,87	6	6,74	**13**	**14,61**	**0,04**	6	6,74	6	6,74	**12**	**13,48**	**0,04**
	República Dominicana	25	10,59	29	12,29	**54**	**22,88**	**0,16**	6	2,54	8	3,39	**14**	**5,93**	**0,04**
	Mèxic i Amèrica Central	3	1,96	10	6,54	**13**	**8,50**	**0,04**	15	9,80	15	9,80	**30**	**19,61**	**0,09**
	Argentina	8	3,94	9	4,43	**17**	**8,37**	**0,05**	5	2,46	7	3,45	**12**	**5,91**	**0,04**
	Perú	21	4,51	20	4,29	**41**	**8,80**	**0,12**	21	4,51	24	5,15	**45**	**9,66**	**0,14**
	Brasil i Guyana	5	6,94	4	5,56	**9**	**12,50**	**0,03**	3	4,17	5	6,94	**8**	**11,11**	**0,02**
	Resta Sudamèrica	16	4,62	18	5,20	**34**	**9,83**	**0,10**	18	5,20	18	5,20	**36**	**10,40**	**0,11**
	Marroc	84	10,33	84	10,33	**168**	**20,66**	**0,50**	44	5,41	54	6,64	**98**	**12,05**	**0,30**
	Resta Magrib	3	6,38	10	21,28	**13**	**27,66**	**0,04**	3	6,38	4	8,51	**7**	**14,89**	**0,02**
	Africa subsahariana	4	4,76	12	14,29	**16**	**19,05**	**0,05**	8	9,52	7	8,33	**15**	**17,86**	**0,05**
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	**0**	**0,00**	**0,00**	0	0,00	0	0,00	**0**	**0,00**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	0	0,00	3	13,04	**3**	**13,04**	**0,01**	1	4,35	0	0,00	**1**	**4,35**	**0,00**
	Orient Mitjà	10	11,90	5	5,95	**15**	**17,86**	**0,04**	4	4,76	5	5,95	**9**	**10,71**	**0,03**
	Indostan	24	7,41	35	10,80	**59**	**18,21**	**0,18**	24	7,41	26	8,02	**50**	**15,43**	**0,15**
	Sud-est Àsia	4	21,05	0	0,00	**4**	**21,05**	**0,01**	0	0,00	1	5,26	**1**	**5,26**	**0,00**
	Filipines	31	8,76	38	10,73	**69**	**19,49**	**0,21**	27	7,63	21	5,93	**48**	**13,56**	**0,14**
	Xina i Corea	18	9,68	12	6,45	**30**	**16,13**	**0,09**	12	6,45	3	1,61	**15**	**8,06**	**0,05**
	Japó	8	9,88	3	3,70	**11**	**13,58**	**0,03**	7	8,64	4	4,94	**11**	**13,58**	**0,03**
	Oceania	0	0,00	1	11,11	**1**	**11,11**	**0,00**	2	22,22	1	11,11	**3**	**33,33**	**0,01**
	Total	**16.940**	**7,26**	**16.536**	**7,09**	**33.476**	**14,35**	**100,00**	**16.894**	**7,24**	**16.284**	**6,98**	**33.178**	**14,22**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**343**	**7,73**	**366**	**8,25**	**709**	**15,98**	**2,12**	**266**	**6,00**	**254**	**5,72**	**520**	**11,72**	**1,57**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H8. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		6-12 anys							13-16 anys						
		Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat	Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	41.942	18,33	40.701	17,79	**82.643**	**36,12**	**97,99**	31.823	13,91	30.263	13,23	**62.086**	**27,13**	**98,08**
	Unió Europea	127	17,69	108	15,04	**235**	**32,73**	**0,28**	108	15,04	106	14,76	**214**	**29,81**	**0,34**
	Països de l'est	14	19,44	16	22,22	**30**	**41,67**	**0,04**	7	9,72	7	9,72	**14**	**19,44**	**0,02**
	Altres europeus	9	16,67	8	14,81	**17**	**31,48**	**0,02**	12	22,22	4	7,41	**16**	**29,63**	**0,03**
	Canadà i EUA	19	21,35	15	16,85	**34**	**38,20**	**0,04**	14	15,73	14	15,73	**28**	**31,46**	**0,04**
	República Dominicana	41	17,37	57	24,15	**98**	**41,53**	**0,12**	20	8,47	34	14,41	**54**	**22,88**	**0,09**
	Mèxic i Amèrica Central	31	20,26	24	15,69	**55**	**35,95**	**0,07**	24	15,69	15	9,80	**39**	**25,49**	**0,06**
	Argentina	39	19,21	41	20,20	**80**	**39,41**	**0,09**	41	20,20	36	17,73	**77**	**37,93**	**0,12**
	Perú	119	25,54	106	22,75	**225**	**48,28**	**0,27**	64	13,73	61	13,09	**125**	**26,82**	**0,20**
	Brasil i Guyana	13	18,06	15	20,83	**28**	**38,89**	**0,03**	12	16,67	12	16,67	**24**	**33,33**	**0,04**
	Resta Sudamèrica	63	18,21	70	20,23	**133**	**38,44**	**0,16**	61	17,63	53	15,32	**114**	**32,95**	**0,18**
	Marroc	162	19,93	132	16,24	**294**	**36,16**	**0,35**	115	14,15	98	12,05	**213**	**26,20**	**0,34**
	Resta Magrib	7	14,89	6	12,77	**13**	**27,66**	**0,02**	8	17,02	5	10,64	**13**	**27,66**	**0,02**
	Africa subsahariana	17	20,24	10	11,90	**27**	**32,14**	**0,03**	10	11,90	12	14,29	**22**	**26,19**	**0,03**
	Àfrica Oriental	1	25,00	0	0,00	**1**	**25,00**	**0,00**	3	75,00	0	0,00	**3**	**75,00**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	5	21,74	6	26,09	**11**	**47,83**	**0,01**	3	13,04	5	21,74	**8**	**34,78**	**0,01**
	Orient Mitjà	15	17,86	19	22,62	**34**	**40,48**	**0,04**	8	9,52	12	14,29	**20**	**23,81**	**0,03**
	Indostan	70	21,60	63	19,44	**133**	**41,05**	**0,16**	36	11,11	26	8,02	**62**	**19,14**	**0,10**
	Sud-est Àsia	2	10,53	4	21,05	**6**	**31,58**	**0,01**	4	21,05	4	21,05	**8**	**42,11**	**0,01**
	Filipines	72	20,34	57	16,10	**129**	**36,44**	**0,15**	30	8,47	52	14,69	**82**	**23,16**	**0,13**
	Xina i Corea	38	20,43	38	20,43	**76**	**40,86**	**0,09**	29	15,59	26	13,98	**55**	**29,57**	**0,09**
	Japó	18	22,22	18	22,22	**36**	**44,44**	**0,04**	13	16,05	6	7,41	**19**	**23,46**	**0,03**
	Oceania	0	0,00	2	22,22	**2**	**22,22**	**0,00**	0	0,00	3	33,33	**3**	**33,33**	**0,00**
	Total	**42.824**	**18,36**	**41.516**	**17,80**	**84.340**	**36,16**	**100,00**	**32.445**	**13,91**	**30.854**	**13,23**	**63.299**	**27,14**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**882**	**19,88**	**815**	**18,37**	**1.697**	**38,25**	**2,01**	**622**	**14,02**	**591**	**13,32**	**1.213**	**27,34**	**1,92**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H8. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		17 anys							TOTAL 0-17						
		Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat	Homes	% segons grup d'edat	Dones	% segons grup d'edat	Total	% segons grup d'edat	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	9.444	4,13	9.213	4,03	18.657	8,15	98,43	116.434	50,89	112.377	49,11	228.811	100	98,10
	Unió Europea	27	3,76	32	4,46	59	8,22	0,31	374	52,09	344	47,91	718	100	0,31
	Països de l'est	3	4,17	1	1,39	4	5,56	0,02	39	54,17	33	45,83	72	100	0,03
	Altres europeus	4	7,41	7	12,96	11	20,37	0,06	30	55,56	24	44,44	54	100	0,02
	Canadà i EUA	2	2,25	0	0,00	2	2,25	0,01	48	53,93	41	46,07	89	100	0,04
	República Dominicana	5	2,12	11	4,66	16	6,78	0,08	97	41,10	139	58,90	236	100	0,10
	Mèxic i Amèrica Central	5	3,27	11	7,19	16	10,46	0,08	78	50,98	75	49,02	153	100	0,07
	Argentina	9	4,43	8	3,94	17	8,37	0,09	102	50,25	101	49,75	203	100	0,09
	Perú	14	3,00	16	3,43	30	6,44	0,16	239	51,29	227	48,71	466	100	0,20
	Brasil i Guyana	1	1,39	2	2,78	3	4,17	0,02	34	47,22	38	52,78	72	100	0,03
	Resta Sudamèrica	12	3,47	17	4,91	29	8,38	0,15	170	49,13	176	50,87	346	100	0,15
	Marroc	20	2,46	20	2,46	40	4,92	0,21	425	52,28	388	47,72	813	100	0,35
	Resta Magrib	1	2,13	0	0,00	1	2,13	0,01	22	46,81	25	53,19	47	100	0,02
	Àfrica subsahariana	1	1,19	3	3,57	4	4,76	0,02	40	47,62	44	52,38	84	100	0,04
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	4	100,00	0	0,00	4	100	0,00
	Àfrica Central i Meridional	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	9	39,13	14	60,87	23	100	0,01
	Orient Mitjà	1	1,19	5	5,95	6	7,14	0,03	38	45,24	46	54,76	84	100	0,04
	Indostan	11	3,40	9	2,78	20	6,17	0,11	165	50,93	159	49,07	324	100	0,14
	Sud-est Àsia	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	10	52,63	9	47,37	19	100	0,01
	Filipines	11	3,11	15	4,24	26	7,34	0,14	171	48,31	183	51,69	354	100	0,15
	Xina i Corea	3	1,61	7	3,76	10	5,38	0,05	100	53,76	86	46,24	186	100	0,08
	Japó	3	3,70	1	1,23	4	4,94	0,02	49	60,49	32	39,51	81	100	0,03
	Oceania	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	2	22,22	7	77,78	9	100	0,00
	Total	**9.577**	**4,11**	**9.378**	**4,02**	**18.955**	**8,13**	**100,00**	**118.680**	**50,88**	**114.568**	**49,12**	**233.248**	**100**	**100,00**
	Total nacionalitat estrangera	**133**	**3,00**	**165**	**3,72**	**298**	**6,72**	**1,57**	**2.246**	**50,62**	**2.191**	**49,38**	**4.437**	**100**	**1,90**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H9. IMMIGRACIÓ PER EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1999.

			Unió Europea	%	Països de l'Est	%	Altres europeus	%	Canadà i EUA	%	República Dominicana	%	Mèxic i Amèrica Central	%	Argentina	%
Barcelona	0-17anys	Homes	75	9,99	17	5,25	4	7,84	1	6,25	4	10,26	14	12,50	13	11,40
		Dones	70	9,32	15	4,63	4	7,84	0	0,00	9	23,08	24	21,43	11	9,65
		Total	**145**	**19,31**	**32**	**9,88**	**8**	**15,69**	**1**	**6,25**	**13**	**33,33**	**38**	**33,93**	**24**	**21,05**
	0 anys	Homes	9	1,20	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,88
		Dones	3	0,40	1	0,31	1	1,96	0	0,00	3	7,69	0	0,00	2	1,75
		Total	**12**	**1,60**	**2**	**0,62**	**1**	**1,96**	**0**	**0,00**	**3**	**7,69**	**0**	**0,00**	**3**	**2,63**
	1 any	Homes	9	1,20	3	0,93	0	0,00	0	0,00	1	2,56	0	0,00	0	0,00
		Dones	14	1,86	1	0,31	1	1,96	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**23**	**3,06**	**4**	**1,23**	**1**	**1,96**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	2 anys	Homes	6	0,80	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,88
		Dones	6	0,80	2	0,62	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,89	1	0,88
		Total	**12**	**1,60**	**3**	**0,93**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**0,89**	**2**	**1,75**
	3 anys	Homes	9	1,20	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	7	0,93	0	0,00	1	1,96	0	0,00	1	2,56	0	0,00	0	0,00
		Total	**16**	**2,13**	**0**	**0,00**	**1**	**1,96**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	4 anys	Homes	3	0,40	4	1,23	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,89	1	0,88
		Dones	3	0,40	2	0,62	1	1,96	0	0,00	1	2,56	1	0,89	0	0,00
		Total	**6**	**0,80**	**6**	**1,85**	**1**	**1,96**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**2**	**1,79**	**1**	**0,88**
	5 anys	Homes	5	0,67	1	0,31	0	0,00	0	0,00	1	2,56	1	0,89	1	0,88
		Dones	2	0,27	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,88
		Total	**7**	**0,93**	**2**	**0,62**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**1**	**0,89**	**2**	**1,75**
	6 anys	Homes	2	0,27	2	0,62	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,79	0	0,00
		Dones	6	0,80	2	0,62	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,89	1	0,88
		Total	**8**	**1,07**	**4**	**1,23**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**3**	**2,68**	**1**	**0,88**
	7 anys	Homes	4	0,53	1	0,31	0	0,00	1	6,25	0	0,00	1	0,89	2	1,75
		Dones	7	0,93	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,88
		Total	**11**	**1,46**	**2**	**0,62**	**0**	**0,00**	**1**	**6,25**	**0**	**0,00**	**1**	**0,89**	**3**	**2,63**
	8 anys	Homes	4	0,53	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,75
		Dones	4	0,53	1	0,31	0	0,00	0	0,00	1	2,56	0	0,00	0	0,00
		Total	**8**	**1,07**	**1**	**0,31**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**0**	**0,00**	**2**	**1,75**
	9 anys	Homes	1	0,13	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,79	0	0,00
		Dones	2	0,27	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	4,46	1	0,88
		Total	**3**	**0,40**	**1**	**0,31**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**7**	**6,25**	**1**	**0,88**
	10 anys	Homes	4	0,53	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,88
		Dones	2	0,27	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	5,13	4	3,57	0	0,00
		Total	**6**	**0,80**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**2**	**5,13**	**4**	**3,57**	**1**	**0,88**
	11 anys	Homes	4	0,53	1	0,31	2	3,92	0	0,00	0	0,00	2	1,79	0	0,00
		Dones	0	0,00	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,89	1	0,88
		Total	**4**	**0,53**	**2**	**0,62**	**2**	**3,92**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**3**	**2,68**	**1**	**0,88**
	12 anys	Homes	1	0,13	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	2,56	2	1,79	3	2,63
		Dones	3	0,40	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,89	0	0,00
		Total	**4**	**0,53**	**1**	**0,31**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**3**	**2,68**	**3**	**2,63**
	13 anys	Homes	4	0,53	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,88
		Dones	1	0,13	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**5**	**0,67**	**1**	**0,31**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**0,88**
	14 anys	Homes	4	0,53	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	2,56	1	0,89	0	0,00
		Dones	0	0,00	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,89	1	0,88
		Total	**4**	**0,53**	**1**	**0,31**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**2**	**1,79**	**1**	**0,88**
	15 anys	Homes	3	0,40	0	0,00	1	1,96	0	0,00	0	0,00	2	1,79	0	0,00
		Dones	2	0,27	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	4,46	1	0,88
		Total	**5**	**0,67**	**0**	**0,00**	**1**	**1,96**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**7**	**6,25**	**1**	**0,88**
	16 anys	Homes	3	0,40	1	0,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	1	0,13	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	3,57	1	0,88
		Total	**4**	**0,53**	**1**	**0,31**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**4**	**3,57**	**1**	**0,88**
	17 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	1	1,96	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	7	0,93	1	0,31	0	0,00	0	0,00	1	2,56	0	0,00	0	0,00
		Total	**7**	**0,93**	**1**	**0,31**	**1**	**1,96**	**0**	**0,00**	**1**	**2,56**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	18-29 anys	Homes	63	8,39	58	17,90	4	7,84	4	25,00	2	5,13	7	6,25	17	14,91
		Dones	89	11,85	50	15,43	10	19,61	4	25,00	1	2,56	19	16,96	24	21,05
		Total	**152**	**20,24**	**108**	**33,33**	**14**	**27,45**	**8**	**50,00**	**3**	**7,69**	**26**	**23,21**	**41**	**35,96**
	30-44 anys	Homes	88	11,72	98	30,25	11	21,57	2	12,50	11	28,21	6	5,36	18	15,79
		Dones	110	14,65	40	12,35	9	17,65	3	18,75	8	20,51	32	28,57	18	15,79
		Total	**198**	**26,36**	**138**	**42,59**	**20**	**39,22**	**5**	**31,25**	**19**	**48,72**	**38**	**33,93**	**36**	**31,58**
	45-59 anys	Homes	65	8,66	18	5,56	2	3,92	0	0,00	2	5,13	0	0,00	5	4,39
		Dones	55	7,32	11	3,40	6	11,76	1	6,25	1	2,56	9	8,04	6	5,26
		Total	**120**	**15,98**	**29**	**8,95**	**8**	**15,69**	**1**	**6,25**	**3**	**7,69**	**9**	**8,04**	**11**	**9,65**
	60 i més anys	Homes	64	8,52	6	1,85	0	0,00	0	0,00	1	2,56	0	0,00	0	0,00
		Dones	72	9,59	11	3,40	1	1,96	1	6,25	0	0,00	1	0,89	2	1,75
		Total	**136**	**18,11**	**17**	**5,25**	**1**	**1,96**	**1**	**6,25**	**1**	**2,56**	**1**	**0,89**	**2**	**1,75**
	Total	Homes	355	47,27	197	60,80	21	41,18	7	43,75	20	51,28	27	24,11	53	46,49
		Dones	396	52,73	127	39,20	30	58,82	9	56,25	19	48,72	85	75,89	61	53,51
		Total	**751**	**100,00**	**324**	**100,00**	**51**	**100,00**	**16**	**100,00**	**39**	**100,00**	**112**	**100,00**	**114**	**100,00**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Variacions Residencials 1999.

TAULA H9. IMMIGRACIÓ PER EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1999. (Continuació).

			Perú	%	Brasil i Guyana	%	Resta Sudamèrica	%	Marroc	%	Resta Magrib	%
Barcelona	0-17anys	Homes	7	10,14	31	11,88	8	14,81	50	13,30	20	18,87
		Dones	6	8,70	11	4,21	5	9,26	44	11,70	7	6,60
		Total	**13**	**18,84**	**42**	**16,09**	**13**	**24,07**	**94**	**25,00**	**27**	**25,47**
	0 anys	Homes	2	2,90	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,94
		Total	**2**	**2,90**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**0,94**
	1 any	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	1,06	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	2	3,70	1	0,27	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**2**	**3,70**	**5**	**1,33**	**0**	**0,00**
	2 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	1,06	2	1,89
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**7**	**1,86**	**2**	**1,89**
	3 anys	Homes	0	0,00	1	0,38	0	0,00	4	1,06	1	0,94
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,27	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**0,38**	**0**	**0,00**	**5**	**1,33**	**1**	**0,94**
	4 anys	Homes	0	0,00	2	0,77	0	0,00	4	1,06	0	0,00
		Dones	1	1,45	0	0,00	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Total	**1**	**1,45**	**2**	**0,77**	**0**	**0,00**	**7**	**1,86**	**0**	**0,00**
	5 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	0,80	2	1,89
		Dones	1	1,45	1	0,38	0	0,00	2	0,53	1	0,94
		Total	**1**	**1,45**	**1**	**0,38**	**0**	**0,00**	**5**	**1,33**	**3**	**2,83**
	6 anys	Homes	0	0,00	1	0,38	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Dones	1	1,45	1	0,38	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Total	**1**	**1,45**	**2**	**0,77**	**0**	**0,00**	**6**	**1,60**	**0**	**0,00**
	7 anys	Homes	0	0,00	1	0,38	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Dones	0	0,00	1	0,38	1	1,85	4	1,06	1	0,94
		Total	**0**	**0,00**	**2**	**0,77**	**1**	**1,85**	**7**	**1,86**	**1**	**0,94**
	8 anys	Homes	1	1,45	3	1,15	0	0,00	3	0,80	1	0,94
		Dones	1	1,45	2	0,77	0	0,00	5	1,33	1	0,94
		Total	**2**	**2,90**	**5**	**1,92**	**0**	**0,00**	**8**	**2,13**	**2**	**1,89**
	9 anys	Homes	1	1,45	5	1,92	1	1,85	2	0,53	1	0,94
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	1,33	1	0,94
		Total	**1**	**1,45**	**5**	**1,92**	**1**	**1,85**	**7**	**1,86**	**2**	**1,89**
	10 anys	Homes	0	0,00	3	1,15	0	0,00	4	1,06	0	0,00
		Dones	0	0,00	1	0,38	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**4**	**1,53**	**0**	**0,00**	**7**	**1,86**	**0**	**0,00**
	11 anys	Homes	0	0,00	2	0,77	0	0,00	2	0,53	2	1,89
		Dones	1	1,45	1	0,38	0	0,00	1	0,27	1	0,94
		Total	**1**	**1,45**	**3**	**1,15**	**0**	**0,00**	**3**	**0,80**	**3**	**2,83**
	12 anys	Homes	0	0,00	1	0,38	1	1,85	1	0,27	0	0,00
		Dones	0	0,00	2	0,77	0	0,00	2	0,53	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**3**	**1,15**	**1**	**1,85**	**3**	**0,80**	**0**	**0,00**
	13 anys	Homes	1	1,45	2	0,77	2	3,70	2	0,53	0	0,00
		Dones	1	1,45	1	0,38	0	0,00	3	0,80	0	0,00
		Total	**2**	**2,90**	**3**	**1,15**	**2**	**3,70**	**5**	**1,33**	**0**	**0,00**
	14 anys	Homes	0	0,00	4	1,53	1	1,85	5	1,33	1	0,94
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	0,53	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**4**	**1,53**	**1**	**1,85**	**7**	**1,86**	**1**	**0,94**
	15 anys	Homes	2	2,90	2	0,77	1	1,85	0	0,00	4	3,77
		Dones	0	0,00	1	0,38	1	1,85	2	0,53	1	0,94
		Total	**2**	**2,90**	**3**	**1,15**	**2**	**3,70**	**2**	**0,53**	**5**	**4,72**
	16 anys	Homes	0	0,00	1	0,38	1	1,85	3	0,80	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**0,38**	**1**	**1,85**	**3**	**0,80**	**0**	**0,00**
	17 anys	Homes	0	0,00	3	1,15	1	1,85	3	0,80	6	5,66
		Dones	0	0,00	0	0,00	1	1,85	4	1,06	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**3**	**1,15**	**2**	**3,70**	**7**	**1,86**	**6**	**5,66**
	18-29 anys	Homes	13	18,84	33	12,64	8	14,81	45	11,97	17	16,04
		Dones	13	18,84	47	18,01	14	25,93	67	17,82	23	21,70
		Total	**26**	**37,68**	**80**	**30,65**	**22**	**40,74**	**112**	**29,79**	**40**	**37,74**
	30-44 anys	Homes	10	14,49	37	14,18	2	3,70	51	13,56	15	14,15
		Dones	9	13,04	61	23,37	11	20,37	77	20,48	17	16,04
		Total	**19**	**27,54**	**98**	**37,55**	**13**	**24,07**	**128**	**34,04**	**32**	**30,19**
	45-59 anys	Homes	4	5,80	8	3,07	3	5,56	12	3,19	4	3,77
		Dones	0	0,00	19	7,28	2	3,70	25	6,65	1	0,94
		Total	**4**	**5,80**	**27**	**10,34**	**5**	**9,26**	**37**	**9,84**	**5**	**4,72**
	60 i més any	Homes	2	2,90	3	1,15	0	0,00	3	0,80	1	0,94
		Dones	5	7,25	11	4,21	1	1,85	2	0,53	1	0,94
		Total	**7**	**10,14**	**14**	**5,36**	**1**	**1,85**	**5**	**1,33**	**2**	**1,89**
	Total	Homes	36	52,17	112	42,91	21	38,89	161	42,82	57	53,77
		Dones	33	47,83	149	57,09	33	61,11	215	57,18	49	46,23
		Total	**69**	**100,00**	**261**	**100,00**	**54**	**100,00**	**376**	**100,00**	**106**	**100,00**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Variacions Residencials 1999.

TAULA H9. IMMIGRACIÓ PER EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1999. (Continuació).

			Àfrca subsahariana	%	Àfrica Oriental	%	Africa Central i Meridional	%	Orient Mitjà	%
Barcelona	0-17anys	Homes	0	0,00	5	16,67	0	0,00	1	20,00
		Dones	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**6**	**20,00**	**0**	**0,00**	**1**	**20,00**
	0 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	1 any	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	2 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	3 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	4 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	5 anys	Homes	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**3,33**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	6 anys	Homes	0	0,00	1	3,33	0	0,00	1	20,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**3,33**	**0**	**0,00**	**1**	**20,00**
	7 anys	Homes	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**3,33**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	8 anys	Homes	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**3,33**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	9 anys	Homes	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**3,33**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	10 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	11 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	12 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	13 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	14 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	15 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	16 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	17 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**3,33**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	18-29 anys	Homes	7	35,00	7	23,33	0	0,00	1	20,00
		Dones	1	5,00	5	16,67	0	0,00	1	20,00
		Total	**8**	**40,00**	**12**	**40,00**	**0**	**0,00**	**2**	**40,00**
	30-44 anys	Homes	9	45,00	6	20,00	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	4	13,33	0	0,00	1	20,00
		Total	**9**	**45,00**	**10**	**33,33**	**0**	**0,00**	**1**	**20,00**
	45-59 anys	Homes	1	5,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Dones	0	0,00	1	3,33	0	0,00	0	0,00
		Total	**1**	**5,00**	**2**	**6,67**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
	60 i més anys	Homes	1	5,00	0	0,00	1	100,00	1	20,00
		Dones	1	5,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
		Total	**2**	**10,00**	**0**	**0,00**	**1**	**100,00**	**1**	**20,00**
	Total	Homes	18	90,00	19	63,33	1	100,00	3	60,00
		Dones	2	10,00	11	36,67	0	0,00	2	40,00
		Total	**20**	**100,00**	**30**	**100,00**	**1**	**100,00**	**5**	**100,00**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Variacions Residencials 1999.

TAULA H9. IMMIGRACIÓ PER EDAT, SEXE I NACIONALITAT. BARCELONA. 1999. (Continuació).

			Indostan	%	Sud-est Àsia	%	Filipines	%	Xina i Corea	%	Japó	%	Oceania	%	No hi consta	%	Total	%
Barcelona	0-17anys	Homes	5	20,83	6	13,33	0	0,00	2	4,55	10	15,38	15	22,06	0	0,00	288	11,17
		Dones	4	16,67	3	6,67	0	0,00	2	4,55	7	10,77	12	17,65	0	0,00	235	9,12
		Total	**9**	**37,50**	**9**	**20,00**	**0**	**0,00**	**4**	**9,09**	**17**	**26,15**	**27**	**39,71**	**0**	**0,00**	523	**20,29**
	0 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,47	0	0,00	14	0,54
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	1	1,47	0	0,00	13	0,50
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**2**	**2,94**	**0**	**0,00**	27	**1,05**
	1 any	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	17	0,66
		Dones	1	4,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	20	0,78
		Total	**1**	**4,17**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	37	**1,44**
	2 anys	Homes	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,47	0	0,00	16	0,62
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	2,94	0	0,00	15	0,58
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**3**	**4,41**	**0**	**0,00**	31	**1,20**
	3 anys	Homes	1	4,17	1	2,22	0	0,00	0	0,00	1	1,54	1	1,47	0	0,00	19	0,74
		Dones	1	4,17	1	2,22	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	2,94	0	0,00	14	0,54
		Total	**2**	**8,33**	**2**	**4,44**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**3**	**4,41**	**0**	**0,00**	33	**1,28**
	4 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,47	0	0,00	16	0,62
		Dones	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,47	0	0,00	14	0,54
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**2**	**2,94**	**0**	**0,00**	30	**1,16**
	5 anys	Homes	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	1	1,54	2	2,94	0	0,00	19	0,74
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	9	0,35
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**2**	**2,94**	**0**	**0,00**	28	**1,09**
	6 anys	Homes	1	4,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	13	0,50
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	15	0,58
		Total	**1**	**4,17**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	28	**1,09**
	7 anys	Homes	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	2,94	0	0,00	17	0,66
		Dones	1	4,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	1	1,47	0	0,00	19	0,74
		Total	**1**	**4,17**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**3**	**4,41**	**0**	**0,00**	36	**1,40**
	8 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	15	0,58
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	15	0,58
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	30	**1,16**
	9 anys	Homes	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	1	1,54	2	2,94	0	0,00	19	0,74
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,47	0	0,00	15	0,58
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**3**	**4,41**	**0**	**0,00**	34	**1,32**
	10 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	2,27	0	0,00	0	0,00	0	0,00	13	0,50
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	0	0,00	0	0,00	13	0,50
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,27**	**1**	**1,54**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	26	**1,01**
	11 anys	Homes	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	2	3,08	1	1,47	0	0,00	19	0,74
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	2	2,94	0	0,00	10	0,39
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**3**	**4,62**	**3**	**4,41**	**0**	**0,00**	29	**1,12**
	12 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	3,08	0	0,00	0	0,00	12	0,47
		Dones	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	10	0,39
		Total	**0**	**0,00**	**1**	**2,22**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**2**	**3,08**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	22	**0,85**
	13 anys	Homes	1	4,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	0	0,00	0	0,00	15	0,58
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	2,27	1	1,54	2	2,94	0	0,00	10	0,39
		Total	**1**	**4,17**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,27**	**2**	**3,08**	**2**	**2,94**	**0**	**0,00**	25	**0,97**
	14 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	1	1,47	0	0,00	19	0,74
		Dones	1	4,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	0	0,00	0	0,00	7	0,27
		Total	**1**	**4,17**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**2**	**3,08**	**1**	**1,47**	**0**	**0,00**	26	**1,01**
	15 anys	Homes	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,54	1	1,47	0	0,00	17	0,66
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	13	0,50
		Total	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**1**	**1,47**	**0**	**0,00**	30	**1,16**
	16 anys	Homes	1	4,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,47	0	0,00	11	0,43
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	2,27	1	1,54	0	0,00	0	0,00	8	0,31
		Total	**1**	**4,17**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,27**	**1**	**1,54**	**1**	**1,47**	**0**	**0,00**	19	**0,74**
	17 anys	Homes	1	4,17	0	0,00	0	0,00	1	2,27	0	0,00	1	1,47	0	0,00	17	0,66
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	15	0,58
		Total	**1**	**4,17**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**2,27**	**0**	**0,00**	**1**	**1,47**	**0**	**0,00**	32	**1,24**
	18-29 anys	Homes	0	0,00	17	37,78	0	0,00	12	27,27	10	15,38	0	0,00	0	0,00	325	12,61
		Dones	2	8,33	2	4,44	1	100,00	4	9,09	8	12,31	5	7,35	0	0,00	390	15,13
		Total	**2**	**8,33**	**19**	**42,22**	**1**	**100,00**	**16**	**36,36**	**18**	**27,69**	**5**	**7,35**	**0**	**0,00**	715	**27,73**
	30-44 anys	Homes	6	25,00	8	17,78	0	0,00	7	15,91	11	16,92	14	20,59	2	100,00	412	15,98
		Dones	7	29,17	4	8,89	0	0,00	14	31,82	10	15,38	18	26,47	0	0,00	453	17,57
		Total	**13**	**54,17**	**12**	**26,67**	**0**	**0,00**	**21**	**47,73**	**21**	**32,31**	**32**	**47,06**	**2**	**100,00**	865	**33,55**
	45-59 anys	Homes	0	0,00	2	4,44	0	0,00	0	0,00	3	4,62	3	4,41	0	0,00	133	5,16
		Dones	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	6,82	5	7,69	1	1,47	0	0,00	146	5,66
		Total	**0**	**0,00**	**2**	**4,44**	**0**	**0,00**	**3**	**6,82**	**8**	**12,31**	**4**	**5,88**	**0**	**0,00**	279	**10,82**
	60 i més anys	Homes	0	0,00	1	2,22	0	0,00	0	0,00	1	1,54	0	0,00	0	0,00	85	3,30
		Dones	0	0,00	2	4,44	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	111	4,31
		Total	**0**	**0,00**	**3**	**6,67**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	**1**	**1,54**	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**	196	**7,60**
	Total	Homes	11	45,83	34	75,56	0	0,00	21	47,73	35	53,85	32	47,06	2	100,00	**1.243**	48,22
		Dones	13	54,17	11	24,44	1	100,00	23	52,27	30	46,15	36	52,94	0	0,00	**1.335**	51,78
		Total	**24**	**100,00**	**45**	**100,00**	**1**	**100,00**	**44**	**100,00**	**65**	**100,00**	**68**	**100,00**	**2**	**100,00**	**2.578**	**100,00**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Variacions Residencials 1999.

2) TAULES FAMÍLIA

TAULA H10. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS QUE VIU EN NUCLIS, SEGONS NACIONALITAT I TIPUS DE NUCLI. BARCELONA. 1991.

Territori	Nacionalitats	1991						
		Nuclis matrimonis	%	Nuclis parelles de fet	%	Nuclis monoparentals	%	Total
Barcelona	Espanyola	253.314	88,83	12.340	4,33	19.502	6,84	**285.156**
	Unió Europea	1.918	82,28	171	7,34	242	10,38	**2.331**
	Països de l'Est	40	90,91	0	0,00	4	9,09	**44**
	Altres europeus	180	88,67	6	2,96	17	8,37	**203**
	Canadà i EUA	246	92,48	10	3,76	10	3,76	**266**
	Repùblica Dominicana	37	64,91	6	10,53	14	24,56	**57**
	Mèxic i Amèrica Central	157	72,02	36	16,51	25	11,47	**218**
	Argentina	520	74,61	59	8,46	118	16,93	**697**
	Peru	85	68,00	12	9,60	28	22,40	**125**
	Brasil i Guyana	99	82,50	8	6,67	13	10,83	**120**
	Resta Sudamèrica	557	82,76	32	4,75	84	12,48	**673**
	Marroc	355	87,87	8	1,98	41	10,15	**404**
	Resta Magrib	24	85,71	0	0,00	4	14,29	**28**
	Àfrica subsahariana	11	55,00	1	5,00	8	40,00	**20**
	Àfrica Oriental	4	100,00	0	0,00	0	0,00	**4**
	Àfrica Central i Meridional	15	44,12	11	32,35	8	23,53	**34**
	Orient Mitià	105	88,24	7	5,88	7	5,88	**119**
	Indostan	161	96,41	1	0,60	5	2,99	**167**
	Sud-est Àsia	9	90,00	0	0,00	1	10,00	**10**
	Filipines	120	67,42	23	12,92	35	19,66	**178**
	Xina i Corea	100	94,34	1	0,94	5	4,72	**106**
	Japó	158	95,76	2	1,21	5	3,03	**165**
	Oceania	55	83,33	6	9,09	5	7,58	**66**
	Total	**258.270**	**88,69**	**12.740**	**4,38**	**20.181**	**6,93**	**291.191**
	Total nacionalitat estrangera	**4.956**	**82,12**	**400**	**6,63**	**679**	**11,25**	**6.035**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H11. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS QUE VIU EN NUCLIS, SEGONS NACIONALITAT I TIPUS DE NUCLI. BARCELONA. 1996.

Territori	Nacionalitats	1996						
		Nuclis matrimonis	%	Nuclis parelles de fet	%	Nuclis monoparentals	%	Total
Barcelona	Espanyola	154.992	75,21	27.758	13,47	23.331	11,32	**206.081**
	Unió Europea	197	42,46	87	18,75	180	38,79	**464**
	Països de l'Est	19	50,00	8	21,05	11	28,95	**38**
	Altres europeus	13	46,43	5	17,86	10	35,71	**28**
	Canadà i EUA	25	59,52	3	7,14	14	33,33	**42**
	Repùblica Dominicana	45	26,47	47	27,65	78	45,88	**170**
	Mèxic i Amèrica Central	29	30,21	23	23,96	44	45,83	**96**
	Argentina	56	44,80	15	12,00	54	43,20	**125**
	Peru	112	38,75	76	26,30	101	34,95	**289**
	Brasil i Guyana	24	48,00	11	22,00	15	30,00	**50**
	Resta Sudamèrica	87	39,55	34	15,45	99	45,00	**220**
	Marroc	209	44,95	100	21,51	156	33,55	**465**
	Resta Magrib	8	32,00	6	24,00	11	44,00	**25**
	Àfrica subsahariana	11	20,00	10	18,18	34	61,82	**55**
	Àfrica Oriental	2	100,00	0	0,00	0	0,00	**2**
	Àfrica Central i Meridional	3	33,33	3	33,33	3	33,33	**9**
	Orient Mitjà	28	60,87	6	13,04	12	26,09	**46**
	Indostan	128	62,75	53	25,98	23	11,27	**204**
	Sud-est Àsia	6	50,00	3	25,00	3	25,00	**12**
	Filipines	115	49,15	59	25,21	60	25,64	**234**
	Xina i Corea	56	62,92	11	12,36	22	24,72	**89**
	Japó	29	53,70	14	25,93	11	20,37	**54**
	Oceania	3	37,50	2	25,00	3	37,50	**8**
	Total	**156.197**	**74,80**	**28.334**	**13,57**	**24.275**	**11,63**	**208.806**
	Total nacionalitat estrangera	**1.205**	**44,22**	**576**	**21,14**	**944**	**34,64**	**2.725**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H12. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS DIMENSIÓ DE LA LLAR. BARCELONA. 1996.

		1-3 persones	% segons nacionalitat	4-5 persones	% segons nacionalitat	6 persones i més	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat	% segons dimensió
Barcelona	Espanyola	65.947	28,84	146.757	64,17	15.991	6,99	**228.695**	**100**	**98,10**
	Unió Europea	241	33,61	422	58,86	54	7,53	**717**	**100**	**0,31**
	Països de l'Est	29	40,28	35	48,61	8	11,11	**72**	**100**	**0,03**
	Altres europeus	20	37,04	32	59,26	2	3,70	**54**	**100**	**0,02**
	Canadà i EUA	24	26,97	52	58,43	13	14,61	**89**	**100**	**0,04**
	República Dominicana	71	30,34	122	52,14	41	17,52	**234**	**100**	**0,10**
	Mèxic i Amèrica Central	56	36,60	72	47,06	25	16,34	**153**	**100**	**0,07**
	Argentina	69	34,16	117	57,92	16	7,92	**202**	**100**	**0,09**
	Peru	119	25,59	262	56,34	84	18,06	**465**	**100**	**0,20**
	Brasil i Guyana	26	36,11	33	45,83	13	18,06	**72**	**100**	**0,03**
	Resta Sudamèrica	110	32,07	196	57,14	37	10,79	**343**	**100**	**0,15**
	Marroc	148	18,20	354	43,54	311	38,25	**813**	**100**	**0,35**
	Resta Magrib	15	35,71	19	45,24	8	19,05	**42**	**100**	**0,02**
	Àfrica subsahariana	35	41,67	32	38,10	17	20,24	**84**	**100**	**0,04**
	Àfrica Oriental	2	50,00	2	50,00	0	0,00	**4**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	7	30,43	14	60,87	2	8,70	**23**	**100**	**0,01**
	Orient Mitià	21	25,00	47	55,95	16	19,05	**84**	**100**	**0,04**
	Indostan	34	10,49	128	39,51	162	50,00	**324**	**100**	**0,14**
	Sud-est Àsia	4	21,05	11	57,89	4	21,05	**19**	**100**	**0,01**
	Filipines	80	22,79	209	59,54	62	17,66	**351**	**100**	**0,15**
	Xina i Corea	40	21,51	97	52,15	49	26,34	**186**	**100**	**0,08**
	Japó	23	28,40	58	71,60	0	0,00	**81**	**100**	**0,03**
	Oceania	5	55,56	4	44,44	0	0,00	**9**	**100**	**0,00**
	TOTAL	**67.126**	**28,80**	**149.075**	**63,95**	**16.915**	**7,26**	**233.116**	**100**	**100,00**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**1.179**	**26,67**	**2.318**	**52,43**	**924**	**20,90**	**4.421**	**100**	**1,90**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H13. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS DIMENSIÓ DE LA LLAR. REGIÓ METROPOLITANA. 1996.

		1-3 persones	% segons nacionalitat	4-5 persones	% segons nacionalitat	6 persones i més	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat	% segons dimensió
Regió Metropolitana	Espanyola	188.799	24,26	515.516	66,25	73.776	9,48	**778.091**	**100**	**98,55**
	Unió Europea	550	26,71	1.302	63,23	207	10,05	**2.059**	**100**	**0,26**
	Països de l'Est	75	33,33	126	56,00	24	10,67	**225**	**100**	**0,03**
	Altres europeus	35	28,00	70	56,00	20	16,00	**125**	**100**	**0,02**
	Canadà i EUA	62	23,94	158	61,00	39	15,06	**259**	**100**	**0,03**
	República Dominicana	126	26,58	257	54,22	91	19,20	**474**	**100**	**0,06**
	Mèxic i Amèrica Central	127	32,07	197	49,75	72	18,18	**396**	**100**	**0,05**
	Argentina	128	23,06	338	60,90	89	16,04	**555**	**100**	**0,07**
	Peru	155	22,86	391	57,67	132	19,47	**678**	**100**	**0,09**
	Brasil i Guyana	41	33,61	66	54,10	15	12,30	**122**	**100**	**0,02**
	Resta Sudamèrica	173	24,89	436	62,73	86	12,37	**695**	**100**	**0,09**
	Marroc	383	9,92	1.252	32,44	2.225	57,64	**3.860**	**100**	**0,49**
	Resta Magrib	18	27,69	35	53,85	12	18,46	**65**	**100**	**0,01**
	Àfrica subsahariana	70	16,43	176	41,31	180	42,25	**426**	**100**	**0,05**
	Àfrica Oriental	4	50,00	4	50,00	0	0,00	**8**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	12	18,75	39	60,94	13	20,31	**64**	**100**	**0,01**
	Orient Mitià	34	21,66	89	56,69	34	21,66	**157**	**100**	**0,02**
	Indostan	43	10,97	167	42,60	182	46,43	**392**	**100**	**0,05**
	Sud-est Àsia	4	16,00	17	68,00	4	16,00	**25**	**100**	**0,00**
	Filipines	84	22,05	228	59,84	69	18,11	**381**	**100**	**0,05**
	Xina i Corea	63	17,36	175	48,21	125	34,44	**363**	**100**	**0,05**
	Japó	32	32,32	65	65,66	2	2,02	**99**	**100**	**0,01**
	Oceania	8	44,44	6	33,33	4	22,22	**18**	**100**	**0,00**
	TOTAL	**191.026**	**24,19**	**521.110**	**66,00**	**77.401**	**9,80**	**789.537**	**100**	**100,00**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**2.227**	**19,46**	**5.594**	**48,87**	**3.625**	**31,67**	**11.446**	**100**	**1,45**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H14. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS DIMENSIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA. 1996.

		1-3 persones	% segons nacionalitat	4-5 persones	% segons nacionalitat	6 persones i més	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat	% segons dimensió
Catalunya	Espanyola	268.518	23,64	746.738	65,75	120.483	10,61	**1.135.739**	**100**	**98,48**
	Unió Europea	887	28,81	1.863	60,51	329	10,69	**3.079**	**100**	**0,27**
	Països de l'Est	111	32,27	207	60,17	26	7,56	**344**	**100**	**0,03**
	Altres europeus	67	29,65	132	58,41	27	11,95	**226**	**100**	**0,02**
	Canadà i EUA	76	24,68	187	60,71	45	14,61	**308**	**100**	**0,03**
	República Dominicana	169	26,53	357	56,04	111	17,43	**637**	**100**	**0,06**
	Mèxic i Amèrica Central	170	33,27	246	48,14	95	18,59	**511**	**100**	**0,04**
	Argentina	151	20,54	463	62,99	121	16,46	**735**	**100**	**0,06**
	Peru	168	22,58	438	58,87	138	18,55	**744**	**100**	**0,06**
	Brasil i Guyana	50	34,48	79	54,48	16	11,03	**145**	**100**	**0,01**
	Resta Sudamèrica	203	24,85	511	62,55	103	12,61	**817**	**100**	**0,07**
	Marroc	693	9,57	2.397	33,11	4.150	57,32	**7.240**	**100**	**0,63**
	Resta Magrib	25	26,04	49	51,04	22	22,92	**96**	**100**	**0,01**
	Àfrica subsahariana	121	13,18	402	43,79	395	43,03	**918**	**100**	**0,08**
	Àfrica Oriental	7	53,85	6	46,15	0	0,00	**13**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	14	14,58	54	56,25	28	29,17	**96**	**100**	**0,01**
	Orient Mitjà	38	21,71	98	56,00	39	22,29	**175**	**100**	**0,02**
	Indostan	53	11,88	185	41,48	208	46,64	**446**	**100**	**0,04**
	Sud-est Àsia	4	13,79	21	72,41	4	13,79	**29**	**100**	**0,00**
	Filipines	86	21,61	239	60,05	73	18,34	**398**	**100**	**0,03**
	Xina i Corea	77	17,70	204	46,90	154	35,40	**435**	**100**	**0,04**
	Japó	36	33,64	69	64,49	2	1,87	**107**	**100**	**0,01**
	Oceania	10	47,62	7	33,33	4	19,05	**21**	**100**	**0,00**
	TOTAL	**271.734**	**23,56**	**754.952**	**65,46**	**126.573**	**10,98**	**1.153.259**	**100**	**100,00**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**3.216**	**18,36**	**8.214**	**46,88**	**6.090**	**34,76**	**17.520**	**100**	**1,52**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H15. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. BARCELONA. 1996.

				Nuclears simples							
		Sense nucli	% segons nacionalitat	Matrimoni o parella sense fills ni altres	% segons nacionalitat	parella amb fill sense altres	% segons nacionalitat	Mare sola amb fills sense altres	% segons nacionalitat	Pare sol amb fills sense altres	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	2.827	1,24	144	0,06	162.080	70,87	18.858	8,25	6.491	2,84
	Unió Europea	10	1,39	1	0,14	451	62,90	106	14,78	29	4,04
	Països de l'Est	1	1,39	1	1,39	47	65,28	6	8,33	4	5,56
	Altres europeus	3	5,56	0	0,00	30	55,56	8	14,81	3	5,56
	Canadà i EUA	3	3,37	0	0,00	56	62,92	9	10,11	1	1,12
	República Dominicana	5	2,14	0	0,00	84	35,90	46	19,66	10	4,27
	Mèxic i Amèrica Central	9	5,88	0	0,00	61	39,87	19	12,42	3	1,96
	Argentina	2	0,99	0	0,00	126	62,38	27	13,37	10	4,95
	Peru	11	2,37	0	0,00	218	46,88	59	12,69	12	2,58
	Brasil i Guyana	1	1,39	0	0,00	39	54,17	10	13,89	2	2,78
	Resta Sudamèrica	7	2,04	1	0,29	173	50,44	54	15,74	15	4,37
	Marroc	19	2,34	1	0,12	389	47,85	96	11,81	69	8,49
	Resta Magrib	0	0,00	0	0,00	20	47,62	6	14,29	5	11,90
	Àfrica subsahariana	10	11,90	0	0,00	27	32,14	13	15,48	2	2,38
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	2	50,00	2	50,00	0	0,00
	Àfrica Central i Meridional	3	13,04	0	0,00	11	47,83	2	8,70	0	0,00
	Orient Mitjà	0	0,00	0	0,00	49	58,33	9	10,71	5	5,95
	Indostan	13	4,01	0	0,00	171	52,78	16	4,94	7	2,16
	Sud-est Àsia	0	0,00	0	0,00	11	57,89	0	0,00	1	5,26
	Filipines	16	4,56	2	0,57	166	47,29	31	8,83	3	0,85
	Xina i Corea	6	3,23	0	0,00	105	56,45	6	3,23	9	4,84
	Japó	1	1,23	0	0,00	64	79,01	10	12,35	0	0,00
	Oceania	0	0,00	0	0,00	5	55,56	2	22,22	1	11,11
	TOTAL	**2.947**	**1,26**	**150**	**0,06**	**164.385**	**70,52**	**19.395**	**8,32**	**6.682**	**2,87**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**120**	**2,71**	**6**	**0,14**	**2.305**	**52,14**	**537**	**12,15**	**191**	**4,32**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H15. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		Nuclears extenses							
		Matrimoni o parella sense fills amb altres	% segons nacionalitat	Matrimoni o parella amb fills amb altres	% segons nacionalitat	Mare sola amb fills amb altres	% segons nacionalitat	Pare sol amb fills amb altres	% segons nacionalitat
Barcelona	Espanyola	1.186	0,52	23.055	10,08	4.012	1,75	1.170	0,51
	Unió Europea	5	0,70	75	10,46	14	1,95	4	0,56
	Països de l'Est	1	1,39	7	9,72	1	1,39	1	1,39
	Altres europeus	0	0,00	5	9,26	2	3,70	0	0,00
	Canadà i EUA	0	0,00	9	10,11	0	0,00	0	0,00
	República Dominicana	7	2,99	47	20,09	23	9,83	0	0,00
	Mèxic i Amèrica Central	7	4,58	21	13,73	15	9,80	2	1,31
	Argentina	0	0,00	16	7,92	6	2,97	4	1,98
	Peru	5	1,08	93	20,00	33	7,10	3	0,65
	Brasil i Guyana	0	0,00	15	20,83	2	2,78	0	0,00
	Resta Sudamèrica	5	1,46	47	13,70	16	4,66	4	1,17
	Marroc	3	0,37	125	15,38	30	3,69	21	2,58
	Resta Magrib	0	0,00	6	14,29	3	7,14	1	2,38
	Àfrica subsahariana	3	3,57	12	14,29	9	10,71	4	4,76
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Àfrica Central i Meridional	1	4,35	3	13,04	1	4,35	1	4,35
	Orient Mitià	0	0,00	13	15,48	2	2,38	4	4,76
	Indostan	1	0,31	86	26,54	2	0,62	9	2,78
	Sud-est Àsia	0	0,00	2	10,53	0	0,00	1	5,26
	Filipines	2	0,57	96	27,35	11	3,13	4	1,14
	Xina i Corea	3	1,61	32	17,20	5	2,69	4	2,15
	Japó	0	0,00	4	4,94	0	0,00	0	0,00
	Oceania	0	0,00	1	11,11	0	0,00	0	0,00
	TOTAL	**1.229**	**0,53**	**23.770**	**10,20**	**4.187**	**1,80**	**1.237**	**0,53**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**43**	**0,97**	**715**	**16,17**	**175**	**3,96**	**67**	**1,52**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H15. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		Més d'un nucli	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat	% segons tipus de llar
Barcelona	Espanyola	8.872	3,88	**228.695**	**100**	**98,10**
	Unió Europea	22	3,07	**717**	**100**	**0,31**
	Països de l'Est	3	4,17	**72**	**100**	**0,03**
	Altres europeus	3	5,56	**54**	**100**	**0,02**
	Canadà i EUA	11	12,36	**89**	**100**	**0,04**
	República Dominicana	12	5,13	**234**	**100**	**0,10**
	Mèxic i Amèrica Central	16	10,46	**153**	**100**	**0,07**
	Argentina	11	5,45	**202**	**100**	**0,09**
	Peru	31	6,67	**465**	**100**	**0,20**
	Brasil i Guyana	3	4,17	**72**	**100**	**0,03**
	Resta Sudamèrica	21	6,12	**343**	**100**	**0,15**
	Marroc	60	7,38	**813**	**100**	**0,35**
	Resta Magrib	1	2,38	**42**	**100**	**0,02**
	Àfrica subsahariana	4	4,76	**84**	**100**	**0,04**
	Àfrica Oriental	0	0,00	**4**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	1	4,35	**23**	**100**	**0,01**
	Orient Mitjà	2	2,38	**84**	**100**	**0,04**
	Indostan	19	5,86	**324**	**100**	**0,14**
	Sud-est Àsia	4	21,05	**19**	**100**	**0,01**
	Filipines	20	5,70	**351**	**100**	**0,15**
	Xina i Corea	16	8,60	**186**	**100**	**0,08**
	Japó	2	2,47	**81**	**100**	**0,03**
	Oceania	0	0,00	**9**	**100**	**0,00**
	TOTAL	**9.134**	**3,92**	**233.116**	**100**	**100**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**262**	**5,93**	**4.421**	**100**	**1,90**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H16. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996.

				Nuclears simples							
		Sense nucli	% segons nacionalitat	Matrimoni o parella sense fills ni altres	% segons nacionalitat	parella amb fill sense altres	% segons nacionalitat	Mare sola amb fills sense altres	% segons nacionalitat	Pare sol amb fills sense altres	% segons nacionalitat
Regió Metropolitana	Espanyola	4.114	0,53	230	0,03	610.249	78,43	47.922	6,16	13.830	1,78
	Unió Europea	11	0,53	3	0,15	1.500	72,85	209	10,15	70	3,40
	Països de l'Est	2	0,89	1	0,44	136	60,44	27	12,00	10	4,44
	Altres europeus	3	2,40	0	0,00	81	64,80	16	12,80	4	3,20
	Canadà i EUA	3	1,16	0	0,00	194	74,90	21	8,11	6	2,32
	Repùblica Dominicana	6	1,27	0	0,00	223	47,05	65	13,71	14	2,95
	Mèxic i Amèrica Central	10	2,53	0	0,00	213	53,79	42	10,61	7	1,77
	Argentina	2	0,36	0	0,00	411	74,05	47	8,47	20	3,60
	Peru	13	1,92	0	0,00	339	50,00	71	10,47	17	2,51
	Brasil i Guyana	2	1,64	0	0,00	76	62,30	18	14,75	4	3,28
	Resta Sudamèrica	10	1,44	2	0,29	411	59,14	81	11,65	20	2,88
	Marroc	33	0,85	9	0,23	2.338	60,57	171	4,43	172	4,46
	Resta Magrib	0	0,00	0	0,00	38	58,46	6	9,23	5	7,69
	Àfrica subsahariana	17	3,99	4	0,94	178	41,78	29	6,81	4	0,94
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	6	75,00	2	25,00	0	0,00
	Àfrica Central i Meridional	5	7,81	0	0,00	29	45,31	5	7,81	0	0,00
	Orient Mitjà	1	0,64	0	0,00	98	62,42	13	8,28	6	3,82
	Indostan	14	3,57	0	0,00	214	54,59	16	4,08	8	2,04
	Sud-est Àsia	0	0,00	0	0,00	15	60,00	0	0,00	1	4,00
	Filipines	16	4,20	2	0,52	187	49,08	31	8,14	3	0,79
	Xina i Corea	9	2,48	0	0,00	191	52,62	12	3,31	20	5,51
	Japó	1	1,01	0	0,00	78	78,79	12	12,12	0	0,00
	Oceania	0	0,00	0	0,00	9	50,00	3	16,67	1	5,56
	TOTAL	**4.272**	**0,54**	**251**	**0,03**	**617.214**	**78,17**	**48.819**	**6,18**	**14.222**	**1,80**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**158**	**1,38**	**21**	**0,18**	**6.965**	**60,85**	**897**	**7,84**	**392**	**3,42**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H16. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. (Continuació).

		Nuclears extenses							
		Matrimoni o parella sense fills amb altres	% segons nacionalitat	Matrimoni o parella amb fills amb altres	% segons nacionalitat	Mare sola amb fills amb altres	% segons nacionalitat	Pare sol amb fills amb altres	% segons nacionalitat
Regió Metropolitana	Espanyola	2.711	0,35	56.147	7,22	8.349	1,07	2.235	0,29
	Unió Europea	6	0,29	130	6,31	44	2,14	9	0,44
	Països de l'Est	1	0,44	22	9,78	6	2,67	1	0,44
	Altres europeus	0	0,00	5	4,00	3	2,40	0	0,00
	Canadà i EUA	0	0,00	17	6,56	1	0,39	0	0,00
	Repùblica Dominicana	10	2,11	96	20,25	34	7,17	1	0,21
	Mèxic i Amèrica Central	7	1,77	51	12,88	22	5,56	3	0,76
	Argentina	0	0,00	40	7,21	12	2,16	4	0,72
	Peru	8	1,18	132	19,47	45	6,64	3	0,44
	Brasil i Guyana	0	0,00	16	13,11	3	2,46	0	0,00
	Resta Sudamèrica	7	1,01	84	12,09	29	4,17	4	0,58
	Marroc	20	0,52	656	16,99	60	1,55	69	1,79
	Resta Magrib	0	0,00	9	13,85	3	4,62	1	1,54
	Àfrica subsahariana	4	0,94	120	28,17	16	3,76	6	1,41
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Àfrica Central i Meridional	2	3,13	13	20,31	3	4,69	1	1,56
	Orient Mitjà	0	0,00	21	13,38	3	1,91	5	3,18
	Indostan	2	0,51	96	24,49	5	1,28	12	3,06
	Sud-est Àsia	0	0,00	4	16,00	0	0,00	1	4,00
	Filipines	3	0,79	100	26,25	11	2,89	4	1,05
	Xina i Corea	3	0,83	60	16,53	6	1,65	4	1,10
	Japó	0	0,00	4	4,04	0	0,00	0	0,00
	Oceania	0	0,00	4	22,22	0	0,00	0	0,00
	TOTAL	**2.784**	**0,35**	**57.827**	**7,32**	**8.655**	**1,10**	**2.363**	**0,30**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**73**	**0,64**	**1.680**	**14,68**	**306**	**2,67**	**128**	**1,12**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H16. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996. (Continuació).

		Més d'un nucli	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat	% segons tipus de llar
Regió Metropolitana	Espanyola	32.304	4,15	**778.091**	**100**	**98,55**
	Unió Europea	77	3,74	**2.059**	**100**	**0,26**
	Països de l'Est	19	8,44	**225**	**100**	**0,03**
	Altres europeus	13	10,40	**125**	**100**	**0,02**
	Canadà i EUA	17	6,56	**259**	**100**	**0,03**
	República Dominicana	25	5,27	**474**	**100**	**0,06**
	Mèxic i Amèrica Central	41	10,35	**396**	**100**	**0,05**
	Argentina	19	3,42	**555**	**100**	**0,07**
	Peru	50	7,37	**678**	**100**	**0,09**
	Brasil i Guyana	3	2,46	**122**	**100**	**0,02**
	Resta Sudamèrica	47	6,76	**695**	**100**	**0,09**
	Marroc	332	8,60	**3.860**	**100**	**0,49**
	Resta Magrib	3	4,62	**65**	**100**	**0,01**
	Àfrica subsahariana	48	11,27	**426**	**100**	**0,05**
	Àfrica Oriental	0	0,00	**8**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	6	9,38	**64**	**100**	**0,01**
	Orient Mitià	10	6,37	**157**	**100**	**0,02**
	Indostan	25	6,38	**392**	**100**	**0,05**
	Sud-est Àsia	4	16,00	**25**	**100**	**0,00**
	Filipines	24	6,30	**381**	**100**	**0,05**
	Xina i Corea	58	15,98	**363**	**100**	**0,05**
	Japó	4	4,04	**99**	**100**	**0,01**
	Oceania	1	5,56	**18**	**100**	**0,00**
	TOTAL	**33.130**	**4,20**	**789.537**	**100**	**100**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**826**	**7,22**	**11.446**	**100**	**1,45**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H17. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. CATALUNYA. 1996.

				Nuclears simples							
		Sense nucli	% segons nacionalitat	Matrimoni o parella sense fills ni altres	% segons nacionalitat	parella amb fill sense altres	% segons nacionalitat	Mare sola amb fills sense altres	% segons nacionalitat	Pare sol amb fills sense altres	% segons nacionalitat
Catalunya	Espanyola	4.932	0,43	325	0,03	888.429	78,22	67.580	5,95	19.552	1,72
	Unió Europea	11	0,36	3	0,10	2.216	71,97	339	11,01	118	3,83
	Països de l'Est	2	0,58	1	0,29	233	67,73	33	9,59	11	3,20
	Altres europeus	4	1,77	0	0,00	149	65,93	27	11,95	7	3,10
	Canadà i EUA	4	1,30	0	0,00	229	74,35	27	8,77	9	2,92
	República Dominicana	6	0,94	0	0,00	332	52,12	84	13,19	14	2,20
	Mèxic i Amèrica Central	12	2,35	0	0,00	287	56,16	57	11,15	8	1,57
	Argentina	3	0,41	0	0,00	549	74,69	60	8,16	22	2,99
	Peru	13	1,75	0	0,00	385	51,75	77	10,35	21	2,82
	Brasil i Guyana	2	1,38	0	0,00	94	64,83	19	13,10	4	2,76
	Resta Sudamèrica	11	1,35	2	0,24	497	60,83	89	10,89	23	2,82
	Marroc	59	0,81	23	0,32	4.828	66,69	252	3,48	238	3,29
	Resta Magrib	1	1,04	0	0,00	60	62,50	7	7,29	7	7,29
	Àfrica subsahariana	21	2,29	9	0,98	464	50,54	34	3,70	6	0,65
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	8	61,54	4	30,77	1	7,69
	Àfrica Central i Meridional	7	7,29	0	0,00	47	48,96	9	9,38	4	4,17
	Orient Mitjà	1	0,57	0	0,00	110	62,86	17	9,71	6	3,43
	Indostan	15	3,36	0	0,00	235	52,69	17	3,81	8	1,79
	Sud-est Àsia	0	0,00	0	0,00	18	62,07	0	0,00	1	3,45
	Filipines	16	4,02	2	0,50	204	51,26	31	7,79	3	0,75
	Xina i Corea	9	2,07	0	0,00	221	50,80	21	4,83	20	4,60
	Japó	1	0,93	0	0,00	86	80,37	12	11,21	0	0,00
	Oceania	0	0,00	0	0,00	12	57,14	3	14,29	1	4,76
	TOTAL	**5.130**	**0,44**	**365**	**0,03**	**899.693**	**78,01**	**68.799**	**5,97**	**20.084**	**1,74**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**198**	**1,13**	**40**	**0,23**	**11.264**	**64,29**	**1.219**	**6,96**	**532**	**3,04**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H17. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. CATALUNYA. 1996. (Continuació).

		Nuclears extenses							
		Matrimoni o parella sense fills amb altres	% segons nacionalitat	Matrimoni o parella amb fills amb altres	% segons nacionalitat	Mare sola amb fills amb altres	% segons nacionalitat	Pare sol amb fills amb altres	% segons nacionalitat
Catalunya	Espanyola	3.636	0,32	82.359	7,25	11.243	0,99	3.080	0,27
	Unió Europea	13	0,42	186	6,04	55	1,79	11	0,36
	Països de l'Est	2	0,58	27	7,85	9	2,62	1	0,29
	Altres europeus	1	0,44	16	7,08	5	2,21	1	0,44
	Canadà i EUA	0	0,00	19	6,17	2	0,65	0	0,00
	Repùblica Dominicana	10	1,57	116	18,21	44	6,91	1	0,16
	Mèxic i Amèrica Central	8	1,57	59	11,55	27	5,28	3	0,59
	Argentina	0	0,00	57	7,76	14	1,90	4	0,54
	Peru	10	1,34	135	18,15	48	6,45	3	0,40
	Brasil i Guyana	1	0,69	16	11,03	5	3,45	0	0,00
	Resta Sudamèrica	8	0,98	98	12,00	32	3,92	4	0,49
	Marroc	26	0,36	1.138	15,72	76	1,05	87	1,20
	Resta Magrib	0	0,00	11	11,46	3	3,13	1	1,04
	Àfrica subsahariana	5	0,54	211	22,98	17	1,85	9	0,98
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Àfrica Central i Meridional	2	2,08	15	15,63	3	3,13	1	1,04
	Orient Mitjà	0	0,00	21	12,00	3	1,71	5	2,86
	Indostan	2	0,45	120	26,91	6	1,35	12	2,69
	Sud-est Àsia	0	0,00	4	13,79	0	0,00	1	3,45
	Filipines	3	0,75	100	25,13	11	2,76	4	1,01
	Xina i Corea	5	1,15	75	17,24	6	1,38	4	0,92
	Japó	0	0,00	4	3,74	0	0,00	0	0,00
	Oceania	0	0,00	4	19,05	0	0,00	0	0,00
	TOTAL	**3.732**	**0,32**	**84.791**	**7,35**	**11.609**	**1,01**	**3.232**	**0,28**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**96**	**0,55**	**2.432**	**13,88**	**366**	**2,09**	**152**	**0,87**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H17. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS PER NACIONALITAT SEGONS TIPUS DE LLARS. CATALUNYA. 1996. (Continuació).

		Més d'un nucli	% segons nacionalitat	Total	% segons nacionalitat	% segons tipus de llar
Catalunya	Espanyola	54.603	4,81	**1.135.739**	**100**	**98,48**
	Unió Europea	127	4,12	**3.079**	**100**	**0,27**
	Països de l'Est	25	7,27	**344**	**100**	**0,03**
	Altres europeus	16	7,08	**226**	**100**	**0,02**
	Canadà i EUA	18	5,84	**308**	**100**	**0,03**
	Repùblica Dominicana	30	4,71	**637**	**100**	**0,06**
	Mèxic i Amèrica Central	50	9,78	**511**	**100**	**0,04**
	Argentina	26	3,54	**735**	**100**	**0,06**
	Peru	52	6,99	**744**	**100**	**0,06**
	Brasil i Guyana	4	2,76	**145**	**100**	**0,01**
	Resta Sudamèrica	53	6,49	**817**	**100**	**0,07**
	Marroc	513	7,09	**7.240**	**100**	**0,63**
	Resta Magrib	6	6,25	**96**	**100**	**0,01**
	Àfrica subsahariana	142	15,47	**918**	**100**	**0,08**
	Àfrica Oriental	0	0,00	**13**	**100**	**0,00**
	Àfrica Central i Meridional	8	8,33	**96**	**100**	**0,01**
	Orient Mitjà	12	6,86	**175**	**100**	**0,02**
	Indostan	31	6,95	**446**	**100**	**0,04**
	Sud-est Àsia	5	17,24	**29**	**100**	**0,00**
	Filipines	24	6,03	**398**	**100**	**0,03**
	Xina i Corea	74	17,01	**435**	**100**	**0,04**
	Japó	4	3,74	**107**	**100**	**0,01**
	Oceania	1	4,76	**21**	**100**	**0,00**
	TOTAL	**55.824**	**4,84**	**1.153.259**	**100**	**100**
	TOTAL nacionalitat estrangera	**1.221**	**6,97**	**17.520**	**100**	**1,52**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H18. PERSONES PRINCIPALS AMB FILLS 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NOMBRE DE FILLS. BARCELONA. 1996.

		1 fill	%	2 fills	%	3 fills	%	4 fills	%	5 fills i més	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	50.872	58,86	30.544	35,34	4.354	5,04	497	0,58	158	0,18	**86.425**	**100**
	Espanya	30.123	62,04	16.005	32,96	2.073	4,27	282	0,58	71	0,15	**48.554**	**100**
	Unió Europea	940	65,37	404	28,09	73	5,08	17	1,18	4	0,28	**1.438**	**100**
	Països de l'Est	65	67,01	29	29,90	1	1,03	2	2,06	0	0,00	**97**	**100**
	Altres europeus	68	62,39	36	33,03	4	3,67	0	0,00	1	0,92	**109**	**100**
	Canadà i EUA	48	48,00	44	44,00	8	8,00	0	0,00	0	0,00	**100**	**100**
	Repùblica Dominicana	115	60,21	56	29,32	14	7,33	4	2,09	2	1,05	**191**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	187	59,74	100	31,95	24	7,67	0	0,00	2	0,64	**313**	**100**
	Argentina	393	55,90	268	38,12	38	5,41	2	0,28	2	0,28	**703**	**100**
	Peru	296	62,32	141	29,68	28	5,89	9	1,89	1	0,21	**475**	**100**
	Brasil i Guyana	102	53,40	73	38,22	15	7,85	1	0,52	0	0,00	**191**	**100**
	Resta Sudamèrica	655	60,65	342	31,67	70	6,48	11	1,02	2	0,19	**1.080**	**100**
	Marroc	523	50,68	346	33,53	104	10,08	38	3,68	21	2,03	**1.032**	**100**
	Resta Magrib	67	55,83	45	37,50	6	5,00	2	1,67	0	0,00	**120**	**100**
	Àfrica subsahariana	90	54,22	49	29,52	21	12,65	4	2,41	2	1,20	**166**	**100**
	Àfrica Oriental	2	28,57	3	42,86	1	14,29	1	14,29	0	0,00	**7**	**100**
	Àfrica Central i Meridional	31	60,78	12	23,53	6	11,76	1	1,96	1	1,96	**51**	**100**
	Orient Mitjà	91	46,43	79	40,31	23	11,73	2	1,02	1	0,51	**196**	**100**
	Indostan	68	35,23	66	34,20	24	12,44	17	8,81	18	9,33	**193**	**100**
	Sud-est Àsia	9	45,00	10	50,00	1	5,00	0	0,00	0	0,00	**20**	**100**
	Filipines	231	61,60	108	28,80	29	7,73	4	1,07	3	0,80	**375**	**100**
	Xina i Corea	69	46,31	50	33,56	22	14,77	6	4,03	2	1,34	**149**	**100**
	Japó	46	55,42	29	34,94	8	9,64	0	0,00	0	0,00	**83**	**100**
	Oceania	7	58,33	5	41,67	0	0,00	0	0,00	0	0,00	**12**	**100**
	Total	**85.098**	**59,89**	**48.844**	**34,38**	**6.947**	**4,89**	**900**	**0,63**	**291**	**0,20**	**142.080**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**4.103**	**57,78**	**2.295**	**32,32**	**520**	**7,32**	**121**	**1,70**	**62**	**0,87**	**7.101**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H19. PERSONES PRINCIPALS AMB FILLS 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NOMBRE DE FILLS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996.

		1 fill	%	2 fills	%	3 fills	%	4 fills	%	5 fills i més	%	Total	%
Regió Metropolitana	Catalunya	137.866	56,18	92.304	37,61	13.096	5,34	1.626	0,66	528	0,22	**245.420**	**100**
	Espanya	122.388	55,88	81.959	37,42	12.666	5,78	1.616	0,74	399	0,18	**219.028**	**100**
	Unió Europea	2.563	60,01	1.421	33,27	221	5,17	50	1,17	16	0,37	**4.271**	**100**
	Països de l'Est	129	59,45	72	33,18	13	5,99	3	1,38	0	0,00	**217**	**100**
	Altres europeus	187	61,72	104	34,32	9	2,97	1	0,33	2	0,66	**303**	**100**
	Canadà i EUA	87	43,72	79	39,70	28	14,07	5	2,51	0	0,00	**199**	**100**
	Repùblica Dominicana	169	60,14	77	27,40	26	9,25	6	2,14	3	1,07	**281**	**100**
	Mèxic i Amèrica Centra	292	56,59	181	35,08	38	7,36	3	0,58	2	0,39	**516**	**100**
	Argentina	760	50,94	574	38,47	128	8,58	20	1,34	10	0,67	**1.492**	**100**
	Peru	436	58,92	239	32,30	50	6,76	13	1,76	2	0,27	**740**	**100**
	Brasil i Guyana	208	50,61	168	40,88	31	7,54	3	0,73	1	0,24	**411**	**100**
	Resta Sudamèrica	1.224	55,97	785	35,89	153	7,00	21	0,96	4	0,18	**2.187**	**100**
	Marroc	1.708	42,93	1.297	32,60	510	12,82	262	6,58	202	5,08	**3.979**	**100**
	Resta Magrib	110	51,16	81	37,67	18	8,37	6	2,79	0	0,00	**215**	**100**
	Àfrica subsahariana	237	40,72	208	35,74	92	15,81	27	4,64	18	3,09	**582**	**100**
	Àfrica Oriental	6	40,00	7	46,67	1	6,67	1	6,67	0	0,00	**15**	**100**
	Àfrica Central i Meridio	82	46,07	67	37,64	22	12,36	6	3,37	1	0,56	**178**	**100**
	Orient Mitjà	150	42,74	147	41,88	44	12,54	8	2,28	2	0,57	**351**	**100**
	Indostan	108	38,57	99	35,36	33	11,79	20	7,14	20	7,14	**280**	**100**
	Sud-est Àsia	14	42,42	17	51,52	2	6,06	0	0,00	0	0,00	**33**	**100**
	Filipines	263	60,74	129	29,79	34	7,85	4	0,92	3	0,69	**433**	**100**
	Xina i Corea	136	46,26	101	34,35	41	13,95	12	4,08	4	1,36	**294**	**100**
	Japó	61	55,96	37	33,94	11	10,09	0	0,00	0	0,00	**109**	**100**
	Oceania	13	54,17	8	33,33	1	4,17	2	8,33	0	0,00	**24**	**100**
	Total	**269.197**	**55,90**	**180.161**	**37,41**	**27.268**	**5,66**	**3.715**	**0,77**	**1.217**	**0,25**	**481.558**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**8.943**	**52,27**	**5.898**	**34,47**	**1.506**	**8,80**	**473**	**2,76**	**290**	**1,69**	**17.110**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H20. PERSONES PRINCIPALS AMB FILLS 0-17 SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NOMBRE DE FILLS. CATALUNYA. 1996.

		1 fill	%	2 fills	%	3 fills	%	4 fills	%	5 fills i més	%	Total	%
Catalunya	Catalunya	210.843	55,33	145.341	38,14	21.375	5,61	2.649	0,70	835	0,22	**381.043**	**100**
	Espanya	159.240	54,70	110.213	37,86	18.422	6,33	2.551	0,88	679	0,23	**291.105**	**100**
	Unió Europea	3.806	59,18	2.164	33,65	355	5,52	80	1,24	26	0,40	**6.431**	**100**
	Països de l'Est	193	58,13	115	34,64	21	6,33	3	0,90	0	0,00	**332**	**100**
	Altres europeus	295	60,33	172	35,17	17	3,48	3	0,61	2	0,41	**489**	**100**
	Canadà i EUA	106	43,98	95	39,42	33	13,69	6	2,49	1	0,41	**241**	**100**
	República Dominicana	194	57,74	99	29,46	31	9,23	8	2,38	4	1,19	**336**	**100**
	Mèxic i Amèrica Centra	340	54,75	225	36,23	49	7,89	4	0,64	3	0,48	**621**	**100**
	Argentina	927	49,52	732	39,10	171	9,13	30	1,60	12	0,64	**1.872**	**100**
	Peru	485	58,72	262	31,72	63	7,63	14	1,69	2	0,24	**826**	**100**
	Brasil i Guyana	245	49,90	202	41,14	40	8,15	3	0,61	1	0,20	**491**	**100**
	Resta Sudamèrica	1.435	55,47	930	35,95	190	7,34	26	1,01	6	0,23	**2.587**	**100**
	Marroc	2.566	40,83	1.940	30,87	926	14,73	505	8,04	348	5,54	**6.285**	**100**
	Resta Magrib	178	52,51	118	34,81	33	9,73	10	2,95	0	0,00	**339**	**100**
	Àfrica subsahariana	405	37,74	361	33,64	201	18,73	62	5,78	44	4,10	**1.073**	**100**
	Àfrica Oriental	7	38,89	9	50,00	1	5,56	1	5,56	0	0,00	**18**	**100**
	Àfrica Central i Meridio	117	44,83	102	39,08	32	12,26	7	2,68	3	1,15	**261**	**100**
	Orient Mitià	179	42,93	172	41,25	51	12,23	12	2,88	3	0,72	**417**	**100**
	Indostan	125	38,94	115	35,83	37	11,53	21	6,54	23	7,17	**321**	**100**
	Sud-est Àsia	17	39,53	24	55,81	2	4,65	0	0,00	0	0,00	**43**	**100**
	Filipines	272	60,18	136	30,09	36	7,96	5	1,11	3	0,66	**452**	**100**
	Xina i Corea	159	44,79	128	36,06	48	13,52	15	4,23	5	1,41	**355**	**100**
	Japó	70	56,91	40	32,52	13	10,57	0	0,00	0	0,00	**123**	**100**
	Oceania	17	53,13	12	37,50	1	3,13	2	6,25	0	0,00	**32**	**100**
	Total	**382.221**	**54,91**	**263.707**	**37,88**	**42.148**	**6,05**	**6.017**	**0.86**	**2.000**	**0.29**	**696.093**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**12.138**	**50,69**	**8.153**	**34,05**	**2.351**	**9,82**	**817**	**3,41**	**486**	**2,03**	**23.945**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H21. NUCLIS SEGONS NOMBRE DE FILLS 017 PER NACIONALITAT DELS FILLS. BARCELONA. 1996.

		1 fill	%	2 fills	%	3 fills	%	4 fills	%	5 fills i més	%	Total	%
Barcelona	Espanyola	89.168	60,63	49.779	33,85	6.971	4,74	874	0,59	274	0,19	**147.066**	**100**
	Unió Europea	274	55,35	162	32,73	47	9,49	10	2,02	2	0,40	**495**	**100**
	Països de l'Est	31	62,00	16	32,00	1	2,00	2	4,00	0	0,00	**50**	**100**
	Altres europeus	30	73,17	11	26,83	0	0,00	0	0,00	0	0,00	**41**	**100**
	Canadà i EUA	27	42,19	26	40,63	8	12,50	2	3,13	1	1,56	**64**	**100**
	República Dominicana	84	53,85	51	32,69	14	8,97	4	2,56	3	1,92	**156**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	59	59,60	26	26,26	13	13,13	0	0,00	1	1,01	**99**	**100**
	Argentina	73	50,69	57	39,58	13	9,03	0	0,00	1	0,69	**144**	**100**
	Peru	165	54,28	103	33,88	27	8,88	9	2,96	0	0,00	**304**	**100**
	Brasil i Guyana	27	57,45	14	29,79	5	10,64	1	2,13	0	0,00	**47**	**100**
	Resta Sudamèrica	122	51,91	85	36,17	25	10,64	3	1,28	0	0,00	**235**	**100**
	Marroc	165	40,24	125	30,49	73	17,80	29	7,07	18	4,39	**410**	**100**
	Resta Magrib	10	38,46	14	53,85	0	0,00	2	7,69	0	0,00	**26**	**100**
	Àfrica subsahariana	24	50,00	12	25,00	8	16,67	3	6,25	1	2,08	**48**	**100**
	Àfrica Oriental	0	0,00	2	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	**2**	**100**
	Àfrica Central i Meridional	6	42,86	6	42,86	1	7,14	1	7,14	0	0,00	**14**	**100**
	Orient Mitià	25	46,30	17	31,48	11	20,37	1	1,85	0	0,00	**54**	**100**
	Indostan	39	27,08	52	36,11	18	12,50	17	11,81	18	12,50	**144**	**100**
	Sud-est Àsia	8	61,54	2	15,38	3	23,08	0	0,00	0	0,00	**13**	**100**
	Filipines	124	54,39	73	32,02	23	10,09	5	2,19	3	1,32	**228**	**100**
	Xina i Corea	54	48,21	32	28,57	17	15,18	8	7,14	1	0,89	**112**	**100**
	Japó	28	52,83	17	32,08	8	15,09	0	0,00	0	0,00	**53**	**100**
	Oceania	5	62,50	2	25,00	0	0,00	1	12,50	0	0,00	**8**	**100**
	Total	**90.548**	**60,44**	**50.684**	**33,83**	**7.286**	**4,86**	**972**	**0,65**	**323**	**0,22**	**149.813**	**100**
	Total nacionalitat estrangera	**1.380**	**50,24**	**905**	**32,95**	**315**	**11,47**	**98**	**3,57**	**49**	**1,78**	**2.747**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H22. NUCLIS SEGONS NOMBRE DE FILLS 0-17 PER NACIONALITAT DELS FILLS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996.

		1 fill	%	2 fills	%	3 fills	%	4 fills	%	5 fills i més	%	Total	%
Regió Metropolitana	Espanyola	282.844	56,57	184.758	36,95	27.628	5,53	3.670	0,73	1.121	0,22	500.021	100
	Unió Europea	656	48,45	510	37,67	143	10,56	31	2,29	14	1,03	1.354	100
	Països de l'Est	82	54,67	53	35,33	13	8,67	2	1,33	0	0,00	150	100
	Altres europeus	49	55,06	34	38,20	5	5,62	1	1,12	0	0,00	89	100
	Canadà i EUA	67	37,64	79	44,38	23	12,92	6	3,37	3	1,69	178	100
	República Dominicana	148	46,84	108	34,18	46	14,56	10	3,16	4	1,27	316	100
	Mèxic i Amèrica Central	144	54,14	83	31,20	31	11,65	6	2,26	2	0,75	266	100
	Argentina	147	39,30	144	38,50	69	18,45	10	2,67	4	1,07	374	100
	Peru	230	51,22	164	36,53	42	9,35	13	2,90	0	0,00	449	100
	Brasil i Guyana	37	49,33	25	33,33	11	14,67	2	2,67	0	0,00	75	100
	Resta Sudamèrica	221	45,76	190	39,34	61	12,63	9	1,86	2	0,41	483	100
	Marroc	518	30,49	437	25,72	336	19,78	218	12,83	190	11,18	1.699	100
	Resta Magrib	15	36,59	22	53,66	2	4,88	2	4,88	0	0,00	41	100
	África subsahariana	75	35,05	71	33,18	42	19,63	16	7,48	10	4,67	214	100
	África Oriental	2	40,00	3	60,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	100
	África Central i Meridional	15	39,47	15	39,47	7	18,42	1	2,63	0	0,00	38	100
	Orient Mitjà	43	41,35	38	36,54	18	17,31	4	3,85	1	0,96	104	100
	Indostan	51	28,02	67	36,81	25	13,74	19	10,44	20	10,99	182	100
	Sud-est Àsia	9	56,25	4	25,00	3	18,75	0	0,00	0	0,00	16	100
	Filipines	132	53,23	79	31,85	29	11,69	5	2,02	3	1,21	248	100
	Xina i Corea	98	45,79	68	31,78	32	14,95	13	6,07	3	1,40	214	100
	Japó	39	58,21	17	25,37	11	16,42	0	0,00	0	0,00	67	100
	Oceania	10	66,67	3	20,00	1	6,67	1	6,67	0	0,00	15	100
	Total	**285.632**	**56,38**	**186.972**	**36,91**	**28.578**	**5,64**	**4.039**	**0,80**	**1.377**	**0,27**	**506.598**	**100**
	Total nacionalitat estrangera	**2.788**	**42,39**	**2.214**	**33,66**	**950**	**14,44**	**369**	**5,61**	**256**	**3,89**	**6.577**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H23. NUCLIS SEGONS NOMBRE DE FILLS 0-17 PER NACIONALITAT DELS FILLS. REGIÓ METROPOLITANA. 1996.

		1 fill	%	2 fills	%	3 fills	%	4 fills	%	5 fills i més	%	Total	%
Catalunya	Espanyola	403.491	55,59	271.892	37,46	42.722	5,89	5.860	0,81	1.830	0,25	725.795	100
	Unió Europea	1.019	49,68	752	36,67	215	10,48	46	2,24	19	0,93	2.051	100
	Països de l'Est	126	55,26	82	35,96	18	7,89	2	0,88	0	0,00	228	100
	Altres europeus	82	53,59	61	39,87	9	5,88	1	0,65	0	0,00	153	100
	Canadà i EUA	82	38,50	88	41,31	32	15,02	7	3,29	4	1,88	213	100
	República Dominicana	195	45,45	155	36,13	62	14,45	12	2,80	5	1,17	429	100
	Mèxic i Amèrica Central	191	55,04	109	31,41	35	10,09	7	2,02	5	1,44	347	100
	Argentina	181	36,94	192	39,18	98	20,00	14	2,86	5	1,02	490	100
	Peru	243	49,80	176	36,07	55	11,27	14	2,87	0	0,00	488	100
	Brasil i Guyana	47	51,65	30	32,97	12	13,19	2	2,20	0	0,00	91	100
	Resta Sudamèrica	258	45,18	228	39,93	72	12,61	10	1,75	3	0,53	571	100
	Marroc	892	28,36	800	25,44	675	21,46	448	14,24	330	10,49	3.145	100
	Resta Magrib	24	39,34	30	49,18	4	6,56	3	4,92	0	0,00	61	100
	África subsahariana	136	30,43	155	34,68	99	22,15	36	8,05	21	4,70	447	100
	África Oriental	4	44,44	5	55,56	0	0,00	0	0,00	0	0,00	9	100
	África Central i Meridional	20	35,09	22	38,60	11	19,30	2	3,51	2	3,51	57	100
	Orient Mitjà	48	41,03	45	38,46	18	15,38	5	4,27	1	0,85	117	100
	Indostan	66	30,99	75	35,21	29	13,62	20	9,39	23	10,80	213	100
	Sud-est Àsia	10	52,63	6	31,58	3	15,79	0	0,00	0	0,00	19	100
	Filipines	135	52,33	84	32,56	30	11,63	6	2,33	3	1,16	258	100
	Xina i Corea	116	45,31	85	33,20	36	14,06	15	5,86	4	1,56	256	100
	Japó	44	59,46	18	24,32	12	16,22	0	0,00	0	0,00	74	100
	Oceania	12	66,67	4	22,22	1	5,56	1	5,56	0	0,00	18	100
	Total	**407.422**	**55,39**	**275.094**	**37,40**	**44.248**	**6,02**	**6.511**	**0,89**	**2.255**	**0,31**	**735.530**	**100**
	Total nacionalitat estrangera	**3.931**	**40,38**	**3.202**	**32,89**	**1.526**	**15,68**	**651**	**6,69**	**425**	**4,37**	**9.735**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H24. PERMISOS DE REAGRUPAMENT FAMILIAR SOL·LICITATS. BARCELONA. EVOLUCIÓ 1994-1996.

	1994		1995		1996	
	Total	%	Total	%	Total	%
Concedit	702	90,20%	472	92,50%	516	46,00%
Denegat	38	4,90%	6	1,20%	6	0,50%
En tràmit	38	4,90%	32	6,30%	599	53,40%
Total	**778**	**100%**	**510**	**100%**	**1121**	**100,00%**

Font: OPIB. Dades del Govern Civil III. Ajuntament de Barcelona. Maig 1997.

TAULA H25. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS VINCLE DE PARENTIU I LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996.

		Fill/a	%	Germà/na	%	Altre parent	%	No emparentat	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	128.242	91,02	3.071	2,18	9.176	6,51	398	0,28	**140.887**	**100**
	Espanya	70.092	87,61	992	1,24	8.692	10,86	231	0,29	**80.007**	**100**
	Unió Europea	2.061	89,61	38	1,65	188	8,17	13	0,57	**2.300**	**100**
	Països de l'Est	135	93,75	3	2,08	4	2,78	2	1,39	**144**	**100**
	Altres europeus	157	94,01	4	2,40	6	3,59	0	0,00	**167**	**100**
	Canadà i EUA	161	92,53	2	1,15	9	5,17	2	1,15	**174**	**100**
	República Dominicana	307	90,03	15	4,40	18	5,28	1	0,29	**341**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	471	87,38	13	2,41	51	9,46	4	0,74	**539**	**100**
	Argentina	1.068	92,87	11	0,96	66	5,74	5	0,43	**1.150**	**100**
	Peru	707	89,61	16	2,03	62	7,86	4	0,51	**789**	**100**
	Brasil i Guyana	298	94,90	3	0,96	12	3,82	1	0,32	**314**	**100**
	Resta Sudamèrica	1.610	91,53	37	2,10	108	6,14	4	0,23	**1.759**	**100**
	Marroc	1.799	91,69	36	1,83	119	6,07	8	0,41	**1.962**	**100**
	Resta Magrib	183	93,85	1	0,51	9	4,62	2	1,03	**195**	**100**
	Àfrica subsahariana	278	92,05	3	0,99	18	5,96	3	0,99	**302**	**100**
	Àfrica Oriental	15	88,24	0	0,00	2	11,76	0	0,00	**17**	**100**
	Àfrica Central i Meridional	83	86,46	4	4,17	9	9,38	0	0,00	**96**	**100**
	Orient Mitjà	331	93,24	2	0,56	19	5,35	3	0,85	**355**	**100**
	Indostan	440	90,35	11	2,26	34	6,98	2	0,41	**487**	**100**
	Sud-est Àsia	32	84,21	0	0,00	6	15,79	0	0,00	**38**	**100**
	Filipines	566	89,27	20	3,15	37	5,84	11	1,74	**634**	**100**
	Xina i Corea	269	87,91	6	1,96	31	10,13	0	0,00	**306**	**100**
	Japó	128	95,52	3	2,24	3	2,24	0	0,00	**134**	**100**
	Oceania	17	89,47	1	5,26	1	5,26	0	0,00	**19**	**100**
	Total	**209.450**	**89,85**	**4.292**	**1,84**	**18.680**	**8,01**	**694**	**0,30**	**233.116**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**11.116**	**90,95**	**229**	**1,87**	**812**	**6,64**	**65**	**0,53**	**12.222**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H26. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS VINCLE DE PARENTIU I LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL. REGIÓ METROPOLITANA. 1996.

		Fill/a	%	Germà/na	%	Altre parent	%	No emparentat	%	Total	%
Regió Metropolitana	Catalunya	371.903	93,71	4.046	1,02	20.063	5,06	862	0,22	**396.874**	**100**
	Espanya	333.508	92,21	1.260	0,35	26.292	7,27	636	0,18	**361.696**	**100**
	Unió Europea	6.371	92,98	50	0,73	408	5,95	23	0,34	**6.852**	**100**
	Països de l'Est	325	92,86	3	0,86	16	4,57	6	1,71	**350**	**100**
	Altres europeus	438	97,33	4	0,89	7	1,56	1	0,22	**450**	**100**
	Canadà i EUA	350	95,89	3	0,82	10	2,74	2	0,55	**365**	**100**
	República Dominicana	453	90,24	19	3,78	26	5,18	4	0,80	**502**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	792	89,39	14	1,58	75	8,47	5	0,56	**886**	**100**
	Argentina	2.436	95,64	16	0,63	90	3,53	5	0,20	**2.547**	**100**
	Peru	1.135	90,65	23	1,84	86	6,87	8	0,64	**1.252**	**100**
	Brasil i Guyana	656	95,91	4	0,58	22	3,22	2	0,29	**684**	**100**
	Resta Sudamèrica	3.370	93,85	47	1,31	161	4,48	13	0,36	**3.591**	**100**
	Marroc	8.008	93,33	103	1,20	425	4,95	44	0,51	**8.580**	**100**
	Resta Magrib	350	92,84	2	0,53	23	6,10	2	0,53	**377**	**100**
	Àfrica subsahariana	1.141	92,39	5	0,40	54	4,37	35	2,83	**1.235**	**100**
	Àfrica Oriental	27	93,10	0	0,00	2	6,90	0	0,00	**29**	**100**
	Àfrica Central i Meridional	312	88,64	11	3,13	28	7,95	1	0,28	**352**	**100**
	Orient Mitjà	620	94,08	2	0,30	32	4,86	5	0,76	**659**	**100**
	Indostan	596	91,83	12	1,85	39	6,01	2	0,31	**649**	**100**
	Sud-est Àsia	54	90,00	0	0,00	6	10,00	0	0,00	**60**	**100**
	Filipines	656	89,50	20	2,73	46	6,28	11	1,50	**733**	**100**
	Xina i Corea	531	88,80	6	1,00	57	9,53	4	0,67	**598**	**100**
	Japó	168	96,55	3	1,72	3	1,72	0	0,00	**174**	**100**
	Oceania	40	95,24	1	2,38	1	2,38	0	0,00	**42**	**100**
	Total	**734.240**	**93,00**	**5.654**	**0,72**	**47.972**	**6,08**	**1.671**	**0,21**	**789.537**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**28.829**	**93,10**	**348**	**1,12**	**1.617**	**5,22**	**173**	**0,56**	**30.967**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996

TAULA H27. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS VINCLE DE PARENTIU I LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL. CATALUNYA. 1996.

		Fill/a	%	Germà/na	%	Altre parent	%	No emparentat	%	Total	%
Catalunya	Catalunya	581.904	93,20	4.643	0,74	36.592	5,86	1.237	0,20	**624.376**	100
	Espanya	449.554	92,78	1.423	0,29	32.763	6,76	813	0,17	**484.553**	100
	Unió Europea	9.684	93,59	65	0,63	565	5,46	33	0,32	**10.347**	100
	Països de l'Est	500	92,59	4	0,74	26	4,81	10	1,85	**540**	100
	Altres europeus	714	96,23	7	0,94	19	2,56	2	0,27	**742**	100
	Canadà i EUA	425	95,94	3	0,68	12	2,71	3	0,68	**443**	100
	República Dominicana	551	91,38	19	3,15	27	4,48	6	1,00	**603**	100
	Mèxic i Amèrica Central	972	90,00	15	1,39	86	7,96	7	0,65	**1.080**	100
	Argentina	3.103	95,95	17	0,53	108	3,34	6	0,19	**3.234**	100
	Peru	1.273	91,06	23	1,65	88	6,29	14	1,00	**1.398**	100
	Brasil i Guyana	788	96,45	4	0,49	23	2,82	2	0,24	**817**	100
	Resta Sudamèrica	4.013	94,20	58	1,36	174	4,08	15	0,35	**4.260**	100
	Marroc	13.170	94,10	136	0,97	626	4,47	64	0,46	**13.996**	100
	Resta Magrib	553	94,05	2	0,34	30	5,10	3	0,51	**588**	100
	África subsahariana	2.225	92,17	7	0,29	92	3,81	90	3,73	**2.414**	100
	África Oriental	32	94,12	0	0,00	2	5,88	0	0,00	**34**	100
	África Central i Meridional	461	91,47	12	2,38	30	5,95	1	0,20	**504**	100
	Orient Mitjà	741	94,76	2	0,26	34	4,35	5	0,64	**782**	100
	Indostan	676	91,85	12	1,63	44	5,98	4	0,54	**736**	100
	Sud-est Àsia	71	92,21	0	0,00	6	7,79	0	0,00	**77**	100
	Filipines	689	89,95	20	2,61	46	6,01	11	1,44	**766**	100
	Xina i Corea	647	89,86	7	0,97	62	8,61	4	0,56	**720**	100
	Japó	189	96,92	3	1,54	3	1,54	0	0,00	**195**	100
	Oceania	52	96,30	1	1,85	1	1,85	0	0,00	**54**	100
	Total	**1.072.987**	**93,04**	**6.483**	**0,56**	**71.459**	**6,20**	**2.330**	**0,20**	**1.153.259**	100
	Total lloc de naixement estranger	**41.529**	**93,68**	**417**	**0,94**	**2.104**	**4,75**	**280**	**0,63**	**44.330**	100

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H28. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991.

		En propietat, pagada	%	En propietat, pagaments pendents	%	En propietat, herència o donació	%	Facilitada per l'amo o empresa	%	Facilitada per altres persones o institucions	%
Barcelona	Catalunya	72.060	43,51	34.754	20,99	3.948	2,38	1.226	0,74	2.601	1,57
	Espanya	70.908	53,70	23.227	17,59	1.639	1,24	2.468	1,87	1.548	1,17
	Unió Europea	492	34,84	212	15,01	23	1,63	24	1,70	21	1,49
	Països de l'Est	50	43,10	19	16,38	1	0,86	2	1,72	0	0,00
	Altres europeus	36	30,51	18	15,25	2	1,69	0	0,00	4	3,39
	Canadà i EUA	33	30,28	20	18,35	0	0,00	6	5,50	0	0,00
	República Dominicana	27	26,21	14	13,59	0	0,00	0	0,00	1	0,97
	Mèxic i Amèrica Central	64	31,22	24	11,71	9	4,39	7	3,41	0	0,00
	Argentina	240	16,88	269	18,92	10	0,70	16	1,13	21	1,48
	Peru	69	19,88	46	13,26	4	1,15	1	0,29	4	1,15
	Brasil i Guyana	62	32,63	27	14,21	2	1,05	0	0,00	5	2,63
	Resta Sudamèrica	332	19,32	302	17,58	16	0,93	5	0,29	11	0,64
	Marroc	512	29,73	234	13,59	24	1,39	27	1,57	17	0,99
	Resta Magrib	57	33,33	34	19,88	7	4,09	2	1,17	0	0,00
	África subsahariana	41	22,65	21	11,60	2	1,10	0	0,00	2	1,10
	África Oriental	2	11,76	4	23,53	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	África Central i Meridional	75	35,55	28	13,27	2	0,95	0	0,00	1	0,47
	Orient Mitjà	68	29,69	39	17,03	8	3,49	0	0,00	3	1,31
	Indostan	97	28,36	54	15,79	0	0,00	0	0,00	5	1,46
	Sud-est Àsia	9	26,47	5	14,71	0	0,00	0	0,00	3	8,82
	Filipines	39	13,27	15	5,10	0	0,00	1	0,34	0	0,00
	Xina i Corea	37	20,56	23	12,78	0	0,00	0	0,00	1	0,56
	Japó	51	28,49	8	4,47	3	1,68	7	3,91	0	0,00
	Oceania	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Total	**145.361**	**47,35**	**59.397**	**19,35**	**5.700**	**1,86**	**3.792**	**1,24**	**4.248**	**1,38**
	Total lloc de naixement estranger	**2.393**	**25,70**	**1.416**	**15,21**	**113**	**1,21**	**98**	**1,05**	**99**	**1,06**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H28. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I RÈGIM DE TINENÇA DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. (Continuació).

		De lloguer sense mobles	%	De lloguer amb mobles	%	Altres	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	48.710	29,41	1.842	1,11	472	0,29	165.613	100
	Espanya	29.817	22,58	2.008	1,52	426	0,32	132.041	100
	Unió Europea	560	39,66	77	5,45	3	0,21	1.412	100
	Països de l'Est	35	30,17	9	7,76	0	0,00	116	100
	Altres europeus	53	44,92	5	4,24	0	0,00	118	100
	Canadà i EUA	40	36,70	9	8,26	1	0,92	109	100
	Repùblica Dominicana	53	51,46	7	6,80	1	0,97	103	100
	Mèxic i Amèrica Central	80	39,02	20	9,76	1	0,49	205	100
	Argentina	673	47,33	186	13,08	7	0,49	1.422	100
	Peru	195	56,20	28	8,07	0	0,00	347	100
	Brasil i Guyana	76	40,00	18	9,47	0	0,00	190	100
	Resta Sudamèrica	919	53,49	127	7,39	6	0,35	1.718	100
	Marroc	848	49,25	58	3,37	2	0,12	1.722	100
	Resta Magrib	65	38,01	5	2,92	1	0,58	171	100
	Àfrica subsahariana	108	59,67	6	3,31	1	0,55	181	100
	Àfrica Oriental	9	52,94	2	11,76	0	0,00	17	100
	Àfrica Central i Meridional	81	38,39	23	10,90	1	0,47	211	100
	Orient Mitià	83	36,24	28	12,23	0	0,00	229	100
	Indostan	159	46,49	27	7,89	0	0,00	342	100
	Sud-est Àsia	17	50,00	0	0,00	0	0,00	34	100
	Filipines	217	73,81	21	7,14	1	0,34	294	100
	Xina i Corea	99	55,00	18	10,00	2	1,11	180	100
	Japó	39	21,79	71	39,66	0	0,00	179	100
	Oceania	10	100,00	0	0,00	0	0,00	10	100
	Total	**82.946**	**27,02**	**4.595**	**1,50**	**925**	**0,30**	**306.964**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**4.419**	**47,47**	**745**	**8,00**	**27**	**0,29**	**9.310**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H29. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I SUPERFÍCIE DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991

		Menys de 40 m2	% superfície	% lloc naixement	40-80 m2	% superfície	% lloc naixement	80-120 m2	% superfície	% lloc naixement	Més de 120 m2	% superfície	% lloc naixement	Total	% superfície
Barcelona	Catalunya	3.603	2,18	44,15	79.349	47,91	47,51	63.684	38,45	60,75	18.977	11,46	70,38	165.613	100
	Espanya	4.120	3,12	50,48	83.221	63,03	49,83	38.076	28,84	36,32	6.624	5,02	24,57	132.041	100
	Unió Europea	46	3,26	0,56	536	37,96	0,32	464	32,86	0,44	366	25,92	1,36	1.412	100
	Països de l'Est	3	2,59	0,04	54	46,55	0,03	32	27,59	0,03	27	23,28	0,10	116	100
	Altres europeus	4	3,39	0,05	32	27,12	0,02	51	43,22	0,05	31	26,27	0,11	118	100
	Canadà i EUA	1	0,92	0,01	31	28,44	0,02	40	36,70	0,04	37	33,94	0,14	109	100
	Repùblica Dominicana	6	5,83	0,07	54	52,43	0,03	29	28,16	0,03	14	13,59	0,05	103	100
	Mèxic i Amèrica Central	9	4,39	0,11	84	40,98	0,05	68	33,17	0,06	44	21,46	0,16	205	100
	Argentina	40	2,81	0,49	598	42,05	0,36	566	39,80	0,54	218	15,33	0,81	1.422	100
	Peru	11	3,17	0,13	164	47,26	0,10	112	32,28	0,11	60	17,29	0,22	347	100
	Brasil i Guyana	1	0,53	0,01	97	51,05	0,06	72	37,89	0,07	20	10,53	0,07	190	100
	Resta Sudamèrica	57	3,32	0,70	878	51,11	0,53	620	36,09	0,59	163	9,49	0,60	1.718	100
	Marroc	160	9,29	1,96	989	57,43	0,59	445	25,84	0,42	128	7,43	0,47	1.722	100
	Resta Magrib	2	1,17	0,02	66	38,60	0,04	67	39,18	0,06	36	21,05	0,13	171	100
	Àfrica subsahariana	17	9,39	0,21	111	61,33	0,07	41	22,65	0,04	12	6,63	0,04	181	100
	Àfrica Oriental	0	0,00	0,00	11	64,71	0,01	3	17,65	0,00	3	17,65	0,01	17	100
	Àfrica Central i Meridional	8	3,79	0,10	121	57,35	0,07	65	30,81	0,06	17	8,06	0,06	211	100
	Orient Mitjà	7	3,06	0,09	112	48,91	0,07	65	28,38	0,06	45	19,65	0,17	229	100
	Indostan	27	7,89	0,33	168	49,12	0,10	106	30,99	0,10	41	11,99	0,15	342	100
	Sud-est Àsia	0	0,00	0,00	13	38,24	0,01	21	61,76	0,02	0	0,00	0,00	34	100
	Filipines	32	10,88	0,39	184	62,59	0,11	55	18,71	0,05	23	7,82	0,09	294	100
	Xina i Corea	6	3,33	0,07	84	46,67	0,05	69	38,33	0,07	21	11,67	0,08	180	100
	Japó	1	0,56	0,01	37	20,67	0,02	83	46,37	0,08	58	32,40	0,22	179	100
	Oceania	0	0,00	0,00	8	80,00	0,00	2	20,00	0,00	0	0,00	0,00	10	100
	Total	**8.161**	**2,66**	**100,00**	**167.002**	**54,40**	**100,00**	**104.836**	**34,15**	**100,00**	**26.965**	**8,78**	**100,00**	**306.964**	**100**
	Total lloc de naixement estranger	**438**	**4,70**	**5,37**	**4.432**	**47,60**	**2,65**	**3.076**	**33,04**	**2,93**	**1.364**	**14,65**	**5,06**	**9.310**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H30. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I INSTAL·LACIONS I SERVEIS DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991.

		Aigua							
		Amb aigua corrent habitatge	%	Amb aigua corrent edifici	%	Sense aigua corrent	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	161.972	97,80	1.885	1,14	1.756	1,06	**165.613**	**100**
	Espanya	129.313	97,93	1.390	1,05	1.338	1,01	**132.041**	**100**
	Unió Europea	1.384	98,02	16	1,13	12	0,85	**1.412**	**100**
	Països de l'Est	114	98,28	2	1,72	0	0,00	**116**	**100**
	Altres europeus	117	99,15	1	0,85	0	0,00	**118**	**100**
	Canadà i EUA	108	99,08	1	0,92	0	0,00	**109**	**100**
	Repùblica Dominicana	103	100,00	0	0,00	0	0,00	**103**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	198	96,59	7	3,41	0	0,00	**205**	**100**
	Argentina	1.381	97,12	30	2,11	11	0,77	**1.422**	**100**
	Peru	322	92,80	16	4,61	9	2,59	**347**	**100**
	Brasil i Guyana	189	99,47	0	0,00	1	0,53	**190**	**100**
	Resta Sudamèrica	1.683	97,96	17	0,99	18	1,05	**1.718**	**100**
	Marroc	1.528	88,73	99	5,75	95	5,52	**1.722**	**100**
	Resta Magrib	160	93,57	4	2,34	7	4,09	**171**	**100**
	Àfrica subsahariana	173	95,58	8	4,42	0	0,00	**181**	**100**
	Àfrica Oriental	15	88,24	2	11,76	0	0,00	**17**	**100**
	Àfrica Central i Meridional	211	100,00	0	0,00	0	0,00	**211**	**100**
	Orient Mitjà	227	99,13	2	0,87	0	0,00	**229**	**100**
	Indostan	288	84,21	13	3,80	41	11,99	**342**	**100**
	Sud-est Àsia	32	94,12	0	0,00	2	5,88	**34**	**100**
	Filipines	252	85,71	36	12,24	6	2,04	**294**	**100**
	Xina i Corea	172	95,56	4	2,22	4	2,22	**180**	**100**
	Japó	174	97,21	5	2,79	0	0,00	**179**	**100**
	Oceania	10	100,00	0	0,00	0	0,00	**10**	**100**
	TOTAL	**300.126**	**97,77**	**3.538**	**1,15**	**3.300**	**1,08**	**306.964**	**100**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**8.841**	**94,96**	**263**	**2,82**	**206**	**2,21**	**9.310**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H30. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I INSTAL·LACIONS I SERVEIS DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. (Continuació).

		Bany					
		Amb bany o dutxa	%	Sense bany ni dutxa	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	164.293	99,20	1.320	0,80	**165.613**	**100**
	Espanya	130.554	98,87	1.487	1,13	**132.041**	**100**
	Unió Europea	1.395	98,80	17	1,20	**1.412**	**100**
	Països de l'Est	116	100,00	0	0,00	**116**	**100**
	Altres europeus	118	100,00	0	0,00	**118**	**100**
	Canadà i EUA	109	100,00	0	0,00	**109**	**100**
	Repùblica Dominicana	103	100,00	0	0,00	**103**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	205	100,00	0	0,00	**205**	**100**
	Argentina	1.414	99,44	8	0,56	**1.422**	**100**
	Peru	342	98,56	5	1,44	**347**	**100**
	Brasil i Guyana	188	98,95	2	1,05	**190**	**100**
	Resta Sudamèrica	1.690	98,37	28	1,63	**1.718**	**100**
	Marroc	1.593	92,51	129	7,49	**1.722**	**100**
	Resta Magrib	167	97,66	4	2,34	**171**	**100**
	Àfrica subsahariana	176	97,24	5	2,76	**181**	**100**
	Àfrica Oriental	17	100,00	0	0,00	**17**	**100**
	Àfrica Central i Meridional	207	98,10	4	1,90	**211**	**100**
	Orient Mitjà	227	99,13	2	0,87	**229**	**100**
	Indostan	335	97,95	7	2,05	**342**	**100**
	Sud-est Àsia	34	100,00	0	0,00	**34**	**100**
	Filipines	280	95,24	14	4,76	**294**	**100**
	Xina i Corea	176	97,78	4	2,22	**180**	**100**
	Japó	179	100,00	0	0,00	**179**	**100**
	Oceania	10	100,00	0	0,00	**10**	**100**
	TOTAL	**303.928**	**99,01**	**3.036**	**0,99**	**306.964**	**100**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**9.081**	**97,54**	**229**	**2,46**	**9.310**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H30. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I INSTAL·LACIONS I SERVEIS DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991. (Continuació).

		Telèfon						Calefacció					
		Amb telèfon	%	Sense telèfon	%	Total	%	Amb calefacció	%	Sense calefacció	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	155.304	93,78	10.309	6,22	**165.613**	**100**	156.986	94,79	8.627	5,21	**165.613**	**100**
	Espanya	120.333	91,13	11.708	8,87	**132.041**	**100**	119.335	90,38	12.706	9,62	**132.041**	**100**
	Unió Europea	1.260	89,24	152	10,76	**1.412**	**100**	1.341	94,97	71	5,03	**1.412**	**100**
	Països de l'Est	102	87,93	14	12,07	**116**	**100**	112	96,55	4	3,45	**116**	**100**
	Altres europeus	117	99,15	1	0,85	**118**	**100**	114	96,61	4	3,39	**118**	**100**
	Canadà i EUA	105	96,33	4	3,67	**109**	**100**	105	96,33	4	3,67	**109**	**100**
	República Dominicana	93	90,29	10	9,71	**103**	**100**	99	96,12	4	3,88	**103**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	183	89,27	22	10,73	**205**	**100**	195	95,12	10	4,88	**205**	**100**
	Argentina	1.279	89,94	143	10,06	**1.422**	**100**	1.340	94,23	82	5,77	**1.422**	**100**
	Peru	299	86,17	48	13,83	**347**	**100**	315	90,78	32	9,22	**347**	**100**
	Brasil i Guyana	169	88,95	21	11,05	**190**	**100**	180	94,74	10	5,26	**190**	**100**
	Resta Sudamèrica	1.493	86,90	225	13,10	**1.718**	**100**	1.596	92,90	122	7,10	**1.718**	**100**
	Marroc	1.285	74,62	437	25,38	**1.722**	**100**	1.508	87,57	214	12,43	**1.722**	**100**
	Resta Magrib	154	90,06	17	9,94	**171**	**100**	159	92,98	12	7,02	**171**	**100**
	África subsahariana	163	90,06	18	9,94	**181**	**100**	167	92,27	14	7,73	**181**	**100**
	África Oriental	14	82,35	3	17,65	**17**	**100**	17	100,00	0	0,00	**17**	**100**
	África Central i Meridional	187	88,63	24	11,37	**211**	**100**	196	92,89	15	7,11	**211**	**100**
	Orient Mitjà	215	93,89	14	6,11	**229**	**100**	222	96,94	7	3,06	**229**	**100**
	Indostan	254	74,27	88	25,73	**342**	**100**	284	83,04	58	16,96	**342**	**100**
	Sud-est Àsia	30	88,24	4	11,76	**34**	**100**	29	85,29	5	14,71	**34**	**100**
	Filipines	196	66,67	98	33,33	**294**	**100**	246	83,67	48	16,33	**294**	**100**
	Xina i Corea	134	74,44	46	25,56	**180**	**100**	157	87,22	23	12,78	**180**	**100**
	Japó	175	97,77	4	2,23	**179**	**100**	179	100,00	0	0,00	**179**	**100**
	Oceania	4	40,00	6	60,00	**10**	**100**	9	90,00	1	10,00	**10**	**100**
	TOTAL	**283.548**	**92,37**	**23.416**	**7,63**	**306.964**	**100**	**284.891**	**92,81**	**22.073**	**7,19**	**306.964**	**100**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**7.911**	**84,97**	**1.399**	**15,03**	**9.310**	**100**	**8.570**	**92,05**	**740**	**7,95**	**9.310**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H31. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT DE LA PERSONA PRINCIPAL I NOMBRE D'HABITACIONS DE L'HABITATGE. BARCELONA. 1991.

		1 habitació	%	habitacions	%	3 habitacions	%	4 habitacions	%	5 i més habitacions	%	Total	%
Barcelona	Catalunya	332	0,20	3.310	2,00	26.551	16,03	50.610	30,56	84.810	51,21	**165.613**	**100**
	Espanya	261	0,20	3.592	2,72	27.449	20,79	44.903	34,01	55.836	42,29	**132.041**	**100**
	Unió Europea	8	0,57	42	2,97	183	12,96	335	23,73	844	59,77	**1.412**	**100**
	Països de l'Est	0	0,00	8	6,90	16	13,79	37	31,90	55	47,41	**116**	**100**
	Altres europeus	0	0,00	2	1,69	12	10,17	19	16,10	85	72,03	**118**	**100**
	Canadà i EUA	1	0,92	0	0,00	11	10,09	30	27,52	67	61,47	**109**	**100**
	República Dominicana	2	1,94	10	9,71	15	14,56	27	26,21	49	47,57	**103**	**100**
	Mèxic i Amèrica Central	1	0,49	13	6,34	32	15,61	52	25,37	107	52,20	**205**	**100**
	Argentina	4	0,28	42	2,95	191	13,43	416	29,25	769	54,08	**1.422**	**100**
	Peru	1	0,29	12	3,46	63	18,16	109	31,41	162	46,69	**347**	**100**
	Brasil i Guyana	0	0,00	2	1,05	37	19,47	70	36,84	81	42,63	**190**	**100**
	Resta Sudamèrica	4	0,23	61	3,55	278	16,18	494	28,75	881	51,28	**1.718**	**100**
	Marroc	13	0,75	104	6,04	432	25,09	519	30,14	654	37,98	**1.722**	**100**
	Resta Magrib	0	0,00	5	2,92	29	16,96	54	31,58	83	48,54	**171**	**100**
	África subsahariana	2	1,10	14	7,73	38	20,99	81	44,75	46	25,41	**181**	**100**
	África Oriental	0	0,00	0	0,00	5	29,41	6	35,29	6	35,29	**17**	**100**
	África Central i Meridional	2	0,95	7	3,32	55	26,07	67	31,75	80	37,91	**211**	**100**
	Orient Mitjà	4	1,75	5	2,18	36	15,72	89	38,86	95	41,48	**229**	**100**
	Indostan	0	0,00	19	5,56	67	19,59	71	20,76	185	54,09	**342**	**100**
	Sud-est Àsia	0	0,00	0	0,00	7	20,59	13	38,24	14	41,18	**34**	**100**
	Filipines	7	2,38	39	13,27	90	30,61	94	31,97	64	21,77	**294**	**100**
	Xina i Corea	1	0,56	5	2,78	26	14,44	59	32,78	89	49,44	**180**	**100**
	Japó	1	0,56	4	2,23	15	8,38	44	24,58	115	64,25	**179**	**100**
	Oceania	0	0,00	0	0,00	1	10,00	6	60,00	3	30,00	**10**	**100**
	TOTAL	**644**	**0,21**	**7.296**	**2,38**	**55.639**	**18,13**	**98.205**	**31,99**	**145.180**	**47,30**	**306.964**	**100**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**51**	**0,55**	**394**	**4,23**	**1.639**	**17,60**	**2.692**	**28,92**	**4.534**	**48,70**	**9.310**	**100**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Cens de Població i Habitatge 1991.

TAULA H32. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996.

		Servei militar o PSS	%	Ocupat	%	Desocupat busca 1a feina	%	Desocupat ha treballat abans	%	Jubilat o pensionista	%
Barcelona	Catalunya	62	0,04	110.291	78,28	997	0,71	13.565	9,63	6.597	4,68
	Espanya	5	0,01	57.934	72,41	471	0,59	7.722	9,65	7.988	9,98
	Unió Europea	0	0,00	1.593	69,26	47	2,04	267	11,61	149	6,48
	Països de l'Est	0	0,00	88	61,11	8	5,56	19	13,19	4	2,78
	Altres europeus	0	0,00	128	76,65	3	1,80	14	8,38	5	2,99
	Canadà i EUA	0	0,00	134	77,01	6	3,45	13	7,47	4	2,30
	Repùblica Dominicana	0	0,00	205	60,12	7	2,05	64	18,77	10	2,93
	Mèxic i Amèrica Central	0	0,00	357	66,23	12	2,23	69	12,80	32	5,94
	Argentina	0	0,00	872	75,83	16	1,39	147	12,78	35	3,04
	Peru	2	0,25	530	67,17	28	3,55	125	15,84	17	2,15
	Brasil i Guyana	0	0,00	233	74,20	3	0,96	31	9,87	5	1,59
	Resta Sudamèrica	0	0,00	1.229	69,87	28	1,59	247	14,04	49	2,79
	Marroc	1	0,05	1.223	62,33	62	3,16	321	16,36	138	7,03
	Resta Magrib	0	0,00	128	65,64	3	1,54	37	18,97	6	3,08
	Àfrica subsahariana	0	0,00	176	58,28	14	4,64	86	28,48	3	0,99
	Àfrica Oriental	0	0,00	15	88,24	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Àfrica Central i Meridional	0	0,00	53	55,21	4	4,17	22	22,92	5	5,21
	Orient Mitià	0	0,00	281	79,15	4	1,13	48	13,52	11	3,10
	Indostan	0	0,00	315	64,68	19	3,90	80	16,43	7	1,44
	Sud-est Àsia	0	0,00	25	65,79	1	2,63	1	2,63	2	5,26
	Filipines	0	0,00	376	59,31	16	2,52	122	19,24	16	2,52
	Xina i Corea	0	0,00	229	74,84	0	0,00	41	13,40	15	4,90
	Japó	0	0,00	110	82,09	1	0,75	5	3,73	1	0,75
	Oceania	0	0,00	17	89,47	0	0,00	1	5,26	1	5,26
	TOTAL	**70**	**0,03**	**176.542**	**75,73**	**1.750**	**0,75**	**23.047**	**9,89**	**15.100**	**6,48**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**3**	**0,02**	**8.317**	**68,05**	**282**	**2,31**	**1.760**	**14,40**	**515**	**4,21**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H32. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		Incapacitat per treballar	%	Estudiant	%	Feines de la llar	%	Altres	%	TOTAL	%	% segons lloc naixement
Barcelona	Catalunya	943	0,67	1.920	1,36	5.649	4,01	863	0,61	**140.887**	**100**	**60,44**
	Espanya	907	1,13	311	0,39	4.230	5,29	439	0,55	**80.007**	**100**	**34,32**
	Unió Europea	29	1,26	36	1,57	160	6,96	19	0,83	**2.300**	**100**	**0,99**
	Països de l'Est	1	0,69	4	2,78	15	10,42	5	3,47	**144**	**100**	**0,06**
	Altres europeus	0	0,00	3	1,80	10	5,99	4	2,40	**167**	**100**	**0,07**
	Canadà i EUA	2	1,15	0	0,00	12	6,90	3	1,72	**174**	**100**	**0,07**
	Repùblica Dominicana	1	0,29	6	1,76	44	12,90	4	1,17	**341**	**100**	**0,15**
	Mèxic i Amèrica Central	7	1,30	10	1,86	42	7,79	10	1,86	**539**	**100**	**0,23**
	Argentina	4	0,35	10	0,87	49	4,26	17	1,48	**1.150**	**100**	**0,49**
	Peru	7	0,89	14	1,77	47	5,96	19	2,41	**789**	**100**	**0,34**
	Brasil i Guyana	0	0,00	10	3,18	24	7,64	8	2,55	**314**	**100**	**0,13**
	Resta Sudamèrica	11	0,63	32	1,82	118	6,71	45	2,56	**1.759**	**100**	**0,75**
	Marroc	34	1,73	23	1,17	132	6,73	28	1,43	**1.962**	**100**	**0,84**
	Resta Magrib	0	0,00	2	1,03	16	8,21	3	1,54	**195**	**100**	**0,08**
	Àfrica subsahariana	2	0,66	0	0,00	15	4,97	6	1,99	**302**	**100**	**0,13**
	Àfrica Oriental	0	0,00	0	0,00	2	11,76	0	0,00	**17**	**100**	**0,01**
	Àfrica Central i Meridional	0	0,00	5	5,21	7	7,29	0	0,00	**96**	**100**	**0,04**
	Orient Mitià	2	0,56	2	0,56	3	0,85	4	1,13	**355**	**100**	**0,15**
	Indostan	8	1,64	5	1,03	42	8,62	11	2,26	**487**	**100**	**0,21**
	Sud-est Àsia	2	5,26	0	0,00	7	18,42	0	0,00	**38**	**100**	**0,02**
	Filipines	15	2,37	17	2,68	54	8,52	18	2,84	**634**	**100**	**0,27**
	Xina i Corea	4	1,31	2	0,65	10	3,27	5	1,63	**306**	**100**	**0,13**
	Japó	1	0,75	2	1,49	12	8,96	2	1,49	**134**	**100**	**0,06**
	Oceania	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	**19**	**100**	**0,01**
	TOTAL	**1.980**	**0,85**	**2.414**	**1,04**	**10.700**	**4,59**	**1.513**	**0,65**	**233.116**	**100**	**100**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**130**	**1,06**	**183**	**1,50**	**821**	**6,72**	**211**	**1,73**	**12.222**	**100**	**5,24**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H33. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I SITUACIÓ PROFESSIONAL DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996.

		Empresari amb empleats	%	Empresari sense empleats	%	Cooperativa	%	Ajut familiar	%	Treballador fix	%	Treballador eventual	%	Altres	%	Total	%	% segons lloc naixement
Barcelona	Catalunya	10.338	9,37	11.634	10,55	1.128	1,02	311	0,28	75.506	68,46	9.921	9,00	1.453	1,32	**110.291**	**100**	**62,47**
	Espanya	4.394	7,58	6.644	11,47	814	1,41	165	0,28	39.341	67,91	5.814	10,04	762	1,32	**57.934**	**100**	**32,82**
	Unió Europea	170	10,67	215	13,50	23	1,44	5	0,31	949	59,57	203	12,74	28	1,76	**1.593**	**100**	**0,90**
	Països de l'Est	3	3,41	19	21,59	0	0,00	2	2,27	43	48,86	19	21,59	2	2,27	**88**	**100**	**0,05**
	Altres europeus	12	9,38	14	10,94	1	0,78	0	0,00	81	63,28	17	13,28	3	2,34	**128**	**100**	**0,07**
	Canadà i EUA	17	12,69	26	19,40	3	2,24	1	0,75	67	50,00	10	7,46	10	7,46	**134**	**100**	**0,08**
	República Dominicana	10	4,88	25	12,20	3	1,46	0	0,00	121	59,02	41	20,00	5	2,44	**205**	**100**	**0,12**
	Mèxic i Amèrica Central	36	10,08	36	10,08	4	1,12	4	1,12	220	61,62	49	13,73	8	2,24	**357**	**100**	**0,20**
	Argentina	130	14,91	182	20,87	21	2,41	2	0,23	383	43,92	135	15,48	19	2,18	**872**	**100**	**0,49**
	Peru	33	6,23	47	8,87	2	0,38	4	0,75	273	51,51	147	27,74	24	4,53	**530**	**100**	**0,30**
	Brasil i Guyana	24	10,30	22	9,44	2	0,86	0	0,00	137	58,80	46	19,74	2	0,86	**233**	**100**	**0,13**
	Resta Sudamèrica	111	9,03	170	13,83	8	0,65	4	0,33	722	58,75	183	14,89	31	2,52	**1.229**	**100**	**0,70**
	Marroc	88	7,20	107	8,75	8	0,65	5	0,41	750	61,32	247	20,20	18	1,47	**1.223**	**100**	**0,69**
	Resta Magrib	17	13,28	20	15,63	1	0,78	1	0,78	72	56,25	15	11,72	2	1,56	**128**	**100**	**0,07**
	África subsahariana	14	7,95	20	11,36	7	3,98	2	1,14	97	55,11	31	17,61	5	2,84	**176**	**100**	**0,10**
	África Oriental	4	26,67	1	6,67	0	0,00	0	0,00	5	33,33	3	20,00	2	13,33	**15**	**100**	**0,01**
	África Central i Meridional	11	20,75	5	9,43	0	0,00	0	0,00	29	54,72	8	15,09	0	0,00	**53**	**100**	**0,03**
	Orient Mitjà	35	12,46	56	19,93	8	2,85	1	0,36	128	45,55	45	16,01	8	2,85	**281**	**100**	**0,16**
	Indostan	69	21,90	67	21,27	0	0,00	0	0,00	137	43,49	38	12,06	4	1,27	**315**	**100**	**0,18**
	Sud-est Àsia	11	44,00	12	48,00	0	0,00	0	0,00	1	4,00	1	4,00	0	0,00	**25**	**100**	**0,01**
	Filipines	25	6,65	39	10,37	5	1,33	3	0,80	205	54,52	82	21,81	17	4,52	**376**	**100**	**0,21**
	Xina i Corea	55	24,02	39	17,03	0	0,00	9	3,93	82	35,81	29	12,66	15	6,55	**229**	**100**	**0,13**
	Japó	18	16,36	12	10,91	0	0,00	0	0,00	74	67,27	5	4,55	1	0,91	**110**	**100**	**0,06**
	Oceania	1	5,88	5	29,41	0	0,00	0	0,00	10	58,82	1	5,88	0	0,00	**17**	**100**	**0,01**
	TOTAL	**15.626**	**8,85**	**19.417**	**11,00**	**2.038**	**1,15**	**519**	**0,29**	**119.433**	**67,65**	**17.090**	**9,68**	**2.419**	**1,37**	**176.542**	**100**	**100**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**894**	**10,75**	**1.139**	**13,69**	**96**	**1,15**	**43**	**0,52**	**4.586**	**55,14**	**1.355**	**16,29**	**204**	**2,45**	**8.317**	**100**	**4,71**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H34. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NIVELL D'INSTRUCCIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996.

		No sap llegir o escriure	% nivell instrucció	% lloc naixement	Sense estudis	% nivell instrucció	% lloc naixement	Primària o EGB 1a	% nivell instrucció	% lloc naixement	EGB 2a o ESO	% nivell instrucció	% lloc naixement
Barcelona	Catalunya	144	0,10	18,56	4.323	3,07	28,78	25.265	17,93	46,40	21.846	15,51	62,31
	Espanya	537	0,67	69,20	9.962	12,45	66,32	27.126	33,90	49,82	11.855	14,82	33,81
	Unió Europea	10	0,43	1,29	112	4,87	0,75	372	16,17	0,68	262	11,39	0,75
	Països de l'Est	0	0,00	0,00	2	1,39	0,01	15	10,42	0,03	9	6,25	0,03
	Altres europeus	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	21	12,57	0,04	12	7,19	0,03
	Canadà i EUA	0	0,00	0,00	3	1,72	0,02	7	4,02	0,01	9	5,17	0,03
	República Dominicana	2	0,59	0,26	16	4,69	0,11	79	23,17	0,15	50	14,66	0,14
	Mèxic i Amèrica Central	0	0,00	0,00	25	4,64	0,17	93	17,25	0,17	51	9,46	0,15
	Argentina	1	0,09	0,13	21	1,83	0,14	116	10,09	0,21	105	9,13	0,30
	Peru	0	0,00	0,00	5	0,63	0,03	72	9,13	0,13	98	12,42	0,28
	Brasil i Guyana	1	0,32	0,13	3	0,96	0,02	34	10,83	0,06	40	12,74	0,11
	Resta Sudamèrica	1	0,06	0,13	31	1,76	0,21	221	12,56	0,41	193	10,97	0,55
	Marroc	71	3,62	9,15	355	18,09	2,36	563	28,70	1,03	232	11,82	0,66
	Resta Magrib	0	0,00	0,00	13	6,67	0,09	27	13,85	0,05	22	11,28	0,06
	África subsahariana	2	0,66	0,26	11	3,64	0,07	54	17,88	0,10	34	11,26	0,10
	África Oriental	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	2	11,76	0,00	2	11,76	0,01
	África Central i Meridional	0	0,00	0,00	4	4,17	0,03	18	18,75	0,03	15	15,63	0,04
	Orient Mitjà	0	0,00	0,00	3	0,85	0,02	23	6,48	0,04	21	5,92	0,06
	Indostan	1	0,21	0,13	65	13,35	0,43	143	29,36	0,26	76	15,61	0,22
	Sud-est Àsia	0	0,00	0,00	4	10,53	0,03	6	15,79	0,01	8	21,05	0,02
	Filipines	2	0,32	0,26	40	6,31	0,27	117	18,45	0,21	67	10,57	0,19
	Xina i Corea	4	1,31	0,52	22	7,19	0,15	70	22,88	0,13	46	15,03	0,13
	Japó	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	4	2,99	0,01	6	4,48	0,02
	Oceania	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
	TOTAL	**776**	**0,33**	**100,00**	**15.020**	**6,44**	**100,00**	**54.448**	**23,36**	**100,00**	**35.059**	**15,04**	**100,00**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**95**	**0,78**	**12,24**	**735**	**6,01**	**4,89**	**2.057**	**16,83**	**3,78**	**1.358**	**11,11**	**3,87**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H34. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NIVELL D'INSTRUCCIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		FP 1r grau	% nivell instrucció	% lloc naixement	FP 2n grau	% nivell instrucció	% lloc naixement	BUP o COU	% nivell instrucció	% lloc naixement
Barcelona	Catalunya	8.874	6,30	65,47	8.486	6,02	65,41	26.558	18,85	71,50
	Espanya	4.099	5,12	30,24	3.902	4,88	30,08	8.092	10,11	21,78
	Unió Europea	139	6,04	1,03	125	5,43	0,96	422	18,35	1,14
	Països de l'Est	7	4,86	0,05	6	4,17	0,05	33	22,92	0,09
	Altres europeus	16	9,58	0,12	15	8,98	0,12	30	17,96	0,08
	Canadà i EUA	3	1,72	0,02	6	3,45	0,05	25	14,37	0,07
	Repùblica Dominicana	20	5,87	0,15	20	5,87	0,15	70	20,53	0,19
	Mèxic i Amèrica Central	21	3,90	0,15	31	5,75	0,24	95	17,63	0,26
	Argentina	37	3,22	0,27	67	5,83	0,52	307	26,70	0,83
	Peru	34	4,31	0,25	35	4,44	0,27	224	28,39	0,60
	Brasil i Guyana	20	6,37	0,15	25	7,96	0,19	58	18,47	0,16
	Resta Sudamèrica	71	4,04	0,52	82	4,66	0,63	475	27,00	1,28
	Marroc	89	4,54	0,66	66	3,36	0,51	252	12,84	0,68
	Resta Magrib	9	4,62	0,07	11	5,64	0,08	32	16,41	0,09
	Àfrica subsahariana	20	6,62	0,15	23	7,62	0,18	30	9,93	0,08
	Àfrica Oriental	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	5	29,41	0,01
	Àfrica Central i Meridional	4	4,17	0,03	4	4,17	0,03	24	25,00	0,06
	Orient Mitjà	7	1,97	0,05	19	5,35	0,15	69	19,44	0,19
	Indostan	19	3,90	0,14	9	1,85	0,07	86	17,66	0,23
	Sud-est Àsia	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	11	28,95	0,03
	Filipines	56	8,83	0,41	34	5,36	0,26	157	24,76	0,42
	Xina i Corea	7	2,29	0,05	6	1,96	0,05	66	21,57	0,18
	Japó	2	1,49	0,01	2	1,49	0,02	17	12,69	0,05
	Oceania	1	5,26	0,01	0	0,00	0,00	8	42,11	0,02
	TOTAL	**13.555**	**5,81**	**100,00**	**12.974**	**5,57**	**100,00**	**37.146**	**15,93**	**100,00**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**582**	**4,76**	**4,29**	**586**	**4,79**	**4,52**	**2.496**	**20,42**	**6,72**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

TAULA H34. POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS SEGONS LLOC DE NAIXEMENT I NIVELL D'INSTRUCCIÓ DE LA PERSONA PRINCIPAL. BARCELONA. 1996. (Continuació).

		Diplomatura, títol mitjà	% nivell instrucció	% lloc naixement	Llicenciatura o doctorat	% nivell instrucció	% lloc naixement	Total	% nivell instrucció	% lloc naixement
Barcelona	Catalunya	18.101	12,85	69,07	27.290	19,37	71,95	**140.887**	**100**	**60,44**
	Espanya	6.579	8,22	25,10	7.855	9,82	20,71	**80.007**	**100**	**34,32**
	Unió Europea	291	12,65	1,11	567	24,65	1,49	**2.300**	**100**	**0,99**
	Països de l'Est	21	14,58	0,08	51	35,42	0,13	**144**	**100**	**0,06**
	Altres europeus	24	14,37	0,09	49	29,34	0,13	**167**	**100**	**0,07**
	Canadà i EUA	27	15,52	0,10	94	54,02	0,25	**174**	**100**	**0,07**
	Repùblica Dominicana	25	7,33	0,10	59	17,30	0,16	**341**	**100**	**0,15**
	Mèxic i Amèrica Central	68	12,62	0,26	155	28,76	0,41	**539**	**100**	**0,23**
	Argentina	151	13,13	0,58	345	30,00	0,91	**1.150**	**100**	**0,49**
	Peru	133	16,86	0,51	188	23,83	0,50	**789**	**100**	**0,34**
	Brasil i Guyana	37	11,78	0,14	96	30,57	0,25	**314**	**100**	**0,13**
	Resta Sudamèrica	250	14,21	0,95	435	24,73	1,15	**1.759**	**100**	**0,75**
	Marroc	143	7,29	0,55	191	9,73	0,50	**1.962**	**100**	**0,84**
	Resta Magrib	28	14,36	0,11	53	27,18	0,14	**195**	**100**	**0,08**
	Àfrica subsahariana	57	18,87	0,22	71	23,51	0,19	**302**	**100**	**0,13**
	Àfrica Oriental	1	5,88	0,00	7	41,18	0,02	**17**	**100**	**0,01**
	Àfrica Central i Meridional	11	11,46	0,04	16	16,67	0,04	**96**	**100**	**0,04**
	Orient Mitjà	61	17,18	0,23	152	42,82	0,40	**355**	**100**	**0,15**
	Indostan	29	5,95	0,11	59	12,11	0,16	**487**	**100**	**0,21**
	Sud-est Àsia	2	5,26	0,01	7	18,42	0,02	**38**	**100**	**0,02**
	Filipines	99	15,62	0,38	62	9,78	0,16	**634**	**100**	**0,27**
	Xina i Corea	41	13,40	0,16	44	14,38	0,12	**306**	**100**	**0,13**
	Japó	23	17,16	0,09	80	59,70	0,21	**134**	**100**	**0,06**
	Oceania	5	26,32	0,02	5	26,32	0,01	**19**	**100**	**0,01**
	TOTAL	**26.207**	**11,24**	**100,00**	**37.931**	**16,27**	**100,00**	**233.116**	**100**	**100,00**
	TOTAL lloc de naixement estranger	**1.527**	**12,49**	**5,83**	**2.786**	**22,79**	**7,34**	**12.222**	**100**	**5,24**

Font: Elaboració CIIMU amb dades de l'Idescat: Estadística de Població 1996.

3) TAULES EDUCACIÓ

TAULA H35. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Titularitat								
	Total			**Pública**			**Privada**		
	N	**% origen**	**% titularitat**	N	% origen	% titularitat	N	% origen	% titularitat
EUROPA									
Unió Europea-15	**155**	**11,1**	**100,0**	59	6,8	38,1	96	18,4	61,9
Europa Central i Oriental	**81**	**5,8**	**100,0**	46	5,3	56,8	35	6,7	43,2
Altres països europeus	**4**	**0,3**	**100,0**	2	0,2	50,0	2	0,4	50,0
AMÈRICA									
EUA i Canadà	**39**	**2,8**	**100,0**	13	1,5	33,3	26	5,0	66,7
República Dominicana	**95**	**6,8**	**100,0**	74	8,5	77,9	21	4,0	22,1
Mèxic	**18**	**1,3**	**100,0**	9	1,0	50,0	9	1,7	50,0
Cuba	**10**	**0,7**	**100,0**	5	0,6	50,0	5	1,0	50,0
Resta Amèrica Central	**27**	**1,9**	**100,0**	17	1,9	63,0	10	1,9	37,0
Argentina	**46**	**3,3**	**100,0**	33	3,8	71,7	13	2,5	28,3
Perú	**85**	**6,1**	**100,0**	57	6,5	67,1	28	5,4	32,9
Brasil	**20**	**1,4**	**100,0**	12	1,4	60,0	8	1,5	40,0
Colòmbia	**79**	**5,7**	**100,0**	57	6,5	72,2	22	4,2	27,8
Uruguai	**15**	**1,1**	**100,0**	11	1,3	73,3	4	0,8	26,7
Xile	**36**	**2,6**	**100,0**	23	2,6	63,9	13	2,5	36,1
Resta de Sud-Amèrica	**196**	**14,1**	**100,0**	141	16,2	71,9	55	10,5	28,1
ÀFRICA									
Marroc	**199**	**14,3**	**100,0**	187	21,4	94,0	12	2,3	6,0
Algèria	**11**	**0,8**	**100,0**	10	1,1	90,9	1	0,2	9,1
Resta Magrib Nordàfrica	**5**	**0,4**	**100,0**	2	0,2	40,0	3	0,6	60,0
Àfrica Subsahariana	**18**	**1,3**	**100,0**	13	1,5	72,2	5	1,0	27,8
Resta d'Àfrica	**8**	**0,6**	**100,0**	6	0,7	75,0	2	0,4	25,0
ÀSIA									
Orient Mitjà	**11**	**0,8**	**100,0**	8	0,9	72,7	3	0,6	27,3
Índia	**12**	**0,9**	**100,0**	4	0,5	33,3	8	1,5	66,7
Pakistan	**31**	**2,2**	**100,0**	28	3,2	90,3	3	0,6	9,7
Bangla Desh	**7**	**0,5**	**100,0**	4	0,5	57,1	3	0,6	42,9
Filipines	**97**	**7,0**	**100,0**	28	3,2	28,9	69	13,2	71,1
Xina	**34**	**2,4**	**100,0**	19	2,2	55,9	15	2,9	44,1
Japó	**42**	**3,0**	**100,0**	-	-	-	42	8,0	100,0
Corea del Sud	**7**	**0,5**	**100,0**	1	0,1	14,3	6	1,1	85,7
Àsia Cental	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
Resta d'Àsia	**3**	**0,2**	**100,0**	2	0,2	66,7	1	0,2	33,3
OCEANIA	**3**	**0,2**	**100,0**	1	0,1	33,3	2	0,4	66,7
Total estrangers	**1394**	**100,0**	**100,0**	**872**	**100,0**	**62,6**	**522**	**100,0**	**37,4**
Total alumnes	**47.801**			**16.533**			**31.268**		
% estrangers	**2,92**			**5,27**			**1,67**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

TAULA H36. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Titularitat								
	Total			Pública			Privada		
	N	% origen	% titularitat	N	% origen	% titularitat	N	% origen	% titularitat
EUROPA									
Unió Europea-15	146	6,4	100,0	97	5,5	66,4	49	9,5	33,6
Europa Central i Oriental	122	5,3	100,0	87	4,9	71,3	35	6,8	28,7
Altres països europeus	12	0,5	100,0	5	0,3	41,7	7	1,4	58,3
AMÈRICA									
EUA i Canadà	28	1,2	100,0	19	1,1	67,9	9	1,7	32,1
República Dominicana	196	8,5	100,0	174	9,8	88,8	22	4,3	11,2
Mèxic	27	1,2	100,0	15	0,8	55,6	12	2,3	44,4
Cuba	25	1,1	100,0	23	1,3	92,0	2	0,4	8,0
Resta Amèrica Central	63	2,7	100,0	51	2,9	81,0	12	2,3	19,0
Argentina	68	3,0	100,0	55	3,1	80,9	13	2,5	19,1
Perú	218	9,5	100,0	161	9,1	73,9	57	11,0	26,1
Brasil	47	2,0	100,0	39	2,2	83,0	8	1,6	17,0
Colòmbia	202	8,8	100,0	152	8,6	75,2	50	9,7	24,8
Uruguai	18	0,8	100,0	16	0,9	88,9	2	0,4	11,1
Xile	51	2,2	100,0	35	2,0	68,6	16	3,1	31,4
Resta de Sud-Amèrica	314	13,7	100,0	246	13,8	78,3	68	13,2	21,7
ÀFRICA									
Marroc	329	14,3	100,0	314	17,7	95,4	15	2,9	4,6
Algèria	11	0,5	100,0	11	0,6	100,0			0,0
Resta Magrib Nordàfrica	2	0,1	100,0	1	0,1	50,0	1	0,2	50,0
Àfrica Subsahariana	37	1,6	100,0	23	1,3	62,2	14	2,7	37,8
Resta d'Àfrica	16	0,7	100,0	12	0,7	75,0	4	0,8	25,0
ÀSIA									
Orient Mitjà	19	0,8	100,0	13	0,7	68,4	6	1,2	31,6
Índia	16	0,7	100,0	8	0,5	50,0	8	1,6	50,0
Pakistan	125	5,5	100,0	120	6,8	96,0	5	1,0	4,0
Bangla Desh	10	0,4	100,0	10	0,6	100,0	-	-	-
Filipines	78	3,4	100,0	25	1,4	32,1	53	10,3	67,9
Xina	82	3,6	100,0	55	3,1	67,1	27	5,2	32,9
Japó	5	0,2	100,0	-	-	-	5	1,0	100,0
Corea del Sud	10	0,4	100,0	3	0,2	30,0	7	1,4	70,0
Àsia Cental	7	0,3	100,0	5	0,3	71,4	2	0,4	28,6
Resta d'Àsia	9	0,4	100,0	2	0,1	22,2	7	1,4	77,8
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total estrangers	**2293**	**100,0**	**100,0**	**1777**	**100,0**	**77,5**	**516**	**100,0**	**22,5**
Total alumnes	**72.760**			**26.879**			**45.881**		
% estrangers	**3,15**			**6,61**			**1,12**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

TAULA H37. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Titularitat								
	Total			Pública			Privada		
	N	% origen	% titularitat	N	% origen	% titularitat	N	% origen	% titularitat
EUROPA									
Unió Europea-15	103	5,0	100,0	50	3,3	48,5	53	9,6	51,5
Europa Central i Oriental	111	5,4	100,0	72	4,8	64,9	39	7,1	35,1
Altres països europeus	16	0,8	100,0	4	0,3	25,0	12	2,2	75,0
AMÈRICA									
EUA i Canadà	18	0.9	100.0	10	0.7	55.6	8	1.5	44.4
República Dominicana	250	12,1	100,0	224	14,8	89,6	26	4,7	10,4
Mèxic	15	0.7	100,0	6	0.4	40.0	9	1.6	60.0
Cuba	28	1.4	100.0	26	1.7	92.9	2	0.4	7.1
Resta Amèrica Central	64	3,1	100,0	53	3,5	82,8	11	2,0	17,2
Argentina	62	3.0	100,0	47	3.1	75.8	15	2.7	24.2
Perú	279	13.5	100.0	193	12.7	69.2	86	15.6	30.8
Brasil	57	2,8	100,0	44	2,9	77,2	13	2,4	22,8
Colòmbia	129	6.2	100,0	96	6.3	74.4	33	6.0	25.6
Uruguai	18	0.9	100.0	11	0.7	61.1	7	1.3	38.9
Xile	36	1,7	100,0	25	1,7	69,4	11	2,0	30,6
Resta de Sud-Amèrica	220	10.7	100,0	160	10.6	72.7	60	10.9	27.3
ÀFRICA									
Marroc	257	12,4	100,0	231	15,2	89,9	26	4,7	10,1
Algèria	9	0.4	100,0	6	0.4	66.7	3	0.5	33.3
Resta Magrib Nordàfrica	1	0.0	100.0	1	0.1	100.0	-	-	-
Àfrica Subsahariana	34	1,6	100,0	15	1,0	44,1	19	3,5	55,9
Resta d'Àfrica	4	0.2	100,0	2	0.1	50.0	2	0.4	50.0
ÀSIA									
Orient Mitjà	28	1,4	100,0	18	1,2	64,3	10	1,8	35,7
Índia	19	0.9	100,0	12	0.8	63.2	7	1.3	36.8
Pakistan	92	4.5	100.0	86	5.7	93.5	6	1.1	6.5
Bangla Desh	5	0,2	100,0	3	0,2	60,0	2	0,4	40,0
Filipines	83	4.0	100,0	33	2.2	39.8	50	9.1	60.2
Xina	107	5.2	100.0	77	5.1	72.0	30	5.5	28.0
Japó	2	0,1	100,0	1	0,1	50,0	1	0,2	50,0
Corea del Sud	9	0.4	100,0	6	0.4	66.7	3	0.5	33.3
Àsia Cental	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resta d'Àsia	9	0,4	100,0	3	0,2	33,3	6	1,1	66,7
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total estrangers	**2065**	**100,0**	**100,0**	**1.515**	**100,0**	**73,4**	**550**	**100,0**	**26,6**
Total alumnes	**55.262**			**17.731**			**37.531**		
% estrangers	**3,74**			**8,54**			**1,47**		

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

TAULA H38. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Primer	Segon	Primer Cicle			Tercer	Quart	Segon Cicle			Cinquè	Sisè	Tercer Cicle			
	N	N	N	% origen	% cicle	N	N	N	% origen	% cicle	N	N	N	% origen	% cicle	N
EUROPA																
Unió Europea-15	26	13	39	7,1	40,2	19	10	29	5,2	29,9	16	13	29	4,3	29,9	**97**
Europa Central i Oriental	14	12	26	4,7	29,9	11	19	30	5,4	34,5	18	13	31	4,6	35,6	**87**
Altres països europeus	1	-	1	0,2	20,0	1	2	3	0,5	60,0	-	1	1	0,1	20,0	**5**
AMÈRICA																
EUA i Canadà	2	5	7	1,3	36,8	3	2	5	0,9	26,3	2	5	7	1,0	36,8	**19**
República Dominicana	16	16	32	5,8	18,4	17	35	52	9,3	29,9	39	51	90	13,5	51,7	**174**
Mèxic	3	3	6	1,1	40,0	3	4	7	1,3	46,7	1	1	2	0,3	13,3	**15**
Cuba	2	-	2	0,4	8,7	2	5	7	1,3	30,4	5	9	14	2,1	60,9	**23**
Resta Amèrica Central	4	14	18	3,3	35,3	9	9	18	3,2	35,3	10	5	15	2,2	29,4	**51**
Argentina	7	10	17	3,1	30,9	5	8	13	2,3	23,6	7	18	25	3,7	45,5	**55**
Perú	17	20	37	6,7	23,0	25	27	52	9,3	32,3	36	36	72	10,8	44,7	**161**
Brasil	8	6	14	2,5	35,9	5	9	14	2,5	35,9	4	7	11	1,6	28,2	**39**
Colòmbia	31	34	65	11,8	42,8	22	27	49	8,8	32,2	13	25	38	5,7	25,0	**152**
Uruguai	2	2	4	0,7	25,0	1	3	4	0,7	25,0	4	4	8	1,2	50,0	**16**
Xile	6	7	13	2,4	37,1	7	4	11	2,0	31,4	8	3	11	1,6	31,4	**35**
Resta de Sud-Amèrica	50	48	98	17,8	39,8	37	34	71	12,7	28,9	40	37	77	11,5	31,3	**246**
ÀFRICA																
Marroc	49	42	91	16,5	29,0	42	62	104	18,7	33,1	51	68	119	17,8	37,9	**314**
Algèria	1	2	3	0,5	27,3	1	2	3	0,5	27,3	4	1	5	0,7	45,5	**11**
Resta Magrib-Nordàfrica	-	-	-	-	-	-	1	1	0,2	100,0	-	-	-	-	-	**1**
Àfrica Sub-Sahariana	3	3	6	1,1	26,1	2	8	10	1,8	43,5	2	5	7	1,0	30,4	**23**
Resta d'Àfrica	3	3	6	1,1	50,0	-	3	3	0,5	25,0	3	-	3	0,4	25,0	**12**
ÀSIA																
Orient Mitjà	1	2	3	0,5	23,1	2	1	3	0,5	23,1	2	5	7	1,0	53,8	**13**
Índia	2	2	4	0,7	50,0	1	2	3	0,5	37,5	1	-	1	0,1	12,5	**8**
Pakistan	20	21	41	7,4	34,2	17	14	31	5,6	25,8	20	28	48	7,2	40,0	**120**
Bangla Desh	1	1	2	0,4	20,0	-	3	3	0,5	30,0	1	4	5	0,7	50,0	**10**
Filipines	6	1	7	1,3	28,0	6	4	10	1,8	40,0	5	3	8	1,2	32,0	**25**
Xina	2	6	8	1,5	14,5	8	10	18	3,2	32,7	14	15	29	4,3	52,7	**55**
Japó	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
Corea del Sud	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	0,4	100,0	**3**
Àsia Central	1	-	1	0,2	20,0	2	-	2	0,4	40,0	2	-	2	0,3	40,0	**5**
Resta d'Àsia	-	-	-	-	-	-	1	1	0,2	50,0	1	-	1	0,1	50,0	**2**
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
Total	**278**	**273**	**551**	**100,0**	**31,0**	**248**	**309**	**557**	**100,0**	**31,3**	**311**	**358**	**669**	**100,0**	**37,6**	**1777**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H39. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Primer	Segon	Primer Cicle			Tercer	Quart	Segon Cicle			Cinquè	Sisè	Tercer Cicle			
	N	N	N	% origen	% cicle	N	N	N	% origen	% cicle	N	N	N	% origen	% cicle	N
EUROPA																
Unió Europea-15	5	13	18	10,7	36,7	11	5	16	9,3	32,7	5	10	15	8,5	30,6	**49**
Europa Central i Oriental	7	2	9	5,4	25,7	6	8	14	8,1	40,0	3	9	12	6,8	34,3	**35**
Resta països europeus	-	2	2	1,2	28,6	1	1	2	1,2	28,6	1	2	3	1,7	42,9	**7**
AMÈRICA																
EUA i Canadà	2	1	3	1,8	33,3	1	1	2	1,2	22,2	-	4	4	2,3	44,4	**9**
República Dominicana	3	4	7	4,2	31,8	2	2	4	2,3	18,2	8	3	11	6,3	50,0	**22**
Mèxic	-	4	4	2,4	33,3	-	4	4	2,3	33,3	1	3	4	2,3	33,3	**12**
Cuba	-	1	1	0,6	50,0	-	-	-	-	-	-	1	1	0,6	50,0	**2**
Resta Amèrica Central	4	-	4	2,4	33,3	2	1	3	1,7	25,0	4	1	5	2,8	41,7	**12**
Argentina	1	5	6	3,6	46,2	2	1	3	1,7	23,1	1	3	4	2,3	30,8	**13**
Perú	6	3	9	5,4	15,8	13	12	25	14,5	43,9	14	9	23	13,1	40,4	**57**
Brasil	2	2	4	2,4	50,0	1	-	1	0,6	12,5	2	1	3	1,7	37,5	**8**
Colòmbia	5	15	20	11,9	40,0	4	11	15	8,7	30,0	9	6	15	8,5	30,0	**50**
Uruguai	-	1	1	0,6	50,0	1	-	1	0,6	50,0	-	-	-	-	-	**2**
Xile	5	2	7	4,2	43,8	2	3	5	2,9	31,3	2	2	4	2,3	25,0	**16**
Resta de Sud-Amèrica	6	16	22	13,1	32,4	10	11	21	12,2	30,9	15	10	25	14,2	36,8	**68**
ÀFRICA																
Marroc	4	4	8	4,8	53,3	2	1	3	1,7	20,0	3	1	4	2,3	26,7	**15**
Algèria	-															
Resta Magrib-Nordàfrica	-	-	-	-	-	-	1	1	0,6	100,0	-	-	-	-	-	**1**
Àfrica Subsahariana	1	1	2	1,2	14,3	3	3	6	3,5	42,9	3	3	6	3,4	42,9	**14**
Resta d'Àfrica	1	-	1	0,6	25,0	1	-	1	0,6	25,0	1	1	2	1,1	50,0	**4**
ÀSIA																
Orient Mitjà	2	-	2	1,2	33,3	-	2	2	1,2	33,3	-	2	2	1,1	33,3	**6**
Índia	4	1	5	3,0	62,5	-	2	2	1,2	25,0	1	-	1	0,6	12,5	**8**
Pakistan	1	1	2	1,2	40,0	2	1	3	1,7	60,0	-	-	-	-	-	**5**
Bangla Desh	-															
Filipines	10	7	17	10,1	32,1	13	12	25	14,5	47,2	4	7	11	6,3	20,8	**53**
Xina	3	3	6	3,6	22,2	5	3	8	4,7	29,6	8	5	13	7,4	48,1	**27**
Japó	-	3	3	1,8	60,0	-	1	1	0,6	20,0	1	-	1	0,6	20,0	**5**
Corea del Sud	1	2	3	1,8	42,9	-	3	3	1,7	42,9	-	1	1	0,6	14,3	**7**
Àsia Central	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1,1	100,0	**2**
Resta d'Àsia	-	2	2	1,2	28,6	-	1	1	0,6	14,3	3	1	4	2,3	57,1	**7**
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
Total	**73**	**95**	**168**	**100,0**	**32,6**	**82**	**90**	**172**	**100,0**	**33,3**	**89**	**87**	**176**	**100,0**	**34,1**	**516**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H40. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PÚBLICA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-20001

Origen	Primer	Segon	Primer Cicle			Tercer	Quart	Segon Cicle			Total		
	N	N	N	% origen	% cicle	N	N	N	% origen	% cicle	N	% origen	% cicle
EUROPA													
Unió Europea015	12	8	20	2,6	40,0	16	14	30	4,0	60,0	**50**	**3,3**	**100,0**
Europa Central i Oriental	21	20	41	5,3	56,9	19	12	31	4,1	43,1	**72**	**4,8**	**100,0**
Resta països europeus	1	3	4	0,5	100,0	-	-	-	-	-	**4**	**0,3**	**100,0**
AMÈRICA													
EUA i Canadà	5	1	6	0,8	60,0	1	3	4	0,5	40,0	**10**	**0,7**	**100,0**
República Dominicana	49	59	108	14,1	48,2	73	43	116	15,5	51,8	**224**	**14,8**	**100,0**
Mèxic	-	3	3	0,4	50,0	2	1	3	0,4	50,0	**6**	**0,4**	**100,0**
Cuba	8	5	13	1,7	50,0	6	7	13	1,7	50,0	**26**	**1,7**	**100,0**
Resta Amèrica Central	13	15	28	3,6	52,8	16	9	25	3,3	47,2	**53**	**3,5**	**100,0**
Argentina	8	12	20	2,6	42,6	13	14	27	3,6	57,4	**47**	**3,1**	**100,0**
Perú	44	56	100	13,0	51,8	41	52	93	12,4	48,2	**193**	**12,7**	**100,0**
Brasil	5	11	16	2,1	36,4	15	13	28	3,7	63,6	**44**	**2,9**	**100,0**
Colòmbia	15	31	46	6,0	47,9	29	21	50	6,7	52,1	**96**	**6,3**	**100,0**
Uruguai	4	-	4	0,5	36,4	4	3	7	0,9	63,6	**11**	**0,7**	**100,0**
Xile	8	2	10	1,3	40,0	9	6	15	2,0	60,0	**25**	**1,7**	**100,0**
Resta de Sud-Amèrica	39	45	84	10,9	52,5	37	39	76	10,2	47,5	**160**	**10,6**	**100,0**
ÀFRICA													
Marroc	79	50	129	16,8	55,8	56	46	102	13,7	44,2	**231**	**15,2**	**100,0**
Algèria	1	2	3	0,4	50,0	1	2	3	0,4	50,0	**6**	**0,4**	**100,0**
Resta Magrib-Nordàfrica	-	-	-	-	-	1	-	1	0,1	100,0	**1**	**0,1**	**100,0**
Àfrica Subsahariana	4	4	8	1,0	53,3	4	3	7	0,9	46,7	**15**	**1,0**	**100,0**
Resta d'Àfrica	-	-	-	-	-	1	1	2	0,3	100,0	**2**	**0,1**	**100,0**
ÀSIA													
Orient Mitjà	3	8	11	1,4	61,1	4	3	7	0,9	38,9	**18**	**1,2**	**100,0**
Índia	2	5	7	0,9	58,3	-	5	5	0,7	41,7	**12**	**0,8**	**100,0**
Pakistan	19	22	41	5,3	47,7	34	11	45	6,0	52,3	**86**	**5,7**	**100,0**
Bangla Desh	1	-	1	0,1	33,3	2	-	2	0,3	66,7	**3**	**0,2**	**100,0**
Filipines	6	4	10	1,3	30,3	9	14	23	3,1	69,7	**33**	**2,2**	**100,0**
Xina	30	21	51	6,6	66,2	19	7	26	3,5	33,8	**77**	**5,1**	**100,0**
Japó	-	-	-	-	-	1	-	1	0,1	100,0	**1**	**0,1**	**100,0**
Corea de Sud	1	1	2	0,3	33,3	1	3	4	0,5	66,7	**6**	**0,4**	**100,0**
Àsia Central													
Resta d'Àsia	1	1	2	0,3	66,7	1	-	1	0,1	33,3	**3**	**0,2**	**100,0**
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	**379**	**389**	**768**	**100,0**	**50,7**	**415**	**332**	**747**	**100,0**	**49,3**	**1515**	**100,0**	**100,0**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H41. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS CURS I CICLE. TITULARITAT PRIVADA. BARCELONA CIUTAT. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Primer	Segon	Primer Cicle			Tercer	Quart	Segon Cicle			**Total**		
	N	N	N	% origen	% cicle	N	N	N	% origen	% cicle	**N**	**% origen**	**% cicle**
EUROPA													
Unió Europea-15	9	12	21	8,5	39,6	17	15	32	10,5	60,4	**53**	**9,6**	**100,0**
Europa Central i Oriental	13	5	18	7,3	46,2	15	6	21	6,9	53,8	**39**	**7,1**	**100,0**
Altres països europeus	3	2	5	2,0	41,7	2	5	7	2,3	58,3	**12**	**2,2**	**100,0**
AMÈRICA													
EUA i Canadà	3	2	5	2,0	62,5	2	1	3	1,0	37,5	**8**	**1,5**	**100,0**
República Dominicana	9	5	14	5,7	53,8	5	7	12	3,9	46,2	**26**	**4,7**	**100,0**
Mèxic	4	2	6	2,4	66,7	2	1	3	1,0	33,3	**9**	**1,6**	**100,0**
Cuba	-	-	-	-	-	-	2	2	0,7	100,0	**2**	**0,4**	**100,0**
Resta Amèrica Central	2	1	3	1,2	27,3	6	2	8	2,6	72,7	**11**	**2,0**	**100,0**
Argentina	2	5	7	2,8	46,7	6	2	8	2,6	53,3	**15**	**2,7**	**100,0**
Perú	13	24	37	15,0	43,0	24	25	49	16,1	57,0	**86**	**15,6**	**100,0**
Brasil	1	4	5	2,0	38,5	5	3	8	2,6	61,5	**13**	**2,4**	**100,0**
Colòmbia	5	10	15	6,1	45,5	11	7	18	5,9	54,5	**33**	**6,0**	**100,0**
Uruguai	-	1	1	0,4	14,3	2	4	6	2,0	85,7	**7**	**1,3**	**100,0**
Xile	2	3	5	2,0	45,5	4	2	6	2,0	54,5	**11**	**2,0**	**100,0**
Resta de Sud-Amèrica	18	13	31	12,6	51,7	16	13	29	9,5	48,3	**60**	**10,9**	**100,0**
ÀFRICA													
Marroc	5	4	9	3,7	34,6	8	9	17	5,6	65,4	**26**	**4,7**	**100,0**
Algèria	1	-	1	0,4	33,3	2	-	2	0,7	66,7	**3**	**0,5**	**100,0**
Resta Magrib-Nordàfrica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**	**-**	**-**
Àfrica Subsahariana	5	2	7	2,8	36,8	7	5	12	3,9	63,2	**19**	**3,5**	**100,0**
Resta d'Àfrica	-	1	1	0,4	50,0	-	1	1	0,3	50,0	**2**	**0,4**	**100,0**
ÀSIA													
Orient Mitjà	1	6	7	2,8	70,0	3	-	3	1,0	30,0	**10**	**1,8**	**100,0**
Índia	-	1	1	0,4	14,3	2	4	6	2,0	85,7	**7**	**1,3**	**100,0**
Pakistan	1	2	3	1,2	50,0	2	1	3	1,0	50,0	**6**	**1,1**	**100,0**
Bangla Desh	1	1	2	0,8	100,0	-	-	-	-	-	**2**	**0,4**	**100,0**
Filipines	16	7	23	9,3	46,0	15	12	27	8,9	54,0	**50**	**9,1**	**100,0**
Xina	7	9	16	6,5	53,3	11	3	14	4,6	46,7	**30**	**5,5**	**100,0**
Japó	1	-	1	0,4	100,0	-	-	-	-	-	**1**	**0,2**	**100,0**
Corea del Sud	1	-	1	0,4	33,3	2	-	2	0,7	66,7	**3**	**0,5**	**100,0**
Àsia Central	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**	**-**	**-**
Resta d'Àsia	-	1	1	0,4	16,7	3	2	5	1,6	83,3	**6**	**1,1**	**100,0**
OCEANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	**123**	**123**	**246**	**100,0**	**44,7**	**172**	**132**	**304**	**100,0**	**55,3**	**550**	**100,0**	**100,0**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H42. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I COMARQUES. CURS ESCOLAR 2000-20001. (CONTINUA).

Origen	Regió Metropolitana de Barcelona						Alt Penedès				Baix Llobregat			
	Titularitat pública			Titularitat privada			Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	% per titularitat	N	% per origen	% per titularitat	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	164	7,4	48,2	176	20,4	51,8	1	3,2	1	12,5	23	8,6	13	29,5
Resta d'Europa	98	4,4	68,1	46	5,3	31,9	2	6,5	-	-	12	4,5	1	2,3
Magrib	862	39,1	86,2	138	16,0	13,8	24	77,4	6	75,0	149	55,4	15	34,1
Resta d'Àfrica	139	6,3	74,7	47	5,5	25,3	1	3,2	0	0,0	2	0,7	-	-
Amèrica del Nord	17	0,8	37,0	29	3,4	63,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Centre i Sudamèrica	768	34,8	75,9	244	28,3	24,1	3	9,7	1	12,5	71	26,4	12	27,3
Àsia i Oceania	158	7,2	46,5	182	21,1	53,5	-	-	-	-	12	4,5	3	6,8
Total estrangers	2.206	100	71,9	862	100	28,1	31	100,0	8	100,0	269	100,0	44	100,0
Total alumnes	73.843			73.871			2.022		795		14.500		8.826	
% estrangers	3,0			1,2			1,5		1,0		1,9		0,5	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H42. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I COMARQUES. CURS ESCOLAR 2000-20001. (CONTINUA).

Origen	Barcelonès				Garraf				Maresme			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	68	6,0	96	16,6	13	18,1	9	60,0	27	8,7	17	15,9
Resta d'Europa	51	4,5	39	6,7	3	4,2	1	6,7	5	1,6	3	2,8
Magrib	304	26,8	35	6,0	31	43,1	-	-	163	52,8	47	43,9
Resta d'Àfrica	26	2,3	11	1,9	5	6,9	-	-	72	23,3	23	21,5
Amèrica del Nord	15	1,3	26	4,5	-	-	-	-	1	0,3	1	0,9
Centre i Sudamèrica	545	48,1	206	35,6	18	25,0	2	13,3	32	10,4	9	8,4
Àsia i Oceania	125	11,0	166	28,7	2	2,8	3	20,0	9	2,9	7	6,5
Total estrangers	1.134	100,0	579	100,0	72	100,0	15	100,0	309	100,0	107	100,0
Total alumnes	24.598		39.887		2.272		1.208		7.172		5.904	
% estrangers	4,6		1,5		3,2		1,2		4,3		1,8	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H42. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I COMARQUES. CURS ESCOLAR 2000-20001.

Origen	Vallès Occidental				Vallès Oriental			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	23	10,7	35	44,3	9	5,0	5	16,7
Resta d'Europa	18	8,4	2	2,5	7	0,0	-	-
Magrib	94	43,7	23	29,1	97	12,0	12	40,0
Resta d'Àfrica	4	1,9	1	1,3	29	12,0	12	40,0
Amèrica del Nord	-	-	2	2,5	1	0,0	-	-
Centre i Sudamèrica	69	32,1	13	16,5	30	1,0	1	3,3
Àsia i Oceania	7	3,3	3	3,8	3	0,0	-	-
Total estrangers	215	100,0	79	100,0	176	30,0	30	100,0
Total alumnes	15.489		13.044		7.790		4.207	
% estrangers	1,4		0,6		2,3		0,7	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H43. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Barcelonès				Garraf				Maresme			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	115	4,7	50	8,9	30	22,1	1	20,0	66	8,7	14	13,2
Resta d'Europa	106	4,3	46	8,2	7	5,1	-	-	18	2,4	12	11,3
Magrib	584	23,9	22	3,9	63	46,3	2	40,0	410	54,2	55	51,9
Resta d'Àfrica	63	2,6	21	3,8	1	0,7	-	-	129	17,0	10	9,4
Amèrica del Nord	23	0,9	9	1,6	-	-	-	-	1	0,1	-	-
Centre i Sudamèrica	1223	50,0	284	50,8	33	24,3	2	40,0	111	14,7	12	11,3
Àsia i Oceania	333	13,6	127	22,7	2	1,5	-	-	22	2,9	3	2,8
Total estrangers	**2447**	**100,0**	**559**	**100,0**	**136**	**100,0**	**5**	**100,0**	**757**	**100,0**	**106**	**100,0**
Total alumnes	**42.826**		**60.268**		**3.882**		**1.848**		**11.844**		**8.480**	
% estrangers	**5,7**		**0,9**		**3,5**		**0,3**		**6,4**		**1,3**	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H43. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. (Continuació).

Origen	Barcelonès				Garraf				Maresme			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	115	4,7	50	8,9	30	22,1	1	20,0	66	8,7	14	13,2
Resta d'Europa	106	4,3	46	8,2	7	5,1	-	-	18	2,4	12	11,3
Magrib	584	23,9	22	3,9	63	46,3	2	40,0	410	54,2	55	51,9
Resta d'Àfrica	63	2,6	21	3,8	1	0,7	-	-	129	17,0	10	9,4
Amèrica del Nord	23	0,9	9	1,6	-	-	-	-	1	0,1	-	-
Centre i Sudamèrica	1223	50,0	284	50,8	33	24,3	2	40,0	111	14,7	12	11,3
Àsia i Oceania	333	13,6	127	22,7	2	1,5	-	-	22	2,9	3	2,8
Total estrangers	**2447**	**100,0**	**559**	**100,0**	**136**	**100,0**	**5**	**100,0**	**757**	**100,0**	**106**	**100,0**
Total alumnes	**42.826**		**60.268**		**3.882**		**1.848**		**11.844**		**8.480**	
% estrangers	**5,7**		**0,9**		**3,5**		**0,3**		**6,4**		**1,3**	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H43. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. (Continuació)

Origen	Vallès Occidental				Vallès Oriental			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	47	7,2	1	2,6	36	8,6	3	15,0
Resta d'Europa	25	3,8	3	7,7	27	6,5	-	-
Magrib	331	50,8	22	56,4	226	54,2	9	45,0
Resta d'Àfrica	11	1,7	-	-	32	7,7	6	30,0
Amèrica del Nord	8	1,2	3	7,7	1	0,2	-	-
Centre i Sudamèrica	206	31,6	10	25,6	79	18,9	1	5,0
Àsia i Oceania	24	3,7	-	-	16	3,8	1	5,0
Total estrangers	**652**	**100,0**	**39**	**100,0**	**417**	**100,0**	**20**	**100,0**
Total alumnes	**26.073**		**18.363**		**13.582**		**5.722**	
% estrangers	**2,5**		**0,2**		**3,1**		**0,3**	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H44. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Regió Metropolitana de Barcelona						Alt Penedès				Baix Llobregat			
	Titularitat pública			Titularitat privada			Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	% per titularitat	N	% per origen	% per titularitat	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	177	4,0	65,6	93	11,5	34,4	6	4,1	2	66,7	30	3,9	9	25,7
Resta d'Europa	173	3,9	71,5	69	8,5	28,5	3	2,0	-	-	30	3,9	3	8,6
Magrib	1.816	41,3	94,0	115	14,2	6,0	115	77,7	-	-	475	61,2	7	20,0
Resta d'Àfrica	90	2,0	74,4	31	3,8	25,6	2	1,4	-	-	5	0,6	-	-
Amèrica del Nord	22	0,5	66,7	11	1,4	33,3	1	0,7	-	-	4	0,5	-	-
Centre i Sudamèrica	1.698	38,6	82,6	357	44,2	17,4	17	11,5	-	-	201	25,9	14	40,0
Àsia i Oceania	419	9,5	76,0	132	16,3	24,0	4	2,7	1	33,3	31	4,0	2	5,7
Total estrangers	4.395	100	84,5	808	100	15,5	148	100,0	3	100,0	776	100,0	35	100,0
Total alumnes	86.672			88.359			2.018		1.129		17.291		10.430	
% estrangers	5,1			0,9			7,3		0,3		4,5		0,3	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H44. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Barcelonès				Garraf				Maresme			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	56	2,7	56	9,3	16	15,8	3	33,3	22	4,7	11	14,7
Resta d'Europa	92	4,5	52	8,6	5	5,0	2	22,2	15	3,2	7	9,3
Magrib	439	21,2	35	5,8	47	46,5	1	11,1	286	60,9	38	50,7
Resta d'Àfrica	33	1,6	26	4,3	-	-	-	-	37	7,9	1	1,3
Amèrica del Nord	10	0,5	8	1,3	3	3,0	-	-	-	-	-	-
Centre i Sudamèrica	1095	53,0	301	50,0	26	25,7	3	33,3	101	21,5	14	18,7
Àsia i Oceania	342	16,5	124	20,6	4	4,0	-	-	9	1,9	4	5,3
Total estrangers	2067	100,0	602	100,0	101	100,0	9	100,0	470	100,0	75	100,0
Total alumnes	28.998		49.772		2.603		1.471		8.058		6.955	
% estrangers	7,1		1,2		3,9		0,6		5,8		1,1	

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H44. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	Vallès Occidental				Vallès Oriental			
	Titularitat pública		Titularitat privada		Titularitat pública		Titularitat privada	
	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen	N	% per origen
Unió Europea	31	6,3	10	15,4	16	4,7	2	10,5
Resta d'Europa	12	2,4	3	4,6	16	4,7	2	10,5
Magrib	250	50,4	24	36,9	204	60,5	10	52,6
Resta d'Àfrica	6	1,2	-	-	7	2,1	4	21,1
Amèrica del Nord	2	0,4	3	4,6	2	0,6	-	-
Centre i Sudamèrica	181	36,5	25	38,5	77	22,8	-	-
Àsia i Oceania	14	2,8	-	-	15	4,5	1	5,3
Total estrangers	496	100,0	65	100,0	337	100,0	19	100,0
Total alumnes	18.572		14.170		9.132		4.432	
% estrangers	2,7		0,5		3,7		0,4	

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H45. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Catalunya		.Barcelona		..DM1		..DM2		..DM3		..DM4	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unó Europea	337	9,23	59	6,77	13	5,10	10	12,35	9	6,04	3	12,00
Resta Europa	170	4,65	48	5,50	7	2,75	8	9,88	7	4,70	1	4,00
Magreb	1.593	43,62	198	22,71	99	38,82	4	4,94	47	31,54	--	--
Resta Àfrica	434	11,88	20	2,29	5	1,96	1	1,23	2	1,34	--	--
Amèrica del Nord	20	0,55	13	1,49	4	1,57	1	1,23	1	0,67	--	--
Centre i Sudamèrica	910	24,92	439	50,34	65	25,49	49	60,49	78	52,35	21	84,00
Àsia i Oceania	188	5,15	95	10,89	62	24,31	8	9,88	5	3,36	--	--
TOTAL estrangers	**3.652**	**100,00**	**872**	**100,00**	**255**	**100,00**	**81**	**100,00**	**149**	**100,00**	**25**	**100,00**
TOTAL alumnes	**118.165**	**--**	**16.533**	**--**	**1.119**	**--**	**1.340**	**--**	**2.164**	**--**	**963**	**--**
% alumnes estrangers	**3,09**	**--**	**5,27**	**--**	**22,79**	**--**	**6,04**	**--**	**6,89**	**--**	**2,60**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H45. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	..DM5		..DM6		..DM7		..DM8		..DM9		..DM 10	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unó Europea	3	14,29	4	10,26	3	3,49	1	1,39	2	4	11	11,70
Resta Europa	--	--	4	10,26	5	5,81	5	6,94	1	2	10	10,64
Magreb	3	14,29	2	5,13	7	8,14	14	19,44	7	14	15	15,96
Resta Àfrica	1	4,76	3	7,69	2	2,33	5	6,94	1	2	--	--
Amèrica del Nord	1	4,76	2	5,13	2	2,33	1	1,39	--	--	1	1,06
Centre i Sudamèrica	9	42,86	24	61,54	63	73,26	45	62,50	35	70	50	53,19
Àsia i Oceania	4	19,05	--	--	4	4,65	1	1,39	4	8	7	7,45
TOTAL estrangers	**21**	**100,00**	**39**	**100,00**	**86**	**100,00**	**72**	**100,00**	**50**	**100**	**94**	**100,00**
TOTAL alumnes	**829**	**--**	**1.210**	**--**	**2.336**	**--**	**2.075**	**--**	**1.663**	**--**	**2.834**	**--**
% alumnes estrangers	**2,53**	**--**	**3,22**	**--**	**3,68**	**--**	**3,47**	**--**	**3,01**	**--**	**3,32**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H46. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL SEGONS ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Catalunya		.Barcelona		..DM1		..DM2		..DM3		..DM4	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unó Europea	225	19,53	96	18,39	5	3,91	11	11,96	--	--	19	38,78
Resta Europa	64	5,56	37	7,09	2	1,56	9	9,78	--	--	3	6,12
Magreb	284	24,65	14	2,68	8	6,25	4	4,35	--	--	--	--
Resta Àfrica	80	6,94	9	1,72	6	4,69	1	1,09	--	--	--	--
Amèrica del Nord	32	2,78	26	4,98	2	1,56	2	2,17	--	--	7	14,29
Centre i Sudamèrica	278	24,13	188	36,02	25	19,53	54	58,70	10	76,92	8	16,33
Àsia i Oceania	189	16,41	152	29,12	80	62,50	11	11,96	3	23,08	12	24,49
TOTAL estrangers	**1.152**	**100,00**	**522**	**100,00**	**128**	**100,00**	**92**	**100,00**	**13**	**100,00**	**49**	**100,00**
TOTAL alumnes	**98.228**	**--**	**31.268**	**--**	**1.040**	**--**	**5.379**	**--**	**2.534**	**--**	**3075**	**--**
% alumnes estrangers	**1,17**	**--**	**1,67**	**--**	**12,31**	**--**	**1,71**	**--**	**0,51**	**--**	**1,59**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H46. CONTINUA. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ INFANTIL SEGONS ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	..DM5		..DM6		..DM7		..DM8		..DM9		..DM 10	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unó Europea	48	29,63	8	53,33	2	7,69	--	--	1	10	2	20,00
Resta Europa	13	8,02	2	13,33	1	3,85	1	5,88	2	20	4	40,00
Magreb	2	1,23	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Resta Àfrica	--	--	1	6,67	1	3,85	--	--	--	--	--	--
Amèrica del Nord	15	9,26	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Centre i Sudamèrica	44	27,16	3	20,00	20	76,92	15	88,24	5	50	4	40,00
Àsia i Oceania	40	24,69	1	6,67	2	7,69	1	5,88	2	20	--	--
TOTAL estrangers	**162**	**100,00**	**15**	**100,00**	**26**	**100,00**	**17**	**100,00**	**10**	**100**	**10**	**100,00**
TOTAL alumnes	**6881**	**--**	**2.147**	**--**	**2.816**	**--**	**2.006**	**--**	**2.143**	**--**	**3.247**	**--**
% alumnes estrangers	**2,35**	**--**	**0,70**	**--**	**0,92**	**--**	**0,85**	**--**	**0,47**	**--**	**0,31**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H47. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Catalunya		.Barcelona		..DM1		..DM2		..DM3		..DM4	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	784	9,24	97	5,46	15	3,32	15	7,32	6	2,50	6	8,70
Resta d'Europa	418	4,92	93	5,23	8	1,77	13	6,34	12	5,00	4	5,80
Magreb	3.940	46,41	326	18,35	157	34,73	9	4,39	67	27,92	1	1,45
Resta d'Àfrica	525	6,18	35	1,97	7	1,55	1	0,49	7	2,92	2	2,90
Amèrica del Nord	46	0,54	19	1,07	--	--	7	3,41	2	0,83	1	1,45
Centre i Sudamèrica	2.293	27,01	967	54,42	111	24,56	131	63,90	126	52,50	50	72,46
Àsia i Oceania	483	5,69	240	13,51	154	34,07	29	14,15	20	8,33	5	7,25
TOTAL estrangers	**8.489**	**100,00**	**1777**	**100,00**	**452**	**100,00**	**205**	**100,00**	**240**	**100,00**	**69**	**100,00**
TOTAL alumnes	**202.851**	**--**	**26.879**	**--**	**1.593**	**--**	**2.453**	**--**	**3.307**	**--**	**1477**	**--**
% alumnes estrangers	**4,18**	**--**	**6,61**	**--**	**28,37**	**--**	**8,36**	**--**	**7,26**	**--**	**4,67**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H47. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	..DM5		..DM6		..DM7		..DM8		..DM9		..DM 10	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	10	30,30	11	13,58	9	4,31	5	2,84	1	0,78125	19	10,33
Resta d'Europa	2	6,06	7	8,64	18	8,61	11	6,25	9	7,03125	9	4,89
Magreb	--	--	4	4,94	19	9,09	12	6,82	31	24,21875	26	14,13
Resta d'Àfrica	1	3,03	1	1,23	2	0,96	12	6,82	1	0,78125	1	0,54
Amèrica del Nord	2	6,06	--	--	3	1,44	--	--	1	0,78125	3	1,63
Centre i Sudamèrica	15	45,45	53	65,43	148	70,81	133	75,57	81	63,28125	119	64,67
Àsia i Oceania	3	9,09	5	6,17	10	4,78	3	1,70	4	3,125	7	3,80
TOTAL estrangers	**33**	**100,00**	**81**	**100,00**	**209**	**100,00**	**176**	**100,00**	**128**	**100**	**184**	**100,00**
TOTAL alumnes	**1568**	**--**	**2.219**	**--**	**3.355**	**--**	**3.137**	**--**	**2.934**	**--**	**4.836**	**--**
% alumnes estrangers	**2,10**	**--**	**3,65**	**--**	**6,23**	**--**	**5,61**	**--**	**4,36**	**--**	**3,80**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H48. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Catalunya		.Barcelona		..DM1		..DM2		..DM3		..DM4	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	121	10,72	49	9,50	1	0,92	8	4,97	1	4,76	17	39,53
Resta d'Europa	102	9,03	42	8,14	4	3,67	9	5,59	1	4,76	8	18,60
Magreb	311	27,55	16	3,10	10	9,17	4	2,48	1	4,76	--	--
Resta d'Àfrica	58	5,14	18	3,49	9	8,26	3	1,86	--	--	--	--
Amèrica del Nord	18	1,59	9	1,74	1	0,92	4	2,48	--	--	1	2,33
Centre i Sudamèrica	367	32,51	262	50,78	23	21,10	99	61,49	17	80,95	13	30,23
Àsia i Oceania	152	13,46	120	23,26	61	55,96	34	21,12	1	4,76	4	9,30
TOTAL estrangers	**1.129**	**100.00**	**516**	**100.00**	**109**	**100.00**	**161**	**100.00**	**21**	**100.00**	**43**	**100.00**
TOTAL alumnes	**143.753**	**--**	**45.881**	**--**	**1.456**	**--**	**7.894**	**--**	**2.703**	**--**	**4958**	**--**
% alumnes estrangers	**0,79**	**--**	**1,12**	**--**	**7,49**	**--**	**2,04**	**--**	**0,78**	**--**	**0,87**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H48. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001

Origen	..DM5		..DM6		..DM7		..DM8		..DM9		..DM 10	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	19	18,81	1	4,76	1	5,26	--	--	--	--	1	14,29
Resta d'Europa	14	13,86	2	9,52	2	10,53	--	--	2	33,33	--	--
Magreb	1	0,99	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Resta d'Àfrica	--	--	3	14,29	--	--	3	10,71	--	--	--	--
Amèrica del Nord	3	2,97	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Centre i Sudamèrica	53	52,48	13	61,90	11	57,89	23	82,14	4	66,67	6	85,71
Àsia i Oceania	11	10,89	2	9,52	5	26,32	2	7,14	--	--	--	--
TOTAL estrangers	**101**	**100,00**	**21**	**100,00**	**19**	**100,00**	**28**	**100,00**	**6**	**100,00**	**7**	**100,00**
TOTAL alumnes	**10425**	**--**	**2.888**	**--**	**4.987**	**--**	**3.353**	**--**	**3.361**	**--**	**3.856**	**--**
% alumnes estrangers	**0,97**	**--**	**0,73**	**--**	**0,38**	**--**	**0,84**	**--**	**0,18**	**--**	**0,18**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H49. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Catalunya		.Barcelona		..DM1		..DM2		..DM3		..DM4	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	504	7.19	50	3.30	9	2.16	5	2.75	5	2.21	2	9.09
Resta d'Europa	327	4.66	76	5.02	13	3.13	9	4.95	5	2.21	1	4.55
Magreb	3.473	49.52	238	15.71	125	30.05	14	7.69	34	15.04	--	--
Resta d'Àfrica	137	1.95	17	1.12	2	0.48	2	1.10	4	1.77	2	9.09
Amèrica del Nord	33	0.47	10	0.66	--	--	--	--	2	0.88	--	--
Centre i Sudamèrica	2.056	29.31	885	58.42	152	36.54	125	68.68	138	61.06	13	59.09
Àsia i Oceania	484	6.90	239	15.78	115	27.64	27	14.84	38	16.81	4	18.18
TOTAL estrangers	**7.014**	**100.00**	**1515**	**100.00**	**416**	**100.00**	**182**	**100.00**	**226**	**100.00**	**22**	**100.00**
TOTAL alumnes	**142.168**	**--**	**17.731**	**--**	**1.271**	**--**	**1.488**	**--**	**2.325**	**--**	**915**	**--**
% alumnes estrangers	**4.93**	**--**	**8.54**	**--**	**32.73**	**--**	**12.23**	**--**	**9.72**	**--**	**2.40**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H49. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PÚBLICA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	..DM5		..DM6		..DM7		..DM8		..DM9		..DM 10	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	3	5.56	1	2.44	1	1.08	6	4.96	2	1.67	16	6.67
Resta d'Europa	2	3.70	4	9.76	7	7.53	12	9.92	13	10.83	10	4.17
Magreb	--	--	2	4.88	5	5.38	3	2.48	23	19.17	32	13.33
Resta d'Àfrica	1	1.85	--	--	--	--	4	3.31	--	--	2	0.83
Amèrica del Nord	2	3.70	--	--	1	1.08	--	--	1	0.83	4	1.67
Centre i Sudamèrica	39	72.22	32	78.05	77	82.80	90	74.38	69	57.50	150	62.50
Àsia i Oceania	7	12.96	2	4.88	2	2.15	6	4.96	12	10.00	26	10.83
TOTAL estrangers	**54**	**100.00**	**41**	**100.00**	**93**	**100.00**	**121**	**100.00**	**120**	**100**	**240**	**100.00**
TOTAL alumnes	**1448**	**--**	**754**	**--**	**2.073**	**--**	**2.549**	**--**	**1.668**	**--**	**3.240**	**--**
% alumnes estrangers	**3.73**	**--**	**5.44**	**--**	**4.49**	**--**	**4.75**	**--**	**7.19**	**--**	**7.41**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H50. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001. (CONTINUA).

Origen	Catalunya		.Barcelona		..DM1		..DM2		..DM3		..DM4	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	165	14,19	53	9,64	3	2,65	6	3,57	2	8,00	8	18,60
Resta d'Europa	125	10,75	51	9,27	6	5,31	3	1,79	1	4,00	12	27,91
Magreb	266	22,87	29	5,27	19	16,81	1	0,60	1	4,00	1	2,33
Resta d'Àfrica	40	3,44	21	3,82	6	5,31	1	0,60	2	8,00	1	2,33
Amèrica del Nord	18	1,55	8	1,45	0	0,00	3	1,79	0	0,00	2	4,65
Centre i Sudamèrica	402	34,57	273	49,64	20	17,70	121	72,02	16	64,00	13	30,23
Àsia i Oceania	147	12,64	115	20,91	59	52,21	33	19,64	3	12,00	6	13,95
TOTAL estrangers	**1.163**	**100,00**	**550**	**100,00**	**113**	**100,00**	**168**	**100,00**	**25**	**100,00**	**43**	**100,00**
TOTAL alumnes	**115.150**	**--**	**37.531**	**--**	**1.437**	**--**	**6.429**	**--**	**2.245**	**--**	**4181**	**--**
% alumnes estrangers	**1,01**	**--**	**1,47**	**--**	**7,86**	**--**	**2,61**	**--**	**1,11**	**--**	**1,03**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

TAULA H50. CONTINUACIÓ. ALUMNES ESTRANGERS MATRICULATS A ESO PER ÀREA D'ORIGEN. TITULARITAT PRIVADA. CATALUNYA, BARCELONA CIUTAT I DISTRICTES MUNICIPALS. CURS ESCOLAR 2000-2001.

Origen	..DM5		..DM6		..DM7		..DM8		..DM9		..DM 10	
	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen	N	% segons origen
Unió Europea	27	27,00	3	15,00	4	16,67	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Resta d'Europa	21	21,00	0	0,00	3	12,50	4	11,11	1	7,14	0	0,00
Magreb	3	3,00	0	0,00	0	0,00	1	2,78	2	14,29	1	14,29
Resta d'Àfrica	1	1,00	3	15,00	0	0,00	4	11,11	1	7,14	2	28,57
Amèrica del Nord	2	2,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	7,14	0	0,00
Centre i Sudamèrica	38	38,00	12	60,00	15	62,50	26	72,22	8	57,14	4	57,14
Àsia i Oceania	8	8,00	2	10,00	2	8,33	1	2,78	1	7,14	0	0,00
TOTAL estrangers	**100**	**100,00**	**20**	**100,00**	**24**	**100,00**	**36**	**100,00**	**14**	**100,00**	**7**	**100,00**
TOTAL alumnes	**8124**	**--**	**2.364**	**--**	**3.867**	**--**	**2.762**	**--**	**3.213**	**--**	**2.909**	**--**
% alumnes estrangers	**1,23**	**--**	**0,85**	**--**	**0,62**	**--**	**1,30**	**--**	**0,44**	**--**	**0,24**	**--**

Font: Elaboració CIIMU a patir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

CURRÍCULUM DELS AUTORS

Sílvia Carrasco Pons

És doctora en Antropologia Social i professora titular d'Antropologia Social de la UAB. És també investigadora en temes d'enculturació i infància, coordinadora del Programa Multiculturalitat i Educació de l'ICE de la UAB, coordinadora del grup de recerca ELIMA sobre antropologia, educació i desigualtat, i del grup de recerca interdepartamental DDIE (UAB). Ha estat Responsable d'Antropologia Educativa del Programa de Formació de Formadors en Relacions Interculturals i Escola del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (1994-1997), i Responsable del grup de treball Multiculturalitat i Educació dins del Projecte Educatiu de Ciutat, Ajuntament de Barcelona (1998-1999). Entre les seves publicacions més recents destaquen *Alumnat d'origen immigrant i minoritari a les escoles de Barcelona. Característiques sòcioculturals i concentració escolar* (Observatori Permanent de la Immigració a Bacelona); "La escolarización de los hijos e hijas de inmigrantes y de minorías socioculturales en España" a *La Educación en España*, Calero y Bonal (eds.). Monogràfic de la *Revista de Educación* del Ministerio de Educación, Cultura y Deportes (en premsa); "Multiculturalidad. Puntos básicos para repensar la integración socioeducativa" a *La ciudad como proyecto educativo*, Gómez Granell i I. Vila (eds.) (Octaedro, Barcelona, 2001). Assessora l'Observatori de la infància i la família de l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) en temes d'immigració i interculturalitat i ha dirigit en aquest Institut la recerca *Infància i immigració: entre els projectes dels adults i la realitat dels infants.*

Beatriz Ballestín González

És llicenciada en Antropologia Social i Cultural i en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Premi Nacional Fi de Carrera en els Estudis d'Antropologia Social i Cultural concedit pel MEC (2000). Actualment és becària d'investigació de l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) i realitza el Doctorat al Departament d'Antropologia de la UAB, amb especialització en temes d'educació, gènere, immigració i minories ètnico-culturals. Ha col·laborat en diverses recerques sobre infància i immigració endegades per l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) i l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE), en el marc del Programa Multiculturalitat i Educació.

Diego Herrera Aragón

És llicenciat en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), ha estat investigador en diverses recerques endegades per la Fundació Jaume Bofill i per la UAB, entre d'altres institucions, sobre relacions interculturals en els espais escolar i de lleure. És també autor de varis articles i publicacions conjuntes, entre les quals destaca *Escola, oci i joves d'origen magribí* (2000). Actualment és becari d'investigació a l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) i realitza el Doctorat al Departament de Sociologia de la UAB, amb especialització en temes d'educació i minories

ètnicoculturals. El seu projecte de tesi, es focalitza en l'estudi de les trajectòries d'èxit escolar entre l'alumnat d'origen immigrat.

Cristina Martínez Olivé

És llicenciada en Psicologia per la Universitat de Barcelona (1998). Va obtenir l'any 2001 el certificat de Suficiència Investigadora dins el Programa de Doctorat "*Adquisició i ús dels sistemes notacional* " realitzat pel Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació de la mateixa universitat. Actualment és becària d'investigació a l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) i realitza la tesi doctoral: "*Les primeres representacions del llenguatge escrit i l'escriptura en contextos multilingües de nenes i nens d'origen immigrat* ". Ha participat en diferents projectes de recerca com *La realitat psicològica en els gèneres discursiu*. Universitat de Barcelona. *Projecte de desenvolupament curricular en l'Àrea de Llengua dins d'un context d'agrupacions flexibles*. IMEB. *L'experiència d'intervenció educativa amb nens i nenes sords petits emprant diferents modalitats lingüístiques i desenvolupada en contextos escolars ordinaris*. IMEB. *Desenvolupament de les funcions cognitives i socials de la notació.* Universitat de Barcelona. Ha col·laborat en l'elaboració del material Pre-escolar "Aprendre a llegir" de Vicens Vives Primària. i en diverses tasques d'assessorament a escoles en projectes curriculars sobre el llenguatge escrit.

2002

Informe

La infància i les famílies als inicis del segle XXI és el primer d'una sèrie d'informes de periodicitat bianual que elabora l'Institut d'infància i món urbà.

L'informe té l'objectiu de donar a conèixer com evoluciona la realitat de la infància, l'adolescència i les famílies, descriure tendències emergents i fer aportacions per a la millora de les polítiques adreçades a aquest col·lectiu.

1 Introducció
Infants i famílies
Polítiques de suport a les famílies

2 Educació i escola
La transició al treball

3 Infància, temps lliure i participació social
La salut dels menors
Identitats culturals i estils de vida

4 Infància i immigració

5 La infància en situació de risc
Infància i legislació

ciimu

Ajuntament de Barcelona
Diputació de Barcelona
Universitat de Barcelona
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat Oberta de Catalunya